

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

Obor: psychologie

**Kritický pohled absolventů na psychoterapeutické výcviky
pořádané PVŠPS, s.r.o.**

Bc. Jan Zíka

Forma studia: prezenční

Vedoucí práce: Mgr. Jan Jakub Zlámaný, PhD.

Praha 2019

Prague College of Psychosocial Studies

Field of Study: Psychology

**The Critical view on psychotherapeutic training organized by
PVŠPS of its graduates**

Jan Zíka

Form of Study: Full – time study

The Diploma Thesis Work Supervisor: Mgr. Jan Jakub Zlámaný, PhD.

Prague 2019

Anotace

Cílem předložené diplomové práce je poskytnout podklady pro zvýšení kvality psychoterapeutických výcviků pořádaných PVŠPS, a to na základě zmapování subjektivních kritických poznatků jejich absolventů. V teoretické části je popsán vývoj skupinových výcviků včetně současných podmínek jejich hodnocení. Dále se tato část věnuje teoretickému výkladu a zdůvodnění zvolené metody zkoumání. V empirické části je analyzováno osm rozhovorů s absolventy výcviků metodou interpretativní fenomenologické analýzy. Výsledkem práce je uvedení témat souvisejících s výcviky, ke kterým se respondenti vyjadřovali kriticky.

Klíčová slova:

Skupinový psychoterapeutický výcvik, komunita, SUR, IPA, hodnocení výcviku, PVŠPS.

Abstract

The aim of the submitted diploma thesis is to provide a basics for improving the quality of psychotherapeutic training organized by the PVŠPS, based on mapping the subjective critical knowledge of its graduates. The theoretical part describes the development of group psychotherapeutic training, including the current conditions for their evaluation. Furthermore, this part is devoted to theoretical explanation and justification of the chosen method of research. Empirical part is analyzed eight interviews of graduates of psychotherapeutic training by the method of interpretative phenomenological analysis. The result of this diploma thesis is to introduce topics related to psychotherapeutic training, to which respondents were critical.

Key words: Group psychotherapeutic training, community, SUR, IPA, evaluation of psychotherapeutic training, PVŠPS.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci na téma Kritický pohled absolventů na psychoterapeutické výcviky pořádané PVŠPS, s.r.o. vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou všechny citované v práci a uvedené v seznamu použitých zdrojů.

V Praze, dne 31. 7. 2019

.....

podpis autora

Poděkování

Je pro mne milou povinností od srdce poděkovat všem, kteří mě podporovali během psaní této práce, ale i těm, kteří mě ochotně, trpělivě a inspirativně provázeli po celou dobu mého studia, ať už jako vyučující, výcvikové vedoucí nebo spolužáci.

Jmenovitě děkuji vedoucímu této práce Mgr. Janu Jakubovi Zlámanému, PhD., za jeho konzultace a zejména za hluboce lidský přístup, stejně tak MUDr. Olze Dostálové, CSc., za její zájem, důvěru a podporu v důležitých chvílích.

Děkuji těm, kteří neváhali a ochotně mi v rámci rozhovorů poskytli svá sdělení, bez nichž by tato práce vzniknout nemohla.

Nakonec a nejvíce chci poděkovat své ženě Hance, která při mně vždy, nejen po dobu studia, věrně stála, a to i v dobách, kdy se vše nedařilo.

V Praze, dne 31. 7. 2019

.....

podpis autora

ÚVOD.....	3
1 VÝCVIKY V PSYCHOTERAPII.....	5
1.1 Výklad pojmů	5
1.2 Vývoj skupinových psychoterapeutických výcviků v Evropě a ČR.....	7
1.3 SUR	9
1.4 Vývoj psychoterapeutických výcviků pořádaných PVŠPS	11
1.5 Současná situace psychoterapeutických výcviků v ČR.....	13
1.5.1 Akreditace výcviků Českou psychoterapeutickou společností	15
1.5.2 Certifikace výcviků Českou asociací pro psychoterapii	16
1.6 Kritika skupinových psychoterapeutických výcviků	18
2 TEORIE VÝZKUMU.....	21
2.1 Cíl výzkumu a výzkumná otázka.....	21
2.2 Výklad pojmů	21
2.2.1 Pojmy: Fenomén a fenomenologie.....	21
2.2.2 Pojem: Interpretace	22
2.2.3 Pojmy: Hermeneutika a hermeneutický kruh.....	23
2.2.4 Pojem: Idiografický přístup	24
2.2.5 Pojem: Interpretativní fenomenologická analýza.....	24
2.3 Interpretativní fenomenologická analýza (IPA)	24
2.3.1 Teoretické zakotvení IPA.....	25
2.3.2 Výzkumná otázka v rámci IPA	26
2.3.3 Výzkumný vzorek (výběr respondentů)	26
2.3.4 Získání dat	27
2.3.5 Analytický a interpretační postup v rámci IPA.....	27
3 VLASTNÍ VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ.....	29
3.1 Apel autora práce.....	29

3.2 Úvod k výzkumu	29
3.3 Výzkumný soubor.....	30
3.4 Metodika výzkumu a jeho průběh	32
3.5 Rozhovory, jejich analýza a interpretace	33
3.5.1 Rozhovor A.....	34
3.5.2 Rozhovor B.....	38
3.5.3 Rozhovor C.....	42
3.5.4 Rozhovor D.....	45
3.5.5 Rozhovor E.....	50
3.5.6 Rozhovor F.....	53
3.5.7 Rozhovor G.....	59
3.5.8 Rozhovor H.....	63
3.6 Společná témata rozhovorů.....	66
3.7 Shrnutí výsledků výzkumu.....	69
ZÁVĚR.....	71
SOUHRN.....	73
Seznam literatury a dalších citovaných zdrojů	74
Seznam příloh.....	78
Bibliografické údaje	
Evidenční list knihovny	

ÚVOD

Ke studiu psychologie jsem se dostal vlivem osudu až ve zralém věku. Jsem rád, že mi to bylo umožněno mimo jiné i existencí Pražské vysoké školy psychosociálních studií. Domnívám se, že mi nabídla přesně to, co jsem hledal, a za to jsem jí vděčen. Přesněji jsem za to vděčen těm lidem, kteří za její existencí stojí, či od jejího vzniku stáli, vytvářejí tak prostředí, kde se poctivě a trpělivě zasívá a pěstuje to, co nás dělá lidmi. Tuto botanickou terminologii používám zcela záměrně, protože to, co ve škole klíčí a dozrává, zde nekončí, ale šíří se životaschopně dál.

Pevnou a důležitou součástí bakalářského studia na PVŠPS je sebezkušenostní výcvik, který může být během magisterského studia a na základě splnění dalších obvyklých podmínek doplněn na plný psychoterapeutický výcvik. Toto je neobvyklá možnost lidského rozvoje, která jako jedinečná s sebou pochopitelně přináší také hodně otázek a pochybností. Jako zvláštní součást vzdělání se prolíná do všech částí studia a bude absolventy provázet po celý jejich život i v dobách, kdy leccos z nastudovaného bude zapomenuto, či překonáno. Protože jsem tímto vzděláním sám prošel a jsem mu za leccos vděčen, chtěl bych svou práci projevit dík a třeba být škole i trochu nápomocen právě v oblasti poskytovaných výcviků. Pro tuto pomoc si volím možná kontroverzní, ale dle mého mínění nejvíce účinnou formu, a to kritiku těchto výcviků. Na nedostatek kritiky (ať už veřejné, či neveřejné) si tyto studentské výcviky jistě nemohou stěžovat. Jedná se však většinou o kritiku zvenčí, která se opírá o domněnky a formální konstrukty. Já bych rád přinesl kritiku lidí, kteří tyto výcviky absolvovali, a tyto výcviky jim profesně slouží k tomu, k čemu byly mimo jiné určeny. Mám představu, že tato kritika může pozitivně přispět k dalšímu zlepšení toho, co takto koncipované vzdělání nabízí. Rozhodl jsem se kontaktovat absolventy, kteří jsou aktivní v oboru psychoterapie, a zmapovat jejich kritické postoje k výcvikům studentů na PVŠPS.

Ve své práci se tedy snažím shromáždit kritické či alespoň podnětné poznatky absolventů výcviků. Za nejrelevantnější zdroj informací jsem od počátku považoval právě jejich absolventy. Brzy jsem zamítl jako dostupný zdroj informací jejich anonymizované absolventské práce, které byly na škole k dispozici jako podklady pro zpracování jiných vlivů výcviků na účastníky. Usoudil jsem, že tyto práce jsou sepisovány a publikovány

v rámci skupin ve chvíli, kdy si účastník nemůže dovolit (vědomě, či nevědomě) být dostatečně kritický a kdy nemá od výcviku potřebný odstup a má jen velmi omezené zkušenosti v oboru. Proto jsem se rozhodl vyhledat absolventy, kteří mají výcvik již zcela ukončený, nebo jim zbývá si doplnit pouze hodiny supervizí, kteří vyvíjejí aktivitu v oboru psychologie a dá se předpokládat, že o obor a přípravu na něj mají bytostný zájem. S 9 jedinci, kteří splňovali tato kritéria, jsem se sešel a vedl s nimi polostrukturované rozhovory s konečným cílem získat od nich požadované kritické podněty. Pro analýzu a interpretaci získaných rozhovorů jsem se rozhodl využít metodu interpretativní fenomenologické analýzy (IPA), od které jsem si sliboval co nejuvěrnější zachycení zkušenosti respondentů, což se jistě v nějaké míře ve formě zde uvedených a popsanych témat podařilo.

V teoretické části práce se věnuji popisu vývoje psychoterapeutických výcviků, na jejichž teorii a praxi výcviky na PVŠPS navazují, dále se věnuji popisu současného formálního posuzování a kritického hodnocení výcviků a pochopitelně i popisu použité metody analýzy rozhovorů IPA.

Bude pro mě potěšením, pokud se k této práci dostanou ti, kteří se v oblasti pořádání výcviků na PVŠPS pohybují, a pokud pro ně shromážděné poznatky absolventů budou třeba i v té nejmenší míře inspirativní.

1 VÝCVIKY V PSYCHOTERAPII

„Psychoterapii se nelze naučit jen z knih nebo přednášek ... Interpersonální, dynamicky orientovaná psychoterapie však navíc vyžaduje, aby se terapeut také vyznal ve svých vlastních postojích, motivacích a reakcích, aby dokázal pracovat s tím, co si do něj pacient promítá, a aby rozuměl tomu, co si sám promítá do pacienta. K tomu je potřebný výcvik formou zážitku na sobě ... Jako nejúčelnější se proto jeví účast na skutečné psychoterapii v roli pacienta v terapeutické skupině nebo účast ve výcvikové skupině, která se řídí podobnými principy, jako skupina terapeutická. Na takový zážitek by pak měla navázat vlastní práce začínajícího terapeuta pod supervizí terapeuta zkušeného“ (Kratochvíl, 2012, s. 302).

1.1 Výklad pojmů

Než budeme pokračovat, nebude na škodu vymežit základní pojmy, neboť ne vždy se jejich obsahu stejně rozumí. Následující definice nejsou zcela obecné a komplexní, ale mají pomoci definovat smysl, v jakém je budu nadále v práci užívat.

Psychoterapii jako činnost definuje Kratochvíl (2012) pomocí specifických rozdílů, které tuto činnost odlišují od jiných, jedná se zejména o léčebné působení psychologickými prostředky na nemoc, poruchu nebo anomálii. Cílem je odstranění nebo zmírnění potíží a podle možnosti i odstranění jejich příčiny. V průběhu psychoterapie dochází ke změnám v prožívání a chování pacienta. Pro tuto práci je důležité zejména, že *„Psychoterapii provádí kvalifikovaná osoba ... . K provádění odborné a systematické psychoterapie se navíc vyžaduje speciální výcvik“ (Kratochvíl, 2012, s. 15).*

Komunita – je psychoterapeutické společenství, které má svou kulturu, organizaci, pravidla. Komunita vytváří společné prostředí několika výcvikových skupin, je jejich zázemím. (Růžička, 2011). *„Komunita je psychoterapeutickou metodou, při níž se využívá modelové situace malé společenské skupiny k projekci a korekci maladaptivních interpersonálních stereotypů prožívání a chování“ (Kratochvíl, 2005, s.176).*

Skupina – je podobně jako rodina založena na principu úplného a bezpodmínečného přijetí svých členů. Chování jejích členů, včetně vedoucích je autentické, bezprostřední a otevřené. Jejím úkolem je procvičování pravdivosti vlastní existence (Růžička 2011). Jedna či více skupin tvoří komunitu. Skupina má proti komunitě vyšší míru blízkosti, důvěry. Skupina je charakterizována skupinovou dynamikou.

Skupinová dynamika – „je souhrn skupinového dění a skupinových interakcí. Vytvářejí ji interpersonální vztahy a interakce osobností členů skupiny spolu s existencí a činností skupiny a silami z vnějšího prostředí“ (Kratochvíl, 2005, s. 15).

Psychoterapeutický výcvik – definujme jej pomocí bodu 4) Štrasburské deklarace psychoterapie z října 1990: „Úplný psychoterapeutický výcvik zahrnuje teorii, sebezkušenost a praxi pod supervizí. Poskytuje přiměřenou znalost různých psychoterapeutických procesů.“

Skupinový výcvik – psychoterapeutický výcvik ve skupině, která, ačkoli není terapeutickou skupinou, se zabývá terapií, nabízí příležitost k terapeutické práci. Základním důvodem její existence je výcvik, nikoli terapie. Jedná se o model účinně pracující terapeutické skupiny. Primárně nejde o dosažení rozsáhlé terapeutické změny členů, ale o příležitost k pochopení jejích principů (Yalom & Leszcz, 2007).

Komunitně-skupinový výcvik – ve výcviku se využívá situace, že je více výcvikových skupin, které vytvářejí komunitu, jež modeluje další část reálného světa. Dle Poněšického (Růžička et al., 2011, s. 25) „komunita poskytuje množství reálných zážitků, konfliktů a problémů souvisejících se skupinovým životem a jeho organizací (jakýsi zmenšený model skutečného života) a tyto zážitky, konflikty a problémy se opět probírají na skupině. To, co si frekventant uvědomí ve skupině na základě autentických zpětných vazeb a co si poté vyzkouší prožít v atmosféře, ve které bere odpovědnost za účinky jeho chování terapeut, může realizovat již s převzetím vlastní odpovědnosti v komunitním životě.“

SUR – systém psychoterapeutického komunitního výcviku, který r. 1968 vznikl zásluhou tří předních odborníků J. Skály, E. Urbana a J. Rubeše, je založen na výcviku skupinové psychoterapie; trvá pět let a zahrnuje nejméně čtyři víkendová setkání a jednotýdenní soustředění ročně, což souhrnně činí 500 výcvikových hodin; výcvik je organizován v komunitách složených ze tří skupin po 8 - 12 členech; komunita je

dozorována jedním supervizorem, vedena jedním vedoucím a dvěma zkušenými psychoterapeuty na každou skupinu; na teoretické výklady a ukázky speciálních psychoterapeutických metod jsou zváni i externí terapeuti (Hartl & Hartlová, 2010).

PVŠPS – Pražská vysoká škola psychosociálních studií, s.r.o. je vysoká škola s akreditací v oborech zdravotní sociální péče, sociální práce a psychologie. Škola pořádala psychodynamické a daseinsanalytické komunitně-skupinové psychoterapeutické výcviky pro své studenty. Nyní tyto výcviky nadále poskytuje i odborné veřejnosti. Obdobné vzdělání poskytuje nadále i svým studentům, ale bez formálního označení akreditovaný či certifikovaný psychoterapeutický výcvik.

Někdy se stává, že skupinový výcvik se pojmově slučuje a mylně považuje za výcvik výhradně pro výkon skupinové psychoterapie. Když se však zamyslíme např. nad popisem Kratochvíla uvedeném na začátku kapitoly, je zřejmé, že v rámci skupinového výcviku získá budoucí terapeut i mnoho dovedností, které potřebuje individuální terapeut. Při dostatečně teoreticky podloženém a důsledném skupinovém výcviku může terapeut získat i dovednosti využívané typicky v individuální terapii, a to formou nácviků. Nevýhodou sice může být určitá ztráta intimity a individuální péče, ale ty může vyvažovat mnohem větší pestrost situací, které lze zažít i při sledování ostatních zúčastněných a stejně tak se obohatit jejich cennou reflexí.

1.2 Vývoj skupinových psychoterapeutických výcviků v Evropě a ČR

Pro pohled do historie vývoje skupinových výcviků využijí zejména stat' Kaliny, který ji uveřejnil v rámci publikace Komunitní a skupinová psychoterapie v české perspektivě (Růžička et al., 2011). Počátky terapeutické výchovy (therapeutic education) mají původ v Británii a sahají do období 1. světové války a těsně po ní. V rámci ústavní výchovy se objevil nový trend výchovy bez fyzických a zahanbujících trestů. Základem byla demokratická samospráva a ve výchově byl kladen důraz na práci se sociálním prostředím a vřelý a akceptující vztah k dětem a adolescentům. Další rozmach zájmu o tento druh péče se objevil po druhé světové válce, kdy se do ní zapojila řada psychoanalytiků. Tehdy vznikala první společenství, která můžeme připodobnit k terapeutickým komunitám.

Zásadní rozvoj terapeutických komunit je spojován se jménem Maxwella Jonese, který formuloval následující zásady terapeutické komunity:

- oboustranná komunikace na všech úrovních,
- proces rozhodování na všech úrovních,
- společné vedení,
- konsensus v přijímání rozhodnutí,
- sociální učení v interakci tady a teď.

V další koncepci terapeutických komunit je důležitá postava Roberta Rapaporta, který ve studii prováděné na Jonesově pracovišti uvedl čtyři principy jejího fungování, a sice:

- demokratizaci,
- permisivitu,
- komunalismus,
- konfrontaci s realitou.

Model terapeutické komunity se dostal postupně i do Československa, kde byl označován jako „léčebný kolektiv“ a rozvíjel se především v době celkového uvolnění společnosti v šedesátých letech, tehdy už pod názvem terapeutických komunit.

Avšak již dříve, na konci čtyřicátých let, začal využívat princip terapeutických komunit Jaroslav Skála při léčbě lidí závislých na alkoholu, a to v rámci vzniku prvního lůžkového oddělení pro studium a léčbu alkoholismu v Praze u Apolináře.

V roce 1954 bylo též v rámci 1. Lékařské fakulty UK v Praze založeno rehabilitační oddělení v Lobči, které se specializovalo na pacienty s neurózami. Zakladatelem byl Knobloch, který čerpal ze svých zkušeností, jež získal na stáži v Londýně těsně po válce. Na jeho pracovišti v Lobči v šedesátých letech absolvovala řada profesionálů cvičný pobyt v roli pacienta.

Další komunity vznikaly např. v Sadské, v Praze na Horní Palatě a v Kroměříži. Komunity v Lobči, Horní Palatě a v Kroměříži se postupně staly též výcvikovými středisky, kde terapeuti pobývali v roli pacienta.

Na principu praxe terapeutických komunit vznikaly od roku od roku 1967 první čistě výcvikové komunity SUR.

1.3 SUR

Další informace čerpám především z Kalinova článku Co je SUR? (Kalina, 2015). První výcviková komunita typu SUR na začátku roku 1967 byla složena ze šesti skupin. Vedoucími skupin byli kromě Skály, Urbana a Rubeše (jejichž iniciály později daly vzniknout názvu SUR) Bouchal, Junová, Hoskovcová a Doležal. Již na přelomu šedesátých a sedmdesátých let došlo k osamostatnění trojice Skála, Urban, Rubeš a tím i k zavedení pojmenování SUR. Junová, Hoskovcová a Doležal organizovali samostatné výcviky v rámci pracoviště Horní Palata.

V rozhovoru v říjnu 2002 Skála (Andrlová, 2005) uvedl: *„My jsme cítili za „bolševika“ nedostatek vzdělání, přípravy na psychoterapii. Měli jsme dobrou vůli, ale byli jsme autodidakti ... Tenkrát H. Junová byla v Lindau první, pak doktor Urban psycholog a já jsem byl třetí ... Já, na rozdíl od těch dvou, když jsem přijel, tak jsem šel k někdejšímu předsedovi psychoterapeutické sekce Rubešovi. A řekl jsem mu: Jaromíre, my musíme něco udělat pro výcvik našich psychoterapeutů. Já jsem byl v Lindau. Junová Ti to potvrdí, Urban ti to potvrdí, co tam všechno je. Ty se tam taky musíš podívat, ale potom uděláme něco, co bude na český poměry. ... Tak jsme vytvořili SUR.“*

V sedmdesátých letech každý z první trojice zakládá svou vlastní komunitu (výcvikové linie S, U, R), jako vedoucí skupin se objevují vybraní členové dokončených výcviků. Na stejném principu se výcviky vyvíjely i nadále až do devadesátých let, kdy došlo k opětovnému částečnému spojení v rámci týmu komunity SUR 16.

V rámci let se systém SUR postupně vyvíjel, ale základní principy zůstávaly. Kalina (2005) je popisuje takto:

- Principem je výcviková práce probíhající souběžně v rámci výcvikové komunity a menší skupiny.
- Obvykle komunitu tvoří tři skupiny (dvě až čtyři nejsou ojedinělé).
- Velikost skupiny je 8 - 12 osob, pokud možno s rovnoměrným zastoupením mužů a žen při respektování typických skupinových kontraindikací.

- V počátcích vedl skupinu jeden terapeut, od 80. let dva výcvikovní terapeuti (muž a žena).
- Komunitu mají na starosti 1 - 2 vedoucí/interní supervizor. Vedoucí komunity docházejí do jednotlivých skupin ve funkci pozorovatele a poskytují supervizi vedoucím jednotlivých skupin.
- Doba výcviku je 4 - 5 let. Frekventanti se scházejí na komunitních týdnech (obvykle 1x za rok) a na víkendových pobytech (obvykle 3x za rok), kde nastává setkání buď v rámci jednotlivé skupiny, či se sejde celá komunita.
- Výcvik ve svém rozsahu poskytne obvykle přibližně 500 výcvikových hodin.
- Výcvikový tým vč. vedoucího komunity má v době výcviku každodenní setkání, na kterém se řeší události v komunitě a jejímž účelem je i vzájemná supervize.
- Ustálil se typický denní program výcviků, který v sobě zahrnuje rozcvičku, komunitní setkávání, skupiny, relaxace, odpočinek, večerní klub, přestávky na jídlo.
- Ustálila se pravidla výcvikové práce:
  - Upřímnost a otevřenost, pravidlo říci ne.
  - Mlčenlivost o dění v rámci skupiny a komunity.
  - Nenavazování erotických a sexuálních vztahů v rámci komunity po dobu trvání výcviku.
  - Dochvilnost a dodržování denního režimu.
  - Střízlivost při výcvikových aktivitách.
  - Hlavním principem výcvikové práce je sdělování, sdílení vlastních životních příběhů, jejich reflexe od ostatních účastníků a zrcadlení vlastního chování v bezpečném prostředí skupiny a komunity. Využití různých psycho-terapeutických metod a přístupů je dáno možnostmi výcvikových vedoucích, či přizvaných externistů. SUR se obecně hlásí k dynamické orientaci, ale využívá dle schopností výcvikových vedoucích např. prvky humanistických, existenciálních a interpersonálních terapií.

„Výcvikový model SUR je svým způsobem jedinečný a není známa žádná jeho zahraniční obdoba. Dnes je uznáván Evropskou psychoterapeutickou asociací (EPA) a řazen do kategorie psychodynamických psychoterapií. Není chápán pouze jako výcvik ve skupinové psychoterapii a zdůvodňuje se, že na jeho nezvyklém rozsahu a intenzitě lze založit i kvalifikaci pro psychoterapii individuální“ (Kalina, 2005, s. 4).

1.4 Vývoj psychoterapeutických výcviků pořádaných PVŠPS

Cestu k zahájení psychoterapeutického vzdělávání na PVŠPS popsal v rozhovoru v roce 2002 Skála stručně takto (Andrlová, 2005): *„Každý do toho dal to své, každý studoval jiné autory, literaturu ..., a tak se vytvořily subsystemy. Institut, který tady je, potom založil Psychoterapeutickou fakultu a teď založil dva roky jdoucí Pražskou vysokou školu psychosociálních studií. To dělá subsystem S. Další subsystemy taky pracují a jsou jiné“*. Pojdme si tuto cestu popsat podrobněji. Zdrojem informací byl pro mne v tomto případě převážně osobní rozhovor s doc. PhDr. Jiřím Růžičkou, Ph.D., rektorem PVŠPS, který se uskutečnil v červenci 2019.

Počátky spolupráce mezi Skálou a Růžičkou, která sledovala zájem rozvoje psychoterapie v ČR, lze hledat v rámci tzv. Kabinetu psychoterapie, který vznikl v druhé polovině sedmdesátých let pod hlavičkou Psychiatrické kliniky Univerzity Karlovy v Praze. Kabinet si kladl za cíl popisovat situaci, hledat problémy a jejich řešení v oblasti psychoterapie. Záhy po revoluci v roce 1989 došlo v rámci emancipačního procesu tohoto kabinetu a za zásadního přispění Skály a Růžičky ke dvěma důležitým krokům. Za prvé byla založena Česká psychoterapeutická společnost (ČPtS) a za druhé vznikl Institut psychoterapie, obě jako organizace, které nadále nebyly závislé na Psychiatrické klinice UK.

Prvním předsedou ČPtS se stal Skála, Růžička místopředsedou. V rámci činnosti společnosti došlo k ustanovení základního systému vzdělávání v psychoterapii a následně i k vytvoření akreditačního procesu pro výcvikové instituty pořádající výcviky v psychoterapii. Tyto akreditace měly sloužit jak pro oblast zdravotnictví, tak mimo zdravotnictví. Jejich cílem byla standardizace živelně vznikajících výcviků, a to dle evropských parametrů. Parametry akreditace se stávaly přísnějšími a srovnatelnými s evropskými s tím, jak se dařilo jednotlivé psychoterapeutické systémy etablovat v ČR.

Další část činnosti bývalého Kabinetu přešla pod Institut psychoterapie. Zájem o vzdělávání v psychoterapeutických oborech podnítil Institut psychoterapie ke konci 80. let minulého století k založení vzdělávací instituce, a sice Vzdělávacího institutu aplikované psychoterapie (VIAP). V rámci tohoto institutu se začaly rodit myšlenky na založení univerzity s antropologickým zaměřením, která by v sobě zahrnovala veškeré obory, jež se vyskytují v oblasti péče o člověka. V té době však neexistoval zákon, který by vznik soukromé vysoké školy umožnil, a proto VIAP z popudu Skála a Růžičky založil 25. 10. 1991 svou Pražskou psychoterapeutickou fakultu (PPF) a již od listopadu 1991 začaly probíhat v Městské knihovně v Praze první cykly pátečních a sobotních přednášek, které následně byly doplněny i o páteční semináře (Skála et al., 1993). V rámci PPF byly též pořádány komunitně-skupinové psychoterapeutické výcviky, jejichž organizací se již v osmdesátých letech zabýval Kabinet psychoterapie a které vycházely z tradice SUR, tedy byly založeny na psychodynamických základech. Jejich organizováním se zabýval převážně Růžička.

Jakmile to bylo možné, tedy jakmile to umožnil nový Zákon o vysokých školách, založili Skála s Růžičkou Pražskou vysokou školu psychosociálních studií (PVŠPS) a v roce 2001 nastoupili do jejího prvního ročníku první studenti na akreditovaný obor Sociální práce. V roce 2005 byly akreditace rozšířeny o obor Psychologie. V souladu s přesvědčením zakladatelů školy, že každý, kdo pracuje s lidmi, musí znát zvlášť sám sebe, se od počátku součástí akreditovaného studia stala tříletá sebezkušenostní část psychoterapeutického výcviku, na kterou student mohl navázat dalším vzděláváním, aby dosáhl plného psychoterapeutického vzdělání.

Při pořádání psychodynamických výcviků v osmdesátých letech se Růžička setkal s doc. PhDr. Oldřichem Čálkem, CSc., oba pak začali rozvíjet ideu daseinsanalytických komunitně-skupinových výcviků. Tato snaha postupně vyústila v to, že na PVŠPS se již od samého počátku nabízely studentům kromě psychodynamických sebezkušenostních skupin i skupiny daseinsanalytické. Obě tyto modalitty mají podobnou strukturu navazující na SUR, ale lišící se svým pojetím. V průběhu času se stalo obvyklým, že studenti navazují na svou sebezkušenost dalším vzděláváním tak, aby dosáhli plného psychoterapeutického vzdělání. Podmínkou je, že s jejich dalším terapeutickým vzděláním souhlasí i výcviková vedoucí ze sebezkušenostní části.

Na PVŠPS se pracuje se dvěma druhy komunit, studijní a výcvikovou. Obě se v rámci vysokoškolského studia na PVŠPS do značné míry prolínají, mívají až na výjimky stejné členy. Typicky se jedná o cca 30 - 40 osob, které se pro potřeby výcviku dělí do několika výcvikových skupin.

Na základě současného akreditačního či certifikačního řízení (viz kapitoly 1.5.1 a 1.5.2) PVŠPS od roku 2018 formálně nenabízí svým vysokoškolským studentům psychotherapeutické výcviky. Studentům se dostane stejné přípravy na povolání jako doposud, ale zatím bez uznání ze strany akreditačních či certifikačních autorit. Tato příprava se ze strany PVŠPS prezentuje jako sebezpoznávací a seberozvojové vzdělání, jehož součástí je výcvik v poradenství.

1.5 Současná situace psychotherapeutických výcviků v ČR

Pro popis současné situace ve věci skupinových výcviků použiji citát z Yaloma a Leszcze (2007). Jedná se sice o vyjádření starší a z částečně jiné kultury, ale jsme si dobře vědomi, odkud k nám a s jakým zpožděním trendy přicházejí: „*Krise lékařské ekonomiky a růst řízené zdravotní péče nás nutí k tomu, abychom si uvědomili, že individuální psychotherapie asi nebude schopna pokrýt naléhavé potřeby v oblasti duševního zdraví veřejnosti. ... Je zcela jasné, že s postupem času budeme na skupinové přístupy spoléhat stále více. Domnívám se, že každý psychotherapeutický program, který toto nedokáže uznat a nebude od svých studentů očekávat, že získají úplné odborné schopnosti ve skupinové i individuální terapii, nebude schopen splnit své povinnosti a závazky k oboru*“ (Yalom & Leszcz, 2007, s.532).

To, co z ekonomického hlediska platí pro vlastní terapii, se samozřejmě dotýká i výcviků. Trend naší doby vše měřit, počítat výhodnost v kratším horizontu a k hodnocení používat pouze parametry měřitelné v současnosti směřuje nepochybně k tomu, že případný individuální psychotherapeutický výcvik se stává stále hůře dostupným, bez ohledu na to, že v některých oblastech může být velmi přínosným. Omezení individuálního přístupu se nakonec projevuje i u součásti skupinových výcviků, kde z ekonomických důvodů (do nichž zahrnují i čas) se omezují individuální supervize ve prospěch supervizí skupinových.

Dá se tedy předpokládat, a to i v souvislosti s našimi dějinami, kdy zde individuální směry terapie neměly na různých ustláno, že význam skupinových výcviků nebude klesat, ale

spíše naopak. To nakonec dokládá i počet v současnosti akreditovaných výcviků jednotlivých druhů, o nichž pojednávám níže.

Nelze též pominout, že pořádání výcviků se může stát pro některé z pořadatelů důležitým zdrojem příjmů, či zdrojem uspokojování osobních ambicí a upřednostňování těchto faktorů může mít nežádoucí vliv na jejich kvalitu. K tomu si dovoluji uvést citát z rozhovoru s Balcarem z dubna 2004 (Andrlová, 2005, s. 202): *„Pokud jde o přítomnost, řekl bych, že psychoterapie u nás úžasně získala prostor vznikem ideologicky svobodného prostředí. Na druhé straně vidím, že psychoterapie trpí u nás, stejně jako jinde ve světě, svou komercializací. Tam kde jsme si vždycky za totality rozuměli a často obětavě spolupracovali, nyní si konkurují různé psychoterapeutické organizace a snaží se svůj směr psychoterapie prodat lépe než druzí.“*

Do dnešní doby není pořádání psychoterapeutických výcviků v ČR zásadním způsobem upraveno (ostatně stejně jako celek psychoterapie). To může přinášet své výhody a naopak. Způsobuje to, že je větší možnost, aby snáze vznikaly výcviky kvalitní, stejně jako výcviky, které žádanou kvalitu nepřinášejí.

Určitá regulace a hodnocení výcviků probíhá v rámci jejich akreditace. V přecházejících letech udělovala akreditace na základě omezeného zákonného rámce především Česká psychoterapeutická společnost České lékařské společnosti JEP (dále ČPtS) a v roce 2016 se k ní na základě vlastního rozhodnutí připojila s certifikacemi Česká asociace pro psychoterapii, z.s. (dále ČAP). Dále se jim zde věnuji proto, že po stanovení podmínek pro přidělení akreditace, případně certifikace, o nich probíhá částečná odborná diskuse. Takto zveřejněné podmínky vyjadřují to, co odborná veřejnost považuje na výcvicích za podstatné, což představuje důležitý zdroj informací.

Mezi oběma organizacemi se objevuje jistá neshoda, která věrně kopíruje různé názory v rámci odborné obce a bude zajímavé sledovat další vývoj. Neshoda spočívá zejména v otázce, zda a za jakých podmínek lze psychoterapii, či jinou obdobnou činnost vykonávat mimo oblast zdravotnictví.

Akreditační a certifikační autority nepochybně ovlivňují podstatnou část klimatu, ve kterém jednotlivé vzdělávací organizace připravují a organizují své výcviky. Zároveň

působí na veřejnost, která má o vzdělání formou výcviku zájem, a případná akreditace je jistě důležitý parametr pro její rozhodování.

Je zřejmé, že hlavním a obhajitelným kritériem pro stanovení podmínek by měl být prospěch pacienta či klienta, od kterého by se mělo vše odvíjet. Toto je dobré mít na paměti při studiu a posuzování každé ze zveřejněných podmínek akreditací a bedlivě sledovat, zda se v nich neobjevují náznaky, které by ukazovaly na jiné zájmy a mohly být s těmito kritérii v rozporu.

Za problematické lze považovat, že tyto podmínky se mohou zveřejnit a uplatňovat, aniž by o nich proběhla dostatečná odborná diskuze. Tuto námitku uvádí např. Růžička (2017) ve svém písemném prohlášení: „*Univerzity i vysoké školy, psychologické instituty i rezortní pracoviště i psychologičtí učitelé a teoretici jsou obcházeni a diskriminováni, neboť nejsou přizváni k diskusím o psychologickém vzdělávání a jsou autoritativně stavěni před hotové, sporné a s nimi neprojednané požadavky a vzdělávací podmínky*“.

Zdá se, že neplnění akreditačních či certifikačních podmínek může být také jedním ze zdrojů kritiky jednotlivých výcviků.

1.5.1 Akreditace výcviků Českou psychologickou společností

Za formální autoritu akreditovat psychologické výcviky uznalo již před lety Ministerstvo zdravotnictví ČPtS. Týkalo se to schvalování tzv. Komplexních vzdělávacích programů v psychoterapii pro zdravotnictví (dále výcvik). Z tohoto pověření plyne, že společnost vyjadřuje a hájí zájmy psychoterapie především na poli zdravotnictví. Nicméně jak je zřejmé z Programového prohlášení výboru ČPtS na léta 2019-2022 (n.d.), dpolečnost má zájem zachovat svůj vliv i mimo oblast psychoterapie ve zdravotnictví: „*Výbor bude vypracovávat, navrhopvat a upřesňovat základní pravidla pro poskytování psychoterapie ve zdravotnictví a současně se chce podílet na vytváření pravidel pro uplatňování psychologického vzdělání i mimo zdravotnictví*“.

Jednotlivé výcviky schvaluje na základě zveřejněných kritérií schvalovací komise ČPtS. V současné době lze na webových stránkách společnosti (<http://www.psychoterapeuti.cz/pro-odborniky/schvalovani-vzdelavacich-programu>) nalézt schvalovací kritéria výcviků platná do roku 2012, od roku 2013 a od roku 2018. Vývoj a

rozsah schvalovacích kritérií nám může napovědět, jaká kritéria pro schvalování výcviků tato instituce považuje za podstatná.

Poslední kritéria platná od roku 1. 1. 2018 schválená v květnu 2017 vzbudila poměrně velký negativní ohlas odborné veřejnosti, a to zejména té, jež působí mimo zdravotnictví. Kritiku těchto kritérií lze dokumentovat např. komentářem na webových stránkách jednoho z poskytovatelů tohoto vzdělávání - Rafael institutu, z.s. (n.d.):

„ ČPS stanovila nové podmínky pro výcvik. Tato kritéria stanovují, že konkrétní skupina bude schválena pouze v případě, že „alespoň 50 % frekventantů vzdělávacího programu je tvořeno odborně způsobilými psychology či lékaři klinických oborů – v obou případech nejdříve po zařazení do specializačního (předatestačního) vzdělávání. ...Vzhledem k tomu, že většina zájemců o Komplexní vzdělávací program v době přihlášení do výcviku tyto podmínky ještě nesplňuje, je obtížné kritérium ČPS naplnit (stejný problém mají i ostatní výcvikové instituty). Již dlouhou dobu probíhají různé diskuse o těchto kritériích a je otázka budoucích jednání, zda půjde o povinnost nebo pouze doporučení. ”

Obdobnou a rozsáhlejší kritiku lze nalézt v průvodním dopisu k žádosti o schválení komplexního programu od Společnosti pro integraci v psychoterapii, z.s. zastoupené doc. MUDr. Janem Roubalem, Ph.D. (Roubal, 2018), a též v Prohlášení k novým podmínkám pro psychoterapeutické vzdělávání, které učinil doc. PhDr. Jiří Růžička, Ph.D. (Růžička, 2017).

ČPtS v současnosti na svých webových stránkách uvádí 19 psychoterapeutických výcviků pro období 2018 - 2023, které jsou akreditovány pro Vzdělávací program specializačního v zdělávání v psychoterapii.

PVŠPS měla v rámci gesce ČPtS akreditovány daseinsanalytický a psychodynamický výcvik minimálně ve čtvrtém a pátém běhu akreditací, tedy pro výcviky započaté do roku 2017. Jedná se o výcviky, jež jsou předmětem této práce.

1.5.2 Certifikace výcviků Českou asociací pro psychoterapii

Česká asociace pro psychoterapii definuje své poslání takto: Prosazovat rozvoj, rozšiřování a veřejné uznání psychoterapie jako samostatné, na rezortech nezávislé profese podle Štrasburské deklarace o psychoterapii.

Svou činnost pod stávajícím názvem začala aktivně vyvíjet v roce 2015. Od ČPtS se liší především svým nadrezortním zaměřením. To znamená, že sdružuje, poskytuje své služby a hájí zájmy všech osob, které se profesionálně zabývají poskytováním psychoterapie, a to bez omezení na rezort zdravotnictví.

Od roku 2016 zavedla svůj vlastní program certifikace výcviků. Pro certifikaci vydala svůj vlastní certifikační řád.

V současnosti uvádí Česká asociace pro psychoterapii na svých webových stránkách 17 psychoterapeutických výcviků, u kterých garantuje, že odpovídají standardům ČAP pro kvalifikaci psychoterapeuta, a absolvent certifikovaného výcviku je při splnění podmínek pregraduálního vzdělání plně kompetentní pro samostatný výkon povolání psychoterapeuta podle standardů Evropské asociace pro psychoterapii (EAP). Certifikace se vydávají na 7 let.

Dvěma v současnosti certifikovanými výcviky jsou daseinsanalytický a psychodynamický výcvik pořádané PVŠPS. Tyto certifikace nebyly uděleny při první žádosti o jejich udělení a jejich udělení po splnění dalších podmínek je spojeno v obou případech s následujícími podmínkami: „*Odborný garant zajistí vyloučení duálních vztahů tak, aby frekventanti výcviku nebyli spolužáky a aby odborníci, kteří působí jako lektori těchto výcvikových programů, nefigurovali ve vztahu k frekventantům výcviku jako jejich pedagogové, kteří posuzují jejich práce a kteří jsou souběžně součástí zkušebního procesu a to ani před výcvikem, v jeho průběhu či po něm. Dále OR ČAP¹ trvá na dodržení věkové hranice 23 let pro vstup do psychoterapeutického výcvikového programu*“ (ČAP, 2019a, b).

Tyto podmínky ve své podstatě znamenají, že v rámci PVŠPS se mohou touto certifikací zaštiťovat pouze programy bez účasti studentů vysoké školy spadající pod PVŠPS. Tedy výcviky, o kterých v práci pojednávám, by dle těchto kritérií nemohly být certifikovány.

---

¹ OR ČAP – Odborná rada České asociace pro psychoterapii.

1.6 Kritika skupinových psychoterapeutických výcviků

Kromě propagátorů, zastánců skupinových výcviků, se zcela přirozeně vyskytují i jejich kritici, respektive kritici některých nedostatků této formy vzdělání psychoterapeuta. Níže uvádím příspěvky k této problematice. Mým cílem je tyto připomínky shromáždit a konstatovat. Není to předmětem této práce, ale zajímavé by mohlo být následně tyto poznatky srovnat s kritikou výcviků na PVŠPS od jejich bývalých frekventantů.

Z principu vzniku a podoby výcviku plyne, že se někdy pohlíží podobně na tento druh výcviku a vlastní terapii. Yalom a Leszcz (2007, s. 531) ke skupinové terapii uvádějí, že: *„skupinová terapie je zvláštní rostlinou v zahradě psychoterapie. Je odolná: nejlepší dostupný výzkum prokázal, že skupinová terapie je stejně mocná jako individuální terapie. A přesto potřebuje stálou péči. Je už jejím věčným osudem, že je pravidelně dušena stejným starým plevellem: povrchní, nebezpečná, druhořadá k použití jen tehdy, když není individuální terapie dostupná, nebo si ji klient nemůže dovolit“*. Ze stejného úhlu pohledu možná pochází i část kritiky skupinových výcviků, a to v tom smyslu, že jednotlivý budoucí terapeut není jedinečným předmětem pozornosti výcvikového vedoucího, stejně jako ve skupinové terapii není pacient či klient jedinečným předmětem zájmu psychoterapeuta.

Odbornou kritikou a předmětem k zamýšlení je kritika systému SUR, kterou uvedl PhDr. Karel Koblic v roce 2001 ve své přednášce s názvem Systém SUR a bílá místa jeho koncepce a praxe (Koblic, 2010). Jeho kritice dodává váhu mimo jiné i to, že se sám jako vedoucí jedné skupiny podílel na výcviku podle modelu SUR pod zastřešením VIAP² – PPF³. Sám uvádí, že nepochybuje o jedinečnosti a velkém potenciálu komunitně - skupinového psychoterapeutického výcviku. Rozhodl se publikovat kritické myšlenky proto, aby pomohl dalšímu vývoji systému SUR, pokud ten má k tomu předpoklady. Přednáška je staršího data a od té doby jistě došlo v systému SUR k vývoji. Nicméně systém SUR má mnoho následovníků a odnoží s vlastním vývojem a nastolené otázky či

---

²VIAP – Vzdělávací institut aplikované psychoterapie.

³ PPF - Pražská psychoterapeutická fakulta.

pochybnosti mohou být stále aktuální. Koblicova kritika má převážně formu otázek, či potenciálních úkolů. Dovoluji si uvést ji ve zkrácené podobě:

- SUR přestane být bez reflexe živým systémem a stane se mýtem. Šířil se zejména předávanou zkušeností, hodně se opíral o charisma svých zakladatelů.
- Jde o jeden výcvikový systém?
- Je systém SUR správně označován jako dynamický? K čemu z dynamické psychoterapie se hlásí?
- V čem se SUR shoduje a v čem odlišuje od jiných skupinových terapií např. integrativních, nebo skupinové analýzy?
- Existují společná témata skupinové dynamiky, skupinové procesy, fenomény, které jsou pro jednotlivé komunity v SUR typické?
- Co je z běžné programové skladby SUR nezbytné? Zařazení takových aktivit do teoretického rámce.
- Definování významnosti, vztahu a práce s jednotlivými rovinami výcviku (osobní, intrapsychická, dyadická, skupinová, komunitní, ...).
- Jaké jsou zásadní účinné terapeutické faktory, nástroje?
- Jak SUR pracuje s časem (přítomnost, minulost, budoucnost)?
- Není úplně zřejmé, pro koho je vzdělání SUR určeno, jaké si klade cíle, jaké indikace, kontraindikace, to vše ve srovnání s jinými metodami.
- Jaké jsou role vedoucích skupiny, celého páru vedoucích skupin, vedoucího komunity, supervizora? Jaká je role frekventanta a kdy a která se na něj přenáší programová náplň?
- Do jaké míry platí, či neplatí pravidla vztahové abstinence?
- Jak se SUR staví ke kombinaci účasti ve výcviku komunitně-skupinovém a individuálním? Dává výcvik dostatečnou kvalifikaci i pro individuální terapii?
- Není jasné, v jaké fázi může frekventant začít s vlastní prací s pacienty či klienty. Jak bude probíhat supervize?

- Kdy je výcvik ukončen, k čemu je absolvent oprávněn a kdo je za ukončení výcviku a kompetentnost frekventanta odpovědný (vedoucí skupiny, komunity, supervizor, výcvikový institut)?

Za další zdroj kritického pohledu na některé z komunitně-skupinových výcviků jsem si vybral stanoviska členů OR ČAP, která byla vypracována k projektům psychodynamického a daseinsanalytického výcviku předložených PVŠPS pro jejich certifikaci ze strany ČAP. Vybírám kritické poznámky z obou stanovisek vypracovaných doc. MUDr. PhDr. Kamilem Kalinou a MUDr. Alešem Fürstem:

- Věk frekventanta při začátku výcviku (všech jeho částí) by měl být alespoň 23 - 24 let. Hodiny ve výcviku před dosažením uvedeného věku nelze do výcviku započítat.
- Výcvik je povinný v rámci studia na PVŠPS, smlouva o výcviku tedy není dobrovolnou smlouvou.
- Účastníci výcviku jsou zároveň spolužáky při studiu na vysoké škole, což přináší nežádoucí duální vztahy.
- Nedostatečná, nebo neuvedená kvalifikace výcvikových lektorů.
- Jsou opomenuty etické otázky a zabezpečení důvěrných osobních údajů⁴.
- Chybí srozumitelný popis vztahu studia VŠ a výcviku.
- Nedostatečně popsání časové dotace jednotlivých částí programu, struktura výcviku, systém započítávání hodin, povolený počet absencí, nácvik dovedností.

Zajímavé je jistě i zamyšlení nad tím, z čeho se taková kritika rodí, zda je přínosná. O tom by měl rozhodovat především reálný přínos pro pacienta či klienta v případě, že kritika vyvolá požadovanou změnu v jejich prospěch. Relevantní hodnocení kvality výcviku by v ideální situaci mělo být na základě výsledků terapeutické práce v dlouhodobém horizontu. To vskutku není snadný úkol, proto využijme námětů odborné obce a snažme se posoudit, co z toho stojí za diskusi a případné změny!

---

⁴ Pravděpodobně opomenuty v podkladech k žádosti o certifikaci. Pozn. autora.

2 TEORIE VÝZKUMU

2.1 Cíl výzkumu a výzkumná otázka

Konečným cílem, který přesahuje tuto práci, je zpřístupnit kritické poznatky bývalých studentů a zároveň absolventů psychoterapeutických výcviků na PVŠPS pro potřeby jejich pořadatelů a výcvikových týmů, a tím následně pokud možno dosáhnout zdokonalení těchto výcviků. Prvním krokem a zároveň cílem této práce je provést rigorózní výzkum kritických poznatků absolventů. Tato práce jistě rozšíří obzory autora i účastníků výzkumu, ale skutečný význam by získala až svou aplikací. Za absolventa výcviku je v této práci pro zjednodušení považován ten absolvent, který zdárně absolvoval minimálně 500 hodin sebezkušnostní části výcviku a teoretické vzdělání. K dokončení výcviku mu zbývá absolvovat zbylý počet hodin supervize.

Pro vlastní výzkum jsem si ještě před jeho začátkem, položil tuto výzkumnou otázku:

Jaké nedostatky u psychoterapeutických výcviků organizovaných PVŠPS subjektivně vnímají jejich absolventi z řad bývalých studentů vysoké školy?

2.2 Výklad pojmů

Nejprve si opět definujeme obecně pojmy, jak je budeme vnímat a používat v následujícím textu.

2.2.1 Pojmy: Fenomén a fenomenologie

Fenomén. Slovník cizích slov pro nové století charakterizuje fenomén ve dvojitým významu jako „*1. jev, úkaz, skutečnost 2. neobyčejný zjev, mimořádný člověk*“ (Linhart et al., 2003, s. 118).

AZ malá ilustrovaná encyklopedie pojímá tento pojem z větší šíře, považuje fenomén za „*... to, co se člověku ukazuje, původní podklad zkušenosti a poznání ... předmět smyslového vnímání nebo zkušenosti, v hist. filosofii interpretování zejména*

v závislosti na gnoseologických východiscích. Obv. i ve významu protipólu podstaty nebo ideje, někdy i skutečnosti“ (Malá ilustrovaná encyklopedie, 1999, s. 283).

Heidegger vysvětluje pojem fenomén jako „čistý jev“, jako „to, co se samo ukazuje, a tak, jak se to samo ukazuje“ (Heidegger, 2018, § 7).

Fenomenologie. Immanuel Kant definoval fenomenologii jako nauku o jevech, J.G. Fichte a G.W.F. Hegel považovali fenomenologii za vědu o vývoji forem vědomí. Husserlova fenomenologie pak chce založit filosofii jako „vědu o čistých podstatách (eidos) nazíraných intelektuálně – čistou subjektivní zkušeností transcendentálního vědomí“ (Malá ilustrovaná encyklopedie, 1999, s. 283).

Podle autorů Psychologického slovníku je fenomenologie „ ... deskriptivní psychologie nebo věda o podstatách, která vychází ze zkušeností a prožitků, z toho, že psychické fenomény, respektive vjemy, nejsou vědomím tvořeny, nýbrž bezprostředně dány; ... jde o kritiku matematicky pojatého přírodovědeckého přístupu k člověku a světu, která se stala podnětem k novému pojetí antropologie, psychologie, psychoterapie, pedagogiky a dalších společenských disciplín“ (Hartl & Hartlová, 2010, s. 151).

2.2.2 Pojem: Interpretace

Interpretace. Je nutno rozlišit od sebe interpretaci dat a prezentaci dat (Reichel, 2009).

- Prezentace dat představuje pouhý popis třídění dat, komentáře u tabulek a grafů apod.
- Interpretace dat představuje výklad předložených výsledků (jejich význam, jaké jsou závěry analýz, návrh opatření apod).

„Obě roviny práce s daty se v kvalitativních analýzách neodlučitelně prolínají. U kvantitativních zkoumání je pak užitečné prezentovat výsledky a teprve potom vyslovit závěry názory a přesvědčení ... vše zjištěné je jen jakási tendence, jistý náznak, možný trend a na žádné údaje ... nelze přísahat, tvrdit, že to tak jednoznačně je ... musíme dát pozor na chyby v interpretaci ...“

(Wikisofia, [2016]. Dostupné z: http://wikisofia.cz/wiki/26.Interpretace_dat)

2.2.3 Pojmy: Hermeneutika a hermeneutický kruh

Hermeneutika. Název pochází z řeckého slova herméneuein – vykládat, překládat, vyložit a je to nauka o metodách správného chápání a výkladu textů (*Malá ilustrovaná encyklopedie*, 1999, s. 356). Uvedené slovo má původ ve jméně boha Herma, jemuž se přisuzoval vynález písma a řeči, a který měl tlumočit lidem boží poselství (Šiková, 2012). Hermeneutika se tedy vyvinula již se vznikem písma a její původ zasahuje hluboko do historie náboženství (Pokorný, 2006; Dohmen a Stemberger, 2007; Cibule a Oeming, 2013). Hermeneutika jako metodika rozumění a výkladu obtížně srozumitelných textů a kulturních projevů vůbec hraje dnes nezanedbatelnou úlohu v řadě dalších věd, např. v kvalitativní sociologii (Horák, 2017), právních vědách (Hlouch, 2007; Hlouch, Hroch, & Konečná, 2010), v etnografii (Vrhel, 1993) a antropologii (Greisch, 1995), v literatuře a interpersonální komunikaci (Šabík, 2014).

Velký význam má hermeneutika v díle Martina Heideggera. Samu existenci člověka charakterizuje autor jako rozumějící vztah ke světu a k možnostem, jež se člověku nabízejí, důležitou složkou tohoto porozumění je řeč. „*Pobyť (či existence) jakožto rozumějící rozvrhuje své bytí do možností.*“ Protože přitom nejde o jednorázový akt (jako např. při luštění hádanek), nýbrž o neustálý proces, mluví se o „hermeneutickém kruhu“ (Wikipedia, 2016. https://cs.wikipedia.org/wiki/Hermeneutick%C3%BD_kruh).

Hermeneutický kruh je ve Slovníku cizích slov on-line definován takto: „*Části (např. textu) lze dobře porozumět jen z celkové (systémové) souvislosti a celkovou souvislost lze pochopit jen porozuměním jednotlivých částí systému celku (např. textu)*“ (scs.abz.cz-web©2005-2019-ABZ.cz).

Jednodušeji řečeno: „*Hermeneutickým kruhem se rozumí princip, který vyjadřuje, že částem můžeme rozumět pouze z celku, avšak celek je nám přístupný jen skrze části. Ani celek, ani jednotlivé části nemohou být pochopeny zvlášť*“ (Wikipedia [n.d.] Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Hermeneutický_kruh).

Tento pojem vytvořil Wilhelm Dilthey (1980), dále jej rozšířil Martin Heidegger (2018) dále Hans-Georg Gadamer (1960) a další autoři.

2.2.4 Pojem: Idiografický přístup

Idiografický přístup. Kohoutek definuje idiografický přístup jako „ ... přístup zaměřený na individuální a specifické rysy jedinečné konkrétní osobnosti“ (scs.abz.cz-web©2005-2019-ABZ.cz).

Idiografický. Dle slovníku „zaměřený ke zvláštnímu; ... metodologický přístup ve vědě s cílem uhájit metodologickou autonomii a specifičnost humanitních věd; ... popisující jedince; termín se užívá zejména pro označení výzkumných a diagnostických přístupů, jejichž cílem je podrobný popis osoby, nikoli její porovnání s jinými osobami“ (Hartl & Hartlová, 2010, s. 213).

2.2.5 Pojem: Interpretativní fenomenologická analýza

Interpretativní fenomenologická analýza (IPA). Je metoda, která umožňuje porozumění žité skutečnosti člověka (explorace subjektivní zkušenosti). Rozvíjel ji od 90. let minulého století Jonathan A. Smith. V protikladu k jiným kvantitativním metodám vede k porozumění zkušenosti člověka se zaujetím pro to, jaký význam mají tyto zkušenosti pro tohoto konkrétního jedince (Řiháček, Čermák, Hytych, Koutná-Kostínková, Chalupníčková, Chrz et al., 2013).

2.3 Interpretativní fenomenologická analýza (IPA)

Ve věci získání dat pro možnost relevantní odpovědi na výzkumnou otázku jsem nejprve uvažoval o využití anonymizovaných závěrečných prací, které zpracovávají jako povinnou součást svého výcviku jejich absolventi v poslední části výcviku. Stejný zdroj dat byl úspěšně využit u dalších výzkumných prací, které se zabývaly dopadem výcviku na jejich účastníky. Jednalo se však o výzkumné otázky, které se týkaly změn vztahujících se k jednotlivým účastníkům, a v tomto smyslu se dalo předpokládat, že práce jsou do té míry neutrální a nekonfliktní, jak jen jsou jejich autoři schopni na sebe a svůj vývoj pohlédnout. Domnívám se však, že takové odpovědi, na mou výzkumnou otázku, které bych našel v těchto pracích, by mohly být nežádoucím způsobem poznamenány autocenzurou svých autorů. Závěrečná práce je prezentována před výcvikovým týmem a určitá míra autocenzury ve vztahu k hodnocení výcviku se dá předpokládat, a to i ne zcela vědomá. Tento předpoklad jsem považoval za natolik omezující pro získání relevantních dat, že jsem se rozhodl závěrečné práce nevyužít. Data jsem se rozhodl získat z nově uskutečněných

rozhovorů s osobami, u kterých jsem předpokládal, že toto zásadní omezení, pro ně již do značné míry neplatí.

Metodu pro získání a následné analyzování rozhovorů jsem volil zejména na základě studia publikace Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy (Řiháček et al., 2013). Za vhodnou metodu jsem zvolil - mně samotnému blízkou - interpretativní fenomenologickou analýzu (IPA).

Jak uvádí Jonathan S. Smith a Shinebourneová (2012, s. 73): „*IPA je v současnosti rozvíjený kvalitativní přístup k psychologii ... zabývá se žitou skutečností ... má tři primární teoretické pilíře: fenomenologii, hermeneutiku a idiografii .... Ačkoliv se IPA zabývá lidskou zkušeností a jejím významem, uznává, že tato zkušenost nemůže být z lidské hlavy získána jako zcela transparentní, a je ovlivněna přístupem a interpretací výzkumníka.*“

2.3.1 Teoretické zakotvení IPA

Teorie analýzy IPA je zakotvena na třech základních principech (fenomenologie, hermeneutika, idiografie), které mají svůj podstatný význam a je třeba je respektovat tak, aby se minimalizovala rizika dezinterpretace sdělení o daném fenoménu. V dalším teoretickém textu těžím především z kapitoly Interpretativní fenomenologická analýza, jejímiž autory jsou Koutná - Kostínková a Čermák z knihy Řiháčka et al. (2013).

Fenomenologický přístup se projevuje zejména na počátku výzkumu, kdy se snažíme citlivě zachytit individuální a jedinečnou zkušenost člověka v dané životní situaci. Autoři IPA však poukazují na skutečnost, že výzkumník prozkoumává tuto zkušenost ze své vlastní perspektivy a že na tuto perspektivu má vliv jeho vlastní zkušenost a pohled na svět. Tyto tzv. prekoncepce výzkumníka nevnímá IPA jako něco, co má být odstraněno, ale jako nástroj, jehož pomocí může výzkumník zkoumat životní zkušenost účastníka. Zkušenost je tedy v rámci IPA „konstruována“ jako výsledek společného sdílení výzkumníka a účastníka.

Hermeneutický přístup se v IPA projevuje jako tzv. dvojité hermeneutika. Dvojitá proto, že vnímáme jednak vlastního respondenta, který se snaží sdělit svou zkušenost a za druhé výzkumníka, který se snaží tuto zkušenost vhodně interpretovat. V průběhu analýzy se pozornost přesouvá od citlivě vnímaného vyjádření respondenta (toto vyjádření se

postupně a opakovaně vnímá v tzv. hermeneutických kruzích, čehož se dosahuje opakovaným vnímáním sděleného) k výzkumníkovi, který se snaží sdělené interpretovat. Interpretace musí však vycházet zásadně ze žité zkušenosti interpreta. Její výsledek, který pochází ze společného úsilí, se nemůže být uvádět jako nezpochybnitelný fakt. Každá z interpretací by měla být tzv. „zakotvena“ na datech, což se v případě IPA děje pomocí přímých citací respondenta.

Idiografický přístup je explicitně vyjádřen snahou nejprve hermeneuticky prozkoumat žitou zkušenost každého z respondentů a až následně zkoumat další jedince. Jonathan A. Smith (2004) k tomu uvádí, že je třeba začít podrobným zkoumáním jednoho případu a setrvat u něj tak dlouho, než je dosaženo dostatečného stupně porozumění a způsobu interpretace, a teprve následně přistoupit k analýze dalšího případu. Existuje metoda, kdy se témata, která přinese analýza prvního případu, použijí v rámci orientace v dalších případech. Spíše se však osvědčuje postup, kdy je samostatná analýza provedena u každého případu samostatně, a to včetně formulace vlastních témat (Jonathan A. Smith, 2003) a až následně dochází k hledání témat společných pro jednotlivé případy. Při takovém přístupu je třeba se pokusit provést tzv. fenomenologické „uzávorkování“ ve vztahu k předchozím zjištěním a zachovat si otevřenou mysl pro objevování dalších témat u ostatních respondentů.

2.3.2 Výzkumná otázka v rámci IPA

Jak uvádí Koutná-Kostínková a Čermák (Řiháček et al., 2013), výzkumná otázka nesmí být příliš široká a ambiciózní, aby neotevřela prostor, který výzkumník svou kapacitou není schopen obsáhnout. Na druhou stranu podstatou zkoumání fenoménu je otevřenost otázky tak, aby respondent měl možnost projevit svou vlastní zkušenost.

2.3.3 Výzkumný vzorek (výběr respondentů)

IPA studie obvykle pracují s nižším počtem respondentů přibližně do počtu 10, jak uvádějí ve shodě jednotlivé publikace. Je tedy pochopitelné, že se nedá hovořit tzv. demografické reprezentativnosti vzorku. Kvalita vzorku by měla spočívat spíše v jeho homogenitě vzhledem ke konkrétnímu fenoménu. Bude se tedy jednat o tzv. zaměřený výběr, respektující potřebná kritéria a až následně o určitou míru reprezentativnosti.

2.3.4 Získání dat

Data pro výzkum jsem se rozhodl získat pomocí rozhovorů. Protože cílem rozhovorů je zkoumat, odhalovat subjektivní zkušenost probandů, nikoliv jejich postoje ke konkrétním, předem uvedeným, problémům výcviku, zvolil jsem formu tzv. polostrukturovaného rozhovoru s minimálním počtem primárních otázek.

2.3.5 Analytický a interpretační postup v rámci IPA

Konkrétní postup při IPA popsal pomocí několika fází autor metody Jonathan A. Smith. Jednotlivé body tohoto autora parafrázují a komentují ve své kapitole Koutná - Kostínková a Čermák (Řiháček et al., 2013), rámcově takto, počínajíce tzv. nultou fází:

0. Reflexe výzkumníkovy zkušenosti s tématem výzkumu - Abychom zůstali co nejdříve fenomenologickému přístupu, je nutné nejprve reflektovat vlastní vztah k tématu, např. svou motivaci, vlastní prekoncepce. Je třeba si uvědomit, že naše vlastní postoje mohou ovlivnit zejména interpretativní část výzkumu.

1. Čtení a opakované čtení - Opakovaný poslech, či čtení přepisu přiblíží výzkumníkovi svět respondenta a umožní hermeneutický postup.

2. Počáteční poznámky a komentáře - Úkolem této části je nepředpojaté odhalování zkoumaného fenoménu. Najít vše zajímavé. Poznámky výzkumníka jsou zárodky interpretací. Komentáře mohou být třech typů: deskriptivní (co respondent říká), lingvistické (jak to říká) a konceptuální (interpretativní, ale založené na projevu respondenta).

3. Rozvíjení vznikajících témat - Dochází k redukci objemu dat. Jedná se zejména o práci s vlastními poznámkami. Cílem je z poznámek vystihnout důležitá témata, která se objevila ve sděleních respondenta.

4. Hledání souvislostí napříč tématy - Snažíme se nalézat souvislosti mezi jednotlivými tématy a případně jim přiřadit téma nadřazené.

5. Analýza dalšího případu - Opakování fází 1 až 4.

6. Hledání vzorců napříč případy - Hledáme odpověď na otázku, zda lze mezi projevy našich respondentů nalézt nějaké souvislosti, společná témata.

7. Interpretace - Ač se jedná o fenomenologický přístup, při interpretaci se dostáváme „za“ to, co je v textu přímo uvedeno. Interpretace musí zůstat stále zakotvená v textu a musí být zřejmé, že jde o interpretaci výzkumníka, který je vždy do nějaké míry ovlivněn svým životním příběhem, prekonceptí.

3 VLASTNÍ VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

3.1 Apel autora práce

Při analýze a interpretaci rozhovorů jsem si uvědomil, jak může ovlivnit vnímání skutečnosti „lupa“, kterou se na ni díváme. Skutečností zde mám na mysli výcviky pro studenty pořádané PVŠPS, lupou myslím výzkumnou otázku této práce, tedy kritické pohledy. Plně jsem si to uvědomil, přestože jsem absolvoval celé rozhovory (včetně pozitivních reakcí na výcviky), a celé jsem si je několikrát četl. Nejvíce času jsem však věnoval kritice. To čeká i případného čtenáře, navíc v podobě esence této kritiky.

Považuji za důležité upozornit na skutečnost, že pro případné posuzování těchto výcviků jako celku je třeba si přečíst rozhovory celé a nejlépe opět s lupou tentokrát zaměřenou na jejich klady. Vyplývá z nich, že pro všechny respondenty byly výcviky pozitivní a jejich účastníci oceňují, že mohou takto nabyté poznatky uplatňovat v práci i v osobním životě. Toto u všech převažuje nad dále uvedenou kritikou.

V případě, že by někdo chtěl využít data této práce k další prezentaci, či s nimi jakkoliv dále nakládat, apeluji na něj, aby si rozhovory přečetl celé, a tak mohl výcviky, respektive subjektivní kritické pohledy na ně vnímat jako celek a byl oprávněn se k nim kvalifikovaně - a pokud možno vyváženě - vyjadřovat. Prezentaci dat bez této znalosti bych považoval za neetickou a snadno podléhající zkreslení.

3.2 Úvod k výzkumu

Uvažoval jsem o problému, že kritický pohled může být pro respondenty kontroverzní a blokující, a to nejméně ze tří důvodů. Za prvé je to stále vymezení se vůči autoritě, za druhé je to kritika něčeho, do čeho sami investovali minimálně čas a peníze, a za třetí svým způsobem by docházelo ke kritice nástroje, jenž jim umožňuje stát se profesionálem, a kterým by se měli prezentovat.

U vědomí výše uvedeného jsem se rozhodl, že dříve stanovenou otázku výzkumu **„Jaké nedostatky u psychoterapeutických výcviků organizovaných PVŠPS**

subjektivně vnímají jejich absolventi z řad bývalých studentů vysoké školy?” musím formou otázek učinit přijatelnější, a to tak, že její negativitu vyvážím dotazy na druhý pól fenoménu, tedy pozitivními dojmy. Skutečný výzkumný záměr bude částečně maskován a více zpřístupněn dotazy dalšími. Dále jsem předpokládal, že jestliže chvála a kritika vytváří určité hodnotové kontinuum, tak i dotaz na pochvalu může přinést informaci z protilehlé oblasti, kterou ve skutečnosti zkoumám. Výzkumná otázka tedy zůstává, pouze forma dotazování se změní. Takovýto postup nepokládám za neslučitelný s etikou výzkumu. Se skutečným záměrem jsem respondenty po uskutečnění rozhovoru vždy seznámil.

3.3 Výzkumný soubor

Jak jsem již uvedl, zamítl jsem jako zdroj dat závěrečné práce absolventů výcviku a rozhodl jsem se vést rozhovory, které pokud možno vyloučí možnou (ať již vědomou nebo nevědomou) obavu z postihu kritičnosti. Respondenty jsem tedy vyhledával až mezi absolventy po ukončení té části výcviků, kdy frekventanti přicházejí do kontaktu s organizátorem výcviku a výcvikovými týmy, a zároveň mezi absolventy, kteří již ukončili úspěšně školu. Dalším kritériem byl jejich kladný vztah k oboru psychoterapie a jejich aktivita v oboru. Důvodem tohoto požadavku je konečný cíl výzkumu, tedy zejména pomoc při zkvalitnění výcviků psychoterapeutů. Předpokládal jsem, že tito lidé mají o obor živý zájem a o podobné otázky se zajímají. Aktivitu v oboru jsem si stanovil minimálně roční tak, aby byli respondenti konfrontováni alespoň v minimální míře s praxí a tuto zkušenost mohli využít při hodnocení.

Snažil jsem se zachovat i minimální míru reprezentativnosti ve smyslu vedení rozhovorů s absolventy různých věkových skupin, pohlaví a druhu výcviku. Při výběru respondentů jsem se dopustil chyby, kterou jsem zjistil až při rozhovoru, kdy se ukázalo, že konkrétní respondent absolvoval výcvik v PCA⁵ v anglickém jazyce. Rozhovor jsem sice dokončil, ale data nezařadil do výzkumu, protože výcvik PCA byl na v rámci systému PVŠPS ojedinělý a nadále není poskytován.

---

⁵ PCA Person Centred Approach, přístup zaměřený na člověka, psychotherapeutický směr.

Se všemi respondenty se znám již z minulosti a dalo se předpokládat, že ke mně chovají dostatečnou důvěru a budou odpovědně spolupracovat. Základní údaje o respondentech jsou uvedeny v následující tabulce č. 1:

Tab. č. 1 Základní údaje o respondentech

RESPONDENT	SOUČASNÝ VĚK ⁶	POHLAVÍ	DRUH VÝCVIKU ⁷	POČÁTEK VÝCVIKU ⁸	ODBORNÁ PRAXE
A	27	Ž	PD	2010-2013	ŠKOLNÍ PSYCHOLOG, PSYCHOTERAPEUT
B	39	M	PD	2010-2013	SKUPINOVÝ PSYCHOTERAPEUT
C	47	Ž	DA	2010-2013	KLINICKÝ PSYCHOLOG, PSYCHOTERAPEUT
D	44	M	PD	2005-2010	PSYCHOTERAPEUT
E	27	Ž	PD	2010-2013	PSYCHOLOG, DĚTSKÝ TERAPEUT
F	26	Ž	DA	2010-2013	PSYCHOTERAPEUT
G	27	Ž	PD	2010-2013	PSYCHOTERAPEUT, ŠKOLNÍ PSYCHOLOG
H	36	M	DA	2010-2013	PSYCHOTERAPEUT
POČET ZKOMANÝCH OSOB: 8	PRŮMĚRNÝ VĚK 34 LET	5xŽ, 3xM	5xPD, 3xDA		

⁶ Skutečný věk respondenta se může lišit až o jeden rok z důvodu anonymizace respondentů. Vypočtený průměrný věk odpovídá skutečnosti.

⁷ PD výcvik psychodynamický, DA výcvik daseinsanalytický.

⁸ Neuvádím přesný rok počátku výcviku z důvodu anonymizace respondentů.

3.4 Metodika výzkumu a jeho průběh

Mezi svými známými jsem v rámci záměrného výběru jednorázově oslovil potenciální účastníky rozhovorů nejprve e-mailem, či přes sociální sítě s tím, že píšu diplomovou práci a že mě zajímá jejich názor k výcvikům. Pokud jsem získal kladnou odezvu, domluvil jsem si místo a čas rozhovoru. Setkání se odehrávala v klidnějších veřejných prostorách, terapeutických místnostech, případně v domácnostech. Vlastní výzkumné rozhovory trvaly mezi 25 a 40 minutami a odehrály se na počátku setkání. Celá setkání trvala většinou přes hodinu. Část času po rozhovoru jsem vždy věnoval objasnění svého výzkumného záměru. Další část rozhovoru byla již osobní. Samotný rozhovor byl na základě svolení respondenta nahrán na záznamové zařízení. V rámci doslovného přepisu byly rozhovory anonymizovány. Nadále pro rozlišení rozhovorů používám pouze velká písmena A-H. Nahrávky budou při dokončení výzkumu smazány. Pro případný další badatelský zájem budou k dispozici anonymizované přepisy rozhovorů v přílohách.

Připravil jsem si rámcovou podobu otázek s uvedeným záměrem:

1. Co pro tebe obecně výcvik na PVŠPS znamenal a co nejdůležitějšího přinesl?

První otázka měla sloužit zejména k přeladění a soustředění na téma výcviků.

2. Co bys na výcviku na PVŠPS zejména ocenil/a, co se povedlo?

Druhá otázka měla zejména připravit prostředí pro otázku třetí. Více bod 3.2 této práce.

3. Co se ve výcviku nepovedlo, co bys chtěl/a jinak, co ti případně chybělo?

Třetí otázka je podstatou výzkumného projektu.

Za všemi otázkami dle potřeby následovaly otázky sekundární, jejichž cílem bylo upřesnit a prohloubit řečené, případně podnítit pokračování sdělení. Často jsem se snažil výpověď sumarizovat tak, abych se ujistil, že odpověď vnímám ve stejném smyslu jako respondent. Následně byla provedena detailní analýza kritizující části rozhovorů v souvislosti s otázkou č. 3. Dle očekávání se jednotlivé části prolínaly, a tak dle potřeby byly analyzovány i kritické poznatky v jiných částech rozhovorů.

Zejména proto, že jsem se ve výzkumu věnoval oblasti, ve které jsem osobně angažován, bylo třeba reflektovat vlastní vztah k tématu výzkumu, a to o to více, že nástrojem zkoumání je IPA se svou fenomenologickou podstatou.

Výhodou mohla být má vlastní zkušenost s tímto typem výcviku, která mohla umožnit rychlejší a přesnější orientaci ve sděleních respondentů. Bylo třeba bedlivě pohlídat, aby se tato znalost dotýkala pouze orientace v problematice, ale pokud možno nezasahovala do náhledu na jednotlivá sdělení. Tento náhled by měl být bezpředsudečný.

Smyslem práce bylo shromáždit kritické poznatky absolventů. To neodpovídá mému osobnostnímu založení, což jsem si jasně uvědomoval při rozhovorech. Měl bych tendenci rozvíjet a doptávat se na pozitivní poznatky. Tuto svou inklinaci jsem musel vědomě upozdat. Snažil jsem se tedy považovat shromažďování negativních poznatků stále za pozitivní při vidině jejich následného využití pro zkoumané, či obdobné výcviky.

Každý rozhovor jsem četl vícekrát. Při prvním čtení jsme si barevně (žlutě) označoval vše, co mohlo souviset s kritickým pohledem na výcvik. Na okraj dokumentu jsem si psal první vlastní poznámky. Při druhém čtení jsem opět procházel celý text. Snažil jsem se zatrhnout (červeně) jednotlivá slova, která vyjadřovala podstatu kritiky. I při druhém čtení jsem nalézal slova, která jsem následně podtrhl, ač jsem tyto části při prvním čtení neoznačil. Při dalším čtení jsem jednotlivé části textu s barevným označením opatřoval vlastní popiskou, která měla vyjádřit téma, k němuž se respondent v dané části vyjadřuje. K některým částem textů jsem se vracel a popisku přeformuloval tak, aby byla z mého pohledu věrnější. Následovalo odhalování nadřazených témat, tzn. shlukování nalezených témat do skupin dle jejich vzájemné souvislosti.

3.5 Rozhovory, jejich analýza a interpretace

Identifikační údaje jednotlivých respondentů jsou z důvodů jejich anonymizace uvedeny jako přibližné. Kompletní znění rozhovorů jsou v přílohách. U jednotlivých rozhovorů jsou souhrnně uvedena hlavní témata s případnými podtématy. Vše je následně rozvedeno podrobněji s doložením citacemi z rozhovorů. Citace jsou označeny písmenem a číslem repliky v rozhovoru. Např. desátá replika z rozhovoru s účastníkem „A“ jako „A(10)“. Místo konkrétního jména výcvikových vedoucích užívám označení „V“, místo konkrétních jmen účastníků užívám „Ú“.

3.5.1 Rozhovor A

Respondentka A je žena a má přibližně 27 let. Absolvovala psychodynamický výcvik na PVŠPS, který byl zahájen mezi lety 2010 - 2013. K dokončení výcviku chybí doplnit hodiny supervizí. Pracuje jako školní psycholožka a psychoterapeutka. Své vzdělání rozšiřuje v rámci postgraduálního studia na univerzitě. Rozhovor se uskutečnil v klidné části zahradní restaurace.

V rozhovoru se objevila tato hlavní kritická témata a podtémata:

- **Kompetence výcvikových vedoucích**
  - nedostatečné ozřejmování procesů,
  - necitlivé reakce,
  - ochrana účastníků,
  - nevyužití příležitosti,
  - nerovný přístup k účastníkům,
  - výběr účastníků.
- **Kompetence školy**
  - nedostatečné informace,
  - výběr účastníků.
- **Věk účastníků**
  - věk účastníků,
  - zralost účastníků.
- **Vztahy mezi účastníky**
  - milostné vztahy.

Účastnice A se kromě pozitivního ocenění kriticky vyjádřila k činnosti výcvikových vedoucích, a to i v rámci vedení komunity. Ne vždy je možno rozlišit, která kritika se dotýká skupiny a která komunity. Tuto kritizovanou oblast jsem nazval

Kompetence výcvikových vedoucích (dále uvádím jednotlivá podtémata)

Ozřejmování důvodů a procesů ve výcviku. Účastníci se až časem objasnilo, proč se ve výcviku věnovala pozornost některým z aktivit. Objasnění jejich smyslu by mohlo mít vliv na její přístup a tím i zisk z výcviku.

A(10): „Dokud jsem nešla do praxe, tak jsem absolutně ... neměla páru o tom, ... jak vlastně zužitkovat ty zkušenosti ...”

A(16): „...třeba už bych ani ten deník nepsala s takovým odporem. Pro mě to předtím byla jako taková povinnost, prostě jsem vůbec nechápala, proč to vlastně máme dělat, nebo jenom jsem to jako chápala v hlavě, ale necítila jsem to tak, jakože to chci psát. A teďka jako bych to psala hlavně kvůli sobě. Předtím to pro mě bylo, jakože to je nějaký úkol, kterej musíme splnit.”

Necitlivé reakce. Dá se soudit, že se jedná i o necitlivé reakce ze strany výcvikových vedoucích, které však mohou mít i pozitivní dopad.

A(8): „ ... protože vím, jak třeba některý jako intervence působí na mě, nebo některý reakce, jak působily třeba předtím na mě. A na některý si třeba teďka dávám pozor, protože vím, co to se mnou dělalo.”

A(76): „ ... k některým byla taková jako víc odtahovaná. Že tam nebyl ten vřelý jako vztah.”

Ochrana účastníků. Účastnice hovoří často o bezpečnosti (5x v rozhovoru). Nemá na mysli bezpečnost např. z hlediska tzv. nevynášení informací ze skupiny či komunity, ale z hlediska fungování komunity, dodržování jejích pravidel. Sama se nedokázala ochránit, cítila se bezmocná.

A(44): „ ... že se tam jako dával prostor pro chování, který mi přišlo naprosto jako nevhodný a dokonce jako kontraproduktivní pro celou práci té skupiny a hlavně pro moji práci. Jo, třeba nějaký ... jako alkohol, alkoholový mejdany, prostě randál v noci, to, co se tam opakovalo a co se tam opakovaně řešilo a třeba výcvikové vedoucí do toho nikdy nevstoupili ...”

A(48): „ ... hrozně jako zasahovalo i do mého pocitu bezpečí. Přišlo mi, že ... ty vedoucí tam vlastně neochránili ten prostor a v podstatě byli neutrální v místě, kde neměli vůbec být neutrální. Kdy měli zajistit jako nějaký chod toho ... prostoru, těch lidí tam, a zajistit i podmínky pro tu naši práci...”

A(56): „Protože si pamatuju, že jsem tam docela často třeba s Ú. vystupovala proti tomu a ... nakonec to skončilo tak, že se to z nějakých důvodů samozřejmě semlelo třeba proti

nám, ale přišlo mi, že ty výcvikáři do toho měli prostě zasáhnout. Neříkám, že zastávat se nás, ale zastávat se ... nějakýho jako principu...”

Nevyužité příležitosti. Některé důležité události či jevy v rámci výcviku nebyly dle pocitu A dostatečně využity.

A(64): *„Ale myslím si, že my jsme se mohli třeba víc snažit překonávat tadyty prvotní ... impulsy, ... nebo nějaký prvotní dojmy ... a spíš si myslím, že by bylo lepší ... pomáhat tomu druhému nějakým způsobem ke vzhledu k tomu svému ... chování, a myslím si, že to mohli dělat i výcvikáři, a že se to tam jako často ... že to tam jako nějak ovlivňovalo tu dynamiku, jo, ale zároveň se to ... nikdy nepojmenovalo a nevyužilo k tomu, aby ten člověk...”*

A(66): *„ ... Zároveň to obtěžovalo nějak tu skupinu hodně často, si myslím, ale zároveň se nikdo nesnažil to přetvořit tak, aby z toho celá skupina a hlavně ten člověk měl užitek. A já jsem to třeba taky neudělala, já jsem nevěděla, jak na to.”*

Nerovný přístup. Účastnice vyjadřuje pocit, že k účastníkům nebylo přistupováno stejně, jak ze strany výcvikových vedoucích, tak ze strany účastníků. Předpokládá, že takový stav by měli výcvikovní vedoucí reflektovat.

A(62): *„ ... Ale myslím si, že třeba vůči některým členům jsme se tam nechovali úplně spravedlivě. Že třeba vím minimálně o jedný člence, která se podle mě nemohla cítit ... moc bezpečně v tom našem prostředí.”*

A(64): *„ ... že se tam ukazovaly nějaký antipatie a sympatie, s tím že některý ... přirozeně jsou víc sociální, některý míň. Ale myslím si, že my jsme se mohli třeba víc snažit překonávat tadyty prvotní třeba impulsy, ...nebo nějaký prvotní dojmy...”*

A(74): *„No, spíš, jako že bylo vidět, že ... já to ani neumím popsat, čím to je ... jestli nonverbálně, nebo i verbálně, prostě, že mi přišlo, že některý lidi víc přijímala”* (míněna vedoucí výcviku, pozn.autora).

Výběr účastníků. Výcvikovní vedoucí se podílejí na výběru studentů do studia a tedy i k výcviku. Po sebezkušnostní části výcviku je možné účastníka, který se nejeví jako vhodný pro výkon práce trapeuta, z další části výcviku vyloučit. Účastnice A se domnívá, že tyto možnosti se dostatečně nevyužívaly.

A(86): „ ... jeden člen samozřejmě podle mě byl už takovej jako trošku sociopat, nebo nevím, jak bych to řekla .... Měl takový podle mě rysy, ... ”

A(92): „ Jako obecně si myslím, že možná vím, že některý jako členi ve výcviku se nepustili dál z nějakých důvodů, a myslím si, že tam jako bylo víc takových adeptů, který si myslím, že podle mě neměli postoupit dál, z důvodů nějakých osobnostních ... rysů, ... že ... nebyli úplně kompatibilní. ”

Kompetence školy

respektive organizátora výcviku uvádím z poznatků účastnice ty, na které může mít škola velký, či minimálně stejný vliv jako výcvikové vedoucí.

Nedostatečné informace. Účastnice na počátku studia dostatečně nechápala důvod a důležitost výcviku. Neuvědomovala si rozdíl oproti běžné výuce.

A(4): „ ... tehdy mi to přišlo ... tehdy mi to nedávalo vlastně ani ... já jsem nedokázala jako vůbec docenit ... ten přínos toho výcviku. ... já jsem to brala tak, jakože to je součást školy, tehdy jsem si ani moc neuvědomovala, jak důležitý to bude pro moji budoucí profesi. ”

Výběr účastníků a absolvování výcviku účastníky. Účastnice A se zamýšlí nad kritérii a motivací zařazení studentů do výcviku a ke studiu a jejich udržení v nich.

A(94): „Zajímaly by mě docela ty kritéria, protože mi přišlo, že tam bylo víc lidí, který k tomu studiu nepřistupovali vůbec jako poctivě, ani k tomu výcviku a že se jako nechávali dál jít. Potom to vytváří i pocit, jestli se tam neudrží kvůli jako finančním nějakým důvodům, anebo proč. “

Věk účastníků

Účastnice zvažuje, co by výcvik přinesl, pokud by byla při vstupu do něj starší a pochybuje o dostatečné osobnostní zralosti všech účastníků.

A(12): „ ... v podstatě i s tím odstupem, s tím věkem, a s tím, že jsem nastoupila do té práce, tak bych ... se v té sebezkušenosti ... určitě bych si z toho vzala mnohem víc a jiný věci třeba. ”

A(88): „A ... a to možná ale souvisí taky s nějakou naší osobní zralostí. Jakože možná jsem cejtla, že některý členové skupiny opravdu ... nejsou moc zralí.”

Vztahy mezi účastníky

Kriticky se vyjadřuje ke vzniknuvšímu milostnému vztahu v rámci skupiny a poukazuje na vliv tohoto vztahu na dění ve skupině. Připisuje vznik takového vztahu nezralosti účastníků.

A(86): „... že tam vznikl vztah, který mi nepřišel vůbec přijatelný, protože ve skupině je to zakázaný, samozřejmě nějakým způsobem, nebo tak si to aspoň myslím a podle mě, hlavně obzvlášť na konci bylo vidět, že to jako hodně ovlivňuje dynamiku v té skupině. Že tam prostě vznikla nějaká koalice, která ...”

3.5.2 Rozhovor B

Respondent B je muž, věk přibližně 39 let. Absolvoval psychodynamický výcvik na PVŠPS, který byl zahájen mezi lety 2010 - 2013. K dokončení výcviku mu chybí doplnit hodiny supervizí. Pracuje na částečný úvazek jako psychoterapeut. Hlavní zdroj příjmů má v jiném oboru. Rozhovor se uskutečnil u stolku před kavárnou. Opakujícím se principem v rozhovoru je nalézání pozitivního i v situacích, kdy by mohl být nespokojen.

B(98): „... a taky říkám: můžem to tak nechat bejt ... Tak tam to máme ve větších frekvencích, než to bylo v rámci výcviku. Tak to jsem si z toho výcviku tam dal.”

B(113): „... Tak to mi vadilo ze začátku. Ale je to jako lidský, je to nějak poučný ..., takže jako všechno to blbý je pro něco dobrý. To, co bylo v průběhu, takže moh' bych ti tady říct nějaký negativa, ale s tím odstupem to zhodnocuju, že to k tomu prostě jako patří a že to má svůj smysl.”

V rozhovoru se objevila tato hlavní kritická témata a podtémata:

- **Kompetence školy**
  - nedostatečné informace o formalitách výcviku,
  - měnící se formální podmínky výcviku.
- **Kompetence výcvikových vedoucích**
  - čas pro práci s komunitou,

- čas pro uzavření jedincova tématu,
- využití technik pro zpřístupnění tématu, otevření účastníka,
- soustředěnost výcvikových vedoucích,
- sebeodhalení výcvikových vedoucích,
- práce s deníky.

- **Intenzita výcvikové práce kolegů ve výcviku**

Kompetence školy

Nedostatečné informace o formalitách výcviku. Respondent pociťuje nedostatek a zmatečnost formálních informací týkajících se podmínek a ukončení výcviku poskytovaných školou a výcvikovými vedoucími. Ostatní problémy výcviku označuje za malicherné.

B(66): *„Spíš furt taková ta nejistota, že se ví, co se dělá. V tom smyslu, jako v rámci systému tý školy, že docházej' informace, ze kterejch jsou častokrát rozpačitý i ty výcvikáři...”*

B(70): *„ ... ano, musíte udělat pět let, ano, je to takhle a teď ne ... teď člověk se jako dozvěděl - ne, není to takhle, teď ty pohledy těch výcvikářů, jo, jakože...”*

Mění se formální podmínky výcviku. Kromě nejasných podmínek se tyto v průběhu výcviku mění a frekventat pochybuje o smyslu výcviku.

B(72): *„Že je to prostě taková ... ne anarchie, ale jako neukotvená ... že člověk jako někam směřuješ, máš nějaký výcvik, nějak jdeš dál, že to někdo hlídá, že ten opravdu tak, jak je, ne, že si najednou někdo v polovině uvědomí, že je potřeba ještě něco, nebo že ten papír nic neznamena a že musíš ještě něco a teď se neví co. Tak tohle okolo toho, jako fajn, ta práce dávala smysl, jo, všechno je supr, je tam druhá věc, aby to pak člověk mohl dělat, aby ty peníze do toho vloženy, ten smysl měly. Jo?... , že to tak je, ale pak se to prostě jako měnilo v průběhu a ročníky předtím nevěděly, ročníky potom nevěděly a tohle mi na tom hrozně vadilo. Že přeci to musí bejt na základu - ano, a tak dej se do toho, to je daný, to je promyšlený, takhle to je, funguje, je to uznaný...”*

B(78): *„ ... Takže to mně ani tak nevadilo. Ale tohle mně na tom vadilo dost. Ostatní věci jsou asi malicherný.”*

Kompetence výcvikových vedoucích

Čas pro práci s komunitou. Účastník na několika místech rozhovoru zmiňuje téma času. Jedním z témat je nedostatek času pro práci s komunitou, respektive vyčerpání času na provozní záležitosti. V případě komunitních setkání by uvítal jejich větší rozsah. To se pravděpodobně týká celého výcviku.

B(62): „... *Kdyby to bylo o den delší, o dva dny, o tři, vůbec by mi to nevadilo.*”

B(78): „*Ostatní věci jsou asi malicherný. Nevím, možná že stýkat se víc v rámci těch druhéjch skupin, nebo mít netechnický komunity a něco tam ze sebe dát, nějaký dojem, tak to by bejvalo bylo jako taky fajn, ale na to asi nebyl čas, ani prostor a řešily se tam věci... nevím, že někdo dělal bordel, a co se bude dělat, asi to pro to bylo...*”

B(84): „*A že to mohlo bejt třeba delší, že to mohlo bejt třeba na čtyři dny. Že se tam načaly nějaký věci, který potom na čas, delší čas, usnuly.*”

Čas pro uzavření jedincova tématu. Druhým tématem spojeným s časem je poskytnutí času a věnování pozornosti uzavření jedincova tématu rámci skupiny.

B(86): „... *Ale ten prostor na ty všechny tam nebyl, a když tam máš prostě sedm, osm lidí, a my jsme byli jedna z těch početnějších skupin, tak ... tak je tam spousta lidí, na který se nedostane. A vlastně čekaj rok na to, než k něčemu ... ale na druhou stranu...*”

B(90): „*No, zkrátka, pamatuju si skupiny, kdy se prostě na pár lidí nedostalo. Ale ... což ale ... si odnáším i do týhle skupiny...*”

B(98): „... *můžem to tak nechat bejt, jako zatím, když tak se na to kouknem příště. Tak tam to máme ve větších frekvencích, než to bylo v rámci výcviku. Tak to jsem si z toho výcviku tam dal.*”

Využití jiných technik pro zpřístupnění tématu. „Otevření“ účastníka. Zaměřil by se více na dostatečně se neprojevíjící jedince např. využitím jiných technik.

B(94): „... *úplně, u nás se do toho nenutilo. Někdy ano. Byly tak okolo toho skupiny, že ten člověk nemluvil, ale taky se člověk musí umět v tý skupině nějak prosadit a ne si to tam jenom odsedět. A když vypadalo, že si to odsedí, tak ... někdy mě možná vadila jako menší otevřenost těch ostatních lidí. I po dvou třech letech výcviku, že do toho nechtěli jít, protože nevěděli, jak to dát do slov. Jo, možná se mohlo jako pracovat s tím nedat to do slov, a víc*”

třeba malovat, nakreslit to a pak s tím nějak pracovat. Ale někdy mě jako zarážela ta neochota využití toho ... vždyť, kde jinde už můžeš využít ten prostor, vybalit něco, co tě může zranit v tu chvíli. ”

Práce s deníky. Jako nedostatečný pocituje důraz na práci s deníkem, která mohla přinést další témata.

B(117): *„Že ... mohlo bejt víc dupáno na psaní si deníku. Mohlo to víst něco dál a bylo to na nějakým dobrozdání, někdo jsi věděl, že to píše, někdo že vůbec. My jsme to neměli tak, jako že jsme to museli ... nám věřili, což mohlo ještě přinést víc materiálu a mohlo to bejt lepší a mohli něco vědět a s něčím ještě pracovat navíc, což je negativní, ale vlastně Bůh ví, ... ”*

Soustředěnost. Z počátku mu vadilo, když si výcvikové vedoucí někdy pletli, či nemohli vybavit jména, nebo se neorientovali v již řečeném.

B(107): *„Vadilo mně někdy, když si třeba ze začátku pletli jména, nebo si nemohli vybavit jména. Nebo člověk viděl, že nejsou zasazení úplně v tom tématu... ”*

B(109): *„ ... než naskočili. Nebo když se zeptali na něco, co už vlastně se vědělo. ”*

B(111): *„ ... co už padlo. Nevím. Co tvoje sestra? Ale já sestru nemám. ”*

Sebeodhalení. Postrádal větší míru sebeodhalení výcvikových vedoucích možná ve smyslu projevení určité vznikající kolegiality. Navázání osbnějšího vztahu.

B(103): *„Třeba bych si představoval, aby ty výcvikáři řekli víc ze sebe. Na začátku. Aby tam bylo takový to... ”*

B(107): *“Chybělo mi to. Aby tě tak jako hýčkali, jako maminka s tatínkem, vlastně se k tomu, během toho výcviku se k tomu člověk dostal, ale dostal se k tomu tak, že to nepotřebuješ tatínka, ani maminku... ”*

Intenzita výcvikové práce kolegů ve výcviku

Vyjadřuje se k intenzitě výcvikové práce z pohledu ostatních frekventantů. Uvítal by intenzivnější. Snaha účastníků výcvik maximálně využít může souviset s připraveností a motivací pro něj.

B(22): „... No, a ta práce na těch věcech ... možná, že by si ji člověk představoval intenzivnější, ale tak byla tam určitá skupinka lidí, u každého byl prostor, někdy se ten prostor na toho člověka dostal během výcviku víc, někdy míň....“

B(94): „Nemám s čím porovnávat, takže takhle jak to je, tak to bylo fajn, ale kdybych to asi zažil intenzivnější, v nějaký... tak to mohlo být taky fajn, ale já... Ale někdy mě jako zarážela ta neochota využití toho...vždyť, kde jinde už můžeš využít ten prostor, vybalit něco, co tě může zranit v tu chvíli.“

3.5.3 Rozhovor C

Respondentka C je žena, věk přibližně 47 let. Absolvovala daseinsanalytický výcvik na PVŠPS, který byl zahájen mezi lety 2010 - 2013. K dokončení výcviku jí chybí doplnit hodiny supervizí. Pracuje na plný úvazek v psychiatrické léčebně jako klinická psycholožka a psychoterapeutka. Rozhovor se uskutečnil v kavárně. Respondentka zmiňovala spíše klady výcviku. Kritiku jsem hledal obtížně, a proto se jedná ve větší míře o interpretaci. Čtenáři doporučuji o to více konfrontovat mé interpretace se zaznamenanými odpověďmi, případně i ve větších souvislostech v rámci záznamu celého rozhovoru v příloze. Nedařilo se mi udržet rozhovor pouze u výcviků. Respondentka hovořila více než ostatní o navazujících tématech. V souvislosti s pořádáním výcviku za zmínku jistě stojí pocíťovaný vliv výcviku na vztahy k partnerovi.

C(34): „... pro toho partnera je to taky hodně náročná situace, protože vlastně já jsem něco absolvovala, čemu on porozuměl jen částečně, a navíc pro něj to znamenalo jako nějaká omezení, ... protože prostě...“

C(36): „... ale zároveň samozřejmě se určité věci i promítaly v naší komunikaci, v našem o jednání, chování vůči sobě, ... což ... mělo pozitivní i negativní dopad. To jako určitě obojí.“

V rozhovoru se objevila tato hlavní kritická témata a podtémata:

- **Druh výcviku**
  - využitelnost výcviku.
- **Věk účastníků výcviku**
  - omezení probíraných témat ve výcviku,

- pocit role matky.
- **Vzdělávání ve výcviku**
  - objasňování postupu.
- **Výběr účastníků výcviku**
  - přijetí do výcviku,
  - dokončení výcviku.

Druh výcviku

Využitelnost výcviku. Respondentka v části rozhovoru zmiňuje odlišnost dvou typů výcviku a své pocity v souvislosti s tím. Jsou to pocity, které měla tehdy, a jsou to pocity, které má nyní, když svůj výcvik aplikuje v praxi. V této souvislosti zároveň zmiňuje svůj temperament a to, že způsob psychoterapeutické práce je do značné míry ovlivněn typem pacienta a pracoviště. Možná se tyto úvahy nepřímo dotýkají faktu, že v jejím případě student nemohl snadno ovlivnit, jakým druhem výcviku projde. Případně tím může projevovat přání, aby výcvik určitého typu měl větší přesah k jiným typům výcviku.

C(38): „... *taková zkušenost, kterou ... nebo spíš to poznání, konkrétně s tou naší skupinou, bylo zajímavý, že opravdu ty ostatní dvě byly spíš psychodynamický, a tahle byla opravdu dasein ... na jedné straně určitě bylo dobře, ale určitě to pro mě byl ... taková jako, protože já jsem právě taková iniciativní, akční a pro mě tohle je hodně těžký. ... A což určitě bylo jakoby dobrý. To byla pro mě ... hrozně důležitá zkušenost. Na druhou stranu vlastně jakoby v té práci potom, kterou dělám, tak jako vnímám, že prostě je potřeba do toho trošku tu dynamiku vnášet, protože jinak ten čas...*“

C(40): „... *Zase by mě zajímalo ..., ale to už se nedozvíš, nechci říct přímo negativně, ale spíš by mě zajímalo, jak by se to zase dělalo právě dynamicky. Protože to je přesně to, co já pro tu práci potřebuju nejvíc teďko...*“

C(42): „... *jiným způsobem. ... a teď mluvit o tom, že ten čas tady jako není, ale je to o tom, že prostě tady ten čas je ještě kratší a právě ta dynamika, skupina, určitě k některým věcem, když řeknu, určitě dospěli rychlejc. Prostě, jo, jo.*“

Věk účastníků výcviku

Omezení probíraných témat ve výcviku. Respondentka zmiňuje, že byla ve výcviku s účastníky, kteří byli „o generaci jeden“. Ve dvou místech rozhovoru pak nalézá i přínosy tohoto faktu. Nevýhodou je, že ona má generačně jiný okruh problémů v životě, než většina spolužáků.

C(52): „... *Ale že prostě opravdu jsem o generaci jinde, jako s lidma ..., ale zároveň jsem vlastně řešila ... vlastně jsem se cítila jako limitovaná v tom tam úplně svoje věci řešit, ... ne, že bych je neřešila, ale vlastně jako nebyl tam úplně, ty lidi byli jako jinde.*“

Pocit role matky. Respondentka zmiňuje pocit role matky v souvislosti s nedostatkem jiných rolí.

C(54): „*A což mi jakoby třeba chybí, což mě trošku někdy mrzí, že vlastně jsem tam byla v té roli té mámy, jo. A já bych to chtěla zažít, ten výcvik, třeba víc v roli prostě rovnocenných partnerů, jo a to si myslím, že jsem tam úplně nezažila.*“

Vzdělávání ve výcviku

Objasňování postupu. V souvislosti se zpětným pohledem na možnou psychopatologii některých účastníků zmiňuje větší potřebu praktické edukace, diskuse nad konkrétními příklady patologie.

C(64): „... *třeba pro mě... jakoby s otazníkem určitý věci, ale je to daný tou mojí zkušeností, která sice samozřejmě je nějaká tříletá, ale prostě tím, že opravdu pracuju v té klinický psychologii, tak mě vlastně ... trošku jako, bych si dneska s těma lektorama chtěla popovídat, jak vnímali určitý osobnosti.*“

C(66): „... *Na druhou stranu, v rámci toho výcviku jde o takový jako hodně přijímání, takový podpůrný, pomáhající prostředí to je, jo. Takže ... tak jsem to v té skupině aspoň hodně zažila, takže tam člověk tohle ... úplně takhle nerozebírá. Ale zpětně, když se podívám, tak vlastně některý osobnosti vidím jednoznačně. A přijde mi, že vlastně, jak to oni vnímali, jestli s tím nějak pracovali, by mě zajímalo...*“

Výběr účastníků výcviku

Přijetí do výcviku. Respondentka zmiňuje výběr účastníků výcviku. Pochybuje o kvalitách výběru v místě, kde hovoří o kolegovi, kterému po sebezkušenostní části nebylo umožněno

výcvik dokončit.

C(74): „Ten byl z naší skupiny, a to vlastně svým způsobem byly s otazníkem už ty přijímačky, jako že se dostal, ale to ... už je věc jiná.“

Dokončení výcviku. Respondentka vyjadřuje pochybnost nad osobnostmi některých absolventů této části výcviku z pohledu jejich vhodnosti pro výkon praxe psychoterapeuta. Tato pochybnost se možná dotýká možnosti výcvikových terapeutů výcvik pro některé z účastníků po sebezkušnostní části ukončit.

C(68):“... na druhou stranu, samozřejmě, některý ty osobnosti můžou bejt jako hodně zvýrazněný a můžou to nějak podržet a třeba tím nějak projít, to vůbec netvrdím, že ne. To se určitě ... stát může, to se podle mě děje ve všech výcvicích a spíš ... že si říkám, jestli to tam ... nevím, jakým způsobem, nebo jak, ale vlastně to tam trošku nepředestřít, protože ať chceme, nebo nechceme, tak ten výcvik je zkušenost právě do té psychoterapeutický praxe... nějak na ně jako poukázat ....“

3.5.4 Rozhovor D

Respondent D je muž, věk přibližně 44 let. Absolvoval psychodynamický výcvik na PVŠPS, od jehož ukončení v době rozhovoru uplynulo téměř deset let. Tuto dobu je třeba mít na paměti při popisu jím získaných zkušeností. Výcvik má kompletně ukončen. Od ostatních účastníků výzkumu se liší v tom, že studovaným oborem byla sociální práce. Pracoval v nemocnicích, poslední rok pracuje jako samostatný psychoterapeut. V rozhovoru se stává, že se vyjadřuje ke své zkušenosti (případně zkušenosti kolegů) s výcviky obecně. Vše nejde vztáhnout na výcviky pořádané v rámci studia na PVŠPS. To nic nemění na skutečnosti, že zkušenosti s vlastním výcvikem v rámci PVŠPS jsou nejrozsáhlejší, a tak se do jeho projevu pravděpodobně nejvíc promítají. Opět si dovoluji připomenout, že v případě zájmu je třeba přečíst rozhovor celý. Některá svá sdělení následně doplňuje o kladný pól popisované zkušenosti. To nic nemění na existenci původního poznatku. Rozhovor se odehrál v jeho terapeutické místnosti.

V rozhovoru se objevila tato hlavní kritická témata a podtémata:

- **Kompetence školy**
  - dostupnost informací,
  - organizace výcviků,

- doba výcviku,
  - zralost účastníků,
  - schopnosti výcvikových vedoucích.
- **Kompetence výcvikových vedoucích**
    - věcná náplň výcviku,
    - schopnosti absolventa,
    - výcvik x terapie.
  - **Význam komunity**
    - praktický význam komunity,
    - neverbální aktivity a jejich využití.

Kompetence školy

Dostupnost informací. „D“ uvádí svou zkušenost, že ho některé věci ohledně školy a výcviků překvapily, že si jich nevšiml.

D(4): „... *jednak nečekaný, já jsem si nevšim, že v tý škole je... já jsem to vůbec nevnímal.*”

D(6): „... *Pak mě tam otravovalo, že mám platit sedmdesát tisíc školný a výcvik je mimo. Jsem si říkal: no, tak, taky by si to mohli zařídit, jo? Jo, že jako management školy není úplně nejlepší ...*”

Organizace výcviků. Respondent má negativní poznatky ohledně organizace výcviků ve smyslu jejich technického zajištění.

D(116): „... *Mě asi největší, jako nejvíc zdvižený obočí pro mě byly některý ty akce okolo, protože my jsme třeba jeli na ten outdoor a škola to neměla vůbec zajištěný, nás vyhodili. Jo, já ... a teď abych se nenechal vyhodit...*“

Doba výcviku. Na několika místech v rozhovoru se účastník věnuje době, kdy se výcvik v rámci studia pořádá, a to ve dvou bodech. Zdá se, že se domnívá, že nemusí být vhodné začít s výcvikem hned na začátku studia a domnívá se, že výcvik by mohl být delší, studium přesahovat. Uvítal by kontakt mezi účastníky po skončení výcviku.

D(20): „... *ale, čím to bylo dýl, ten výcvik, tím víc my jsme se znali, pak už jsme měli i nějaký praxe, nebo něco, tak to vlastně bylo čím dál lepší. A pamatuju si, že i na konci toho*

výcviku, což byl jako první ročník magistra, jsme si říkali, že klidně by to mohlo ještě pokračovat. Že ten přesah by moh bejt mnohem delší, že bych to klidně roztáh daleko za studium....“

D(34): „... že vlastně rád bych ty lidi viděl, z té skupiny, se spoustou z nich se kontaktuju, a vlastně neustále mi ten výcvik jako naskakuje.“

D(70): „... takže tam je otázka, jestli jako vůbec lízt do výcviku v devatenácti, ale pak je otázka, jestli to dělat v tom prváku. Mně to přišlo třeba docela fajn. A to se vlastně nabízí ta otázka, jestli ten výcvik jako neprotahovat, že jo?“

D(132): „Ale vlastně pro mne to byl jako nějaký nárok, dejme tomu. Že jsem se naučil trochu chodit. Ale proto jsem říkal, že by nebylo špatný, aby to pokračovalo někdy jindy, nějak jinak.“

Zralost účastníků. V některých částech mluví respondent o nízkém věku účastníků, ale pak upřesňuje, že se spíš jedná o jejich zralost.

D(74): „... oni ještě donedávna jezdili na ty tábory jako dětičky, pak možná jako nějaký praktikanti, ... takže vlastně jim to navázalo takhle a plus pak velká část z nich řekla, že vlastně v té době na to neměla. To jsou jejich komentáře, ne moje. Mně to tak jako přišlo taky. Jo, že jako jsou trochu mimo. Ale zase se to nedá paušalizovat. Fakt tam byli lidi, který měli za sebou velmi těžký zkušenosti, a pak se to projevilo v tom výcviku, ale trvalo to než vůbec. Ale to se vlastně bavíme o zralosti. Takže otázka je, kolik lidí je zralejších ve dvaceti a kolik ve čtyřiceti. Asi těch čtyřicetiletých bude víc, o něco.“

Schopnosti výcvikových vedoucích. Komentáře „D“ se nejednou dotýkají schopností a výběru výcvikových vedoucích. Jejich kompetenci považuje za klíčovou. Ze zmínek se dá soudit, že o ní ne vždy byl přesvědčen.

D(64): „... výběr těch lektorů je extrémně unikátní a musí bejt. V okamžiku, kdy ti ten lektor neseďne, nebo na to nemá, a těch psychologů, který na to nemaj', jsou mraky, tak celý výcvik můžeš zahodit.“

D(102): „Jo, ale to se vlastně bavíme o tom, kdo může dělat lektora. Jo? Jestli každéj psycholog, každéj sociální pracovník, nevím, kdo to tam jako lezl ....“

D(110): „... ale otázka je, jak moc zase jsou zkušený ty psychoterapeuti, ty lektori, jak moc uměj v psychoterapii chodit, jak moc se doplňují, jak moc dokážou vlastně přečíst, co se tam děje.“

D(138): „Takže možná kvalita výcviku velmi stojí na tom, kdo to dělá.“

Kompetence výcvikových vedoucích

Věcná náplň výcviku. Respondent hovoří o náplni výcviku ve smyslu naučených technik oproti „měkkým technikám“ chápaným jako schopnost pacientovi porozumět, vcítit se, najít k pacientovi cestu, a to ve prospěch měkkých technik.

D(96): „... Ale oni to zkoušeli, mnoho z nich to zkoušelo a prostě narazili na to, že ta technika sama o sobě, ty tvrdý znalosti, takový ty jako echt, i včetně toho, že to byli psychologové někdy, tak že to nestačí. Že to je třetina.“

D(134): „... všechny výcviky, ne jen PVŠPS, jsou z velkú části vlastně disfunkční. ... to se můžeme bavit přesně o tom, o psychologii, o psychoterapii, protože tady je strašně jako velkej tlak na ty tvrdý dovednosti, na ty znalosti, ale...“

D(136): „Ale to se nakonec naučíš jako cvičená opice. To je nesmysl. Ty potřebuješ ty měkký znalosti, ty dovednosti s tím jako pracovat. A tohle ... aspoň v mým případě a v případě tý V. a lidí, který znám okolo, který šli jindy do výcviku ...“

Schopnosti absolventa. Účastník se domnívá, že úspěšné absolvování výcviku málo garantuje schopnost frekventata úspěšně provádět terapii. Účast ve výcviku v některých případech označuje jako „proplouvání“.

D(90): „Obecně když se potkávám s lidma, tak velmi často mi řeknou, že mají výcvik a z mýho pohledu jsou nepolibený. Což znamená, že tím výcvikem fakt jako propluli. Aniž by to zanechalo jakoukoli stopu. ... Takže je otázka, zdali každý, kdo projde výcvikem, by měl dostat psychoterapeutické vzdělání.“

D(94): „... několika málo lidem bylo řečeno, že papír dostanou, ale ať to proboha nikdy nedělaj.“

D(104): „... já nevím, jestli ten výcvik jako opravdu ošéfovat stylem, že teda projde tím málokdo a bude to fakt jako tvrdej filtr. To je jedna možnost. Možná. Protože spousta lidí tím mává, já jsem, já mám hotovej výcvik a jsou úplně mimo, že jo?“

D(110): „... tak v těch skupinkách malejch tam je dostatečný čas a prostor na to fakt poznat, jestli jako ten člověk funguje, nefunguje.”

Výcvik x terapie. Z rozhovoru je zřejmé, že „D“ považuje za důležité téma rozdílu mezi terapií a výcvikem a není si jist jejich dostatečným rozlišením. To může být i ku prospěchu výcviku.

D(20): „... Mně pak časem došlo, že to ani jako... je to výcvik, ne psychoterapie. Že jsou to dvě různé věci a oni si to poměrně dobře hlídali, V. možná méně, než ... než ještě ve vedlejší skupině.”

D(110): „... Nám se třeba dělo to, tak prostě V., že jo, ona do toho jde jako naplno, takže velmi často tam nebylo jasné, jestli jsme ve výcviku, nebo v terapii. Nehledě k tomu, že občas jako vyplavaly témata, který jsou prostě jednoznačně psychoterapeutický.”

D(112): „Jo, tam velmi často běžel prostě individuál. Mně to pohledem zpětně vlastně nepřijde blbý a je fakt, že my jsme v tý naší skupince byli s tímhle jako spokojený.”

Význam komunity

Praktický význam komunity. Respondent zpochybňuje praktický význam existence komunity. Uvítal by větší rozsah aktivity ve skupinách. Za problematické považuje společný pobyt mimo bydliště jednotlivých účastníků.

D(122): „Ale... je otázka, že se jelo ven, s tím, že vlastně je to dobrý, že jsme mimo, ale... třeba u toho školního výcviku to vlastně jako nedává moc smysl, protože, v čem je jako rozdíl, jestli pojeděš domů, nebo jdeš do chatky. Jo a ještě s tím, hlavně o ničem nemluvíte. Žádná parakomunikace. Ale do pr... práce, co to je za logiku? Vždyť to nedává smysl. Tak to můžu být rovnou doma, nemusím se nikam táhnout. Pak tam žádná parakomunikace nebude, že jo?”

D(124): „... Ale ty námitky, že jako ty lidi jsou spolu a jsou ... já nevím co ... to tam vlastně padá, protože to není pravda. Někdy jsme měli výcviky v Praze a bylo to mnohem výživnější. Protože jsme byli v těch skupinách a tam to jelo. Jo, protože v těch malejch kolektivech to jede a jede to mnohem intenzivněj a má to mnohem větší smysl, než ty velký skupiny, kde se to jako...”

D(126): „... že oni ty ... vůbec ... jakákoli velká komunita ... vždycky se ti tam jako lidi ztrácej. To taky není dobrý. Na psychologii to dobrý není.”

Neverbální aktivity a jejich využití. Emotivně se vymezuje se proti jiným než verbálním aktivitám. Pochybuje o jejich smyslu při nízké míře jejich zpětné reflexe.

D(60): „... protože spousta těch věcí, který oni tam dělali, nějaký běhání někde, nějaký *outdoory* a takovýhle ... to já považuju za naprostý p....” (Pozn. autora práce: Slovo pro nevhodnost nelze opakovat).

D(66): „... ne každěj na to je, ne každěj má rád tydlecty aktivity a ne každýho to otevře, takže ty představy jsou prostě naivní. ... No, a mně přišlo vtom výcviku často, že je to vlastně naivní. Že je to takový jako: Ježíšikriste, co od toho čekáte?”

D(112): „... jsou to takový hrátky, který jsou vlastně jako trochu otravný. Jo, že u nás, v našem výcviku, jsme vlastně tohle velmi brzdili. Někaký kluby večer a takový jako, budeme si hrát paci-paci, hele jako jo, dobrý, ale co to má za efekt,jo? A já nevím, jestli to bylo tím, že vlastně v těch skupinkách to šlo jako dost do hloubky, je to možný. Ale tohle mi přijde vlastně jako docela důležitý. Takže když už teda se tvářím, chci se tvářit, že ten výcvik má nějakěj efekt, no tak jako nemůže tam hrát, běhat po lese s pneumatikama.”

D(118): „... Ono ještě když děláš tyhle věci, pak tam musí bejt vyhodnocení. Někdy se to dělo, maličko, nějaká reflexe, ale ta reflexe musí bejt poctivá, to znamená ve třeceti lidech na to musíš mít mraky času a žádný: no, už jako nemůžem a jdeme od toho. Nic, to nejde. Takhle to nejde dělat. Takže žádný, jako časovej pres, buď teda toho bude míň a bude na to čas, nebo se na to vys... .”

D(122): „Je to k ničemu, v ten moment je to k ničemu. Nebo budeš matlat nějakěj obraz, jo.”

3.5.5 Rozhovor E

Respondentkou E je žena, věk přibližně 27 let. Absolvovala psychodynamický výcvik na PVŠPS. Pracuje nejvíce jako dětská individuální i skupinová psychoterapeutka, výjimečně s rodiči dětí. Z rozhovoru je zřejmý její smysl pro řád, strukturu a

předvídatelnost. Zdá se, že tento její nárok výcvik částečně rozrušil. Sešli jsme se v kavárně několik dní před porodem jejího prvního dítěte.

V rozhovoru se objevila tato hlavní kritická témata a podtémata:

- **Kompetence školy**
  - formální informace k výcviku,
  - informace o podstatě výcviku,
  - skladba účastníků.
- **Kompetence výcvikových vedoucích**
  - program setkání,
  - náplň výcviku,
  - ozřejmování postupu.

Kompetence školy

Formální informace k výcviku. Respondentku dle jejích vlastních slov dráždilo, že nebyly k dispozici jasné informace, o který druh z nabízených výcviků se jedná, co vše je třeba splnit pro jeho úspěšné absolvování, a to, že se podmínky v průběhu výcviku měnily.

E(48): „*Zakotvení toho výcviku. Mně přišlo, že od začátku nebylo jasně daný, jestli máme psychodynamickéj, nebo jestli máme dasein, jaký bude ukončení, ... ukončení výcviku, ta specifika, mi přišlo, že se prostě pořád měnily, mění se, a to mi není příjemný ... To by mělo být jako na začátku jasně daný, ty podmínky. Za jakých podmínek nastupujeme do výcviku a za jakých podmínek budeme ten výcvik ukončovat.*”

Informace o podstatě výcviku. Účastníci překvapilo, nenapadlo, jak bude výcvik náročný.

E(24): „*... Na druhou stranu si myslím, že ten začátek jako byl docela těžkej. Já třeba jsem na to nebyla úplně připravená, že to bude náročný. Mne to nenapadlo, že to bude tak jako náročný.*”

Skladba účastníků. Respondentka má představu, že by výcviku prospěla větší různorodost účastníků. Spolužáci mají obdobné problémy, přístupy. Stála by o pohledy jiných oborů.

E(94): „*... Ale myslím si, že nám tam třeba mohl chybět, ... třeba někdo, kdo studoval psychiarii, kdo studoval adiktologii, kdo byl medik, jo, aby to bylo trošičku jiný.*”

E(100): „*Ať už na můj život, nebo na ty situace, který se tam děly, na to, jak někdo uvažuje o své budoucí profesi, tak v tom, si myslím, že mohlo být ještě ... ta slabina, že jsme byli spolužáci všichni. Ale jak říkám, konkrétně mi nepřišlo, že by mi dělalo problém, že jsem byla na výcviku se spolužákama. To ne. Ale možná ta různorodost.*”

Kompetence výcvikových vedoucích

Program setkání. Respondentka by uvítala, pokud by předem znala program jednotlivých setkání, jejich zaměření.

E(52): „*...jo, co se na těch výcvicích bude dít, což vím, že někdy je to ale samozřejmě záměr, ale někdy si myslím, že by to jako bylo fajn, abysme trošičku věděli tak třeba o tomhle výcviku, jaký to bude mít... nějaký jako teorie, zkoušení technik, na tomhle výcviku to bude víc o tom vést skupinu.*”

Náplň výcviku. Účastnice uvádí, že jí v počátcích praxe chybělo více znalosti o technikách, které by mohla využít. Vyhovovalo by jí i v rámci této části výcviku více teorie, kterou by rovnou bylo možno vyzkoušet v praxi. Chybělo jí více nácviků ve dvojici.

E(58): „*Myslím si, že jsme třeba taky nebyli tlačení do nějaký teorie. To možná jsme mohli být i víc. Ale to souvisí zase s tím, co jsem řekla na začátku, že od začátku nebylo jasně daný, jestli jedeme psychodynamicky, nebo dasein.*”

E(60): „*... Podle mě hodně argumentovali tím, že to máme součástí školy, což jako je pravda, ale zase si myslím, že pak jsme neměli šanci to rovnou nacvičit jako v tý praxi. Že by to bylo rovnou na tom výcviku, že bysme si projeli nějakou teorii a potom si to zkusili ve skupině, ve dvojicích a právě, aby nás trošičku dozorovali, tak si myslím, že by to taky mělo nějaký přínosy. A to si myslím, že tam úplně neproběhlo, teda.*“

E(102): „*Já jsem si myslela, že když jsem začínala praxi, jako bych už opravdu začínala pracovat s klienty, že budu potřebovat techniky. A ty mi přišlo, že jsme tolik nedělali. Na výcviku. A to mi přišlo, že ze začátku, že mi strašně chybělo.*”

E(104): „*... v práci. Přesně tak. Jsem se to nějak jako učila ... že ty techniky jsou jenom takový jako berličky, kam šáhnout, když třeba chci něco nauknout, nevím, jak na to, tak ta technika může pomoci třeba v něčem ...*“

E(108): „*To jsme podle mne pracovali ve skupinkách, ve skupinách respektive, ale nepracovali jsme tolik ve dvojici. A myslím si, že to by tam mohlo být. Nějaký nácviky, právě vedení rozhovorů ve dvojici, ve trojici, víc nás šoupnout třeba i do nějakých modelových situací, víc tak jako štouchnout tímhle tím směrem.*”

Ozřejmování postupu. Pro účastnici bylo zpočátku matoucí, když netušila, co se bude ve skupině dít. Respektive ten stav, když si nebyla jistá, jestli je to tak správně. Dodnes v tom nemá jasno.

E(72): „*... jsem hrozně váhala, když jsme měli první skupiny, tak mi vlastně přišlo, že to nebylo vůbec vedený a často jsem se k tomu vracela, jako jestli to byl záměr, anebo jestli to záměr nebyl a doteď tu odpověď na to vlastně nemám.*”

E(82): „*Tak jsme se sešli a tam: máte skupinu. A co teď? Pro mne to bylo takový jako znejišťující, ale myslím si, že je to dáno jako mojí povahou....*”

3.5.6 Rozhovor F

Respondentka F je žena, věk přibližně 26 let. Absolvovala daseinsanalytický výcvik na PVŠPS. Ke kompletnímu ukončení zbývá několik hodin supervizí. V současnosti absolvuje další výcvik zaměřený na práci s tělem. Pracovala jako terapeut s tělesně postiženými. V současnosti je čerstvě na mateřské dovolené. Rozhovor se odehrál u ní v domácnosti za přítomnosti dítěte.

V rozhovoru se objevila tato hlavní kritická témata a podtémata:

- **Kompetence školy**
  - zátěž účastníků,
  - změny podmínek,
  - délka výcviku,
  - výběr výcvikových vedoucích,
  - teoretické vzdělávání,
  - výběr druhu výcviku,
  - dostatek informací.

- **Kompetence výcvikových vedoucích**

- ozřejmování procesů,
- pocit neuzavřenosti,
- organizace výcviků,
- nezkušenost,
- konflikt rolí,
- náplň výcviku.

- **Věk účastníků**

- navazování partnerských vztahů,
- hodnocení výcviku okolím.

Kompetence školy

Zátěž účastníků. Účastnice výcviku konstatuje vysokou zátěž a intenzitu procesu vzdělávání (související se společnou studijní a výcvikovou komunitou) a kromě kladné stránky tohoto procesu vyjadřuje i určitou pochybnost o vhodnosti takové zátěže.

F(4): „... *At' už tím, že to bylo hodně dlouhodobý, tak i tím, jak to bylo vlastně jako nahečmaný, že prostě člověk jako byl na nějakým tom výcvikovým setkání s lidma, ale vlastně, když to setkání skončilo, tak se jim neztratil z očí, nebo oni se neztratili mu z očí. Prostě furt to frčelo i v tý škole, pořád ty procesy a tak. Což třeba teď mám srovnání s výcvikem, kde se jinak s těma lidma nevidím než na těch setkáních, a je to úplně jiný. Že člověk je v tom vlastně tak jako ponořenej a ještě jak má tu teorii ve škole pořád, tak vlastně furt jede v takový jako pračce trošku.*“

F(6): „*No, jako jedna věc je to, že jsem byla vlastně furt s těma lidma, ale druhá věc je i to, že jsem byla vlastně furt jako s těma ... i s tou psychikou, i s tou teoretickou, i z toho teoretickýho hlediska. Člověk si jako kdyby neodpočinul, protože furt ...*“

F(8): „*Asi jako hodnotit to nezvládnu, že prostě v něčem si myslím, že to jako je dobrý, že to fakt je jako poctivý, ta práce, na druhou stranu si myslím, že to je i nezdravý trošku vlastně v něčem.*“

F(20): „... *že by lidi šli takhle jako na dřev do toho, ale vlastně v tom to bylo právě to těžký, když se člověk měl právě vrátit do tý školy po tom vikendu a vlastně zas ty lidi vidět.*“

Že to si myslím, že to jako ... v tom to nějak naráželo, to že jsme spolu furt a zároveň jsme tak jako upřímný ...”

Změny podmínek. Respondentka nelibě nese, a to až do současnosti, pocit zmatečnosti ohledně podmínek výcviku včetně jejich změn. Kazí jí to její veskrze pozitivní vztah ke škole jako celku.

F(46): *„Tam jako byla totální neorganizace všeho. A to nás strašně vytáčelo ... jako fakt ze všeho asi nejhorší bylo, když prostě na konci nám řekli, že jako ještě budem připlácet peníze a vlastně nám neřekli, za co.“*

F(48): *„Jo, jakože fakt mám pocit, že to nebylo vůbec dobře ukotvený, že i teďka, po tom výcviku, se furt mění podmínky, jak si máme dodělat ten zbytek, kolik potřebujem supervizí, že najednou potřebujem nějaký kolokvium, že musíme psát nějakou práci, což dřív vůbec nebylo a to mě přijde jako strašně sprostý a nefér...“*

F(50): *„... mi přišlo neserióznost ze strany, co se týče komunikace, ze strany školy a... přijde mi to škoda, protože já mám tu školu natolik ráda, abych jí to jako prominula, nebo abych si tím nezkazila ty vzpomínky, ale vím, že plno lidí, že to pro ně jako zhaslo, že prostě...“*

Délka výcviku. „F“ by uvítala prodloužení výcviku. Může to souviset s pocitem neuzavřenosti (viz téma níže).

F(38): *„... A asi oceňuju určitě, jak to bylo dlouhý, jakože, kdyby to bylo delší, tak mi to nevadí.“*

F(40): *„Myslím si spíš jako, aby to bylo více let, no. A vlastně by mi přišel i zajímavější experiment, kdyby to fakt v nějaký fázi by se vědělo, že je konec, jakože vlastně na tom konci jsem cejtla takový to jako...“*

Výběr výcvikových vedoucích. Respondentka cítila jako významné, že oba z jejich výcvikové dvojice vedli výcvik poprvé. Přinášelo jí to nejistotu, pochybnosti o procesech.

F(54): *„... já jsem třeba v našem výcviku cítila, že všichni lektori vedou svůj první výcvik, jakože to bylo cítit, že bylo hodně cítit, jakože se sami těch pět let jako vyvíjej’ ...“*

F(76): *„... a vlastně v tom jsem ze začátku hodně cítila, že nikdo z nich nemá zkušenost s vedením výcviku. Protože jsem cejtla, jak vlastně nevědí, jak na to reagovat, jak jsou*

překvapený z toho, že to chcem vědět a jo, cejtila jsem, že si tak jako stavěj' takovou jako zed'.“

Teoretické vzdělávání. Studentka i přes svůj zájem občas narážela na nedostatečnou srozumitelnost výkladu teorie.

F(114): „*A ... asi mi možná chybí, ale to, možná jakoby ani nejde, ale jakože si myslím, že ta dasein analýza je tak těžká, že mi chybělo, aby nám ji přednášel někdo snáž.*“

F(116): „*... že já třeba chápu a je mi příjemná Anička Hogenová, která vlastně nějak trošku otvírala ty dveře jako do té dasein analýzy, už pro mě bylo těžší jako rozumět panu Michálkovi, nebo Čálkovi, ale nějak jsem to zvládala, ale vim, že pro mnoho lidí nebyla skousnutelná ani Anička Hogenová, no ...*“

F(118): „*A vim, že vždycky jsem jakoby přišla z výcviku, ze setkání a říkala jsem si, že to začínám chápat, a pak byl další výcvik, a říkala jsem si: Co to bylo, co jsem jako chápala? Já jsem měla pocit minule, že už to nějak chytám a mám pocit, že už se mi to zas ztratilo z těch dlaní.*“

Výběr druhu výcviku. Respondentka i v souvislosti s výše uvedeným zmiňuje pochybnost o nemožnosti volby druhu výcviku.

F(118): „*... víc a víc jim to spouštělo, to jako: ty vole, já jsem si vlastně ten výcvik jako nevybral, jsem v dasein analýze, ta mi asi nesedí, protože nemám na to jí porozumět, kdybych moh', tak si vyberu něco třeba snažšího, nějaký KBT nebo tak.*“

F(124): „*Je to, že člověk vlastně si je jako úplně nevybere, že se prostě stane, že do něj tak jako spadne, když není nějak hodně informovanej ...*“

Dostatek informací. Účastnice postrádala dostatek informací o výcviku, na jejichž podkladě by se mohla racionálně rozhodnout.

F(84): „*... Jo sice vlastně nevím co, čemu říkám ano, ale tak OK. A...no a, jo ale třeba, my jsme fakt jako nikdo nevěděl, když budu mluvit za sebe, nevěděla jsem vůbec, co je to výcvik a třeba nevěděla jsem jako, co to se mnou udělá, nebo co to má, co to udělá s mejma vztahama ...*“

Kompetence výcvikových vedoucích

Ozřejmování procesů. Účastnice opakovaně zmiňovala, že jí nebylo jasné, co se zrovna ve

výcviku odehrává. Zda to byla náhoda, či řízený proces. V té souvislosti používá pojmy, jako protrpěli, strašně naštvaný, trapný, protivný, lezlo krkem, idiot.

F(26): „... *myslím, že nám možná, mohli v tom trošku víc pomoci, nebo nám trošku víc vysvětlit, o co jde. Protože my jsme to brali, jako že si z nás dělaj pr....*“

F(66): „... *No, mně tam fakt vadilo, že strašně moc věcí bylo jako netransparentních, hlavně v tom začátku, jo. Ať už jako, že nám vlastně neřekli, co ta skupina má být, což bych nějak chápala, ale že my jsme z toho byli fakt takový strašně naštvaný...*“

F(70): „... *když jsme se na to ptali, tak oni strašně moc mlčeli, konkrétně ty naši, ta naše šestice třech dvojic a nevím jako, jestli to byl nějaký záměr, aby nás dostali do nějaký krizový situace a poznali na nás, ale přišlo mi to jako zbytečný, si myslím, že by se to dalo udělat nějak jako transparentnějc, no.*“

F(76): „...*že do toho člověk vlastně skočí a vlastně o tom nic neví, a když se ptá, tak to nedostane (míněno odpověď pozn. autora) a ještě si přijde tak jako idiot, ...*“

Pocit neuzavřenosti. Z výpovědi „F“ se dá soudit na určitý pocit nedokončení, neuzavřenosti výcviku.

F(42): „... *Hele, jako, tak pojďme už makat. Jako, tak jsme se tady pět let rozehřívali, nějak jsme to pochopili, nějak už jsme vlastně pochopili, o co ... co nám to může dát, tak pojďme do toho. Že fakt i od vedoucích byl jako návrh, že: pojďme si dát třeba ještě jeden víkend. Což se nakonec nestalo a no...*“

Organizace výcviků. Respondentka zmiňuje nedořešené technické záležitosti ve věci organizace výcviků. Zpochybňuje, že by zisk z těchto situací převažoval nad frustrací.

F(52): „... *nebyl prostor pro všechny tři skupiny, tak se třeba některá skupina musela scházet jako na něčím pokoji, jo. A někdo seděl na zemi, někdo na posteli a že to bylo strašně jako provizorní, nebo že jsme měli ubytování, kde jsme měli hlad, kde nevařili, jo a což jako jasně, taky se na to dá podívat těma očima, tak to taky něco novýho přineslo, ale... ale myslím, že to bylo tak častý, že už nás to všechny jako frustrovalo a tak, no.*“

Konflikt rolí. Účastníci vadilo, že někteří výcvikovní vedoucí se dostávali do paralelních vztahů s frekventanty, buď v rámci školy, nebo pracovně.

F(60): „ ... se tam začlo třeba dít, ... jo, že to nebylo jenom o tom, že se s náma všema potkávaj' ve výcviku, ale že třeba někomu vedli diplomku, nebo že s někým začali spolupracovat jinde a začlo to dělat strašný, jako strašný brikule.”

F(134): „... jak jsme se bavili, že třeba ten vedoucí si rozjžděl ty vztahy i nějak mimo skupiny, jo že to vlastně, to tak jako zavalilo tu skupinu, že tam jak kdyby pak nebyl prostor pro nic jinýho ...”

Náplň výcviku. V souvislosti se svým zaměřením měla připomínku k věcné náplni výcviku.

F(104): „... cejtím, že jako je nedostačující ... mít jenom verbální výcvik, že se do plno jako věci nedá dostat ... .”

Věk účastníků.

Navazování partnerských vztahů. Věk účastníků, který často odpovídá průměrnému věku VŠ studenta, souvisí s problémem vzniku partnerských vztahů a jimi vyvolanými komplikacemi, např. zabíráním prostoru v rámci skupiny.

F(126): „... což třeba u nás jako ve všech skupinách způsobilo, že tam jak vznikaly partnerský vztahy, vznikaly, rozpadaly se, a...”

F(134): „... my jsme třeba měli pár ve skupině, a ... když to řekli, že jsou spolu, tak některý lidi to, z nějakýho důvodu strašně těžce nesli, a vlastně to potřebovali nějak zpracovávat, a pak ten pár měl nějaký prostě trable ... vlastně do té skupiny to přinášelo strašný dusno ... a vlastně to zabíralo čas tomu, aby si tam člověk řešil fakt svoje věci, i když je jako jasný, že jeho věci se na tom ukazují, ale...”

F(140): „... že jsme tam tak mladý, protože jako, to se prostě rodilo hnedka, ty vztahy, jo, už na druhým setkání někdo s někým chodil.”

Hodnocení výcviku okolím. Účastnice zmiňuje otázku věku absolvování výcviku i ve vztahu k formálnímu hodnocení výcviku z okolí.

F(78): „... I když někdo se jako z praxe na to dívá divně, jakože jakto že jsi byla ve výcviku tak mladá a že třeba jako jim to snižuje nějakou hodnotu a ...”

3.5.7 Rozhovor G

Respondentka G je žena, věk přibližně 27 let. Absolvovala psychodynamický výcvik na PVŠPS. K oficiálnímu ukončení celého výcviku zbývají hodiny supervizí. V současnosti ukončila práci školní psycholožky a bude se věnovat individuální terapii na zavedeném psychoterapeutickém pracovišti. Společně se svými spolužáky z PVŠPS vyvíjí další aktivitu v oblasti psychoterapie. Rozhovor se odehrál v kavárně. Vzpomínky na výcvik a jeho význam ji opakovaně během rozhovoru dojímají.

V rozhovoru se objevila tato hlavní kritická témata a podtémata:

- **Komunita**
  - teorie komunity,
  - využití komunity.
- **Kompetence výcvikových vedoucích**
  - osobnostní konzistence výcvikových vedoucích,
  - rozpad skupiny,
  - angažovanost výcvikových vedoucích v komunitě.
- **Kompetence školy**
  - nedostatek informací,
  - informovanost výcvikových vedoucích,
  - výběr druhu výcviku.
- **Sdílení informací**
- **Kontinuita**

Komunita

Teorie komunity. Z rozhovoru je zřejmé, že respondentka nemá jasno v teoretickém pojetí komunitně-skupinového výcviku. Neodděluje jasně, kdy hovoří o komunitě (a jaké komunitě) a kdy o výcvikové skupině. Hovoří o zážitku komunitnosti, který je pro ni zásadní.

G(10): „*Jo, nemyslela jsem tu komunitu, jakou jsme tam měli, tu velikou, ale spíš jako komunitní zážitek, já to teďka pojmenovávám jako komunitnost, spíš když se řekne výcvik, tak si vybavím naši skupinu.*”

G(18): „ ... mně se totiž hrozně motá prostě ta komunita, ta skupina a ta učební komunita, já v tom mám trošku ..ted' nevím, jestli se mám zasoustředit na celek naší školy, protože ... anebo jenom ... jako víš, že se v tom ted'ka ztrácím ... ”

Využití komunity. Respondentka si není vědoma zásadního užitku, který by jí přinesla výcviková komunita. Komunitu vnímá spíše jako studijní, s výcvikem nesouvisející.

G(78): „... a mám takovej obraz, že komunita je ten moment, kdy stojíme před Hekrovkou, nebo před Milánskou a tam nějak jsme jako spolu. Že to pro mě není na těch výjezdech, ta komunita. Že to pro mě byla vlastně ta škola, jako ... no. Že nemám vlastně moc komunitní zá ... nevybavím si žádnéj jako ... možná tu hru na konci, nebo že nemám moc zážitek tý komunity jako komunity. ”

G(82): „No, jako vlastně bylo, ale nějak jsem se asi nedokázala na to ... nenapojila jsem se na to. Nebylo mi tam asi moc dobře, vlastně, když si tak jako vybavím” (hovoří o komunitě na výcviku, pozn. autora).

G(86): „... Ale potom na tom výcviku, tam nemám jako moc silný momenty tý pospolitosti jako celý tý komunity. Možná z toho posledního, kdy jsme, kdy jsme ... “

G(92): „Vlastně na to ... nemám tam vůbec vzpomínky, jenom ty poslední večery, když jsme se loučili. No, vlastně jinak je to takový ... nevím, jestli ti tohle k něčemu je.“

Kompetence výcvikových vedoucích

Osobnostní konzistence výcvikových vedoucích. Účastnice opakovaně vyjadřuje svou pochybnost o dostatečné osobnostní kompetenci některých vedoucích. Rozpor vidí v jejich vyjadřování a chování. Uvádí, že se před nimi stydí.

G(64): „ ... a až někdy jako věci přes čáru ty výcvikáři dělali, nebo že to neustáli, přitom na mě působili jako ty nejvíc striktní ..., že to bylo až takový bezhraniční ... . A je mi líto vlastně tý skupiny a vlastně jsem se ... a byly tam momenty, kdy jsem se styděla trochu i před tadytěma výcvikářema, který jako byli hodně bezhraniční, mi přišlo. ”

G(66): „ ... že nám říkali prostě: A nesmíte tady pít... a pak vidíš toho konkrétního, kterej ti jako řekne, že bys to neměl přehánět... “

Rozpad skupiny. Určitou nekompetentnost výcvikářů vidí i za stavem jedné z výcvikových skupin, který nazývá „rozpadem“. Obává se o její členy a jejich kompetence.

G(66): „ ... říkám si, jim se ta skupina rozpadla, jakou to... proč se jim rozpadla, jako jakou roli v tom hrajou jednak ty lidi, ale jednak ty výcvikáři, a jak kvalitní vlastně sebezkušenost ty lidi prožili, jestli třeba nebyli poškození a jak teďka můžou dělat svoji práci ... ”

G(72): „ ... Že to prostě nezvládli. Nezvládli sami sebe, nezvládli udržet skupinu a bůh ví, co se dělo na tý skupině a bůh ví, jak ty lidi teďka pracujou. Vlastně, víš, tak mám teďka ... jenom takovýhle myšlenky mám okolo toho. “

Angažovanost výcvikových vedoucích v komunitě. Účastnice mimo jiné takto vnímá jednoho z výcvikových vedoucích v rámci jeho účasti v komunitě:

G(90): „ ... Ale jako jinak z těch předchozích let si vybavuju jenom, že nás občas V. sprdnul, že nemluvíme, nebo že to blbě vedeme, ale že bych ... ”

Kompetence školy

Nedostatek a relevance informací. Respondentka dodnes pociťuje frustraci z nedostatku informací ohledně formálních podmínek vážících se k výcviku.

G(96): „ ... já už jsem ty frustrace hodně potlačila, ale ano, to že jsme nikdo, že jsme nikdo nevěděl, jestli budem' psychoterapeuti, nebo nebudem', jestli ten papír jako dostanem', nebo nedostanem', jestli si jako máme udělat individuální terapii, nebo ne, jestli ... co vlastně jsme ... to byl jako velkej, to byl velkej fail, to byl velkej nedostatek toho výcviku... ”

Informovanost výcvikových vedoucích. Za zbytečnou považuje i napjatou situaci, kterou cítila na výcvicích, když došlo na toto téma.

G(98): „ ... jo, kdy výcvikáři se pak stávalo, nebo vypadali jako pitomci, že nevěděli, co nám maj' říkat. A my jsme na ně ... vznikaly tam takový tlaky, že my jsme to po nich chtěli vědět, oni se nám snažili vyjít vstříc, ale vlastně ... no a vznikala tam taková úplně zbytečná ... zbytečný tohleto, tadyto téma prostě a dodneška to není vyřešený. ”

G(108): „ ... A oni říkaj: My taky vlastně moc nevíme. Tak to jsou takový momenty, kdy jsem byla naštvaná. A zároveň ten zážitek, o kterým jsem ti mluvila předtím, to všechno

přebije. A nějak to zvládneš profesně, já si ty věci doplním, ale je to opruz a je to zbytečný.“

Výběr druhu výcviku. Účastnice se necítila dobře ve věci určení, jaký výcvik bude absolvovat. Dlouho to nebylo jasné, nemohla si vybrat.

G(100): *„... a co mi teda nepřipadá jako košer, možná to míchání těch terapeutů a to, že nám řeknou, že pak si můžeme vybrat, jakej směr budeme dělat. To mi přijde na štíru, že možná by se to teda mělo stát integrativním, anebo by se to mělo od začátku prostě tematizovat. ...“*

G(104): *„... ale vlastně tě rovnou hoděj do ... tak ty budeš dasein, ty budeš tohle a ty vlastně ani moc nevíš, co to je dasein a říkáš si: no, tak jo. A pak ti řeknou: A tenhlecten má SUR a tenhle má psychodynamiku, tak vy budete psychodynamická skupina ...“*

Sdílení informací. V rozhovoru se objevuje téma sdílení informací v rámci komunity. Je relativizováno tím, že se jedná o informace obecné. Naopak, některé informace zůstávají neveřejné.

G(64): *„... myslím si, že to je i to mínus těch R. výcviků v tom, že ty věci protejkaj, že prostě slyšíš z jedny skupiny do druhé skupiny, a což by nebylo špatně, kdyby to bylo reflektovaný, ale ono to tam někdy právě hnije, zůstává, lidi si dělaj domněnky ...“*

G(72): *„... abych se do toho nenamočila, pak na komunitě mlčíš a neřekneš, že to víš, ale stejně se k tobě dostávají, dostanou věci... vadily mi takový ty ... byly mi nepříjemný takový ty lži, že některý lidi třeba spolu něco měli a teď na tý komunitě jako tak jsme k sobě jako úpřímný, růžověj sliz, tohle, ale nikdo neřekne jako: Hele, tady ty dva spolu choděj. Pojd'me se o tom bavit, jako co to dělá vlastně. A oni si ty informace třeba vyměňujou. Tak. A nechtěla jsem bejt ten třeba práškač.“*

Kontinuita

Respondentka vysloví přání, aby výcvikové společenství mělo pokračování. Sama, mimo své zaměstnání, se spolužáky ze školy vyvíjí neziskovou aktivitu v oblasti psychoterapie.

G(112): *„Mrzí mě, že jak jsem věřila, že nám ta pospolitost zůstane, že vlastně nezůstala. Jako, že ... a vlastně nevím, která, jestli ta komunitní, nebo ta skupinová, ale zároveň, když tebe teďka vidím po kolika letech, tak mám pocit, že to není taková doba.“*

3.5.8 Rozhovor H

Respondent H je muž, věk přibližně 36 let. Absolvoval daseinsanalytický výcvik na PVŠPS. K oficiálnímu ukončení celého výcviku zbývají hodiny supervizí. Věnuje se individuální terapii ve vlastní praxi a na zavedeném psychoterapeutickém pracovišti. Rozhovor se uskutečnil na lavičce na klidném místě parku. Respondent se vyznačuje sebezpytným postojem, v rámci kterého klade více odpovědnosti na samotné frekventanty výcviku, než jak to činili ostatní účastníci výzkumu. Kritika je tedy obrácena převážně do vlastních řad.

H(54): „ ... *Ale má tu ... možnost bezpochyby má, a má i možnost oslovit toho výcvikáře v tom, aby třeba mu v tom nějak pomohl, což je pravda, že jsme se k tomu stavěli, jak jsme se stavěli, a pak se nebylo jako čemu divit. ...* ”

V rozhovoru se objevila tato hlavní kritická témata a podtémata:

- **Přístup k výcviku**
  - motivace k výcviku,
  - posvátnost ve výcviku.
- **Osobní vztahy v rámci výcviku**
  - kamarádské,
  - partnerské.
- **Kompetence výcvikových vedoucích**
  - přiměřená aktivita,
  - individuální přístup.
- **Věk**

Přístup k výcviku

Motivace k výcviku. V úvahách respondenta se objevuje téma přístupu k výcviku s nedostatečným zaujetím a nejasnou motivací.

H(34): „ ... *mě v tom vlastně jako fascinovalo ... a někdy mě i mrzelo teda, že... ale to asi taky byla nějaká moje vlastně zkouška, že ne všichni lidi v tom byli možná tak zaujatý, nebo...* ”

H(36): „*Někdy mi přišla škoda, že toho víc vlastně jako nevyužíváme, že ... že někdy, když tam došlo k nějakým konfliktům a hádkám, tak už se tam držely vlastně jako hodně dlouho a nestalo se, jako něco z toho, že tam byla taková...*”

H(68): „*... alerozkoukávali se v tom hodně, a tak brali to, že jako kam je ta cesta zavede, pak tam byli i vyložené lidi, který třeba vůbec nevěděli a vlastně se to pak i ukázalo v průběhu těch let ...*”

Posvátnost ve výcviku. Mrzelo ho, že někteří nedodržovali některá základní pravidla a nechtěli tak „posvátnost“ výcviku, jak sám svůj přístup k výcviku nazývá.

H(48): „*Tak jako to, co mě tam osobně mrzelo, ale to asi není úplně jako ... neumím si představit, jakou oficiální cestou by se to dalo zlepšit, že občas jsem vnímal, že některý lidi ... tomu tu posvátnost tolik nepřikládají a už jako porušují takovou ... základní pravidla typu, že se nevynáší.*”

Osobní vztahy v rámci výcviku

Jako problematické pro výcvik vidí osobní vztahy mimo prostor výcviku.

H(78): „*Jo, ty negativní. Jo, to, co mě v tom ještě jako napadá, vlastně je ta dimenze toho, že jsme byli všichni jako spolužáci.*”

Kamarádské vztahy. Zvláště zmiňuje kamarádské vztahy, které ovlivňovaly dynamiku mezi kamarády a nekamarády na základě množství sdílených informací v čase mezi výcviky.

H(80): „*... dělali skupinky, i v té třídě, jako kamarádský, který k sobě měli blíž a troufnu si tvrdit, že to určitě nějakým způsobem muselo ovlivňovat potom ... ty vztahy v těch skupinách v tom výcviku, protože už tam někdo měl k sobě jakoby blíž a někdo ne. V tom slova smyslu, že nebyl spravedlivě rovnoměrně roz... jako ten čas toho, že tam všichni spolu trávíme ten čas na tom výcviku ...*“

H(84): „*Protože už třeba nemáme tolik, už nemáme tolik potřebu tam nějaký věci zmiňovat, nebo je sdílet, protože už byly vlastně jako posdílený.*”

Partnerské vztahy. Za ještě větší problém považuje partnerské vztahy, kterých byl sám účasten. Výrazné doporučení tyto vztahy neutvářet považuje za bezzubé. Problém cítí jak v omezené komunikaci o těchto vztazích v rámci skupin, tak naopak případného

nadměrného sdílení informací v rámci vzniklého páru. Nevidí možnost, jak uspokojivě postupovat, aby netrpěl vztah, nebo děje ve skupině.

H(88): „... neumím si úplně představit, že ve společenství čtyřiceti lidí, který spolu trávěj pět let života, a velmi úzce, tak že tam jako nevznikne nějaká ... něco, co jde za míru těch jako kamarádských sympatií, ale je pravda, že já jsem teda měl vztah ne v tý své skupině a stejně mě to tam ovlivňovalo a ještě tam byly vztahy, který byly v tý skupině, a to potom teda velmi ovlivňovalo ...”

H(90): „... jsem tam chtěl hodně bejt ve vztahu s těma ostatníma lidma a prožívat to jakoby skupinově, netrhnout se ... toho jakoby jenom individuálního párového vztahu, kterej si tam jakoby jede po svým. Což vím, že takovýhle lidi tam byli taky. Ale mělo to samozřejmě nějaký jako negativní dopady na ten vztah, protože moje bývalá partnerka to jako takhle úplně necejtila vždycky a zároveň mě to nějak trochu blokovalo v tom, že i když nebyla na tý skupině přítomná, tak se přiznám, že jsem se ne vždy tak svobodně vyjadřoval a tak jako svěřoval...“

Kompetence výcvikových vedoucích

Přiměřená aktivita. Respondent v rozhovoru uvádí, že by někdy uvítal větší aktivitu výcvikových vedoucích v rámci zabrzděné dynamiky vzniklé situace.

H(52): „... větší vstupování těma ... výcvikářema, ... tak aby do toho možná víc vstupovali, nějaká rada těch starších, možná, aby to víc jako, ne dirigovali ... to asi není správné slovo ..., aby se do toho nějakým způsobem vložili, což tady nám možná ponechávali v něčem hodně velkou svobodu, ... a já bych do toho vlastně vstupoval stejně jako oni na začátku taky, ale tím, že jsem si tím prošel a viděl jsem, jak se to dokáže i jako v něčem zaseknout – ta dynamika – tak možná, kdyby do toho nějak vstoupili a víc to rozptýlili, tak ... i za cenu toho, že by nám na chvílku vzali tu možnost si to vyřešit sami, tak zase vidím, že když se něco zasekne na dva roky třeba, tak mi to přijde jako škoda...”

Individuální přístup. Respondent popisuje svůj individuální problém ve věci respektování obecně platných pravidel pro bezpečnost terapie. Jeho vlastní způsob respektování těchto naučených pravidel komplikoval z počátku jeho terapeutickou práci.

H(102): „... ten první rok v tý práci byl hodně obtížnej v tom, že jakoby v tý škole se říkaly určitý věci, který vnímám, že jsou bezpochyby míněný tak, aby pak ... co nejvíc namalovaly

nějaký ty bezpečný mantinely, ... ale cejtím, že pro mě, já jsem se musel z hodně těch věcí jako osvobozovat, ... já jako mám pocit, že ta maska, nebo ta role toho odborníka pak leckdy může být právě jako velkou překážkou pro ten vztah ... ale tak nějak mě to k tomu jako napadá, že to vnímám jako důležitý prvek toho všeho, že tam zároveň se dávaj' nějaký mantinely a bezpečnostní jak když prvky, aby člověk si byl toho vědom, ale pak jako v tom každodenním kontaktu je to vlastně trošičku jiný..."

Věk

Účastník se nepřímou zmiňuje i o možném negativním vlivu věku (spíše ve smyslu osobní zralosti) na průběh výcviku.

H(62): „Jako lidská osobnost, mi přijde, že dospívá a zraje různě a někdo je hrozně takovej jako zralej, hotovej člověk v jednadvaceti a někdo není hotovej ani v pětatřiceti ... Já sám sebe ... jsem si občas říkal, že kdybych tam měl být já jako ve dvaceti letech, tak nevím, jestli bych ... neumím říct, jaký efekt by to mělo, jestli by to naopak jako urychlilo ten vývoj v tom prostě dobrým, nebo by toho na mě bylo jako hodně a neuměl bych právě v tom vidět jako tu posvátnost ...”

3.6 Společná témata rozhovorů

Budeme-li se snažit nalézt společná témata rozhovorů, musíme si uvědomit, že se dostáváme do rozporu. Na jedné straně máme idiografická data, která jsou nejvěrněji reprezentována přepisy rozhovorů v přílohách. Tato data se nejvíce přibližují fenoménům, jak je vnímali jednotliví absolventi výcviků. Jistou, snad přijatelnou redukcí a interpretací jsou zpracované IPA analýzy jednotlivých rozhovorů. Na druhé straně by bylo statistické zpracování dat, které by nás připravilo o hodnotu, o kterou jsme usilovali.

Přesto se pokusme společná témata najít. Důvodem není, abychom objevili nějakou novou skutečnost, důvodem je více se v datech zorientovat. Je to proto, abychom např. věděli, že některá témata se nám v obecnější rovině opravdu opakují a že by mohlo být účelné se na ně, již bez statistické redukce, zaměřit, tzn. nahlédnout do analýz jednotlivých rozhovorů a případně dále do přepisů rozhovorů v příloze.

Za tím účelem jsem sestavil následující tabulku (viz tab. č. 2). Tabulka je přiměřeně reduktivní tak, abychom dosáhli požadovaného. Znamená to, že jsem některým názvům

témat v jednotlivých rozhovorech přiřadil obecnější společné pojmy, některá podtémata jsem přeřadil pod jiná hlavní témata a nerespektoval jsem pořadí, jak se témata v rozhovorech objevovala. Tabulku tedy nelze použít ke kvalitativnímu studiu kritických pohledů, ale lze ji použít výhradně pro hrubou orientaci v nich. Pro vlastní poznání je potřeba se začíst do jednotlivých analýz, které naleznete u rozhovorů.

Tab. č. 2 Zobecněná společná témata rozhovorů

RESPONDENT TÉMATA	A	B	C	D	E	F	G	H
KOMPETENCE ŠKOLY	NEDOSTATEČNÉ INFORMACE, PŘIJETÍ DO VÝCVIKU	NEDOSTATEČNÉ INFORMACE, MĚNÍCÍ SE INFORMACE	PŘIJETÍ DO VÝCVIKU, UKONČENÍ VÝCVIKU	NEDOSTATEČNÉ INFORMACE, ORGANIZACE VÝCVIKŮ, DOBA VÝCVIKU, SCHOPNOSTI VEDOUČÍCH	NEDOSTATEČNÉ INFORMACE, INFORMACE O PODSTATĚ, SKLADBA ÚČASTNÍKŮ	NEDOSTATEČNÉ INFORMACE, MĚNÍCÍ SE INFORMACE, ZÁTĚŽ, DÉLKA, VÝBĚR VEDOUČÍCH, TEORIE	NEDOSTATEČNÉ INFORMACE, INFORMOVANOST VEDOUČÍCH	
KOMPETENCE VÝCVIKOVÝCH VEDOUČÍCH	OZŘEJMOVÁNÍ PROCESŮ, OCHRANA ÚČASTNÍKŮ, NEVYUŽITÉ PŘÍLEŽITOSTI, NEROVNÝ PŘÍSTUP, PŘIJETÍ DO VÝCVIKU	ČAS, SOUSTŘEDĚNOST VEDOUČÍCH, TECHNIKY, SEBEODHALENÍ VEDOUČÍCH, DENÍKY	OZŘEJMOVÁNÍ PROCESŮ, PŘIJETÍ DO VÝCVIKU, UKONČENÍ VÝCVIKU	VĚCNÁ NÁPLŇ, UKONČENÍ VÝCVIKU, VÝCVIK x TERAPIE	OZŘEJMOVÁNÍ PROCESŮ, NÁPLŇ VÝCVIKU, PROGRAM	OZŘEJMOVÁNÍ PROCESŮ, NÁPLŇ VÝCVIKU, NEUZAVŘENOST, ORGANIZACE VÝCVIKŮ, NEZKUŠENOST, KONFLIKT ROLÍ	OSOBNOSTNÍ KONZISTENCE, ROZPAD SKUPINY, ANGAŽOVANOST	PŘIMĚŘENÁ AKTIVITA, INDIVIDUÁLNÍ PŘÍSTUP
VĚK ÚČASTNÍKŮ	VĚK A ZRALOST		OMEZENÍ TÉMAT, ROLE MATKY	VĚK A ZRALOST		HODNOCENÍ OKOLÍM		VĚK A ZRALOST
OSOBNÍ VZTAHY	PARTNERSKÉ VZTAHY					PARTNERSKÉ VZTAHY		PARTNERSKÉ VZTAHY, KAMARÁDSKÉ VZTAHY
ANGAŽOVANOST ÚČASTNÍKŮ		INTENZITA VÝCVIKOVÉ PRÁCE						MOTIVACE, POSVÁTNOST
DRUH VÝCVIKU			VYUŽITELNOST VÝCVIKU			MOŽNOST VÝBĚRU	MOŽNOST VÝBĚRU	
VÝZNAM KOMUNITY				VYUŽITÍ KOMUNITY		VYUŽITÍ KOMUNITY		

Z tabulky vyplývá, že respondenti se nejčastěji věnovali tématu **kompetence školy ve smyslu poskytování informací o výcviku**, viz např.:

E(48): „Zakotvení toho výcviku. Mně přišlo, že od začátku nebylo jasně daný, jestli máme psychodynamické, nebo, jestli máme dasein, jaký bude ... ukončení výcviku, ta specifika,

mi přišlo, že se prostě pořád měnily, mění se, a to mi není příjemný ... To by mělo být jako na začátku jasně daný, ty podmínky. Za jakých podmínek nastupujeme do výcviku a za jakých podmínek budeme ten výcvik ukončovat. „

F(48): *„Jo, jako že fakt mám pocit, že to nebylo vůbec dobře ukotvený, že i teďka, po tom výcviku, se furt mění podmínky, jak si máme dodělat ten zbytek, kolik potřebujem supervizí, že najednou potřebujem nějaký kolokvium, že musíme psát nějakou práci, což dřív vůbec nebylo a to mně přijde jako strašně sprostý a nefér...“*

G(96): *„...já už jsem ty frustrace hodně potlačila, ale ano, to že jsme nikdo nevěděl, jestli budem psychoterapeuti, nebo nebudem, jestli ten papír jako dostanem, nebo nedostanem, jestli si jako máme udělat individuální terapii, nebo ne, jestli...co vlastně jsme..., to byl velkej fail, to byl velkej nedostatek toho výcviku...“*

Druhým nejčastějším tématem se zdá téma **kompetence výcvikových vedoucích související s ozřejmováním procesů ve výcviku**, případně v terapii, např.:

A(16): *„...třeba už bych ani ten deník nepsala s takovým odporem. Pro mne to předtím byla jako taková povinnost, prostě jsem vůbec nechápala, proč to vlastně máme dělat, nebo jenom jsem to jako chápala v hlavě, ale necítila jsem to tak, že to chci psát. A teďka jako bych to psala hlavně kvůli sobě. Předtím to pro mne bylo, jakože to je nějaký úkol, kterej musíme splnit.“*

E(72): *„...hrozně váhala, když jsme měli první skupiny, tak mi vlastně přišlo, že to nebylo vůbec vedený a často jsem se k tomu vracela, jestli to byl záměr, anebo jestli to záměr nebyl a doteď tu odpověď na to vlastně nemám.“*

F(76): *„... že do toho člověk vlastně skočí a vlastně o tom nic neví, a když se ptá, tak to nedostane (míněno odpověď, pozn. autora) a ještě si přijde tak jako idiot, ...“*

Dalším často zmiňovaným tématem je **věk účastníků**. Toto téma je pravděpodobně do značné míry propojeno s tématem osobních vztahů v rámci komunity.

A(12): *„... v podstatě i s tím odstupem, s tím věkem, a s tím, že jsem nastoupila do tý práce, tak bych jako se v tý sebezkušenosti ... určitě bych si z toho vzala mnohem víc a jiný věci třeba.“*

C(52): „...Ale že prostě opravdu jsem o generaci jinde, jako s lidma, ..., ale zároveň jsem ... vlastně jsem se cítila jako limitovaná v tom tam úplně svoje věci řešit, jako svoje, ne, že bych je neřešila, ale vlastně..., ty lidi byli jako jinde.“

H(88): „... neumím si úplně představit, že ve společenství čtyřiceti lidí, který spolu trávěj' pět let života, a velmi úzce, tak že tam nevznikne nějaká, něco, co jde za míru těch jako kamarádkých sympatií, ale je pravda, že já jsem teda měl vztah ne v tý své skupině a stejně mě to tam ovlivňovalo a ještě tam byly vztahy, který byly v tý skupině, a to potom teda velmi ovlivňovalo ...”

3.7 Shrnutí výsledků výzkumu

V rámci předkládaného výzkumu jsem uskutečnil celkem devět rozhovorů s vybranými absolventy psychoterapeutického výcviku absolvovaného na PVŠPS v rámci vysokoškolského studia. Jeden z rozhovorů nebyl zpracován, protože nesplnil požadovaná kritéria (jiný druh absolvovaného výcviku). Respondenti museli splňovat podmínku, že se nadále profesně pohybují v oblasti psychologie a výcvik mají plně ukončen, či jim ke zdárnému ukončení zbývají pouze hodiny supervizí. Jednalo se o pět žen a tři muže ve věku 27 - 47 let v době uskutečnění rozhovoru. Tři absolvovali výcvik daseinsanalytický, pět výcvik psychodynamický. Rozhovory byly zaznamenány na diktafon a následně doslovně přepsány. Pro jejich analýzu a interpretaci byla využita interpretativní fenomenologická analýza. Rozhovory byly analyzovány pouze ve smyslu kritických poznatků respondentů k výcvikům, tak aby mohl být naplněn cíl práce.

Výsledkem výzkumu je seznam kritických témat prezentovaných jednotlivými účastníky výzkumu. Tato témata byla stanovena na základě hermeneutické analýzy rozhovorů metodou IPA, při které se postupně objevovala subtémata, která, pokud to odpovídalo skutečnosti, byla sdružována do hlavních témat.

Mezi hlavní, nejvíce zmiňovaná témata patří: kompetence školy, kompetence výcvikových vedoucích, věk účastníků a osobní vztahy v rámci výcvikové komunity. Existence jednotlivých témat je dokládána citacemi z rozhovorů. Každé téma je doplněno popisem, či interpretací dat výzkumníkem. V případě pochybností či potřeby upřesnění lze nahlédnout do kompletních záznamů rozhovorů v příloze práce.

Aby bylo možno se získanými kvalitativními daty snadněji pracovat, byla na závěr výzkumu připojena tabulka, kde jsou odpovídající témata mírně zobecněna. To umožňuje získat určitý přehled o intenzitě výskytu témat a zejména to umožňuje se v datech lépe orientovat. Je třeba mít na paměti, že v případě této shrnující tabulky se nejedná o data samotná, ale o pomůcku k jejich studiu. Pro další práci s daty je třeba využívat výhradně data uvedená u jednotlivých rozhovorů.

ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo zpřístupnit pořadatelům psychoterapeutických výcviků na PVŠPS kritické poznatky, které přednesli jejich absolventi. Konečným cílem nejsou tyto poznatky samy o sobě, ale jejich možné pozitivní ovlivnění a zkvalitnění výcviků. Práce měla význam jak pro mne samotného, tak nepochybně i pro respondenty, ale hlavní prospěšnost by mohla mít ještě před sebou. K tomu bych rád na závěr učinil několik poznámek.

Výsledky této práce je třeba vnímat pouze jako jakýsi výsek skutečnosti, a to je potřeba neustále vést v patrnosti.

Za prvé se jedná o výsledky získané od respondentů na základě zaměřeného výběru. Výběr byl zaměřen tak, abych získal výpovědi osob, pro které je výcvik nejvíce určen a kterým se v jeho rámci dařilo, a podařilo se jim, či se jim v brzké době podaří, dosáhnout jeho úspěšného dovršení a zároveň úspěšně ukončit studium VŠ. Neméně zajímavé by jistě bylo zkoumat obdobné pohledy osob, které výcvik či studium nedokončily, nebo se po ukončení studia věnují činnostem s psychologií nesouvisejícími.

Za druhé je důležité mít na paměti, že výsledky výzkumu jsou značnou redukcí sdělení respondentů ve smyslu kritického pohledu. Udělal jsem vše proto, abych jim takové sdělení umožnil, a pak jsem v rámci analýzy rozhovorů tyto sebemenší kritiky či pouhé náměty na zlepšení extrahoval. Opakovaně tedy upozorňuji, že se nejedná o hodnocení výcviků, ale o podněty k jejich zlepšení.

Za třetí je třeba si uvědomit, že se jedná o subjektivní pocity poměrně mladých absolventů, bez velké praktické a životní zkušenosti. To není nic, co by jejich sdělení jakkoliv znevažovalo či diskreditovalo. V každém případě se jedná o mínění, která utvářejí jejich každodenní realitu a i ta mínění, ve kterých se respondent mýlí v některých faktech či se mu nedostává informace, mají obdobnou váhu, jako ta, která upozorňují na zjevná pochybení. Úkolem toho, kdo má na pořádání výcviku vliv, je tento pocit trpělivě zkoumat a hledat způsob, jak takové situaci do budoucna pokud možno zamezit, případně otevřít studentům doposud uzavřené horizonty.

V komunikaci s účastníky výzkumu jsem si všiml, že velmi často mají poměrně široký pohled na problém. Tedy nevidí jej pouze z jedné strany, ale pokouší se i o pohledy další. V rámci hodnocení výcviků to vedlo k tomu, že o něčem pochybovali, ale záhy uváděli nějaké ale, které kritiku zpochybňovalo. To mi bylo na jednu stranu sympatické, ale na druhou stranu v tom vidím nebezpečí usnutí u mantry „všechno špatné, je k něčemu dobré“. Tedy nepochybuji o tom, že některé zdánlivé nedostatky výcviků mohou být nakonec vědomým přínosem, ale myslím, že stojí za to velmi kriticky sledovat, kdy tomu tak skutečně je. Tedy aby (dočasně) negativně vnímané situace byly opravdu přínosem a byly pokud možno vědomé a řízené. V případě, že dojde k nějakému skutečně negativnímu jevu, je třeba, aby tento byl reflektován, a tak se i on stal pozitivním. Toto by se však nemělo stávat obvyklým principem.

Na samotný závěr bych chtěl podotknout, že doufám, že z předložené práce je cítit, že jsem zastáncem PVŠPS a jejich výcviků. Nepopírám, že určitě mají i své nevýhody, ale jsem přesvědčen o tom, že jejich výhody značně převažují. Některé nevýhody bude jistě těžko zcela odstranit, ale některé se dají omezit. Škole přeji, ať se jí to daří. Každému, kdo má o obor zájem a má pro výkon práce psychologa či psychoterapeuta osobnostní předpoklady, mohu PVŠPS včetně jejich výcviků s klidným svědomím doporučit.

SOUHRN

Předložená diplomová práce se zabývá psychoterapeutickými výcviky poskytovanými studentům Pražské vysoké školy psychosociálních studií (PVŠPS) se zvláštním zaměřením na jejich případné nedostatky s cílem zvýšení kvality těchto výcviků. V teoretické části se autor věnuje výkladu pojetí skupiny a komunity, dále rozdílu mezi psychoterapeutickým a skupinovým výcvikem, historií vývoje SUR a PVŠPS a zásadami, na nichž jsou tyto instituce založeny. Popisuje vývoj psychoterapeutických výcviků v cizině a v naší zemi, zmiňuje se o podmínkách udílení jejich akreditace a certifikace v současnosti. Dále se podrobně věnuje obecnému výkladu metody, kterou si zvolil pro svůj kvalitativní výzkum, tedy interpretativní fenomenologické analýzy (IPA). Objasňuje zásadní pojmy, jež s touto metodou souvisejí, a zabývá se postupem při jejím uplatnění.

V praktické části uvádí autor vlastní výzkumné šetření, v němž předkládá podstatné části z rozhovorů s 8 účastníky psychoterapeutickým výcviků, kteří jsou zároveň absolventy PVŠPS. Zjišťuje, zda a jaké případné nedostatky studenti během výcviku zaznamenali. Autor podrobuje tyto rozhovory analýze, jež je vyložena podrobněji ve Shrnutí výsledků výzkumu a přehledně v Závěru. Kompletní přepisy rozhovorů jsou uvedeny v Přílohách.

Seznam literatury a dalších citovaných zdrojů

- Andrlová, M. (2005). *Současné směry v české psychoterapii*. Praha: Triton.
- AZ malá ilustrovaná encyklopedie* (1999). Praha: Encyklopedický dům.
- Cibula, V. & Oeming, M. (2016). *Úvod do biblické hermeneutiky*. Přeložil F. Čapek. Praha: Vyšehrad. Edice: Studium.
- Čálek, O. (2004). *Skupinová daseinsanalýza*. Praha: Triton.
- ČAP (2019a). (n.d). Daseinsanalytický výcvik. *Česká asociace pro psychoterapii*. Dostupné z <https://czap.cz/pro-psychoterapeuty/certifikovane-vycviky/295-daseinsanalyticky-vycvik>
- ČAP (2019b). (n.d). Psychodynamický výcvik. *Česká asociace pro psychoterapii*. Dostupné z <https://czap.cz/pro-psychoterapeuty/certifikovane-vycviky/296-psychodynamicky-vycvik>
- Česká psychoterapeutická společnost. Programové prohlášení výboru ČPtS na léta 2019-2022 (n. d.). *Česká psychoterapeutická společnost ČLSJEP*. Dostupné z <http://www.psychoterapeuti.cz/dokumenty/category/2-stanovy-a-rady#>
- Dilthey, W. 1980. *Život a dejinné vedomie*. Sestavil F. Novosád. Přeložil M. Žitný. Bratislava: Pravda. Edice: Filosofické odkazy.
- Dohmen, Ch. & Stemberger, G. (2007). *Hermeneutika židovské Bible a Starého zákona*. Přeložil Š. Zbytovský. Praha: Vyšehrad. Kategorie: Filosofie.
- Ferjenčík, J. (2000). *Úvod do metodologie psychologického výzkumu*. Praha: Portál.
- Gadamer, H.G. 1994. *Problém dějinného vědomí*. Přeložil J. Němec a J. Sokol. Praha: Filosofía.
- Greisch, J. (1995). *Rozumět a interpretovat: hermeneutické paradigma*. Přeložila M. Sedláčková. Praha: Filosofía. Edice: Parva philosophica.
- Grondin, J. (2011). *Úvod do hermeneutiky*. Přeložili B. Horyna a P. Kouba. Praha: Oikumené.
- Hartl, P. & Hartlová, H. (2010). *Velký psychologický slovník*. Praha: Portál, s. 151, 213.
- Hartl, P. (1997). *Komunita občanská a komunita terapeutická*. Praha: Sociologické nakladatelství.

- Hendl, J. (2005). *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Praha: Portál.
- Heidegger, M. (2018). *Bytí a čas*. Nové, opravené vyd. Přeložili I. Chvatík, P. Kouba, M. Petříček a J. Němec. Praha: OIKOYMENH.
- Hlouch, L. (2007). Právní hermeneutika a současné teoretické právní myšlení. *Časopis pro právní vědu a praxi* (Brno, MU), 15(3), 257-263.
- Hlouch, L., Hroch, J., & Konečná, M. (2010). *Proměny hermeneutického myšlení*. Brno: centrum pro studium demokracie a kultury.
- Horák, V. (2017). *Společnost jako otázka: hermeneutický pohled na sociologii*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
- Hoskovec, J. & Hoskovcová, S. (2000). *Malé dějiny české a středoevropské psychologie*. Praha: Portál.
- Hroch, J. (2000). Hans Georg Gadamer a hermeneutická filosofie. *Filosofický časopis*, 48(3), 445-463.
- Hroch, J. (2003). *Filosofická hermeneutika v dějinách a v současnosti*. 2.vyd. Brno: Masarykova Univerzita.
- Kalina, K. (2005). Co je SUR. *SUR Institut pro vzdělávání v psychoterapii*. Dostupné z <http://sur.cz/vycvik/>
- Kalina, K. (2013). *Psychoterapeutické systémy a jejich uplatnění v adiktologii*. Praha: Grada.
- Kalina, K. (2008). *Terapeutická Komunita*. Praha: Grada.
- Koblic, K. (2010). Systém SUR a bílá místa jeho koncepce a praxe. (Přednáška z roku 2001). *Psychoterapie* 4(1). Dostupné z <https://Journals.muni.cz/psychoterapie/article/view/9966>
- Kohoutek, R. (n.d.). Idiografický přístup. *Scs.ABZ.cz. Slovník cizích slov*. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.cz/web.php/hledat?cizi-slovo>
- Kolařík, M. (2011). *Interakční psychologický výcvik*. Praha: Grada.
- Kožnar, J. (1982). *Výcvik ve skupinové psychoterapii: východiska, koncepce, principy*. Praha: Odbor NVČ správy SNV ČSR, Katedra penologie VŠ SNB.
- Kratochvíl, S. (2005). *Skupinová psychoterapie v praxi*. Praha: Galén.
- Kratochvíl, S. (2012). *Základy psychoterapie*. Praha: Portál.

- Larkin, M., Watts, S., & Clifton, E. (2006). Giving voice and sense making in interpretative phenomenological analysis. *Qualitative Research in Psychology*, 3, pp.102-120.
- Linhart, J. et al. 2004. *Slovník cizích slov pro nové století*. Litvínov: Dialog.
- Madill, A., Gough, B., Lawton, R., & Stratton P. (2005). How should we supervise qualitative projects? *Psychologist*, 18(10), 616-618.
- Miovský, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada.
- Morgan, D. L. (2001). *Ohniskové skupiny jako metoda kvalitativního výzkumu*. Boskovice: Albert.
- Pokorný, P. 2006. *Hermeneutika jako teorie porozumění: od základů otázek jazyka k výkladu bible*. Praha Vyšehrad.
- Programové prohlášení výboru ČPtS na léta 2019-2022 (n. d.). *Česká psychoterapeutická společnost ČLSJEP*. Dostupné z <http://www.psychoterapeuti.cz/dokumenty/category/2-stanovy-a-rady#>
- Prochaska, J. O. & Norcross J.C. (1999). *Psychoterapeutické systémy*. Praha: Grada.
- Rafael institut (n.d.). *Rafael Institut*. Dostupné z http://www.rafaelinstitut.cz/o_nas.html
- Rieger, Z. (2007). *Lod' skupiny*. Praha: Portál.
- Roubal, J. (2018). Průvodní dopis k žádosti o schválení komplexního vzdělávacího programu. Dostupné z <https://czap.cz/pro-psychoterapeuty/odborna-diskuze/239-vyjadreni-ke-kriteriim-schvalovani-vzdelavacich-programu-cpts>
- Růžička, J. (2017). Prohlášení k novým podmínkám pro psychoterapeutické vzdělávání. Dostupné z <https://czap.cz/pro-psychoterapeuty/odborna-diskuze/174-petice-k-novym-podminkam-pro-psychoterapeuticke-vzdelavani>
- Růžička, J. (ed.). (2011). *Komunitní a skupinová psychoterapie v české perspektivě*. Praha: Triton.
- Řiháček, T., Čermák, I., Hytych, R., Koutná Kostínková, J., Chalupníčková, L., Chrz, V. et al. (2013). *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. Brno: Masarykova Univerzita.
- Sebezkušenostní výcvik. (n.d.). *Rafael Institut*. Dostupné z http://www.rafaelinstitut.cz/sebezkušenostni_vycvik.html
- Shinebourne, P. (2011). The Theoretical Underpinnings of Interpretative Phenomenological Analysis. *Journal of The Society for Existential Analysis*, 22(1), 16-31.

- Skála, J. (Ed.). (1993). *Psychoterapie II*. Praha: Triton.
- Smith, J.A. (Ed.). (2003). *Qualitative psychology: Practical guide to research methods*. London: Sage.
- Šabík, V. (2014). *Hermeneutika ako veda a umenie chápať*. Sládkovičovo: Vysoká škola Danubius.
- Šiková, D. (2012). Hermeneutika. *Wiki-knihovna*. Dostupné z: <http://wiki.knihovna.cz/index.php/hermeneutika>
- Vrhel, F. (1993). Hermeneutika a etnografie. *Český lid*, 80(1), 45-53.
- Vybíral, Z. (2006). *Psychologie jinak*. Praha: Academia.
- Vybíral, Z. & Roubal J. (2010). *Současná psychoterapie*. Praha: Portál.
- Yalom, I.D. & Leszcz, M. (2007). *Teorie a praxe skupinové psychoterapie*. Praha: Portál.

Seznam příloh

Příloha 1 – Přepis rozhovoru A

Příloha 2 – Přepis rozhovoru B

Příloha 3 - Přepis rozhovoru C

Příloha 4 - Přepis rozhovoru D

Příloha 5 - Přepis rozhovoru E

Příloha 6 - Přepis rozhovoru F

Příloha 7 - Přepis rozhovoru G

Příloha 8 - Přepis rozhovoru H

Příloha 9 – Příklad průběhu analýzy textu

ROZHOVOR A

- (1) V: Nejdřív se chci obecně zeptat, co pro tebe ten výcvik znamenal, jako pro tvůj život. Je to hodně jako obecný a je to o tom, jak to pociťuješ.
- (2) A: Hm...hm.
- (3) V: Teď bych to nechal na tobě.
- (4) A: Jako...asi otázka, co pro mě znamenal tehdy a co pro mě znamená teď, s odstupem času, protože řadu těch zkušeností, co jsem získala v...na tom výcviku, dokážu ocenit až teď. A tehdy mi to přišlo... tehdy mi to přišlo, jako tehdy mi to nedávalo vlastně ani jako ...já jsem nedokázala jako vůbec docenit...tu...ten přínos toho výcviku. Jo... já jsem to brala tak, jako že to je součást školy, tehdy jsem si ani moc neuvědomovala, jak důležitý to bude pro moji budoucí profesi. A...jako vlastně ten přínos pro můj život vnímám až teď, když jsem začala pracovat.
- (5) V: Hm, tak já bych se trošičku jenom jako rovnou... když říkáš, že „začala pracovat“ a „přínos pro práci“, takže nějak...rozumím tomu...je to v té pracovní oblasti, teda asi to je to...
- (6) A: Hm...jo.
- (7) V: To...jasně... hm.
- (8) A: Jo. V té pracovní oblasti...mě to hodně...hodně se k tomu vracím...k těm zážitkům z toho výcviku...a snažím se inspirovat pro tu vlastní práci s klientama... a taky teprve až teďka, když mám sama pracovat s klientama, tak doceňuju význam té vlastní sebezkušenosti, protože vím, jak třeba některý jako intervence působí na mě, nebo některý reakce, jak působily třeba předtím na mě. A na některý si třeba teďka dávám pozor, protože vím, co to se mnou dělalo.
- (9) V: Hm...
- (10) A: Jo. Když třeba tam byli některý jako necitlivý, jo... reakce, nebo naopak, když to bylo nějak podpurný, to co mě inspirovalo tam. A je to pro mě jako fakt důležitý právě ve vykonávání té své profese teď. Dokud jsem nešla do praxe, tak jsem absolutně jako neměla páru o tom, jak... jo...jak vlastně zužitkovat ty zkušenosti, a i ta moje praxe mi teďka pomáhá integrovat vlastně ty zkušenosti, protože se k tomu jako vracím zase.
- (11) V: Mě k tomu napadá jako, že jestli třeba když vlastně to... k tobě dorazí... vlivem toho vývoje a té práce, tak jestli si myslíš, že bys...jestli bys třeba přistupovala k tomu výcviku jinak, když vlastně teďka teprv zjišťuješ, jaký to mělo význam.
- (12) A: Hm. Já jsem... já jsem ráda, že se na to ptáš, protože určitě. Já vnímám to... a to se někdy kritizuje na tom výcviku, že začínáme příliš brzo, že jakoby jsme matura...v podstatě odmaturovali, řada z nás, a hnedka jdeme do výcviku a já si myslím, že teďka... v podstatě i s tím odstupem, s tím věkem, a s tím, že jsem nastoupila do té práce, tak bych jako se v té sebezkušenosti určitě...určitě bych si z toho vzala mnohem víc, a jiný věci třeba.
- (13) V: Hm.
- (14) A: Na druhou stranu...
- (15) V: Myslíš si, že se třeba neslyšela? Anebo že se to tam nedělo? Nebo...
- (16) A: Že... Myslím si, že jsem...že jsem to možná neslyšela, že jsem tam jako možná měla zbytečný odpor k některým věcem a ...myslím si, že třeba teďka už bych měla víc záměru, kterej bych jako z toho...třeba už bych ani ten deník nepsala s takovým odporem. Pro mě to předtím byla jako taková povinnost, prostě jsem vůbec

- nechápala, proč to vlastně máme dělat, nebo jenom jsem to jako chápala v hlavě, ale necítila jsem to tak jako, že to chci psát. A teďka jako bych to psala hlavně kvůli sobě. Předtím to pro mě bylo jako, že to je nějaký úkol, kterej musíme splnit.
- (17) V: Součást, povinnost.
- (18) A: Ano. Ale teďka bych to psala kvůli sobě a asi bych o těch věcech, který se tam odehrávaly, přemýšlela jinak. Víc možná do hloubky, víc v kontextu nějakých terapeutických cílů třeba, který si myslím, že by člověk měl dosahovat. Nebo by mohl dosahovat. A to si myslím, že bez té zkušenosti v tom terénu jako...k tomu bych jako nedošla.
- (19) V: Jo.
- (20) A: Na druhou stranu jako nevím, jestli to, že právě tehdy jsem už jako začala nějaký výcvik, i když jsem byla prostě mladá, jako mladý kuře, a tak...tak mě nedovedlo k tomu, co jsem teď.
- (21) V: Jasně.
- (22) A: Víš, jako že...že začít třeba až teďka ten výcvik, protože jsem v praxi a možná bych si vzala jiný věci, možná to taky není jako řešení.
- (23) V: Jasně.
- (24) A: Víš jak?
- (25) V: Že by se to jako celý jinak, ale posunulo někam dál.
- (26) A: Jo,jo.
- (27) V: Ale to neznámá, že... dobře. Teďka bych zkusil spojit... tohle bylo v té obecný rovině a tak jako, co ti to ...tak chápu, že pro tu profesi a že to považuješ za důležitý a já bych teďka nejdřív chtěl, jestli bys mě krátce zkusila říct, co jako vyložene třeba...v nějakých bodech, co pozitivního ti ten výcvik přines, v čem myslíš, že, když se to jmenuje výcvik, tak co jako... kde jsou ty plusy toho. A i ve smyslu toho, jak se to...nemyslím obecně...jako nějak podle učebnice...co by člověk měl ve výcviku... ale co ti přines ten tvůj konkrétní výcvik, co jako považuješ za ty plusy. Jestli je něco takovýho jako... významnýho.
- (28) A: Hm, jo. No jako tam bylo... ono se to vlastně těžko takhle shrne, protože tam bylo spousta jako významných momentů. Ty momenty byly třeba nějaký jako vzhled do některých věcí, zpětná vazba... že jo...od skupiny... jako to si myslím, že je obrovské přínos, vlastně, toho výcviku, oproti třeba tomu individuálu, na kterej jsem taky chodila... že jsem tam vlastně jakoby zažila strašně moc různých úhlů pohledu na nějakou danou věc nebo na nějaký moje chování a zároveň si myslím, že tam bylo jako docela dost bezpečný prostředí, že to nebylo až tak zraňujícím způsobem, jo. Že to bylo vlastně pokládáno spíš za nějaký jako zamyšlení druhých o tom, proč já něco dělám. Nebylo to jako ve formě útoku. To pro mě je určitě hodně jako cenný. Já jsem... mě to třeba hodně jako pomohlo i vybudovat nějaký moje sebevědomí. Jo? Že jsem jako poznala, že vlastně v té skupině jsem přijímaná a že některý věci jsou jako hodně oceňovaný. Tadyta zpětná vazba je jako...pro mě byla hodně jako osobně důležitá.
- (29) V: A ještě...já rovnou se tě ... zase malinko tě vyruším... mě napadlo, když jsi říkala vzhled, tak mě napadlo, že... jestli to je jako vzhled na sebe a k těm... k té své jako osobě, anebo jestli vzhled k tomu, jak lidi fungují obecně.
- (30) A: Hm.
- (31) V: Jestli...jestli to je jako jedno, nebo jestli v tomhle máš nějaký rozdíl, jestlis to cítila jako dvě věci.

- (32) A: Jako...vhled k mejm nějakejm procesům, to bylo hodně, když já jsem byla zaujatá něčím svým a když to bylo nějakým tématem tý skupiny. Když jsem tam třeba já něco říkala, jakoby druhejm. Ale hodně vhladu, nebo spíš...neřekla bych vhlad, protože vhlad pro mě je jako hodně prožitkovej taky...ale spíš nějaký jako poznání o nějaký obecný dynamice nebo... nebo dynamice ve smyslu toho, že i nějaký...jako za různými tématy. Který tam třeba byly předkládaný jako různý životní problémy. Tak pro mě třeba to poznání tý dynamiky, co za tím třeba může být, tam určitě jako probíhalo hodně často, jo... v podstatě ve většině těch témat, co tam...jo, některý mi byly třeba víc blížký, některý ne, a to samozřejmě, o to se opírám teďka taky, v nějaký svý práci. Jo? Že...jak jako přistoupit k některým těm příběhům těch lidí, jak se... jak mapovat třeba ty potřeby těch lidí, anebo jak ukazovat třeba empatii. To...z toho...to třeba pro mě bylo taky hodně důležitý, že zrovna moji, myslím, že moji výcvik...jako výcvikové třeba vedoucí jsou pro mě v tomhle hodně velkým vzorem. Že si docela jako živě pamatuju některý momenty, jak některý z nich třeba ukázali empatii takovým způsobem, že mě to doteď inspiruje. Takže pro mě třeba některý...
- (33) V: Že přímo v tom, jak vlastně projevoval, nebo že se dá být empatický, nebo, do jaký míry.
- (34) A: A jak ji ukazovat, že jo?
- (35) V: Jo,jo,jo.
- (36) A: Tomu druhému. Jak to ukazovat v nějakejch konkrétních jako situacích a jak třeba zvládat těžký emoce, který se tam...to zároveň jako...
- (37) V: Myslíš jako zvládat někoho emoce, nebo svoje vlastní?
- (38) A: No, spíš druhých. Jo, a třeba já potom, díky tomu, že se to tam opakovalo častěji, tak už se třeba sama toho nebojím tolik. Když jako někdo v mém sezení ukazuje silný emoce, když se někdo rozbřečí, že jo, už jenom tím, že jsme tomu tam... že jsem tomu tam byli jako vystavovaný, že jo, taky.
- (39) V: Jo, dobře. To jsou ty plusy. Takže nějaký jako vhlady a práce s těma emocema. A tokový jako otrkání bych to nazval v tom, že na tom není nic strašného, nebo, že se s tím dá pracovat.
- (40) A: Hm.
- (41) V: Fajn. A teďka zase naopak, co tě jako první napadne, nebo co jako jsi pocítovala jako nějaký nedostatek toho výcviku, něco prostě...no, něco, co...já jsem si tady napsal, co mě chybělo, co se nepodařilo, co bych doplnila, vylepšila. Co tě k tomu napadá? A zase jde o takový tvoje první, co tě tak ... úplně vystřel něco...
- (42) A: Jako první, co mě napadlo, byly spíš komunitní věci. Jako spíš praktický věci. Toho, který ve finále měly nějaký dopad na můj pocit bezpečí v tý celý komunitě. Jako jmenovalo se to komunita, že jo?
- (43) V: Komunita byly ty tři skupiny dohromady. No, no, no.
- (44) A: Jo. Že se mi zdály jako...že se mi zdálo strašně asi nespravedlivý, že se tam jako dával prostor pro chování, který mi přišlo naprosto jako nevhodný a dokonce jako kontraproduktivní pro celou práci tý skupiny a hlavně pro moji práci. Jo, třeba nějakej jakoby jako alkohol, alkoholový mejdany, prostě randál v noci, to, co se tam opakovalo a co se tam opakovaně řešilo a třeba výcvikové vedoucí do toho nikdy nevstoupili, podle mě.
- (45) V: Takže abych to jenom, takže vlastně jsi říkala správně asi komunita, takže to bylo spíš případ toho, kdy to bylo komunitní setkání...
- (46) A: Takový ty provozní věci...

- (47) V: ...a byli jsme tam jakoby všichni a ...jo
- (48) A: Takový ty provozní věci... zároveň jako... mě to přijde ale... mě to třeba hrozně jako zasahovalo i do mého pocitu bezpečí. Přišlo mi, že jako ty vedoucí tam vlastně neochránili ten prostor a v podstatě byli neutrální v místě, kde neměli vůbec být neutrální. Kdy měli zajistit jako nějaký chod toho vůbec jako prostoru, těch lidí tam, a zajistit i podmínky pro tu naši práci. A to, jakože já jsem se tam nemohla třeba vyspat, jako permanentně.
- (49) V: To se chci doptat. Je to jako věc toho... tohle chápu úplně...prostě, když se člověk nevyspí... a i z hlediska jako... nějaký bezpečí... to zas mě jenom napadlo... to bych do toho vůbec neměl míchat... ale třeba, jakože když lidi se připijou, tak pak třeba mluvěj víc, než by chtěli... nebo ...ale to vlastně o tom pak můžu povídat sám. Ale já k tomu mám...ale...to není podstatný... No, povídej...
- (50) A: No, ale...Ale, hlavně některý potom ani nechodili, že jo? Jako nechodili prostě na ten program, s tím, že se to tam furt jako mlčky tolerovalo. A to mi přišlo hrozně nespravedlivý vůči těm, co se jako snažej. Přišlo mi, že se tam vlastně, jako ty nebrá...čekala jsem možná nějakou ochranu, jo, od těch autorit.
- (51) V: Jo. Jako jedna z funkcí těch výcvikářů...
- (52) A: Ano, ano.
- (53) V: ...třeba tohleto, aby to mělo nějaký řád, v tomhle smyslu.
- (54) A: A jakože fakt ochranu.
- (55) V: Jasně.
- (56) A: Protože si pamatuju, že jsem tam docela často třeba s Ú. vystupovala proti tomu a jako nakonec to skončilo tak, že se to z nějakých důvodů samozřejmě semlelo třeba proti nám, ale přišlo mi, že ty výcvikáři do toho měli prostě zasáhnout. Neříkám, že zastávat se nás, ale zastávat se jako nějakýho jako principu, je podle mě úplně zcela objektivního, je...
- (57) V: Chápu.
- (58) A: A ve mně to třeba vyvolávalo strašnej vztek, ve mně to třeba vyvolávalo hroznej vztek a myslím si, že to vůbec není normální na ostatních výcvicích. Že se tam třeba alkohol netoleruje.
- (59) V: Jasně.
- (60) A: No, a jako jinak, ve vztahu k naší skupině...
- (61) V: Další, jestli máš nějaký...
- (62) A: ...jako k naší skupině, takhle se to těžko...vlastně dá říct. Jako mám pocit, že prostě k někter...ono se to hrozně těžko jako dá říct...některý třeba momenty mě tam hodně štvaly, ale na druhou stranu, já jako nedokážu říct, jestli je to tím, že ve mně to něco spustilo a nedá se jako objektivně říct, že to bylo nějaký jako nepatřičný ze strany třeba výcvikářů nebo naší skupiny. Ale myslím si, že třeba vůči některým členům jsme se tam nechovali úplně spravedlivě. Že jako třeba vím minimálně o jedný člence, která se jako podle mě nemohla cítit jako moc bezpečně v tom našem prostředí. A...
- (63) V: A to bych potřeboval nějak upřesnit... bezpečně z hlediska nějakýho jako zatěžování, že by ji někdo nějak příliš zatěžoval, nebo že by se něco vynášelo ven, nebo že...
- (64) A: Ne, ne, ne. Myslím si, že se nic jako nevynášelo, myslím, že v tomhle směru byla...mám velkou důvěru v naši skupinu, ale spíš, že se tam ukazovaly nějaký antipatie a sympatie, s tím že některý jako přirozeně jsou víc sociální, některý míň. Ale myslím si, že my jsme se mohli třeba víc snažit překonávat tadyty prvotní třeba

impulsy, který...nebo nějaký prvotní dojmy...a spíš si myslím, že by bylo lepší jako pomáhat tomu druhému nějakým způsobem ke vzhledu k tomu svému třeba chování, a myslím si, že to mohli dělat i výcvikáři, a že se to tam jako často...jo, že...že se to tam jako...že to tam jako nějak ovlivňovalo tu dynamiku, jo, ale zároveň se to jako nikdy nepojmenovalo a nevyužilo k tomu, aby ten člověk...

- (65) V: Zůstalo to nevyužitý, leželo to tam..
- (66) A: Ano, ano. Leželo to tam... Zároveň to obtěžovalo nějak tu skupinu hodně často, si myslím, ale zároveň se nikdo nesnažil to přetvořit tak, aby z toho celá skupina a hlavně ten člověk měl užitek. A já jsem to třeba taky neudělala, já jsem nevěděla, jak na to. Ale...
- (67) V: Slyším i, že říkáš, že vlastně to je...nebo já to tak taky cejtím, že to je úloha těch výcvikářů. Jako že ty úlohy jsou tam takový jako skrytý a člověk je vidí třeba až časem...a...jasně.
- (68) A: Jako, myslím si, že prostě tam se skrývalo něco, co prostě mohlo být klidně odkrytý a využitý jako. A dokonce jsem někdy cejtla, ale jako u...u třeba spíš jako u V., spíš než V., že jako ukazovala víc antipatie třeba k některým lidem, jako že z ní bylo cejtit, že některý má třeba radši.
- (69) V: Jo, jo, jo.
- (70) A: Ale zase, na druhou stranu jako možná, že to je nějaký můj přenos matka-dcera vztah, že jo?
- (71) V: Mě přesně... mě přesně tady o to jde. O to, abys říkala ty svoje pocity, jaký jsi měla. To je v pořádku, úplně. To...
- (72) A: Přišlo mi, že ona je víc odmítající k některým lidem.
- (73) V: Jo. Jako že si tak škatulkuje, nebo?
- (74) A: No, spíš, jako že bylo vidět, že...možná buď jako...já to ani neumím popsat, čím to je...jestli nonverbálně, nebo i verbálně, prostě, že mi přišlo, že některý lidi víc přijímala.
- (75) V: Hm.
- (76) A: A některý... k některým byla taková jako víc odtažitá. Že tam nebyl ten vřelý jako vztah.
- (77) V: Hm. Dobře.
- (78) A: Ale já nevím, jako, je opravdu těžký říct, jestli to nebylo tak, že já jsem třeba vůči některým byla víc protektivní, tak jsem se jako víc soustředila na to... ale třeba u toho V. jsem tadyten pocit nikdy neměla.
- (79) V: Jo.
- (80) A: Jo, to zase jako, si myslím, že spíš nahrává tomu, že něco tam možná bylo.
- (81) V: Ano. No, jak to tak bejvá, od každého kousek.
- (82) A: No.Hm.
- (83) V: Jasně. A ještě tě něco napadá, jako takovýho... co jsem si tady já napsal: Co mě chybělo, co se nepodařilo, co bych doplnil, vylepšil?
- (84) A: Hm, hm. Jako takhle...něco nefungovalo v naší skupině, ale to se... za to nemohli teda výcvikáři...
- (85) V: Hm.
- (86) A: Tak jako, že tam podle mě...jako nevím, jak moc tadyto se dá použít, jo, potom, ale...že tam jako vznikl vztah, že tam vznikl vztah, který mi nepřišel vůbec přijatelný, protože ve skupině je to zakázaný, samozřejmě nějakým způsobem, nebo tak si to aspoň jako myslím a podle mě, hlavně obzvlášť na konci bylo vidět, že to jako hodně ovlivňuje dynamiku v té skupině. Že tam prostě vznikla nějaká koalice,

kteřá jako...jeden člen samozřejmě podle mě byl už takovej jako trošku sociopat, nebo nevím, jak bych to řekla, prostě. Měl takový podle mě rysy, no a byl jako ve vztahu s někým jiným z naší skupiny, kterýho jako hodně bránil proti ostatním. A přišlo mi to už jako absolutně navyvážený. Jo, tady z té koalice. Já si myslím, že...že nevím, jak se tadyto dá jako ošetřit, myslím si, že to je i odpovědnost každého, prostě... myslím si, že nás jako budouc...nám, jako budoucím psychologům by se tadyto nemuselo stát hnedka na prvním výcviku, jo.

- (87) V: No, to bych zase...to víš, mě to jako zajímá, ale tohle je důležitá pro mě informace, já se na to třeba pak zeptám, ale to už nesouvisí.
- (88) A: A...a to možná ale souvisí taky s nějakou naší osobní zralostí. Jako že možná, jako jsem cejtila, že některý členové skupiny opravdu jako nejsou moc zralí.
- (89) V: Jasně. Nejsou zralí. No a zase bych se zapovídal, ale držím se.
- (90) A: Tak jako klidně můžeš, že jo...
- (91) V: Ještě tě na ně něco napadá? Protože jinak já už v podstatě jsem spokojenej. Tohleto jsou věci, který jsem...
- (92) A: Hm. Jako obecně si myslím, že možná vím, že některý jako členi ve výcviku se nepustili dál, z nějakých důvodů, a myslím si, že tam jako bylo víc takových adeptů, který si myslím, že podle mě neměli postoupit dál, z důvodů nějakých osobnostních jako rysů, který...že byli...nebyli úplně kompatibilní.
- (93) V: Takže, vlastně, jestli teda tím myslíš to, jak je tam jeden ten bod, kdy jeden člen z celý té naší komunity musel opustit ten výcvik, takže máš pocit, že by to z nějakých důvodů...
- (94) A: Zajímaly by mě docela ty kritéria, protože mi přišlo, že tam bylo víc lidí, který k tomu studiu nepřistupovali vůbec jako poctivě, ani k tomu výcviku a že se jako nechávali dál jít. Potom to vytváří i pocit, jestli se tam neudrží kvůli jako finančním nějakým důvodům, anebo proč.
- (95) V: Fajn. Tak děkuju moc.

Příloha 2
ROZHOVOR B

- (1) V: Nejdřív bych tě poprosil tak jako obecně. Co pro tebe ten výcvik znamenal? V tvým životě. Co tě tak první napadá?
- (2) B: Takový lehký probuzení. A...(servíruje se káva)
- (3) V: Říkals probuzení.
- (4) B: Takový lehký probuzení ...a uvědomění si nějakých věcí, který ve mně jsou... a vlastně zjištění, že... takový ty obavy... obavy z toho, že tam budou mladší spolužáci nebo spoluvýcvikáři... tak, že to vlastně jako není na škodu, že mají nějaký pohled, kterej ze svého věku mám třeba na něj nějakou slepotu. Co se pak projevilo pozdějc.
- (5) V: Hm. A to probuzení, jako že se objevilo něco nového? Jaký jako probuzení? Jestli to můžeš nějak...
- (6) B: Jo. No, tak věci, který...který... s... na který...s... člověk nechává i být a je s nima...
- (7) V: Spěj.
- (8) B: Spěj. Tak, že se na ně kouká ze všech stran. A že to někdy není příjemný. Úplně. A těm příjemnejm věcem se člověk vyhýbá a tím, jak já jsem měl tu...
- (9) V: Počkej, příjemnejm se vyhýbá?
- (10) B: Nepříjemnejm se vyhýbá. A tak... jak já jsem měl tu historii v rámci fildy, tak jsem tam šel i s tím jako, co tam budu říkat... a že jsem dál, než ty ostatní... což byl omyl.
- (11) V: Hm.
- (12) B: Dál se nedá říct, tam se nedá říct, jestli je někdo blíž, nebo dál v sobě, ale je na tom jinak. A má jiný věci, na který se dá koukat.
- (13) V: Jako že to je nekonečný proces?
- (14) B: Jako že to je nekonečný proces, že to je proces...tím bych skočil na konec, že to je proces, kterej tam ukáže na nějaký věci prstem, ale furt je dobrý to mít v paměti a ten výcvik ti dá situace, který se ti zaryjou do hlavy a díky těm situacím a tý atmosféře těch míst je máš v paměti. A na konci to zjištění, že to prostě jako... Bůh ví, jestli se vyřešej ke spokojenosti všechny věci do konce života.
- (15) V: Hm.
- (16) B: Ale je dobrý o těch věcech vědět, aspoň. Ty, který nejsou vyřešený, tak je dobrý na nich nějak pracovat a když člověk má netrpělivost, aby už to bylo, tak by ji neměl mít, ale měl by mít radost z toho, že o těch věcech ví aspoň.
- (17) V: Takže, jestli to dobře jsem zachytil, pochopil, tak to nejdůležitější, první, co jsi zmínil je, že ti to jako odhalilo něco, o čem jsi, co jsi měl, ale nevěděl jsi o tom, nechtěl vědět o tom, nevěnoval ses tomu...
- (18) B: Buď, buď... anebo, když jsem to věděl, tak jsem s tím nepracoval.
- (19) V: Jo. A... a to je vlastně jako nějaká... co mi na to navazuje... a když tak to mě i oprav...takže teda jedna věc je to odhalit a druhá věc je ta práce, o tom jsi zatím jako nemluvil. Tak to taky v tomhle něco je?
- (20) B: No, ta práce je v tom. Ta je v tom hodně. No, tak první je...já mám to, že to zlo v tom člověku je to, o čem člověk neví, prostě to maskuje. A že jako zvědomit nějak ty věci, nebo vědět o nich, o těch věcech, je první krok k vyjití z toho zla. Každý člověk je podle mě složený z těch dobřejch věcí, a pokud jsme v tom měřítku lidským...vlastně špatnejch. A jak to člověk nepřijme, tak je ztracenej.

Úplně. Od toho se odvíjej i volby i chování k partnerovi, chování k sobě samejm, využití svého života... no a to se nevyřeší během pětiletého výcviku.

- (21) V: Hm.
- (22) B: Uvidíme, co se vyřeší v rámci supervizí, ale tam už je to specificky daný, ale ukazuje se taky na tý práci s těma klientama, na tom, co ti tam hapruje, to, jak seš a jak se k tomu máš přístup. A co je ti milý a nemilý, co ti vytváří tu libost a co ti vytváří ten diskomfort nějak... a ...dělá ti to špatně a přemejšlíš nad tím třeba, stresuješ se zbytečně a tak. No, a ta práce na těch věcech... možná, že by si ji člověk představoval intenzivnější, ale tak byla tam určitá skupinka lidí, u každého byl prostor, někdy se ten prostor na toho člověka dostal během výcviku víc, někdy méně. A... ten pohled těch různých lidí na ty věci, ta podrážděnost těch druhých lidí, nebo našťvanost na mě... jako... bezpříčinná...
- (23) V: Samozřejmě.
- (24) B: ...v uvozovkách... ti vytváří ty emoce a to vření v tobě, a to je ta práce. A... my jsme tam nějak jako nenálepkovali, jo. Takže úplně jako sice psychodynamický, ale podle mě je to... bylo šmrnclý i tou atmosférou, tou... tím přirozeným jazykem a tam se to neodehrálo a to mě vyhovovalo.
- (25) V: Hm. Fajn. A já bysem... teďka bysem to chtěl... tohle jsme byli jako tak... nebo ještě něco tě k tomu jako obecně... že by jsi k tomu chtěl něco dodat? Jak to na tebe celý... co ti to přineslo... jak tě to jako oslovilo... Stačí takhle... já tě nechci... protože se ještě dostaneme jako k nějakým podrobnostem. Tak, teďka by mě zajímalo, co vlastně na tom výcviku a možná i... protože asi taky třeba jsi trochu srovnával, jestli ten... jak se ten výcvik je a možná máš nějaký ponětí o jiných výcvicích a tak... tak co bys na tom výcviku ocenil? Jako co ti... co ti připadá... jsi třeba zmínil psychodynamické, ale vlastně... ale svým... tím podáním, jak to bylo, ti to vyhovovalo a tak dále... tak, co je takový jako... co se ti na tom líbilo, co je to, co oceňuješ?
- (26) B: Mě se líbil ten přirozený jazyk, to, že to prostě všichni popisovali tak, jak... tím myslím něco jako... moh jsem si tam... mám takovou fantazii... s čím jsme tam pracovali, což není úplně psychodynamické, psychodynamická výsada, takže jsem tam mohl používat... mám... měl jsem třeba dojem, z někoho nějakého, nešlo to dát do slov... něco... nějaký kus by se tím ztratil... nešlo to dát do termínů, protože by to bylo konstrukt, který by jenom ukazoval na to, jak je člověk třeba chytrý, ale nikam by to nevedlo, ale ten...
- (27) V: Nějaký psychodynamický rámec, že by to třeba dal...
- (28) B: ...ale ten přímý zásah třeba toho, kdy si vzpomínám na jednu věc, kdy tam jedna slečna, můžu mluvit takhle konkrétně?
- (29) V: kdybys ji specifikoval, tak já jí pak tu identitu seberu.
- (30) B: Ale i vzhledem k tomu, že se o tom bavíme my dva...
- (31) V: Jasně. Chápu.
- (32) B: Jedna slečna tam měla nějakou věc a já jsem... a bylo to dovoleno, vlastně to tam bylo přeneseno, tak jsem jenom u toho rozvíjel tu možnost... říkal... já teď mám takovou fantazii, jak tě vidím na útesu, jak tam jseš a povlávaj ti ty šaty, takový splývavý, úplně ten obraz mám teď před očima a ty koukáš do té dálky, ten vítr proti tomu, ta koukáš tak smutně do těch vln a tak tam stojíš, jak kdyby tam byl nějaký opuštěný barák nebo maják, jen tam seš a jseš tam tak jako sama. Vlastně je to taková jenom fantazie, ale něco to, něco to prostě rozbilo. Takovej jako pocit bytí, nebo pocit toho, jak jsem, nebo jak vnímá mě to okolí, jak jsem. A ten

- pocit může rozbalit spoustu jako asociací, věcí, vzpomínek, takový to uvědomění, jako že koresponduje, že to sedne...
- (33) V: Že to sedne přímo...
- (34) B: ...že si ten člověk... ten pocit, že jsem, když se nabalí na tu fantazii, tak ta fantazie to i rozbalí. A to neuděláš přes racionálně. Jo, to když řeknu... nevím... zdá se mi, jako kdybys byla malá opuštěná, jak jsi vzhlížela k tomu otci, kterej byl nedostupnej a ta matka na tebe nějak žárlila a protože si myslela, že...tak to je... tam je spoustu re..., tam je spoustu, spoustu bloků, tam s tím člověk nemusí souhlasit, ale pak to třeba k tomu, k němu nějak může dojít...
- (35) V: Může k tomu dojít, ale tohle mu to otevře.
- (36) B: Přes ten, přes ten pocit toho, přes tu, že tam jsem a že ta fantazie se přenese i na ty ostatní, na toho druhýho a ten, tomu se to rozbalí, ten pocit... stačí bejt jenom s tím, s tou emoci, tak se ti jako ta emoce nějak zhmotní, najednou ji vidíš a jseš s ní víc v kontaktu, přes ni. Tak to je třeba moment, kterej mě se...
- (37) V: Já to zase trošičku jako vrátím, nebo dám do nějaký obecný polohy a ty mi jenom řekni, jestli jsem to dobře pochopil. Že teda jsi oceňoval to, že to formálně byl psychodynamický výcvik, takže šlo i použít nějakou metodu, která, dejme tomu, není čistě psychodynamická, ale byli jste svobodný v tom, a tobě vyhovovalo toto a toho sis vážil, že ti prostě nikdo neřek, co to tady plácáš, to je přece jasný, to je matka-otec.
- (38) B: Ne. Vůbec to nebylo ...Semtam něco bylo do nějakýho rámce, tak pro zajímavost, aby jako člověk věděl, ale jinak to bylo opravdu jako... jako volný. Byli tam nějaký...
- (39) V: Jak to komu vyhovovalo.
- (40) B: Byly tam nějaký pravidla, byly tam nějaký jako věci... nejíst na skupině, nepít na skupině, stejně jsme tam popíjeli, stejně si někdo kousnul, chodit včas na ty skupiny a tak. To... to bylo jako zasazený, to bylo v pořádku, ale ještě v rámci tý třeba komunity...pohledy...různý vybírání na první dobrou, že jo, to je s tím taky spojený, to mimo tu skupinu ještě.
- (41) V: Hm.
- (42) B: No, tak tam se prolínaly jako vlastně všechny ty věci... Úplný gró, kdybych to měl říct, toho výcviku, je to že si udržel ten přirozenej jazyk, tu lidskost, tu příběhovost, tu fantazii a nesnažil se rigidně zarámovat ty lidi do nějakýho vysvětlení, Oidipovskej komplex a jiný, Elektřin komplex a jiný takovýhle věci.
- (43) V: Myslím jako že chápu, cos chtěl říct. A něco tě ještě dalšího napadá, jako co bys jako ocenil na tom výcviku? Takovýho i třeba... zase přes nějakaj konkrétní příběh...
- (44) B: Tu starost, starost jako těch ostatních o toho člověka, protože se vždycky ptali, kde...kde ten člověk je a proč tam není a když někdo prožíval tu svoji chvíli nějak špatně, tak ...tak tam byla ta jako péče, to opečování toho člověka, jo. I ten prostor na to, jestli je to takhle v pořádku, i vzhledem k tomu času, protože se na to můžem kouknout jako pozdějc, jestli tam něco nezbylo a ...
- (45) V: A to mluvíš o...
- (46) B: Výcvikáři i frekventanti.
- (47) V: Frekventantech, účastnících.
- (48) B: Takže to a ...no a to setkání, to setkávání, že jo, samozřejmě. Setkávání i na těch místech a domlouvání se, to jsme měli...

- (49) V: To jsem si všiml, že jsi jako zmínil, na začátku hnedka, jako tu atmosféru těch míst. Jo, takže asi je to něco, co... že to bylo někde...
- (50) B: Že to bylo někde zařazený...
- (51) V: Jo.
- (52) B: A...
- (53) V: Zase, dokážeš to ještě... abych jako se v tom neplet... dokážeš to nějak... třeba máš na mysli nějakou konkrétní...
- (54) B: Třeba když jsme byli na Sázavě. To bylo v rámci nějakýho toho našeho setkání, tak jsme tam byli na louce, tam jsme seděli a povídali jsme si. Večer jsme samozřejmě šli, dali jsme si tam pivo, co jsme bydleli. Bydleli jsme jakoby v takovém malém prostoru, jeden z těch výcvikářů měl malou postel, tak jsme se bavili, kdo tam bude spát a pak tam spal V. A to se ti tak propojí, že... tam není hranice mezi tím začíná skupina a končí skupina, ale má to přesah. Do toho něco se děje předtím a někde jseš a něco se děje potom a někde jseš. A ten pocit z toho máš. I jsme byli v takový jako zděný, jako vinárnička to vypadalo, tam jsme měli skupiny. Pamatuju si na skupiny, který byly v rámci toho jednoho ubytování, nepamatuju si teda z hlavy názvy těch jednotlivých míst, ale tam to zas vypadalo jako třída. Pamatuju si... pamatuju si na skupiny, na skupiny, který jsme měli v přírodě, který jsme měli vevnitř a když jsme byli na takovém tom zámečku, naposled, tak si tam pamatuju, jak tam byl takovej ten balkonek, když jsme byli na pokoji, tak byl to něčí pokoj, tak to jako taky s tím souvisí, někde sedíš, je tam něčí postel, půjčíš si něčí hrníček, kterej máš v ruce... a máš před sebou nějakou obraz, kterej tam visí... no a to všechno ti dá tu atmosféru, ty lidi maj něco na sobě, že jo. Někdo je ospalejší, zívá celou dobu, někdo je nadupanejší, někdo je připravenější na to mluvit, někdo je tam založenejší tak, že mluvit nechce, tak to všechno jako k tomu patří nějak.
- (55) V: Zase se do toho pokusím trošku... takže ten... ta... že oceňuješ to, že to bylo v různých prostředích, že to dotvářelo a vyvolávalo a pomáhalo a že to je fajn.
- (56) B: Jednak se ti to zareje do paměti, vyvolává to nějakou pocit, jako příjemnost, nepříjemnost, to ti vybudí nějaký věci, o kterých mluvíš. A všechno spolu souvisí.
- (57) V: Hm. Rozumím. Dobře. A teďka bych... nebo ještě tě napadá něco, co bys chtěl zmínit jako takovýho kladnýho... co tě jako oslovovalo, co pro tebe bylo významný... a zase není to...
- (58) B: Nikdo tě do ničeho nenutil. Byly tam nějaký věci jako tak... máte tu možnost, měli byste a tak... bylo to volnější, ta volnost, ten mus...
- (59) V: Jako v rámci těch skupin...
- (60) B: V rámci těch skupin. Nějaký musy tam byly, ale jako oproti okolnímu světu je úleva. Ta svoboda prostě. Jo, prostě... tam si člověk šel odpočinout, úplně přeladil na jiný věci...
- (61) V: Šel si tam odpočinout a jel strašně unaven domů. To si jenom jako dělám...
- (62) B: Pozor! To já jsem to neměl vůbec. To já jsem třeba neměl. Já jsem jako nepřijížděl unavenej. Když to srovnám oproti mému životu okolo, tak já jsem si tam fakt jel odpočinout. Kdyby to bylo o den delší, o dva dny, o tři, vůbec by mi to nevadilo. A přijel jsem domů a nezdá se mi, že by se mi nechtělo tak úplně mluvit s mojí ženou drahou. Nezdá se mi, že bych potřeboval nějakou den volno, abych jako moh dál fungovat. Naopak prostě, mělo to smysl a asi když to má smysl, tak mě to nějak míň unavuje. A i když tam třeba máš nějakou chvíli a tak... to já mám teďka, třeba v rámci těch, ty skupiny... někdo říká: jéžíšmarja, ty ještě musíš tam

- jet a todleto a to budeš úplně jako vyšťavenej. I když jsou tam problémy, v tý skupině, teď a různý věci a je to náročný, tak já si tam chodím odpočinout. A v tom dobrým slova smyslu...
- (63) V: Jo. Že je to něco jinýho...
- (64) B: Že je to práce, je to něco jinýho, dává to smysl. Člověk se soustředí, úplně přeladí a ta energie do tebe jde, nebo ta energie tam prostě je. Jo, není to nic... mě vyšťavujou věci, který jsou beze smyslu.
- (65) V: No, to mě úplně takhle běží v hlavě, ale teď už trošičku odbíháme a já to budu nějak přepisovat, tak abych to stihnul. Ne, že by mě to nezajímalo a pak si o tom můžem popovídat. Dobře, tak děkuju. A teď další taková část, na co se chci zeptat, a to je naopak to, co jakoby, co bys třeba chtěl jinak, nebo bys to udělal jinak, co ti tam bylo nepříjemný, s čím ses tam potkával, s čím bys třeba nesouhlasil. Jestli něco takovýho je? Nebo to bylo navíc.
- (66) B: Spíš furt taková ta nejistota, že se ví, co se dělá. V tom smyslu, jako v rámci systému tý školy, že docházej informace, ze kterejch jsou častokrát rozpačítý i ty výcvikáři...
- (67) V: Ano.
- (68) B: Takový ty legislativní věci, takový to...
- (69) V: Formální.
- (70) B: ... formální jako - ano, musíte udělat pět let, ano, je to takhle a teď ne, jo, teď člověk se jako dozvěděl - ne, není to takhle, teď ty pohledy těch výcvikářů, jo, jakože...
- (71) V: Žes viděl, že nemají stejnou informaci.
- (72) B: Že je to prostě taková...ne anarchie, ale jako neukotvená... že člověk jako někam směřuješ, máš nějaký výcvik, nějak jdeš dál, že to někdo hlídá, že ten opravdu tak, jak je, ne, že si najednou někdo v polovině uvědomí, že je potřeba ještě něco, nebo že ten papír nic neznamená a že musíš ještě něco a teď se neví co. Tak tohle okolo toho, jako fajn, ta práce dávala smysl, jo, všechno je supr, je tam druhá věc, aby to pak člověk mohl dělat, aby ty peníze do toho vloženy, ten smysl měly. Jo? Takže několikrát někdo přišel, jestli Růžička, nebo to, aby řek, jak to je, anebo, že se to dozvěděj pozdějc, nebo Balá přišla, že to tak je, ale pak se to prostě jako měnilo v průběhu a ročníky předtím nevěděly, ročníky potom nevěděly a tohle mi na tom hrozně vadilo. Že přeci to musí bejt na základu- ano, a tak dej se do toho, to je daný, to je promyšlený, takhle to je, funguje, je to uznaný...
- (73) V: Papír, pět bodů.
- (74) B: Jasný. A tak. Takže, takže to bylo to, co mě na tom vadilo.
- (75) V: Jasně, tak tomu asi rozumím.
- (76) B: A... a ani nějaký jako paravěci, mimo, nebo v rámci třídy, mě nevadily, protože se tam o tom bavilo a...a nikdy to...i když jseš ve výcviku...svým, pak přijedeš domů, máš kamaráda, tak mu tam něco popustíš a něco řešíš, to prostě jako...
- (77) V: Jasně, jsi řekl tu ženu už.
- (78) B: No. Takže to jako... jako udržet jenom ty témata ve skupině a ty věci, to by člověk nemoh říct mimo. Takže to mě ani tak nevadilo. Ale tohle mě na tom vadilo dost. Ostatní věci jsou asi malicherný. Nevím, možná, že stýkat se víc v rámci těch druhých skupin, nebo mít netechnický komunity a něco tam ze sebe dát, nějaký dojem, tak to by bejvalo bylo jako taky fajn, ale na to asi nebyl čas, ani prostor a řešily se tam věci... nevím, že někdo dělal bordel a co se bude dělat, asi to pro to bylo...

- (79) V: Takže ten jako nápad, nebo ta myšlenka směřuje k nějakému ještě víc, kdy by pro to byl prostor a byla by myšlenka, že by to mohlo něco přinést, víc toho komunitního. Naopak obava z toho, že by byla kolem nějaká parakomunikace, nebo že by z těch skupin vylejzalo něco, co...
- (80) B: Ne, ne, ne. Já si nemyslím, že...že... anebo to bylo lehce odhalitelný... nebo s tím ten člověk přišel jako dál a řešili jsme ještě něco potom a přines to do té skupiny. Tohle si myslím, že by měli pohlídat ty výcvikáři...
- (81) V: Že se to jako dělo...
- (82) B: Že se to jako dělo. Možná mi vadilo to, že to nebylo delší. Jo, že to bylo, teď už si nevzpomínám kolik - dva tři dny.
- (83) V: Jo, jako to...jo, jo. No, jak kdy, že jo. Myslíš ten komunitní?
- (84) B: Ten komunitní. A že to mohlo bejt třeba delší, že to mohlo bejt třeba na čtyři dny. Že se tam načaly nějaký věci, který potom na čas, delší čas, usly.
- (85) V: Viš, že někdy ten konec způsobí to, že se ještě něco načne. Že kdyby to bylo delší, tak se to načne taky před tím koncem, ale to zas kecám já do toho.
- (86) B: Jasně. Ale ten prostor na ty všechny tam nebyl a když tam máš prostě sedm, osm lidí, a my jsme byli jedna z těch početnějších skupin, tak... tak je tam spousta lidí, na který se nedostane. A vlastně čekaj rok na to, než k něčemu...ale na druhou stranu...
- (87) V: No, tak ne, u těch skupin...jestli mluvíš o skupině, tak to není rok. Ta skupina byla jak často?
- (88) M. Jednou za čtvrt roku byly ty skupiny. Pamatuju si to dobře?
- (89) V: No jo, tak něco.
- (90) B: No, zkrátka, pamatuju si skupiny, kdy se prostě na pár lidí nedostalo. Ale... což ale...mám...si odnáším i do týhle skupiny...
- (91) V: Jako do své práce?
- (92) B: Jako do své práce. Že i když se na někoho nedostane, ještě to neznamená, že nic nedostane. Že si myslím, a to se mi často vrátilo taky...že člověk si tak jako přemýšlel v tom příběhu toho člověka, jak by na to reagoval a tak, a to taky něco... to je práce taky. Takže vlastně, vlastně v tomhle slova smyslu, se na všechny dostalo. Jen to nebylo vidět. V tom příběhu, kterej tam vybalil. Co ještě bych jako negativum řekl?
- (93) V: No, no. Nějakej nápad, kdybych to vzal pozitivně, ta jsi vlastně říkal dvě věci, jednak ta z venku, ty formality, že vlastně to bylo nejasný a připadá ti to... jako, že tě to znepokojovalo. Tak. Druhá věc je, že by možná prospělo, nebo kdyby to šlo, tak kdyby bylo...jako víc času, na některý se nedostalo. To neznamená, že když se na někoho nedostalo, že se nic neodehrálo pro ně. Ještě něco, co by tě tak...
- (94) B: Nemám s čím porovnávat, takže takhle jak to je, tak to bylo fajn, ale kdybych to asi zažil intenzivnější, v nějaký... tak to mohlo bejt taky fajn, ale já jsem neměl jako očekávání žádný skupiny, to gró té práce je na tom člověku, jakou má asertivitu, jak chce o těch věcech mluvit, do toho se nedá nutit. Úplně, u nás se do toho nenutilo. Někdy ano. Byly tak okolo toho skupiny, že ten člověk nemluvil, ale taky se člověk musí umět v té skupině nějak prosadit a ne si to tam jenom odsedět. A když vypadalo, že si to odsedí, tak... někdy mě možná vadila jako menší otevřenost těch ostatních lidí. I po dvou třech letech výcviku, že do toho nechtěli jít, protože nevěděli, jak to dát do slov. Jo, možná se mohlo jako pracovat s tím nedat to do slov, a víc třeba malovat, nakreslit to a pak s tím nějak pracovat. Ale

- někdy mě jako zarážela ta neochota využití toho...vždyť, kde jinde už můžeš využít ten prostor, vybalit něco, co tě může zranit v tu chvíli.
- (95) V: Vyzkoušet si ty city. A vlastně... teď zase běžej nějak myšlenky mě, že jo. Tak je to asi něco, co pak člověk uplatní sám v tý své práci a když teď vedeš nějakou skupinu a tam teda ...a na to se ptám, můžeš podpořit toho člověka nějak, aby se..., aby to využil.
- (96) B: Rozmluvil, nebo...
- (97) V: No, aby se on rozmluvil, že třeba máš pocit... samozřejmě je to nějaký...že jo, extrém je, že to necháš úplně na něm a když nepromluví pět let, tak nepromluví, třeba i tak mu to k něčemu bude, ale ty, jako terapeut, máš pocit, že by bylo fajn a že je na čase i pro ty ostatní... protože to vlastně teď říkáš, že ti to možná chybělo...
- (98) B: Hele, je jedna věc, v rámci toho výcviku, kterou já tady dělám a vím o tom, která je dobrá. Furt ty věci házet, v rámci skupiny, a do skupiny, ať to rozehraje ta skupina, vlastně mě baví víc, když za mě někdo něco řekne, co já v sobě jako pěstuju a mám tu tendenci to říct, tak ještě čekám chvíli, než to řekne někdo za mě. Protože pak to podle mě funguje líp, je to dobrý a někdy trefnějc a tak...a někdy to rozbalí a ten člověk je odváznější a nevolí tak ty slova, neříká si, jestli je to v tu pravou chvíli, nebo ne... prostě to tam nasází. A pak věci házím do skupiny ve chvíli, kdy ke mně někdo mluví, tak řeknu: no, a co na to skupina? A tím oni jsou vtážený do toho, už je to zase v rámci tý skupiny a někdo to tam třeba prosedí, ale na konci řekne, mě to hodně dalo. A ze začátku to pro mě bylo překvapení, ale vlastně ne tak úplně, protože v tom člověk právě přemýšlí, i když je zticha. Takže i na základě tý skupiny, v tom výcviku, když si ten člověk vezme ten prostor, a vždycky dávám ten prostor, jestli ještě někdo něco nemá, aby to tam jako nebylo, tak... a taky říkám: můžem to tak nechat bejt, jako zatím, kdyžtak se na to kouknem příště. Tak tam to máme ve větších frekvencích, než to bylo v rámci výcviku. Tak to jsem si z toho výcviku tam dal.
- (99) V: Jo, jasně, rozumim. Tak jo. Já teď jenom jestli to můžem chvíličku nechat. Třeba tě ještě k tomu něco napadne, já jinak to v podstatě můžu ukončit, jsem spokojenej. Tvoje sdělení jsem potřeboval a to mám.
- (100) B: A chceš osobnější ještě nějaký?
- (101) V: Jo, já možná... pak se stane, že to tady uříznu pak, ale třeba ne. Povídej. Víš co?
- (102) (...hovor se netýká výcviku....)
- (103) B: Třeba bych si představoval, aby ty výcvikáři řekli víc ze sebe. Na začátku. Aby tam bylo takový to...
- (104) V: Jako na začátku sis to představoval...nebo si to představuješ pořád, že oni by na začátku něco mohli říct.
- (105) B: Na začátku jsem si to představoval, vlastně jsem to chtěl.
- (106) V: Chybělo ti to.
- (107) B: Chybělo mi to. Aby tě tak jako hýčkali, jako maminka s tatínkem, vlastně se k tomu, během toho výcviku se k tomu člověk dostal, ale dostal se k tomu tak, že to nepotřebuješ tatínka, ani maminku. Vadilo mně někdy, když si třeba ze začátku pletli jména, nebo si nemohli vybavit jména. Nebo člověk viděl, že nejsou zasazení úplně v tom tématu...
- (108) V: Že to třeba trvalo, než to naskočilo...
- (109) B: Než naskočili. Nebo když se zeptali na něco, co už vlastně se vědělo.
- (110) V: Padlo.

- (111) B: Co už padlo. Nevím. Co tvoje sestra? Ale já sestru nemám.
- (112) V: Jasně, chápu, rozumím.
- (113) B: Něco v tomhle smyslu. Tak to mi vadilo ze začátku. Ale je to jako lidský, je to nějak poučný. Vlastně najednou se z nich stávají ty lidi a vlastně třeba v mém případě se člověk nemusí tak stavět do nějakého světla před nikým, což jsem já asi řešil za začátku, takže jako všechno to blbý je pro něco dobrý. To co bylo v průběhu, takže moh bych ti tady jako říct nějaký negativa, ale jako s tím odstupem to zhodnocuju, že to k tomu prostě jako patří a že to má svůj smysl.
- (114) V: Jasně.
- (115) B: Že to právě není to rigidní, co tam má ...
- (116) V: Že tam nevystupuje maminka, která ...
- (117) B: Že... mohlo bejt víc dupáno na psaní si deníku. Mohlo to víst něco dál a bylo to na nějakým dobrozdání, někdo jsi věděl, že to píše, někdo že vůbec. My jsme to neměli tak, jako že jsme to museli... nám věřili, což mohlo ještě přinést víc materiálu a mohlo to bejt lepší a mohli něco vědět a s něčím ještě pracovat navíc, což je negativní, ale vlastně Bůh ví, jestli by to přineslo ty spontánní věci, který se vyvrběj jenom v rámci té skupiny, jo. Takže to je ještě k tomu.
- (118) V: Hm, tak jo, fajn. Děkuju.

Příloha 3
ROZHOVOR C

- (1) V: Tak, já tě nejdřív chci požádat... je to taková zvláštní a hodně obecná otázka, co pro tebe znamenal výcvik tady na tý škole. Co pro tebe mohlo bejt zásadní, nebo nebylo zásadní? Úplně takhle na první dobrou, co to pro tebe obecně znamenalo.
- (2) C: Tak, určitě pro mě to bylo možnost setkání se skupinou, nebo se společenstvím, se společenstvím lidí, což by... s kterýma můžu za prvý sdílet nějakou zkušenost a za druhý se můžu o ní vlastně jako bavit, probírat, nějak se k ní vracet, nějak třeba jako prostě prohlubovat, opravdu to svoje sebepoznání, jo. Ale jako je důležitý, že to je v rámci tý skupiny. Že to nejsou, že tam nebyly nějaký úvahy o sobě jenom, v uvozovkách, ale že to bylo v rámci prostě nějaké skupiny, nějakého společenství. Takže, to je taková asi jako první... když se řekne výcvik, tak tohleto.
- (3) V: Jo. Když to parafrázuju, ale tys to řekla asi přesně, nebylo to jenom o tom, co je v tobě, ale abys to mohla pozorovat i u ostatních, nějak třeba konfrontovat, nebo...
- (4) C: Sdílet. Za prvý, že jsem to měla komu říct a za druhý, že na to dostanu nějakou reakci, nějakou zpětnou vazbu, že tam vlastně dochází k nějaký komunikaci nad tím tématem, nebo nad tím, co mě zajímalo, nebo co jsem chtěla a ne samozřejmě u mě, ale i u těch druhých. Že mě to taky učilo vlastně taky jako se zabývat tím druhým člověkem. Jo, jako, co... nějak se na něj ladit, jako vnímat jeho prostě problémy, potřeby, co on chce, ale když... jakoby to spojení toho sebepoznání v rámci... v tom konceptu toho, že to je prostě společenství, že to je skupina, ať už komunitní, nebo hlavně teda ta skupina jako výcviková.
- (5) V: Já jsem tam zaslechl, že jsi říkala, to je schopnost taky se taky na někoho naladit a vnímat, že to bylo...
- (6) C: Jo. Jako takže v tomhle samozřejmě ten výcvik... člověk jako ví, k čemu slouží. Slouží k tomu, abychom poznali sebe sami, sebe sama a mohli to... mohli vlastně v nějaký naší budoucnosti, což se teď realizuje, pracovat s jinými lidmi. Což jako je něco, k čemu máme na jedné straně určitě talent, nebo prostě jsme k tomu lépe, či hůře disponovaní a na druhý straně ale je to něco, co získáváme právě zkušeností a učením se, a to je prostě právě ta forma toho výcviku, že jo, kdy jako to, že můžu s někým takhle otevřeně mluvit pod nějakým jako, nechci říct jako... lektorováním těch našich vedoucích, tak se tím člověk jako hodně učil. Prostě jako, když bych řekla, tak zpětně si uvědomuju hodně, že mě to naučilo jako přesně pojmenovávat, formulovat to, co se třeba teď děje v týhle situaci, co vlastně ten člověk prožívá, vlastně díky tomu, že to byla výcviková skupina, tak vlastně si to jako zkoušet. Jo? Ted' už si to fakt člověk nemůže tolik zkoušet.
- (7) V: Jo, jasně. A teď to bylo takový jako hodně obecný, i když jsi řekla konkrétní věci, a teď by mě zajímalo, jestli můžeš nějak pojednat o tom, co pro tebe v tomhle konkrétním výcviku, bohužel nemáme moc to srovnání s dalšíma výcvikama, třeba projde člověk třeba někdy časem, co bylo to pozitivní, nebo co vyložene, co je něco, o co se můžeš opírat, nebo co bys na tom ocenila. Možná o tom už do nějaký míry mluvila. Co bylo to nejpodstatnější na tom výcviku pro tebe?
- (8) C: Jako já si myslím, že to je opravdu ta práce jakoby, nebo že to je ta práce, nebo jakoby ta zkušenost v tý skupině. Já třeba si pamatuju, že i nastoupila teď do *léčebny*, tak vlastně na oddělení, kde bylo předem jasný, že povedu skupiny a kde bylo jasný, že povedu komunitu, tak vlastně pro mě to bylo úplně něco jako, na co jsem...co jsem mohla přirozeně dělat, protože jsem na něco navazovala. Já jsem to

znala, že jo? A jako, už jsme se o tom x -krát bavili, když tam pak přicházej ty holky bez výcviku, tak pro ně je to strašně těžký, jsou velmi úzkostný, jako nejistý, vůbec nevěděj, jak s tou skupinou pracovat a já jim říkám, že mě zrovna konkrétně dasein nenaučil nějaký konkrétní postupy, nebo jako... to určitě ne, ale vlastně jde o to jako vystavit se tý skupině a naučit se vlastně v ní nějak fungovat. Nějak jako s ní pracovat a ať už... samozřejmě ve výcviku jsem byla tý skupiny součástí, tady jsem na vyšší úrovni toho třeba opravdu terapeuta, ale tohle třeba pro mě bylo jakoby opravdu jako hodně důležitý. Já samozřejmě na rozdíl od ještě třeba těch ostatních mám ten věk, což samozřejmě hraje velkou roli, jo? Takže člověk nemá tu zkušenost pouze z toho výcviku, ale má to i z jinejch jako oborů, nebo z jinejch oblastí v životě, že jo, pracovních teda především a některých soukromých. Ale opravdu, to si myslím, že to bylo... opravdu ta práce v tý skupině, co se člověk naučil.

- (9) V: Že vlastně, až třeba jsi v tý roli terapeuta, teďka nově, tak ale velkou část toho, co zažíváš, sis mohla zažít už...
- (10) C: Jo. Jsem si zažila právě na tom výcviku, že jo. Protože, to že... přesně... že vlastně pracuju s tou skupinou, vlastně to je jako, že člověk na to jako navazuje. Co dělá jako třeba konkrétně ve skupinový psychoterapii, protože tam jako hodně... mám za sebou hodně, vlastně dva roky jako fakt intenzivní skupinový psychoterapie, který jsem vedla a to je, to je, tam člověk jako opravdu přirozeně navazuje na ten výcvik, jo, to znamená, že samozřejmě to uzpůsobuje tomu, s jakým typem pacientů pracuje, ale současně je to přesně o tom jako ladit se na ně, nějakým způsobem je vést k nějakým bonusům, k nějakým třeba náhledům, k nějakým jako... motivovat, že jo, třeba k léčbě a tak dále. A to je něco, jak říkám, člověk opravdu navazoval na zkušenost z výcviku.
- (11) V: A zmínila jsi, že ty kolegyně, který třeba nemaj výcvik, a tak se cítěj úzkostný, možná jsou taky mladší a tak dále, maj jako jiný zkušenosti, tak asi to je taky důležitý, teda. I pro tebe třeba. Jo, že jsi třeba nebyla, jako že když o tom mluvíš, předpokládám, že i pro tebe, že jsi nebyla úzkostná, že bys třeba jinak byla, nebo...
- (12) C: No, já třeba takhle... jako určitě... jako tam samozřejmě člověk nemůže říct, že není nikdy úzkostnej, protože to se dovyvíjí od...
- (13) V: To bys byla psychopat.
- (14) C: To jako... ale teď nemyslím jako sám o sobě, ale co se týká tý skupinový práce, že jo.
- (15) V: Jo, jo, že to taky nastane.
- (16) C: Že to taky nastává. Že to není o tom, že to sebevědomí, nebo i ta... že samozřejmě tím, že člověk získává tu zkušenost, ještě pak praxi v práci s těma klientama, tak se v tom pohybuje samozřejmě mnohem líp a jde mu to líp a to neznámá, že tu úzkost nemá. Protože jsou různé situace a tobě se nějak daří, nebo nedaří a ty na to nějak reaguješ, ale určitě tam jako jde o to, že by člověk jako vlastně neměl problém před tou skupinou mluvit. Jo, tu skupinu opravdu jako brát jako nějaký přirozený prostředí. Že to není nic, z čeho by jsem se měla stresovat, že vlastně jako, že to...
- (17) V: Zažitá zkušenost.
- (18) C: Nějaká zažitá zkušenost, jo. Prostě pro ty mladší kolegyně je to jako... protože oni samozřejmě bojujou s velkou nejistotou, obávaj se hodně toho, že jako, jak budu reagovat, jako abych byla dostatečně kompetentní, abych byla dostatečně taková, či onaká pro tu situaci. A to je další věc, kterou mě naučil výcvik, nebo to jsem se teda

to... je že vlastně, a to teda musím říct, že to je hodně spojený s tím dasein, je vlastně, že člověk je takovej opravdu otevřenej každý situaci, že vlastně nemusím být primárně připravená, a to ani nejde, na to, co se v tý terapii bude dít, ale že to je vlastně o nějaký fakt otevřenosti a že se mi to teda x-krát jako stalo, že jsem vlastně jako nevěděla, ale že jsem to tak nechala bejt, jo a to teda jako bylo strašně důležitý, protože samozřejmě ta tendence je mít to jako pod kontrolou, jo, mít to jako opravdu, a ono je to často samozřejmě i na místě, protože prostě když je tam dvanáct chlapů, který jako...

(19) V: Jsou tam za trest...

(20) C: ...jsou tam za trest, tak to jako to... ale že vlastně... to je jedna věc, že vlastně být otevřenej tý situaci a druhá věc a s tím se teda hodně setkávám, strašně moc se s tím setkávám, ať už teda jakoby v tý skupině, nebo v individuální terapii, že jako je strašně důležitá jako autenticita. Jo, že jako opravdu že to třeba hodně jakoby, když jsem pracovala s těma třeba na tý *číslici*, to byla ...ty ochranný léčby, tak to bylo jako že ta opravdu ta míra tý autenticity a tý profesionality, aby to byla dobrá směs.

(21) V: Že to je pro ně jako taky hodnota, pro ty...

(22) C: Strašně důležitý, oni prostě jako... je to o nějakých... jako držet ty hranice a držet některý ty věci, ale současně v tom bejt opravdu uvěřitelněj, autentickejš, to je jako opravdu hodně důležitý.

(23) V: Já to vnímám, a kdyžtak mě oprav, jako vlastně hodně věc sebepoznání taky, že...jo, že to není jenom, to se člověk tak úplně jako nenaučí, ale je to o tom, o nějaký sebejistotě...

(24) C: Nenučí to. To, co říkáš je, že vlastně k tý autenticitě vede člověka to sebepoznání, zjišťuje, kým je a že vlastně jako... a přijímá sám sebe, kým je...

(25) V: A může být...

(26) C: ... a tak dále, ale to, co je docela důležitý a to souvisí právě s tím výcvikem, nebo i právě s tou prací pak, to je, že si jakoby může dovolit takovej být vůči těm lidem, že z toho nemá právě tu úzkost. Jo, nemá z toho ten pocit nedostatečnosti, nejistoty, protože prostě samozřejmě, nenachází vždycky jenom pozitivní věci...ale to neznamená, že prostě jako, jo, že si můžu dovolit prostě být jako... samozřejmě člověk hodně s tou hranicí pracuje, protože ...třeba konkrétně já pracuju hodně s pacientama, který jsou fakt v hodně těžký psychopatologii a protože jako prostě zase na druhou stranu...jako třeba tam to musím opravdu hodně jako drž... jo tam není možný zase to rozplynout a bejt jako autentickejš kamarád. To prostě nejde, takže proto říkám, že to je taková dobře namíchaná směs jako opravdu tý expertní role na jedny straně, protože ta je i očekávaná a na druhý straně ale i opravdu tý autenticity, toho autentickýho projevu.

(27) V: A zase, abych to dobře pochopil a nepsal pak blbosti, to je to, co jsi v tom výcviku dostala do nějaký míry?

(28) C: Určitě. Protože zas... protože vlastně zase to jsou...vlastně nahlas před nějakou skupinou o sobě mluvíš, nějak pojmenováváš jako sám sebe v tý skupině a nějak reaguješ, se nějak odkrýváš...

(29) V: Je to poprvé taky.

(30) C: ...tak to je prostě samozřejmě jako o tom, že dospíváš k nějakýmu jako zjištění, že samozřejmě že, upřímně řečeno v mým případě nešlo o nějaká fatální zjištění. Jo ale, ale zase na druhou stranu některý věci se skutečně jako třeba ještě vytříbily, ale myslím si, že hodně je to o tom jakoby sebepoznání, který si myslím, že už do

nějaký míry jako bylo, jo. Ale že jde o to jako vlastně to najednou to jakoby dát do toho živýho, do toho opravdu, že se tak můžeš chovat.

- (31) V: Otestovat to.
- (32) C: Prostě opravdu jako... a nejen v tý práci, ale samozřejmě i v tom osobním životě, jo, že člověk jako vlastně najednou získává nějakou opravdu tu oporu sám v sobě, jo, ty vnitřní zdroje, že ty jsou opravdu ...jako mám je a už se o ně můžu opřít a opravdu můžu říct... ale já nevím, podívejte se, já... no, teď mě nic nenapadá, ale jo, prostě člověk si může dovolit bejt autentickéj.
- (33) V: Vlastně do teďka jsi mluvila spíš o tý práci a teď jsi zmínila, že je to vlastně pro ten osobní život vlastně taky důležitý.
- (34) C: Jako určitě. Tak jako ono zase, jako pro ten osobní život zase záleží, protože každěj to má trošku jinak. U mě ta situace byla daná tím, že jsem byla vdaná, měla jsem dítě, což samozřejmě je, co si budem namlouvat, potom, i když to vidím hodně zpětně - vlastně pro toho partnera je to taky hodně náročná situace, protože vlastně já jsem něco absolvovala, čemu on porozuměl jen částečně, a navíc pro něj to znamenalo jako nějaká omezení, jo, protože prostě...
- (35) V: Technicky.
- (36) C: Technicky. Vyloženě prakticky, ale zároveň samozřejmě se určité věci i promítaly v naší komunikaci, v našem jako jednání, chování vůči sobě, že jo, což jako mělo pozitivní i negativní dopad. To jako určitě obojí.
- (37) V: Dobře, ještě tě něco napadá k tomu jako pozitivnímu, co bys k tomuhle konkrétnímu výcviku, nebo možná k vaší skupině, jako k tomu fungování... Proč se ptám na to pozitivní, protože pak bude těžší otázka, že mě bude zajímat i to negativní, tak jenom jestli prostě... nebo samozřejmě se k tomu můžem pak vrátit, když tě něco napadne, protože to je kontinuum nějaký.
- (38) C: Určitě, no, jo. Jako mě pak ještě, což je taková jako zkušenost, kterou...nebo spíš to poznání, konkrétně s tou naší skupinou, bylo zajímavý, že opravdu ty ostatní dvě byly spíš psychodynamický a tahle byla opravdu dasein a že vlastně my jsme se v jednu dobu, v uvozovkách, nijak neposunovali a skutečně ty lektoři to nechávali jako na tý skupině, já jsem tam tenkrát do toho byla taková iniciativní, do některých věcí jsem tam zasahovala a vlastně jsem v tý době tomu úplně nerozuměla, proč vlastně to někam trošku neposunou. A doteď jako spíš si myslím, že to jako...takhle – myslím, si, že to bylo dobře, že to prostě ... bylo to to dasein, jo, že skutečně opravdu jako to nechali, tu skupinu nechat bejt, což jako na jedné straně určitě bylo dobře, ale určitě to pro mě byl...taková jako, protože já jsem právě taková jako iniciativní, akční a pro mě tohle je hodně těžký. A takže pro mě to byla jako důležitá zkušenost tohle zažít a vlastně, že i ve finále jsme skutečně jakoby po těch... čtyři a půl roku, nebo prostě téměř po pěti letech v podstatě asi došli asi tak tam, kam došly ty druhý dvě skupiny. Jo, bez ohledu prostě na to, že ta dynamika se nijak jako nepodporovala, jo, jako ze strany těch lektorů, že to skutečně nechávali na tý skupině. A což určitě jako bylo jakoby dobrý. To byla pro mě jako hrozně důležitá zkušenost. Na druhou stranu vlastně jakoby v tý práci potom jako, kterou dělám, tak jako vnímám, že prostě je potřeba do toho trošku tu dynamiku jako vnášet, protože jinak jako ten čas...
- (39) V: Zvlášť s určitým typem pacientů to prostě, by ses nedostala nikam.
- (40) C: Nikam. No, prostě. Zase by mě zajímalo právě třeba, ale to už se nedozvíš, nechci říct přímo negativně, ale spíš by mě zajímalo, jak by se to zase dělalo právě dynamicky. Protože to je přesně to, co já pro tu práci potřebuju nejmíc teďko, jo.

Protože skutečně jako člověk často, i když vlastně když jsem řekla, že ve finále jsme po těch pěti letech všechny ty tři skupiny, myslím, došly víceméně stejně, jo. Ale...

- (41) V: Jiným způsobem.
- (42) C: Jiným způsobem. Jo, a teď mluvit o tom, že ten čas tady jako není, ale je to o tom, že prostě tady ten čas je ještě kratší a právě ta dynamika, skupina určitě k některým věcem, když řeknu, určitě dospěli rychleji. Prostě, jo, jo.
- (43) V: Nebo měla ten pocit.
- (44) C: Nebo jsem měla ten pocit, ale s tím, že ve finále se to srovnalo, ale pak je to otázka toho času.
- (45) V: Ano, ano. Když se to třeba nestihne...terapeut už třeba nepokračuje.
- (46) C: Přesně.
- (47) V: Jasně. A ještě je něco, co v rámci i třeba celý tý komunity, nebo třeba toho, jak to fungovalo, tenhle typ výcviku, jestli k tomu máš nějaký připomínky, jako ve smyslu, co třeba, já nevím, jsem si říkal, jak bych o tom přemýšlel já, jo, kdybych měl něco takovýho organizovat, tak jak to dělat lépe, nebo čeho se vyvarovat, co nedělat, jestli něco takovýho...jestli takovýhle pocity máš.
- (48) C: Asi v zásadě, já si myslím, že to vlastně, samozřejmě jsou to osobní zkušenosti, nemám srovnání, nicméně samozřejmě hodně se bavíme s ostatními, který at' už prošli nějakým výcvikem, nebo absolvují, tak si myslím, že to je jako zvlášť jako...bylo to hodně vedený jako SURácky jakoby, jako SUR, což je takovej, asi takovej nejvíc jako preferovanéj koncept jako výcviků jako tady v Čechách a takže tím pádem prostě je to jako docela dobrý prostě, jo, je to teda takový jako zaměřený na to, je to pak dobrý pro ty režimový léčby, protože vlastně je to podobnej, jo, vychází to z podobných jako paradigmat, ale vlastně si myslím, že to jako, že to bylo dobrý, ale že si tam nějak jako neuvědomuju, co by mě jako úplně napadalo, že bych jako chtěla zlepšit, nebo, že by mi připadalo, že by jako něco bylo nedostatečný...
- (49) V: Nebo, co by ti třeba chybělo dnes?
- (50) C: Takhle, já jako obecně s tím výcvikem, pro mě je jakoby, pro mě je prostě u výcviku jako limitní to, což je ale samozřejmě moje osobní, to není jako...
- (51) V: Ale možná nejseš sama.
- (52) C: Možná nejsem sama. Ale že prostě opravdu jsem o generaci jinde, jako s lidma, jo a to je prostě hrozně jako... na jedny straně to bylo fajn, protože to pro mě bylo takový nějaký omlazení, nebo takový jako, člověk opravdu se jako pomalu ladil na takovej ten studentskej život a tak jako, to bylo, že tě to trochu jako vtáhlo zpátky, ale zároveň jsem vlastně jako řešila fakt jako úplně vlastně, když bych... vlastně jsem se cítila jako limitovaná v tom tam úplně svoje věci řešit, jako svoje, ne, že bych je neřešila, ale vlastně jako nebyl tam úplně, ty lidi byli jako jinde.
- (53) V: Dovedeš si představit, že vím, o čem mluvíš?
- (54) C: To teda vím. A což mi jakoby třeba chybí, což mě jakoby trochu někdy mrzí, že vlastně jsem tam byla v tý roli tý mámy, jo. A á bych to chtěla zažít, ten výcvik, třeba víc v roli prostě rovnocennějch partnerů, jo a to si myslím, že jsem tam úplně nezažila.
- (55) V: Jo, jo, ale je to spíš z hlediska toho, že ty lidi maj něco odžitýho a k nějakýmu věku patří nějaký problémy,
- (56) C: Přesně.

- (57) V: Někdo hledal partnera a ty sis , já nevím, hledala jaký to bude s dítětem, s partnerem.
- (58) C: Jo. Anebo třeba hodně to bylo o tom, jakoby vyrovnávání se s rodiči. Pro mě je třeba tohle, pro mě zase na druhou stranu je dobrá ta zkušenost v tom, že často mám jakoby v individuální terapii pacientky, nebo pacienty, kteří tohleto řešej, protože je jim osmnáct, dvacet a takže to člověk jakoby vlastně si říká, no tak vlastně v té době jak to tam ty holky, nebo kluci řešili, protože samozřejmě to je něco, co já už mám jako, tohle je pro mě zkušenost, která už je hodně vzdálená, ale ...
- (59) V: A taky se doba mění.
- (60) C: ...a taky se doba mění a jako ty lidi řešili jiný třeba potíže, než jsem řešila já. V těch třeba dvaceti letech.
- (61) V: A ještě je něco, co nezafungovalo, nebo...třeba i na tu dobu zkus si vzpomenout, jestli tam bylo něco, co tě tehda...i když já si myslím, že ...jako z mého pohledu je to tak, že to, co přetrvalo v tvé hlavě...
- (62) C: Jsou spíš ty věci pozitivní.
- (63) V: No, ne, že co je asi zase něco hodně špatného, by v té hlavě asi zůstalo.
- (64) C: Jo. Ale jo, opravdu z toho nemám nějak jako, a to určitě vím, když jsem jako odcházela...jako takhle, já možná jedine... a to je zase...třeba pro mě...jakoby s otázkou určitý věci, ale je to daný tou mojí zkušeností, která sice samozřejmě je nějaká tříletá, ale prostě tím, že opravdu pracuju v té klinické psychologii, tak mě vlastně jakoby trochu jako, bych si dneska s těma lektorama chtěla popovídat, jak vnímali určitý osobnosti.
- (65) V: Jako reflexi od nich.
- (66) C: Jo, protože přesně tak. Protože vlastně, když se podívám zpětně vlastně, tak je vnímám ne jakoby už třeba ne pouze rysově, ale už třeba opravdu na hranicích nějaký psychopatologie a že vlastně, jo jako, jak to jako vlastně vnímali, jak to reflektovali u sebe, jo že jako, já jsem to samozřejmě tenkrát jsem to jako vůbec nevnímala, protože ten rozdíl mi byl jakoby cizí. Samozřejmě, že to člověk nějak jako zachytí, že tam třeba ten člověk to fakt má nějak jinak, ale je to takový jakoby přece jenom pro mě třeba nestandardní. Na druhou stranu, v rámci toho výcviku jde o takový jako hodně přijímání, takový jako podpůrný, pomáhající prostředí to je, jo. Takže jako, nebo tak jsem to v té skupině aspoň hodně zažila, takže tam člověk tohle úplně jako, úplně takhle nerozebírá. Ale zpětně, když se podívám, tak jako vlastně některý osobnosti vidím jednoznačně. A přijde mi jako, že vlastně, jak to oni vnímali, jestli s tím nějak pracovali, by mě zajímalo, jo, jak to třeba zpětně...no, jak se k tomu třeba stavěli a tak, no. A že vlastně i zároveň, že jsou to lidi, který ten výcvik taky nějak dodělávají, ale jako...
- (67) V: No. A to mě zajímá ta otázka, nebo tak to z toho cejtím, a zase mě kdyžtak sekni, že ne, že je otázka, jestli tolik lidí, který ten výcvik dodělává, nebo dodělalo, jestli je to tak v pořádku, nebo jestli tady v tom nemůže být třeba...
- (68) C: Jasně, já si totiž...fakt je ten, že ten výcvik je tak dlouhodobá záležitost, že tydlety úplně echt osobnosti, že z toho nakonec vypadnou, protože prostě chodit potom sto hodin do supervize, opravdu pracovat s těma pacientama, že prostě ta osobnost to jakoby neustojí, protože to je taková zátěž, která vlastně povede k té dekompenzaci, jo, a tím pádem prostě vlastně jako, to jako se vyřeší. Jako na druhou stranu, samozřejmě, některý ty osobnosti můžou bejt jako hodně jako zvýrazněný a můžou to nějak jako podržet a třeba tím nějak projít, to jako vůbec netvrdím, že ne. To se určitě jako stát může, to se podle mě děje ve všech výcvicích

- a spíš jako by mě jenom...že si říkám, jestli to tam jako trošku, nevím, jakým způsobem, nebo jak, ale vlastně to tam trošku nepředestřít, protože ať chceme, nebo nechceme, tak ten výcvik je zkušenost právě do té psychoterapeutický praxe, jo. A samozřejmě, že nikdo nechce, aby jsme tam rozebírali psychopatologii členů skupiny, jo, ale zároveň jako si dovedu představit, že nějakou formou, prostě tyhle věci, nějak na ně jako poukázat jako, jo.
- (69) V: Možná, ale to zas není tady můj úkol, ale možná trošičku víc ty lidi s tím konfrontovat, nebo nějak je vystavit tý jejich, tomu, v čem jsou nepevný...
- (70) C: Jo, přesně tak, jo. Protože jako opravdu některý věci jako zpětně vidím, že jsem si říkala...
- (71) V: Nakonec je tam, nebo bylo tam ta možnost po těch třech letech, nebo po tý sebezkušenostní části, nebo jak se to jmenovalo, a vlastně tam to šlo...
- (72) C: Mohli skončit ty některý...ano, ano.
- (73) V: Ale jako ze strany lektorů ukončit, tam vlastně to byl jeden člověk, jestli se nepletu, kterému jako nabylo dovoleno pokračovat.
- (74) C: Ten byl z naší skupiny, a to vlastně svým způsobem byly s otazníkem už ty přijímačky, jako že se dostal, ale to jako už je věc jiná.
- (75) V: Ale chápu asi, o čem mluvíš. Dobrý, tak jo. Už tě nebudu dál jako napínat, nebo někam tlačit, myslím, že jsem se dozvěděl, co jsem potřeboval. Jestli tě ještě něco ...
- (76) C: A ty chceš teda ještě něco jakoby, ty jsi říkal, že chceš ještě nějaký negativní, ale já už negativní asi nevymyslím...
- (77) V: To je v pořádku.
- (78) C: To je v pořádku? Takhle to jakoby stačí? Já jsem na to nějak plynule navázala, takže...
- (79) V: Jo.
- (80) C: Protože...
- (81) V: Ještě chvíli tě nechám vypíct, ale...není to potřeba.
- (82) C: Jako, vlastně jako, určitě mi jako tahleta forma setkávání, když to tak řeknu, jako chybí, určitě jako, protože to tak je téměř vždycky, že ty lidi si můžou říkat stokrát, že se sejdou, ale sejít se je velmi obtížný. Jakmile tam není, v uvozovkách, ta povinnost, tak jako, tak to...samozřejmě se to děje dílčím způsobem, prostě se potkáš s jedním, se dvěma lidmi, ale v té skupině, opravdu v té skupině, která je opravdu jako takhle zajímavá, to potom se jako nesetkáte, no.
- (83) V: A takže jako tím vyjadřuješ nějaký jako... že by jsi třeba stála, nebo že máš třeba pocit, že by jsi stála o to se s tou skupinou sejít.
- (84) C: Já nevím, jestli konkrétně třeba s touhle skupinou, to nevím, asi jako... já jsem nad tím takhle neuvažovala, jenom říkám, jen ta forma mi vlastně chybí. Že vlastně se sejdeš někde, s tím sdílením, že třeba vím, že jsem byla teď, že samozřejmě člověk se furt vzdělává dál, třeba jsem byla na Časový ose u Chvály a u Trapkovy na víkend, a to je taky takový najednou...oni to dělají i jako přípravu na ten jejich výcvik a takže tím pádem to bylo takový, jako že to člověku úplně připomnělo...
- (85) V: Déja-vu.
- (86) C: Déja- vu, ano.
- (87) V: A je to příjemný.
- (88) C: A je to vlastně jako příjemný, přesně tak. Takže si člověk jako říká, že to bylo jakoby fajn. Jako v tom běžným životě, každodenním, prostě takováhle, takovejhle způsob jako sdílení a komunikace, prostě nemáš.

- (89) V: Jako já říkám, není na to časoprostor.
- (90) C: No, není, no.
- (91) V: Ono se musí i něco vybudovat, nějaká důvěra...
- (92) C: No, přesně tak. Ono to taky chvilku trvá určitě a to, takže jako. Ale jako vlastně, jak říkám, člověku to chybí.
- (93) V: Ještě mě k tomu napadá, že kromě toho, že jsme si teď řekli, že je to příjemný a že ti to chybí, tak ono to zároveň má ještě tu krásnou vlastnost, že to je i poučný. Že se tím zároveň učíš.
- (94) C: Jo. Určitě.
- (95) V: To je nádherná situace, jako malý dítě, když se rejpe v mraveništi...
- (96) C: Já to mám trošku jakoby, protože chodím pravidelně jednou měsíčně do supervize, jako do skupinový supervize, která vlastně je pětihodinová teda a my máme celkem stabilní tu skupinu, takže vlastně to trošku je tam vlastně vytvořenéj... mi to připomnělo ten prostor takovej důvěryhodnej a důvěrnej, jo, že tam... ale vlastně... je to hrozně fajn, mám to hrozně ráda, hrozně ráda tam chodím, ale současně přesně má to tu hranici tý supervize. Jo, že člověk by chtěl do některých věcí jakoby... člověk by to chtěl posunout dál, ale vlastně si uvědomuju, že ne, že to už do tý supervize nepatří, že to jsou moje individuální věci, který můžu řešit třeba i ve skupině, ale ne v týhle, protože tahle skupina je supervize. Jo, jako, a najednou člověk zase narazí na to, že i když je to všechno hrozně bezva, tak je tam ten limit. A právě, že nejde o to sdílení, že setkání, ale že se tím člověk jako opravdu učí, vlastně že to jsou věci, co se bude určitě říkat, s jakým druhem nebo typem lidí a jakou skupinou lidí si budeš o tomhle povídat. Jo, to jako spousta lidí řekne, že tam jako mácháš furt ty samý věci, rozebíráš něco do šroubků, ale jako jo a ne, že jo. Prostě, ale zároveň je to něco, co prostě... chceš si o těch věcech povídat, zajímá tě, jak ta lidská psychika funguje, nebo, jak ty věci fungují a to, takže já to teď jako říkám, já v tom oboru jsem, takže my se samozřejmě o tom hodně bavíme v práci, ale to je jiný jako, jo. Taky je to jiný, že je to prostě jako, máme teda taky nějaký supervize, ale to má přesně tyhle limity, no.
- (97) V: Hm. To má vždycky.
- (98) C: Tak jo.
- (99) V: Fajn, děkuju.

ROZHOVOR D

- (1) V: Tak. Nejprve tě požádám, abys obecně, vím, že to je těžká otázka, řekl, co si myslíš, že výcvik změnil v tvém životě. A samozřejmě chápu, že to je široká otázka a tak co tě jako první napadá?
- (2) D: Jako v čem výcvik mění život?
- (3) V: Co pro tebe výcvik znamenal? Je to úplně na tobě, co...
- (4) D: Hele, ale, to asi nic extra. Mě přišlo, že to bylo takovej... jednak nečekaný, já jsem si nevšim, že v tý škole je...já jsem to vůbec nevnímal. Jo, spousta lidí tam jde s tím, že...
- (5) V: Jasně – výcvik.
- (6) D: Pak mě tam otravovalo, že mám platit sedmdesát tisíc školný a výcvik je mimo. Jsem si říkal: no, tak, taky by si to mohli zařídit, jo? Jo, že jako management školy není úplně nejlepší. Ale to byl pohled prostě manažera, že jo.
- (7) V: Ještě prosím jedno upřesnění: vlastně ty jsi do toho výcviku původně vstupoval s tím, že jsi šel studovat tu sociální práci, je to tak? Takže vlastně to máš trošičku jinak, než asi většina lidí, se kterejma mluvím, ale to je jenom, abych si to upřesnil.
- (8) D: Ale ten výcvik je stejnej.
- (9) V: Ne, to jo, tomu rozumím. Ale že to bylo jinak třeba s penězma a s těma formalitama. My jsme to měli součástí a ty první roky na tý psychologii...
- (10) D: My taky. My taky, ale právě, ono se to pak měnilo... tam bylo... ten výcvik byl součást, ale jako někam přijedeš a platíš tam ubytování, o tom já mluvím.
- (11) V: Jo takhle, aha, jo. Dobře.
- (12) D: Ne ten výcvik samotnej. Pak se to měnilo a teď se to změnilo úplně, pokud já vím. Jo, ale já jsem to měl asi stejně, jak ty.
- (13) V: Takže to pro tebe bylo překvapení...
- (14) D: Do prdele jako...ještě jako další prachy mi tahaj z kapsy, jo.
- (15) V: Hm.
- (16) D: Pak vlastně to postupem doby začalo bejt docela fajn, protože ty lidi, který jsi neznal v tom prváku, v tý komunitě, prostě v tom ročníku, tak jsi tady jako velmi dobře poznával, v tom výcviku, takže ty vztahy se tam jako velmi dobře utužovaly a bylo to zajímavý.
- (17) V: A ještě jednu otázku mám, co mě k tomu napadá. Že vy jste to měli taky jako běžný denní studium? Sociální...?
- (18) D: Jo.
- (19) V: Dobře. Protože pak asi taky byly ty distanční... dobře, dobře. Takže to přeci jenom umožnilo poznat ty spolužáky.
- (20) D: Jo. Což, ono se to vlastně děje v těch vysokejch školách, že maj ty úvodní... že někam jedou a tohle se tomu vlastně dost podobalo. A ten první rok dva to nešlo do žádnéjch jako velkejch hloubek, si myslím, ani, ty výcviky. Mě pak časem došlo, že to ani jako... je to výcvik, ne psychoterapie. Že jsou to dvě různý věci a oni si to poměrně dobře hlídali, V. možná méně, než...než ještě ve vedlejší skupině. Ale, čím to bylo dýl, ten výcvik, tím víc my jsme se znali, pak už jsme měli i nějaký praxe, nebo něco, tak to vlastně bylo čím dál lepší. A pamatuju si, že i na konci toho výcviku, což byl jako první ročník magistra, jsme si říkali, že klidně by to mohlo

- ještě pokračovat. Že ten přesah by moh bejt mnohem delší, že bych to klidně roztáh daleko za studium. Z jednoduchýho prostýho důvodu, že ty věci se mění.
- (21) V: Hm. A zase se teda zeptám, protože to mě úplně jako nesedí... ty jsi říkal, že na začátku magistra už byl konec? Vy jste to neměli pětiletý?
- (22) D: mmm...
- (23) V: Tam byla jako sebe... my jsme měli tu takzvanou sebezkušenostní část první tři roky...
- (24) D: Já myslím, že to tak nějak končilo v půlce magistra. Že to nebylo vysloveně pět let. Že to prostě těch, já nevím dva tisíce hodin...
- (25) V: Jasně.
- (26) D: To jako už si to...
- (27) V: Nějakej počet hodin, ale... až úplně do konce školy to nebylo.
- (28) D: Určitě do konce školy...
- (29) V: Jo takhle, to my jsme taky neměli. Ale nebylo to...
- (30) D: Pak byly jako státnice a takovýhle věci, takže oni to jako sekali dřív.
- (31) V: Nám to podle mě skončilo tak asi první rok toho magistra. V průběhu. Tak ale dobře. Ten princip asi byl stejněj.
- (32) D: No, dyť jo.
- (33) V: Jasně. Dobře.
- (34) D: No a jako můj dojem po těch, já nevím, kolik to je, deset let skoro, je, že vlastně rád bych ty lidi viděl, z té skupiny, se spoustou z nich se kontaktuju, a vlastně neustále mi ten výcvik jako naskakuje. Jo, to co... já už si samozřejmě nepamatuju, co jsem dělal, to už je prostě dlouho, ale vlastně ten způsob komunikace mi tam zůstal... tohle já jsem si z toho odnes. Ten způsob vztahování se. Jak vlastně... V. jednou říkala, že at' si na to moc nezvykáme, že to je trochu úchylný... a ona je to pravda. A já mám k tomuhle dvě poznámky, jednak když jsem pak vlezl na magistra, tak tam vlastně přišli lidi z venku a oni na nás koukali jak z jara...
- (35) V: Rozumím.
- (36) D: ...co to do prdele je?
- (37) V: My se tady vztahujem.
- (38) D: Jo. Na žádný vejšce tohle není. Jo a bylo to pro ně hrozně zajímavý a mnoho těch lidí šlo potom do výcviku,
- (39) V: Hm.
- (40) D: A druhá věc, teď jak dělám tu terapii, tak to vidím na těch lidech, jak vlastně... já neskutečně často slyším větu: Vy toho víte mnohem víc, než kdokoli jinej. Nikdo toho o mně neví víc, já nechápu, proč já vám říkám, úplně cizímu chlapovi, tyhle věci, který nikdo neví, který často nevím ani já, pomalu. A to je ono. To je to vztahování, který je jako velmi otevřený, až jako na hranici té úchylnosti,. Ale...ale pomáhá to.
- (41) V: Hm. Jo, takže...
- (42) D: A mimochodem tohle je pak... hodně přemejšlím nad tím, že psychologie a psychoterapie jsou totálně odlišný disciplíny a nemaj mnoho společnýho. Jo? Protože ta psychoterapie musí bejt založená na tom vztahování, nějaký autenticitě toho člověka, toho terapeuta.
- (43) V: Takže, když se jako vrátím k té své úplně původní otázce, jak tě ten výcvik ovlivnil, tak tady se možná dostáváme k té odpovědi, že v tom způsobu se vztahování k jiným lidem, možná teda i k sobě, nebo...

- (44) D: Jasně. Samozřejmě, ono je to k sobě výrazně těžší. O tom žádná. Tam máš i to... jak jsme se bavili o tom, jak...o tý práci...jak jsem ti říkal, jak jsem měnil ten rozvrh...tak to je ono, najít to, co tobě dodává energii, kde ty jseš jako šťastnej, co tebe dělá spokojeným, najít tu rovnováhu, viz jako tvoje práce a nějaký oddech. To je neskutečně komplikovaný. Jenom pečovat o sebe neznamena, že jdu k holiči.
- (45) V: Jasně. No, možná u někoho taky.
- (46) D: Taky, ale je to jednoduchý. A ta autenticita v tom, v té schopnosti jít k jádru. Jo, že nebát se toho. Vlastně umět pracovat s emocema. Jo, vnímat je. To jsou jakoby takový blbinky, který... tohle jako je pravda, že tohle před výcvikem nebylo. Že jako...
- (47) V: A myslíš to jako pracovat s emocema víc u těch klientů, nebo svýma vlastníma? Nebo... prostě, jak to myslíš?
- (48) D: Čistě technicky, jak jseš v té skupině, tak se prostě naučíš některý ty triky. Že prostě vidíš, co ty lidi jako, jak to s nima cvičí, ty emoce, a že maj, já nevím, přiškrcenej hlas, nebo vysokej hlas, nebo začnou koktat, nebo já nevím co, rudnout, nebo naopak se stáhnou do sebe. Prostě vidíš, že ty emoce s nima cvičej a naučíš se s tím technicky pracovat, to je jedna věc. To si myslím, že do toho výcviku patří.
- (49) V: A takže teďka mluvíš o těch emocích těch druhých.
- (50) D: Těch druhých. A v okamžiku... Ale zároveň tím, jak to pozoruješ, tak se to naučíš pojmenovávat, tak se samozřejmě učíš to vnímat i u sebe. Takže v okamžiku, kdy jseš v úzkých, tak víš, že jseš v úzkých. Jo, a naučíš se s tím pracovat. To znamená, když jsem v úzkých, tak vím, že buď si mám lupnout neurol, nebo si jako mám jít zacvičit, nebo si jít zaběhat, nebo něco. Jo, prostě naučíš se tu techniku, která ti v tom pomůže. Naučíš se to rozlišovat. Jo? Že to je strašně častá věta, že vlastně: já nevím, co mi je. A když po tom začneš pátrat, tak skoro vždycky jsou ty lidi v úzkých. Nebo aspoň tady.
- (51) V: Hm.
- (52) D: Jo, že ta úzkost je strašně častá. Ale tím, jak je taková jako rozplizlá, blbě se rozlišuje.
- (53) V: Nebo často asi může být z něčeho, čeho si ten člověk ani není vědomej. Když to někam transformuje...
- (54) D: Jo. Anebo pak obyčejnej strach. Jedna z nejčastějších emocí vůbec. Jako tady, v psychoterapii. Ty lidi o něčem mluvěj a vlastně opravdu mluví o strachu. Obrovský... a to bylo mimochodem taky jedna z věcí, která mě přijde, že z toho výcviku jako... neříkám, že zmizela úplně, ale hodně, hodně zmizela třeba. Sedmdesát procent.
- (55) V: Myslíš u tebe?
- (56) D: Hm.
- (57) V: Jo. Já... my jsme tím přešli rovnou jako k druhý části toho rozhovoru, kdy vlastně jsem se chtěl zeptat na jako vyloženě klady toho výcviku, co ty vidíš. Málokdo z nás má tedy přehled, jak je to v jiným výcviku, protože sice třeba prodělal nějaký další vzdělání, ale těch výcviků, který by byly v tomhle rozsahu, asi moc lidí tolik nemá. Tak, jestli ale dokážeš takhle pojmenovat, což už jsi částečně udělal, ty vyložený klady toho výcviku, kterej ty jsi prodělal. Co tě na něm zaujalo? Co je prostě to, co si myslíš, v čem to bylo silný.
- (58) D: Já si myslím, že jsem to moc nevnímal v průběhu toho výcviku. To si myslím, že snad ani nejde. Některý věci se tam prostě odšpuntovaly, takzvaně, protože prostě

na ně přišlo tím, jak ostatní v té skupině jsou třeba otevřený a jdou do těch věcí, tak ti to umožní vlastně být taky otevřený a taky jít do těch věcí.

- (59) V: Dokvasit.
- (60) D: Jasně. A... mně vlastně asi nejvíc přineslo ten... to otevřený uvažování. Jako... jo... nebát se a pokud možno zbavit se předsudků. Ale upřímně řečeno, myslím si, že to není daný výcvikem jako takovým, protože spousta těch věcí, který oni tam dělali, nějaký běhání někde, nějaký outdoorový a takovýhle... to já považuju za naprostý píčoviny.
- (61) V: Hm.
- (62) D: A... jo jako jo, dobrý. Hrajeme si na písečku, trochu, jo? Ale tam byl klíčovej, nebo pro mě aspoň, klíčový ty lektoři. Jednak samozřejmě i ty lidi okolo, který prostě jdou do toho výcviku a spousta věcí se pak dělá jako mimo výcvik. Protože my jsme se pak vídali, že jo? Jo, a děly se tam jako konflikty, děly se tam jako různé věci a pak seto pořád vracelo do toho výcviku. To bylo jako hrozně zajímavý.
- (63) V: Pardon, já tě zas malilinko zastavím. Protože to se někdy namítá tady proti těm výcvikům, který pořádá PVŠPS jako nevýhoda, že ty lidi se teda viděj jak v té škole, tak na tom výcviku. Že to je vlastně něco, co hovoří proti tomuhle druhu výcviku. Teď, jestli jsem to dobře pochopil, tak tys to spíš uvedl jako výhodu. Nebo jsem to pochopil špatně?
- (64) D: Já mám pocit, že jako nepochopení celej výcvik a že je to neskutečný přeceňování toho cvičení, nevím, jak to mám říct. A jako nepochopení té dynamiky vztahu. Což je... mě přijde, že jestli tam něco fungovalo, tak to byla právě ta dynamika vztahu. Protože to tě někam šoupe. Protože to se nějak projeví. Jo... a to je jedna věc a druhá věc, co jsem jako vlastně nedopověděl, byli ty lektoři. Samozřejmě jako, já jsem to měl i v té závěrečný práci, jako můžeme se bavit o nějakých přenosech a takovejchhle věcech, jasně, že to tam jako poběží, ale jako výběr těch lektorů je extrémně unikátní a musí být. V okamžiku, kdy ti ten lektor nesesedne, nebo na to nemá, a těch psychologů, který na to nemaj, jsou mraky, tak celý výcvik můžeš zahodit.
- (65) V: Takže důležitost osobnosti, vhodnosti...
- (66) D: Jo, protože ...to je stejný, jak s těma outdoorovejma různějma aktivitama. To dělaly firmy, dělaly to někdy v devadesátých letech a bylo to strašně drahý a populární a samozřejmě se zjistilo, že je to úplně k hovnu. Že je to na nic. Že to jako, že ty lidi běhají někde po lese a musejí si tam někde něco sdílet, je k ničemu, protože ten kolektiv se mění, ne každej na to je, ne každej má rád tyhleto aktivity a ne každého to otevře, takže ty představy jsou prostě naivní. Taky se to zrušilo. Nedělá to už skoro nikdo. No, a mě přišlo v tom výcviku často, že je to vlastně naivní. Že je to takový jako: Ježíšikriste, co od toho čekáte? Jo, a pardon ještě, možná je to otázka i toho věku. Že možná to prožívá jinak kolektiv, protože my jsme třeba v tom ročníku byli jako i věkově dost jako vyvážený. Tam byli lidi, kterejm bylo třicet, ale taky lidi, kterejm bylo devatenáct. Oni šli rovnou ze školy.
- (67) V: Počkej, jak to říkal: dost vyvážený?
- (68) D: Jo, protože tam byla jako celá škála...
- (69) V: Jo, takhle. Aha, jo, rozumím.
- (70) D: Že tam byli lidi, kterým bylo přes čtyřicet, lidí, kterým bylo kolem třiceti a lidí, kterým bylo kolem dvaceti, asi. To znamená, že tam ani jedna ta skupina úplně jako nepřevažovala, samozřejmě těch mladších bylo jako víc, ale jako jinak se díváš na věci ve čtyřiceti a ve dvaceti. Jasný. Jinak se na to dívá člověk, který má nějakou

třeba tu podnikatelskou zkušenost, nebo už byl někde zaměstnaný, nebo podniká, nebo já nevím co, a jinak šudentík, kterej vždycky jako... ho odjakživa živili rodiče, že jo? Je to rozdíl. Jo, takže tam je otázka, jestli jako vůbec lízt do výcviku v devatenácti, ale pak je otázka, jestli to dělat v tom prváku. Mě to přišlo třeba docela fajn. A to se vlastně nabízí ta otázka, jestli ten výcvik jako neprotahovat, že jo?

- (71) V: A přišlo fajn, tím myslíš pro tebe, v tvém věku, anebo předtím jsi zmínil ty devatenáctiletý lidi. Myslíš si, že to je problém, nebo, jak to je?
- (72) D: Nerozumím otázce.
- (73) V: Že... ty jsi řekl, že pro mě to bylo třeba fajn, ale těsně předtím jsi mluvil o tom, jestli to není... nebo tak jsem to aspoň pochopil... jestli to není problém, že ty lidi jdou do toho výcviku v devatenácti.
- (74) D: Moje zkušenost s mejma spolužákama, kterejm bylo těch devatenáct v té době, tak všichni vlastně, nebo většina z nich to pak... ten výcvik pojímala jako pionýrské tábor, což jako... oni ještě donedávna jezdili na ty tábory jako dětičky, pak možná jako nějaký praktikanti a teď odfrčeli někam do Sloupu, a chatičky a byli jsme tam, že jo? Jo, takže vlastně jim to navázalo takhle a plus pak velká část z nich řekla, že vlastně v té době na to neměla. To jsou jejich komentáře, ne moje. Mě to tak jako přišlo taky. Jo, že jako jsou trochu mimo. Ale zase se to nedá jako paušalizovat. Fakt tam byli lidi, který měli za sebou jako velmi těžký zkušenosti a pak se to projevilo v tom výcviku, ale trvalo to, než vůbec. Ale to se vlastně bavíme o zralosti. Takže otázka je, kolik lidí je zralých ve dvaceti a kolik ve čtyřiceti. Asi těch čtyřicetiletých bude víc, o něco.
- (75) V: Větší procento.
- (76) D: No, jako...
- (77) V: Ale někteří nebudou nikdy...
- (78) D: Jasně, no. Proto jako... berme to s rezervou. Ty jsi říkal, že většina těch psychologů jde na psychologii, protože něco tam řešej. A tohle přesně mi řekl kolega, kterej teda dělal v Olomouci psychologii, dneska jako klinický psycholog a mě přijde úplně mimo, jo, to je neurotik jak prase, spoustu věcí nevyřešených, ale tím, že jako pluje těma nemocnicema v tom bílém pláštiku...
- (79) V: Naplní všechny...
- (80) D: Jo, ale vlastně...
- (81) V: Čárky má...
- (82) D: Ale v okamžiku, kdy se ho zeptáš, tak on neví. On ti tam začne mrskat ty diagnózy, proto jako já jsem čím dál tím skeptičtější k psychologii.
- (83) V: To jsi říkal: psychologie a psychoterapie.
- (84) D: Mě to přijde fakt jiná disciplína. Já to můžu použít a taky někdy to použiju, Je to dobrý to mít vzádu v hlavě jako background, ale vlastně to není to, co hraje roli. Jo, a na něm to třeba vidím. A je to chlap po výcviku. Takže já bych výcvik nepřeceňoval.
- (85) V: Jasně.
- (86) D: Dá se tím proplout.
- (87) V: Tak, a to se dostáváme k třetímu takovému okruhu otázek, nebo otázka je to jedna a bude na tobě, co mi k tomu řekneš, a to jsou jako nevýhody, nebo kritika, nebo něco, co ty by jsi třeba dělal jinak, kdybys třeba něco takovýho měl na hrubě.
- (88) D: S výcvikem?
- (89) V: Hm. Myslím konkrétně ten, kterým jsi prošel ty.

- (90) D: Obecně, když se setkávám s lidma, tak velmi často mi řeknou, že mají výcvik a z mého pohledu jsou nepolíbený. Což znamená, že tím výcvikem fakt jako propluli. Aniž by to zanechalo jakoukoli stopu. Někdy... mockrát, když jsem v Motole seděl, byl jsem v nějakých komisích, přišli lidi z PVŠPS, který měli výcvik, velmi často měli tendence vlastně manipulovat. Že se tam naučili ty fráze, ale vůbec to nemělo obsah. Takže je otázka, zdali každý, kdo projde výcvikem, by měl dostat psychoterapeutické vzdělání.
- (91) V: To potvrzení o tom, že toho dosáhl.
- (92) D: Ano.
- (93) V: Že to splnilo ten účel.
- (94) D: Ano. Protože i jako v naší skupině se... několika málo lidem bylo řečeno, že papír dostanou, ale ať to proboha nikdy nedělaj. Samozřejmě to profrčelo ušima a ne. A je pravda, že potom, časem se to ukáže, že spousta lidí to chtělo dělat, skoro všichni to chtěli dělat, skoro všichni mluvili o psychoterapii a nedělá to dneska nikdo, děláme to dva. Jo, z celého výcviku.
- (95) V: Počkej, jako z celý tý komunity?
- (96) D: Z celý tý komunity tři. Jo, z toho Ú. skončila v blázinci a jsme dva, který se tím jako regulérně užívěj. Ještě o tom mluví asi dva lidi a vlastně Ú. známe spolu z psychologie, takže čtvrtěj, ale jinak jako... Jo, a ty lidi už to ani dělat jako nemůžou, protože už jsou tak strašně dlouho mimo, že prostě asi není cesta zpátky. Ale oni to zkoušeli, mnoho z nich to zkoušelo a prostě narazili na to, že ta technika sama o sobě, ty tvrdý znalosti, takový ty jako echt, i včetně toho, že to byli psychologové někdy, tak, že to nestačí. Že to je třetina.
- (97) V: A takže ta nevýhoda, nebo to, co je to, že ty lidi tím výcvikem prošli až do konce, ale přitom je to skutečně nekvalifikovalo k tomu, aby dělali tu práci.
- (98) D: Jo. Buď je ten výcvik dělanej blbě, což je samozřejmě možný, že to prostě tímhle způsobem nejde dělat, nebo je to příliš měkký, že to slouží jenom k tomu jako vyzkoušejte si to, takhle nějak to běží... jo, je to taková jako, takovaj obrázek, takový jako povšechný, taková nějaká nabídka, ale vlastně není tam žádněj filtr.
- (99) V: A to se taky zeptám, my jsme měli právě...my jsme to měli rozdělený na sebezkušenostní část, třeba ty tři roky, a tam bylo možnost, nebo rozhodovalo se o každým, jestli bude pokračovat dál. A teoreticky mohlo dojít k tomu, že někomu řekli: nepokračuj. U nás se to stalo v jednom jediným případě. Tak jestli tohleto tam u vás... něco takového fungovalo.
- (100) D: Nevím.
- (101) V: Nevíš. Ale je to asi to, o čem mluvíš, v podstatě, že by třeba na základě poznání lektora, lektorů mohlo dojít k tomu, že by řekli: hele, fajn, tady jsi učinil určitou zkušenost, ale...
- (102) D: Jo, ale to se vlastně bavíme o tom, kdo může dělat lektora. Jo? A jestli každěj na to má. Jestli každěj psycholog, každěj sociální pracovník, nevím, kdo to tam jako lezl. Jako z mého pohledu ne, ale to jsme... pomalu se dostáváme k tomu jako, kdo může dělat psychoterapii, jo, a představa, že to může dělat psycholog, nebo psycholog ve zdravotnictví je prostě, tohle vypustí z pusy člověk, kterej o tý psychoterapii v praxi neví nic.
- (103) V: Starou bačkoru.
- (104) D: Jo. Úplně jednoduše, protože je to mimo reál, jo, a já nevím, jestli ten výcvik jako opravdu ošéfovat stylem, že teda projde tím málokdo a bude to fakt jako tvrdej

- filtr. To je jedna možnost. Možná. Protože spousta lidí tím mává, já jsem, já mám hotovej výcvik a jsou úplně mimo, že jo?
- (105) V: A teďka prosím tě se zas... to mluvíš jenom o výcviku na PVŠPS, nebo obecně? V tuhleto chvíli.
- (106) D: Obecně.
- (107) V: Hm.
- (108) D: A... anebo pak jsou, pak je druhá možnost, že prostě výcvik je výcvik a nedělejme z toho něco, co to není. Prostě výcvik je nějaká ochutnávka, výcvik není psychoterapie a hotovo. Jo, může bejt. To, že jako máme vystudovanou psychologii, to ze mě nedělá psychologa. Ve finále. Jo, nebo to, že máš papír na psychoterapii, z tebe neudělá psychoterapeuta. Prostě se může ukázat, že na to nemáš v praxi, že ti to nejde. Že prostě ty lidi se ti neotevřou, že ti nerozumí, že jako se nedokážeš na ně naladit, že opravdu rozdáváš jako papíry pro pojišťovnu, to je klidně možný, ale...
- (109) V: Dobře, takže ale tady tu kritiku chápu jako... když odhlídnu od toho obecnýho... tak takovou, že tím, že se dovolí, že je možnost, že tím výcvikem projde někdo nedostatečně dotčenej, ať už, že ten výcvik nefunguje, nebo na někoho nefunguje, anebo proto, že není z toho výcviku vyloučen, protože to prostě pro něj není. Naráží to na jeho limity.
- (110) D: Tam je totiž ještě jedna věc, že ten výcvik je vlastně skupinovej a moje zkušenost byla, že v těch jednotlivých skupinách, který se z té komunity vydělily, v našem případě byly dvě, v jiných výcvicích byly tři, čtyři, tak v těch skupinkách malejch tam je dostatečný čas a prostor na to fakt poznat, jestli jako ten člověk funguje, nefunguje. A třeba v naší skupince, kde odpadli dva lidi, tak pak byla vlastně ještě menší, tak ten prostor byl samozřejmě logicky i větší. Jo, takže... ale otázka je, jak moc zase jsou zkušený ty psychoterapeuti, ty lektori, jak moc uměj v psychoterapii chodit, jak moc se doplňují, jak moc dokážou vlastně přecíst, co se tam děje. U těch jednotlivců. Ale to jsme u toho, jestli... Nám se třeba dělo to, tak prostě V., že jo, ona do toho jde jako naplno, takže velmi často tam nebylo jasný, jestli jsme ve výcviku, nebo v terapii. Nehledě k tomu, že občas jako vyplavaly témata, který jsou prostě jednoznačně psychoterapeutický.
- (111) V: To je spíš jako individuál.
- (112) D: Jo. Jo, tam velmi často běžel prostě individuál. Mě to pohledem zpětně vlastně nepřijde blbý a je fakt, že my jsme v té naší skupince byli s tímhle jako spokojený. Protože v té komunitě jsme se až zas tolik neznali, některý témata jsme tam nosit nechtěli, jednoznačně, a pak v tom kolektivu, já nevím, třiceti lidí, nebo kolika, se prostě spousta věcí dělá... jsou to takový hrátky, který jsou vlastně jako trochu otravný. Jo, že u nás, v našem výcviku, jsme vlastně tohle velmi brzdili. Nějaký kluby večer a takový jako, budeme si hrát paci-paci, hele jako jo, dobrý, ale co to má za efekt, jo? A já nevím, jestli to bylo tím, že vlastně v těch skupinkách to šlo jako dost do hloubky, je to možný. Ale tohle mi přijde vlastně jako docela důležitý. Takže když už teda se tvářím, chci se tvářit, že ten výcvik má nějaký efekt, no tak jako nemůže tam hrát, běhat po lese s pneumatikama.
- (113) V: A ještě tě napadá nějaká kritika, něco, co ti nesedělo... třeba i zpětně jako divný. Nebo pozitivně co třeba si myslíš, že by mohlo...
- (114) D: Jo, já rozumím, ale víš co, jak to není, jak to nebylo úplně před tejdnem...
- (115) V: No, tak o to je to pro mě důležitější sdělení, když... jako když tě to nenapadne, to nic, to je v pořádku a ... Dobrý, to tě nebudu lámat.

- (116) D: Ne, ne, já přemejšlím, to není jako o lámání. Mě asi největší jako, nejvíc zdvižený obočí pro mě byly některý ty akce okolo, protože my jsme třeba jeli na ten outdoor a škola to neměla vůbec zajištěný, nás vyhodili. Jo, já... a teď abych se nenechal vyhodit, to jako měl pan hoteliér smůlu, ad dvě, zabil bych lektora, e... rektora, ktorej... tohle je prostě neprofesionální. To je jedna věc, druhá – já bych tyhle aktivity jako silně brzdil. Jo, protože já si nepamatuju, jedinej zajímavej, no možná jeden...
- (117) V: Jo, jo, jo, že by to něco přineslo, já nevím, třeba do těch skupin, a tak dále, něco zásadního.
- (118) D: Jo. Prostě nepřineslo. Jo, nějaký jako rozcvičky ráno, nebo já nevím, co se tam snažili, jako u nás to úplně nevycházelo. Ale ta snaha tam byla, prostě nějaký jako hry, nepřineslo to nikdy nic. Ono ještě když děláš tyhle věci, pak tam musí bejt vyhodnocení. Někdy se to dělo, maličko, nějaká reflexe, ale ta reflexe musí bejt poctivá, to znamená ve třeceti lidech na to musíš mít mraky času a žádný: no, už jako nemůžem a jdeme od toho. Nic, to nejde. Takhle to nejde dělat. Takže žádný, jako časovej pres, buď teda toho bude míň a bude na to čas, nebo se na to vyserte.
- (119) V: Chápu. Takže jednak je to jako námitka vůbec proti těm aktivitám a asi pochybnost, kolik toho může opravdu přinést, jestli bysme se neměli věnovat něčemu jinýmu, ale ta druhá zásadní věc, když už se tomu věnujeme, tak je potřeba to zpracovat, jinak je to zbytečný.
- (120) D: Jo, přesně. Buď tak, nebo tak. Ale ne tenhlecten paskvil. Jo, že tam budeš běhat hodinu jak debil do kolečka a pak jseš... no, jo, tak...
- (121) V: Vlastně se neví proč. Frustrace z toho.
- (122) D: Je to k ničemu, v ten moment je to k ničemu. Nebo budeš matlat nějakej obraz, jo. Nebo já nevím, co jsme tam dělali všechno. Ale... je otázka, že se jelo ven, s tím, že vlastně je to dobrý, že jsme mimo, ale... třeba u toho školního výcviku to vlastně jako nedává moc smysl, protože jako, v čem je jako rozdíl, jestli pojedíš domů, nebo jdeš do chatky. Jo a ještě s tím, hlavně o ničem nemluvte. Žádná parakomunikace. Ale do prdele práce, co to je za logiku? Vždyť to nedává smysl. Tak to můžu bejt rovnou doma, nemusím se nikam táhnout. Pak tam žádná parakomunikace nebude, že jo? Jenže vlastně...
- (123) V: Tím jsi myslel, že ta námitka tý parakomunikace... jako mimo ty skupiny. Jako v rámci toho pobytu na tom výcviku, ale mimo ty skupiny. Nemyslel jsi jako ve škole?
- (124) D: Ne, no tak jasně, že to tam běží. Ale jedu někam, na ... já nevím, tejden, a s tím, že ty lidi, že jako je dobrý, že ty lidi jsou vytržený ze svého prostředí, že jsou spolu celej ten tejden... Ad jedna, jeden tejden je málo, když už teda, a ad dvě ty námitky, který jako vlastně... já nevím, co... proč to maj takhle, jo? Ale ty námitky, že jako ty lidi jsou spolu a jsou... já nevím co... to tam vlastně padá, protože to není pravda. Někdy jsme měli výcviky v Praze a bylo to mnohem výživnější. Protože jsme byli v těch skupinách a tam to jelo. Jo, protože v těch malejch kolektivech to jede a jede to mnohem intenzivnějc a má to mnohem větší smysl, než ty velký skupiny, kde se to jako...
- (125) V: Takže jako pochybnost o významu tý komunity, vlastně.
- (126) D: Hm. Jo a obzvlášť, když máš tu komunitu pak ještě ve škole. To už vůbec nedává smysl, že jo? Že jako možná tohle je problematický. Že oni ty ... vůbec... jakákoli velká komunita... vždycky se ti tam jako lidi ztrácej. To taky není dobrý. Na psychologii to dobrý není.

- (127) V: Já mám problém u těch rozhovorů, že já bych o tom diskutoval, ale nemůžu.
- (128) D: Můžeš.
- (129) V: To není účelem. Můžu, ale někdo to musí přepsat a tak. Tak jo, já... Jestli tě ještě, teď úplně jako hned... ještě ti něco nedrnčí v hlavě, jo, tak pro mě... já jsem dostal to, co jsem potřeboval. V tuhle chvíli.
- (130) D: Aspoň někdo. Jako jsem rád, že jsem jako to absolvoval, to jako jo. Nemyslím rozhovor, myslím ten výcvik.
- (131) V: Chápu.
- (132) D: Ale vlastně pro mě to byl jako nějaký nárok, dejme tomu. Že jsem se naučil trochu chodit. Ale proto jsem říkal, že by nebylo špatný, aby to pokračovalo někdy jindy, nějak jinak.
- (133) V: Aha. Tak to je možná... taky by se dalo považovat za nějakou... návrh, nějaká námitka, nebo myšlenka, že by to mohlo mít nějakou návaznost, nebo něco.
- (134) D: Jako ty výcviky, jak jsou koncipovaný teď... všechny výcviky, ne jen PVŠPS, jsou z velké části vlastně disfunkční. Protože to neudělá to, co jako se možná čeká. Že ty lidi z toho odejdou jako hotoví, nebo... to není pravda. Jo, ale vlastně je otázka, jestli... do jaký míry... to se můžeme bavit přesně o tom, o psychologii, o psychoterapii, protože tady je strašně jako velkej tlak na ty tvrdý dovednosti, na ty znalosti, ale...
- (135) V: Který nakonec můžou bejt k prdu pro toho, pro koho pracuješ...
- (136) D: Ale to se nakonec naučíš jako cvičená opice. To je nesmysl. Ty potřebuješ ty měkký znalosti, ty dovednosti s tím jako pracovat. A tohle... aspoň v mém případě a v případě tý V. a lidí, který znám okolo, který šli jindy do výcviku, ale taky k tý V., tak to dostali. Že ona to zrovna umí.
- (137) V: Jasně. Ale to není vlastnost toho výcviku, ale její.
- (138) D: Ne. Ano. Takže možná kvalita výcviku velmi stojí na tom, kdo to dělá.
- (139) V: Jo. Fajn. Dík.

ROZHOVOR E

- (1) V: Tak, já bych ti nejdřív položil takovou obecnou otázku, a sice, co pro tebe ten výcvik znamenal, v čem byl pro tebe podstatnej, jestli nějaká změna... co tě jako první napadne?
- (2) E: Jako první mě napadne to, že jsem musela začít nad sebou víc uvažovat. To asi nejvíc. A jinak uvažovat. Nad věcma, který jsem si myslela, že už mám krásně uzavřený, tak najednou se začaly otvírat. Takže v tom to asi bylo pro mě nejzásadnější. Hlavně ten, ty první tři roky, ta úvaha sama nad sebou. Zamyšlení.
- (3) V: Ještě něco tě napadá? Došlo třeba k nějakým změnám?
- (4) E: Ke změnám, no...protože je to nekončící proces.
- (5) V: Jo.
- (6) E: Jakoby to, jak člověk nad sebou nahlíží, tak uvažuje nad svýma zkušenostma. Před výcvikem jsem to měla takový, mi přijde, takový uzavřený, já jsem jakoby ty věci nevnímala...
- (7) V: Uhlazený.
- (8) E: Uhlazený. A pak, navíc, se ty věci jako začaly postupně otevírat. No a možná je taková pak dobrá zkušenost je v tom, že podle mě to nejde nikdy úplně uzavřít, že člověk pořád jako uvažuje, akorát hledá jinou cestu, jak nad tím uvažovat. V tom smyslu, že to pro mě bylo úplně zásadní.
- (9) V: Takže nějakaj, jaks to řekla na začátku hned, způsob uvažování, nahlížení, to, co bylo uhlazené, se změnilo v proces...
- (10) E: Tak. Přesně tak.
- (11) V: Ale zároveň, jak na tebe koukám, tak to není nic špatnýho.
- (12) E: To ne, to ne. No, jiný způsob uvažování. Hodně nad sebou a potom, v pozdější části, samozřejmě, i nad druhýma lidma. Potom, jak vedu jako rozhovory s těma klientama, tak...
- (13) V: Jo. Takže vlastně jsou to jako dvě oblasti. Nejdřív jsi vlastně mluvila o tom nad sebou a od začátku, ale pak se to přesunulo i do té pracovní oblasti.
- (14) E: Přesně tak. Ale první bych řekla, že to bylo hodně o mě.
- (15) V: Ano.
- (16) E: To jsem hodně uvažovala sama nad sebou, jak mě to mění, jak já uvažuju nad svým životem a postupně se to překlápělo i k tomu, do té pracovní sféry, abych věděla vlastně, jak pracovat s klientama, taky se zamýšlet nad jejich životama a... ale to si myslím, až v té druhé části, spíš.
- (17) V: Jo. Že k tomu vlastně bylo potřeba nejdřív to...
- (18) E: Jo. Sama sobě se podívat... a pak teprve těch druhých.
- (19) V: Jasně. Výborně. Tak jo. Teďka prosím, jestli můžeš zapřemýšlet nad tím, co si myslíš, že konkrétně tenhle výcvik na týchle škole, v čem jako byl dobrej, co by jsi, co považuješ za to, co pro tebe bylo největším přínosem, co fungovalo.
- (20) E: Konkrétně na naší škole?
- (21) V: Hm. Jako když odběhneš do nějakýho srovnání, tak to vůbec nevádí. Chápu, že ono to je těžké, protože člověk, nebo málokdo má zkušenost z víc výcviků, tak...
- (22) E: Hm.
- (23) V: Tak ale stejně, co si myslíš, že bylo největším přínosem, co fungovalo, co si ceníš?

- (24) E: Já si myslím, že nás učili vlastně už od začátku terapeuticky pracovat, už od počátku školy. Protože kdybych byla někde jinde, tak asi první si vystuduju teda psychologii a pak bych teprve asi nastupovala na výcvik. A tady musím říct, že jsme do toho šlápli hned na začátku a už vlastně od začátku jsme se učili nějak terapeuticky uvažovat, třeba na našich praxích. To si myslím, že by mohla být jako nějaká výhoda. Na druhou stranu si myslím, že ten začátek jako byl docela těžkej. Já třeba jsem na to nebyla úplně připravená, že to bude náročný. Mě to nenapadlo, že to bude tak jako náročný.
- (25) V: A tím se vracíme k tomu, jak jsi říkala, to jiný přemýšlení o sobě a to že musíš rozbourat nějaký, nebo narušit nějaký obrany.
- (26) E: Jo. Jo, jo, jo, přesně tak. Takže asi v tom. Ale jsem ráda, že to tak bylo. Protože mi přijde, že i tím, že vlastně nějakým způsobem psychologicky, teda terapeuticky pracuju, tak tím, že už mám za sebou x let výcviku, a od začátku školy, mohla jsem si podle toho pak volit i různé vzdělávací kurzy, víc jsem věděla, jestli mě to jako zajímá, ten terapeutický proces, nebo nezajímá. To si myslím, že byla jako výhoda. Ale myslím si, že to je hodně výhoda i pro mě, protože já se chci terapeuticky jako, chci terapeuticky pracovat, nechci pracovat jako se statistikou a nějakou diagnostikou.
- (27) V: V rámci psychologie je ten tvůj obor, nebo ten co oblíbenější, tak je psychoterapie.
- (28) E: Přesně tak.
- (29) H.: A v tom teda to bylo takhle dobře.
- (30) E: Hm. Jo. To si myslím, že jo.
- (31) V: Ještě něco tě napadá, co tě... vlastně jsem zaznamenal, že tě... ti pomohlo, nebo oceňuješ to, že hned od začátku se začalo pracovat na tvým jako psychoterapeutickým vzdělání. Na těch možnostech se tý psychoterapii věnovat.
- (32) E: Ano, ano.
- (33) V: Hm. Ještě něco tě napadá?
- (34) E: Nevím, jestli to vyložení patří do téhle otázky, ale my jsme měli moc fajn výcvikáře. Jako ty hlavní. To oceňuju, že jsem zrovna padla k nim.
- (35) V: A myslíš to jako v rámci té komunity, to znamená v rámci i těch ostatních skupin, který s náma byly, anebo tak jako celkově?
- (36) E: Obecně. Jsem moc ráda, že jsem je poznala, že jsou to skvělí terapeuti a skvělí lidi. To jsem ráda, že jsem měla to štěstí a byla jsem...
- (37) V: A co si myslíš, že je to... protože mluvíme teda o výcviku a ty o nich taky mluvíš jako o terapeutech, tak co myslíš, že bylo to podstatný, co ti dali. Nebo co ses mohla naučit? Nebo co tě jako zaujalo?
- (38) E: Dobrá otázka. Ten přístup k nám, jako k nám jako k té skupině, to, jakým způsobem se uměli doptat, jakým způsobem nás, řekla bych, i tlačili do toho jako přemýšlení, to že neodpovídali za nás, ale dávali nám ty otázky a čekali, až my si na to přijdem. Ten tlak byl takovej, prostě tam byl tlak, ale byl tam tlak skrze otázky. Buď jsme se toho chytli, anebo ne.
- (39) V: Hm.
- (40) E: Ten, kdo chtěl, si myslím, z toho výcviku mohl čerpat hodně, ale zároveň si myslím, že ten, kdo do toho nechtěl tolik šlápnout, tak vlastně nemusel. Jejich osobnost, to je skvělý, no. Každý trošku jinej a myslím si, že v tom se zároveň trošku doplňovali. Takže to mi dalo.
- (41) V: Takže, jestli tomu dobře rozumím, je to jejich osobnost a jejich přístup k nám.

- (42) E: Ano, osobnost a přístup k nám. Určitě. Způsob pokládání otázek, to bylo dobrý. Já si myslím, že ta odlišnost mi hodně, pro mě byla jako inspirující. Každý z těch dvou byl prostě jinej.
- (43) V: Jo, že ta paleta byla širší.
- (44) E: Jo. Že to nebyl takovej jako jednotvářej, ale že jsem viděla, jak nad tím uvažuje jeden, jak nad tím uvažuje druhý... prostě trošičku z jinýho úhlu pohledu, podle mě to bylo taky dobrý. Jsem viděla vlastně různěj způsob. Různorodost, jo. Což pak samozřejmě je i v tý komunitě, to bylo taky nějakým způsobem znát, když jsem viděla ty ostatní výcvikáře, ale v tý skupině to bylo úplně nejvíc.
- (45) V: Jo. Ještě tě napadá něco? Ale říkám, to není něco... spíš jde o ty první nápady toho, co bys ocenila na tomhle výcviku. Jestli třeba existuje nějaký srovnání, třeba máš kolegyně nějaký, nebo...
- (46) E: Teď mě asi nic nenapadá. Už.
- (47) V: Dobře. Tak teďka přistoupíme k jiné části, a sice mě zase zajímá jako naopak něco jako kritickýho, ale ve smyslu třeba pozitivním, kdybys třeba něco takovýho měla pořádat, nebo do něčeho takovýho měla vstupovat, kdybys to jako mohla ovlivnit, jakkoliv, anebo i zásadně kritickýho, to je jedno. Co tě k tomu napadá, k tomu výcviku?
- (48) E: Zakotvení toho výcviku. Mě přišlo, že od začátku nebylo jasně daný, jestli máme psychodynamickéj, nebo, jestli máme dasein, jaký bude ukončení, kolik hodin, hodiny byly daný, pardon, to jo, jak... bylo daný počet hodin, to bylo daný na začátku, ale třeba ukončení výcviku, ta specifika, mi přišlo, že se prostě pořád měnily, mění se, a to mi není příjemný. Takže to zakotvení, prostě, aby to mělo jasnej rámeček, protože když vstupuju do výcviku, tak bych byla ráda, abych věděla počet hodin, to splnili, ale co všechno jakoby to obnáší, splnit výcvik. A mě přijde, že tohle my jsme se dozvěděli až postupně a to si myslím, že není úplně správný. To by mělo být jako na začátku jasně daný, ty podmínky. Za jakých podmínek nastupujeme do výcviku a za jakých podmínek budeme ten výcvik ukončovat.
- (49) V: Hm. Takže zase, jestli tomu dobře rozumím, tak jsou to ty formální věci, že by sis představovala, že bude přesně definováno, a že to je něco poměrně jako tvrdý data, který bysme se dozvěděli a aby bylo jasný... Jasně, že ti tohleto chybělo a měla jsi pocit, že se to měnilo.
- (50) E: Jo. Myslím si, že i mění. To není jenom jako měnilo, v minulosti. Ale že prostě ty změny jsou. To mě na tom asi jako nejvíc dráždilo.
- (51) V: Dobře, takže to je ta jako formální věc a ještě něco, z takových jako formálních věcí? Můžeme i jako zabrousit myslí do té doby, nebo i dnes to pořád není úplně dokončený... A případně teda můžeme přejít k tomu i, jestli je něco v rámci toho výcviku, toho skutečného dění v tom výcviku, nebo komunity, jo protože se... byl to teda ten komunitní způsob a...
- (52) E: Já si myslím, že brousím, nebo kroužím pořád okolo toho stejného. Nějaký prostě zakotvení. To bych dala dopředu, co nás čeká, kolik těch výcviků, co třeba... mě přišlo, že se to dopředu nikdy nevědělo, jo, co se na těch výcvicích bude dít, což vím, že někdy je to ale samozřejmě záměr, ale někdy si myslím, že by to jako bylo fajn, abysme trošičku věděli tak třeba o tomhle výcviku, jaký to bude mít... nějaký jako teorie, zkoušení technik, na tomhle výcviku to bude víc o tom vést skupinu.
- (53) V: Jo, jo.
- (54) E: Takže trošičku dopředu vědět nějak ty věci.

- (55) V: Že bysme to nazvali nějakou strukturou a možná, že tohleto už není, nebo připadá mě, kdyžtak mě oprav, že už to není tolik jako věc školy a toho, o čem jsi mluvila poprvé, že tohle už se může možná víc dotýkat třeba těch výcvikářů, kteří to organizují.
- (56) E: Jo. Na druhou stranu, já zase nevím, jaký pokyn oni měli z vedení. Nebo, do jaký míry to bylo vedení, do jaký míry to byli ti naši výcvikáři.
- (57) V: Ale týká se to už té struktury těch jednotlivých setkání. Abychom se třeba dozvěděli, co je třeba smyslem, nebo co...
- (58) E: Myslím si, že jsme třeba taky nebyli tlačeni do nějaký teorie. To možná jsme mohli být i víc. Ale to souvisí zase s tím, co jsem řekla na začátku, že od začátku nebylo jasně daný, jestli jedeme psychodynamicky, nebo dasein. V tom jako vzniká podle mě strašně moc nejasností... z toho pak vyplývá.
- (59) V: A tím myslíš teorie v rámci těch výcviků, jako přímo toho setkávání, dejme tomu třeba, že tam by nám představili nějakou teorii a třeba bysme to nějak nacvičili?
- (60) E: Ano. Že by to mělo mít nějakou teoretickou základ a pak bysme šli do praxe. A že by to bylo součástí výcviku. Podle mě hodně argumentovali tím, že to máme součástí školy, což jako je pravda, ale zase si myslím, že pak jsme neměli šanci to rovnou nacvičit jako v té praxi. Že by to bylo rovnou na tom výcviku, že bysme si projeli nějakou teorii a potom si to zkusili ve skupině, ve dvojicích a právě, aby nás trošičku dozorovali, tak si myslím, že by to taky mělo nějaký přínosy. A to si myslím, že tam úplně neproběhlo, teda.
- (61) V: Jo, jo. No, to je myslím ten příklad toho, jak jsem myslel, že kdybys třeba někdy něco takovýho organizovala... Je ještě něco takovýho dalšího, co tě napadá? Čím třeba by se to dalo vylepšit?... V pohodě, nespěcháme... A ještě něco třeba z hlediska toho... náplně těch výcviků, tak byly tam jako různé naše aktivity, od toho že byly ty skupiny, těch skupin, pak tam byly i nějaké aktivity té komunity, právě, když si na tohleto vzpomeneš a nějaký pobyty, kdyby to bylo delší, kratší, tak k tomu něco.
- (62) E: Já ráda vzpomínám i na ty komunity, přišlo mi to takový jako jiný, se tam potkali všichni. Je to vedený jako komunity, to pro mě bylo takový jedinečný, jako že nikde jinde jsem se s tím nesečkala, jako vést takovou velkou skupinu, jakože to pro mě bylo jiný, ten rámec toho výcviku komunitního, že prostě, tam si myslím, že to mělo nějakou tu strukturu. Jsem prostě věděla, že ráno je komunita, ještě předtím rozcvička, komunita, skupiny, pak třeba nějaká společná aktivita s komunitou, pak zase skupiny. To bylo hezký.
- (63) V: Takže i to ti přinášelo... hezký jako... hodí se ti to i? Jakože, když to tak řeknu – že ti to přinášelo, tak byl tam nějaký jako režim?
- (64) E: Jo. Myslím si, že to právě bylo důležitý, protože pak třeba, když jsme byli, nebo když jsem pak slyšela o praxích jako spolužáků, že třeba byli v Apolináři a tam řekli, že měli komunitu, tak já už jsem věděla, co to znamená. Vlastně.
- (65) V: Jo, jo.
- (66) E: Nebo že měli skupinu, tak jsem věděla, co to znamená, rozdíl mezi komunitou a skupinou, protože jsem to prostě zažívala a to bylo super, že jsem dokázala rozlišit ty dva pojmy a dokázala jsem si tak nějak odhadnout asi, jak může být velká skupina, jak může být velká komunita, jaký je mezi nima rozdíl, a to si myslím, že bylo dáno díky tomu výcviku.
- (67) V: Jo, takže důležitý pro tvoji praxi.
- (68) E: Jo. Určitě.

- (69) V: A protože jsi věděla, do čeho jdeš.
- (70) E: Jo. Nevím, jestli jsem neodbočila od té otázky.
- (71) V: To nevádí. To ne, to se toho týká. Já to beru tak, že to je kontinuum toho, co ti to jako přineslo, co jsi považovala za přínos a toho, co by se třeba mohlo zlepšit. Co ti nevyhovovalo, takže to je jedno, že se dostáváme od jednoho k druhému.
- (72) E: Jo. A na skupině, to jsem zatím jako zpětně hrozně váhala, když jsme měli první skupiny, tak mi vlastně přišlo, že to nebylo vůbec vedený a často jsem se k tomu vracela, jako jestli to byl záměr, anebo jestli to záměr nebyl a doteď tu odpověď na to vlastně nemám. Ve mně tak jako vždycky přetrvává taková myšlenka.
- (73) V: A ty jsi teďka říkala, že to, nebo jestli jsem to dobře zaslechl, že ze začátku ti to tak připadalo.
- (74) E: Jo. Ze začátku mi to tak připadalo.
- (75) V: A v čem byla ta změna, nebo že si myslíš, že se změnili ty výcvikáři? Než ten přístup?
- (76) E: Ne, my. Myslím si, že my jsme se změnili. Výcvikáři, si myslím, že ty byli pořád stejný. Ale my jsme podle mě získali už tu zkušenost, jak to trochu probíhá, mohli jsme si o tom popovídat mezi sebou, zatímco před první skupinou, myslím si, že tam snad nebyl nikdo, kdo by zažil jako výcvik. Nebo, nevím, teď si nejsem stoprocentně jistá, ale nepředpokládám to. Takže pak jsme nevěděli, do čeho jdeme, a přišlo mi, že výcvikáři nás v tom tak jako trochu nechali, ze začátku. Jak říkám, nevím, jestli to byl záměr, nebo nebyl. Ale jako mnohdy vzpomínám na tu první skupinu úplně. Pak když jsem slyšela porovnání těch jiných skupin, jak do toho šlápli a my jsme do toho nešlápli, jak byli harmonický, my jsme harmonický nebyli, na začátku...
- (77) V: No a říkala jsi, že o tom přemýšlíš, že nevíš, jestli to byl záměr, nebo jestli to prostě tak vyšlo a kdybys to jako hodnotila, nebo jako jak bys sama, jako víš, jestli to tak bylo dobře, nebo máš jinou představu o tom?
- (78) E: Hm. Já si asi ani netroufám to hodnotit, jestli to bylo dobře, nebo špatně. Jo, prostě součást toho výcviku. To tak být mělo. Nevím. Jako zanechalo to ve mně nějakou zkušenost a to si myslím, že má výcvik dát, zanechat nějakou zkušenost, a to ta první skupina, nebo ten začátek prostě zanechal.
- (79) V: Jo, jo. A jaká ta zkušenost třeba... co sis v tu chvíli jako říkala? Něco odrazujícího, nebo posilujícího? Vzpomínáš si na to?
- (80) E: Matoucí to pro mě strašně bylo. Já jsem člověk, kterej má hrozně rád věci naplánovaný, což souvisí s tím, jak jsem říkala, že jako struktura a nějak jako vědět ty věci dopředu a tady najednou tam nebylo nic jasnýho.
- (81) V: Jo. Co se to děje?
- (82) E: Tak jsme se sešli a tam: máte skupinu. A co teď? Pro mě to bylo takový jako znejišťující, ale myslím si, že je to dáno jako mojí povahou. Jak jsem zmiňovala, mám ráda, když vím dopředu, jakmile věci nevím dopředu, tak mě to nějak jako znejišťuje.
- (83) V: A jak ten výcvik proběhl, tak to jsi byla schopná ho někomu doporučit? Nebo bys ho před něčím varovala? Nebo jakej...jak to vlastně máš?
- (84) E: Jako, kdyby se mě někdo zeptal, jestli tam jít, nebo ne?
- (85) V: Třeba, třeba. Kdyby někdo uvažoval, že půjde do výcviku...
- (86) E: Já bych řekla, že pokud se chce člověk, pokud chce nějak sám víc na sobě pracovat, nebo pokud chce pracovat terapeuticky, tak výcvik určitě jo. Netroufám si říct, jestli bych doporučila zrovna náš výcvik, protože nemám srovnání. Takže to

- nevím. Já si myslím, že bych asi dokázala říct klady a zápory, jaký by to teoreticky mělo být, ale nevím, jestli bych doporučovala. Nechala bych to spíš na tom dotyčném člověku.
- (87) V: A ty klady a zápory jsi mě teď asi popsala.
- (88) E: Hm.
- (89) V: Je ještě něco, co by tě k tomu napadalo?
- (90) E: Víím, že když jsme se bavili s jinýma ročníkama, tak říkali, že jim vadilo, že vlastně byli zároveň spolužáci a zároveň ve výcviku, jako ve skupinách. A mě to přišlo, že...
- (91) V: A myslíš si, pardon, to mě zajímá hodně. Jako máš pocit, že to...zkus si na to vzpomenout, kdo ti to říkal, jestli to byli opravdu ti účastníci těch výcviků, jestli to byli spolužáci, který byli součástí těch komunit a výcviků.
- (92) E: Myslím, že to nebyli mí spolužáci...
- (93) V: Jako z naší komunity...
- (94) E: ...z naší komunity, přesně, ale byli to lidi z jiných ročníků, kteří to tak jako říkali, že to není úplně to...že se pak jako nedokázali...třeba teďka jsem měla obavy, jestli to jako bude fungovat po návratu z výcviku, ale nikdy mi to tak nepřišlo, že by to vyloženě bylo špatně. Ale myslím si, že nám chyběla ta různorodost těch lidí, že všichni jsme byli v jednom ročníku, výhoda bylo, že jsme nebyli všichni stejně staří, to si myslím, že bylo jako super, opravdu to bylo jako pestřejší...bylo určitě. Ale myslím si, že nám tam třeba mohl chybět, to je možná ta kritika, teď přecházím do té kritiky, že nám tam mohl chybět třeba někdo, kdo studoval psychiarii, kdo studoval adiktologii, kdo byl medik, jo, aby to bylo trošičku jiný.
- (95) V: Jo, z jinýho oboru?
- (96) E: Z jinýho oboru, přesně. Takhle jsme byli všichni prostě ve stejným ročníku, všichni jsme byli spolužáci, možná v tom mohla být nevýhoda, že jsme se nesetkali s tím, jak třeba uvažuje někdo jiný.
- (97) V: Že to mohlo být pestřejší.
- (98) E: Jo.
- (99) V: Témata, nebo jiný pohledy.
- (100) E: Přesně tak. Ať už na můj život, nebo na ty situace, který se tam děly, na to, jak někdo uvažuje o svý budoucí profesi, tak v tom, si myslím, že mohlo být ještě...ta slabina, že jsme byli spolužáci všichni. Ale jak říkám, konkrétně mi nepřišlo, že by mi dělalo problém, že jsem byla na výcviku se spolužákama. To ne. Ale možná ta různorodost.
- (101) V: Ještě mě napadá, jestli není něco, na co jsi narazila ve svý praxi, jestli sis říkala: to mě chybí. Proč to není v tom výcviku, ale ne jako, že by se to přičetlo tomu výcviku. To chápu, že se člověk dostává do úzkých a bude dostávat, ale jestli je třeba něco takovýho, jo. Že to nebylo součástí, žes to nedostala.
- (102) E: To mě docela podmiňovalo... tohleto, to, co říkáš. Já jsem si myslela, že když jsem začínala praxi, jakoby už opravdu začínala pracovat s klienty, že budu potřebovat techniky. A ty mi přišlo, že jsme tolik nedělali. Na výcviku. I když psychodynamika mi nepřijde, že by měla nějaký jako extrémně techniky, jako byla na to zaměřená. A to mi přišlo, že ze začátku, že mi strašně chybělo.
- (103) V: V práci.
- (104) E: V práci. Přesně tak. Jsem se to nějak jako učila, ale pak, čím víc jsem pracovala s klientama, tak mi přišlo, že vlastně od těch technik jako upouštím, že je vlastně

tolik jako nepotřebuju. Spíš mi přijde, že, i když jsem měla malý děti, tak jsem vnímala, vnímala jsem to, že je to o tom vztahu, o tom vedení rozhovoru, jak se naladit na toho člověka. A to si myslím, že náš výcvik, že nám dával, že nám ukazoval, jak jako vést ty rozhovory, jak vnímat člověka, když povídá o svém životě, na co se zaměřit. Takže to se mi proměňovalo, ze začátku jsem si myslela, že mi chybí techniky, pak jsem zjistila, že mi techniky tolik nechybí a že to, ta terapeutická činnost je podle mě trošičku o něčem jiném. Že ty techniky jsou jenom takový jako berličky, kam šáhnout, když třeba chci něco nařknout, nevím, jak na to, tak ta technika může pomoci třeba v něčem...

(105) V: Ano.

(106) E: A to si myslím, že těch jsme jako v tom výcviku tolik neměli.

(107) V: Ale míň ti to vadí, než ti to vadilo. V rámci výcviku.

(108) E: Jo, jo, jo. To mi vadilo na začátku, jakoby, mý terapeutický praxe a teď už mi to tolik vlastně jako nevadí. Myslím si, že jsme ještě nezkoušeli tolik věcí ve dvojici. To jsme podle mě pracovali ve skupinkách, ve skupinách respektive, ale nepracovali jsme tolik ve dvojici. A myslím si, že to by tam mohlo být. Nějaký nácviky, právě vedení rozhovorů ve dvojici, ve trojici, víc nás šoupnout třeba i do nějakých modelových situací, víc tak jako šťouchnout tímhle směrem.

(109) V: Takže i vlastně v rámci té skupiny by tyhle věci...

(110) E: Myslím si, že by mohly být. Protože vedení skupiny je pak něco úplně jiného, než rozhovor ve dvojici. Přijde mi, že jsme měli víc jakoby příležitostí si to vyzkoušet v té skupině a v té dvojici ne tolik. Podle mě... To je všechno.

(111) V: Tak jo, já... ještě chvíli to necháme, kdyby tě k tomu něco napadlo, ale já jako jsem se v podstatě dozvěděl, co jsem... nebo poskytlas mi, co jsem potřeboval. Děkuju. A ještě to chvíli nechme, ještě třeba něco zazní.

(112) E: Já si myslím, že jsem to vlastně už jako hrozně shrnula na začátku. Pro mě byl výcvik jako cennej v sebezkušenosti a ve vedení rozhovoru a chybělo mi zakotvení toho výcviku, ten rámec. Myslím si, že tohle je zásadní pro mě z toho výcviku.

(113) V: Tak fajn. Děkuju.

ROZHOVOR F

- (1) V: Tak jo, snad to jede. Úplně nejdřív bych se tě chtěl zeptat hodně obecně. Je to jako nesnadná otázka, co pro tebe ten výcvik znamenal, co tě tak jako první napadá? Co ti přinesl? Co se změnilo u tebe?
- (2) F: Co mě jako první napadá? Tam budou asi hrozný pauzy.
- (3) V: Ty se dobře píšou. Vůbec si s tím nedělej...
- (4) F: Tak napadá mě asi, že to byl jako hodně takovej startovač nějakých změn, jako v rámci toho, jak jsem žila, jak jsem žila ve vztazích, jak jsem měla vztah k sobě, jak jsem prožívala věci, ale jako zároveň nemůžu říct, jestli to bylo tím výcvikem, protože jsem v něm prostě byla jako v období, kdy jsem odešla od rodičů, začla jsem studovat vysokou, začla jsem žít v novém městě, prostě... takže určitě jakoby by ty změny nastaly i kdybych v tom výcviku nebyla. Anebo nějaké změny by nastaly. A taky, co mě první napadne, že to tak jako hodně proměnilo věci v mejch vztazích, v kterých jsem do té doby žila, hlavně jako s rodičema. A...no...vím, že to bylo jako hodně intenzivní. Ať už tím, že to bylo hodně dlouhodobý, tak i tím, jak to bylo vlastně jako nahečmaný, že prostě člověk jako byl na nějakým tom výcvikovým setkání s lidma a ale vlastně, když to setkání skončilo, tak se jim neztratili z očí, nebo oni se neztratili mu z očí. Prostě furt to frčelo i v té škole, pořád ty procesy a tak. Což třeba teď mám srovnání s výcvikem, kde se jinak s těma lidma nevidím, než na těch setkáních, a je to úplně jiný. Že člověk je v tom vlastně tak jako ponořenej a ještě jak má tu teorii ve škole pořád, tak vlastně furt jede v takový jako pračce trošku.
- (5) V: Jo. Takže, to měl... já to zkusím zopakovat, jestli jsem to dobře pochopil. Že to mělo velký vliv, nebo takhle, nevíš, co všechno mělo vliv, bylo toho rozhodně víc, ale ten výcvik mezi to mohl patřit, na tvoje vztahy k sobě, k rodičům, a že to bylo hodně intenzivní tím, že jsi vlastně v rámci té komunity byla stále, nebo hodně.
- (6) F: No, jako jedna věc je to, že jsem byla vlastně furt s těma lidma, ale druhá věc je i to, že jsem byla vlastně furt jako s těma... i s tou psychikou, i s tou teoretickou, i z toho teoretického hlediska. Člověk si jako kdyby neodpočinul, protože furt byl na těch přednáškách, furt se musel učit na zkoušky a vlastně i tím se mu i jako připomínalo, vysvětlovalo, proč se mu v životě děje něco, co se děje a tak, no.
- (7) V: Jo. A to se dá říct, že považuješ za něco jako pozitivního, že to tak bylo, nebo bys to chtěla jinak?
- (8) F: Nevím. Asi jako hodnotit to nezvládnou, že prostě v něčem si myslím, že to jako je dobrý, že to fakt je jako poctivý, ta práce, na druhou stranu si myslím, že to je i nezdravý trošku vlastně v něčem.
- (9) V: Že je toho příliš?
- (10) F: Že je toho příliš, že třeba hodně jsem to viděla, když nám skončil výcvik, což bylo v pátáku, někdy v říjnu a my jsme ještě furt jakoby rok spolu studovali, nebo půlrok, tak vlastně jako my jsme nebyli schopní ty vztahy jako přepnout, jo, že vlastně... a to by vlastně bylo zajímavý téma zkoumání, co se s těma vztahama děje po výcviku, jako když vlastně...nevím, jak to říct, no.
- (11) V: Možná - to mě jako napadá, ale klidně to zahod', že vlastně ty vztahy v rámci toho výcviku jsou nějak jako nadstandartní, mimo běžnou realitu, že jsou jako intenzivnější a teď najednou tahleta část nějak jako zmizí ta příležitost pro to, ale...

- (12) F: No, jako ty hovory jsou úplně jiný s lidma z výcviku, než... a hlavně hovory na výcviku jsou jiný, než v běžném životě. V takovém jako nějakým kontaktu a že si pamatuju, že jsem slyšela od lidí jako: už nejsme ve výcviku, tak se chovej normálně.
- (13) V: Jo, jo, jo.
- (14) F: A že jako...
- (15) V: To, že jsme s někým mluvili ve výcviku, tak to ten náš vztah asi ovlivnilo a jakoby se zdálo, že navždy.
- (16) F: Že vlastně ten člověk v tom výcviku tak jako se zcitlivuje na detaily v komunikaci a ve vztazích a... ale jako dělat to permanentně, na to prostě často není kapacita, nebo na to člověk musí bejt naladěnej a vlastně pak to generuje takový jako tlaky a napětí, no.
- (17) V: Hm. Jo. Dobře. Mě by zajímalo, když se na ten výcvik takhle zpětně podíváš, nebo si vzpomeneš, jak to bylo v rámci výcviku, tak co jako, co na tom nejvíc oceňuješ, co si myslíš, že ti nejvíc dalo, co je pro tebe to pozitivní?
- (18) F: Asi co mě napadlo jako první, tak je vyřikávání si vztahu s lektorem. Že to byl asi moment, kdy, no, kdy jsem se asi nejvíc posunula, když jsem oslovila, jak to mám s lektorem, konkrétně s V. jako že... a ... pro mě ten náš vztah tak byl jako velkou brzdou, tam... jako do té doby mě to strašně brzdilo, jako nějaký můj projev na tom výcviku a zároveň to bylo vlastně pro mě téma jako oslovit se tak jako s autoritou a ... a to mi fakt dalo hrozně moc. Že jsem si to jako dovolila. Stran toho jako nějak otevřít pusy a chtít vyčistit něco, čemu nerozumím. Ať už to bylo způsobený přímo V., nebo něčím, co já si tam vkládala a fakt to pro mě bylo asi jako poprvý, tady ten moment, kdy jsem si dovolila udělat něco jako jinak, jakože když mi v něčem není dobře, tak v tom jako netrpět, ale otevřít to, a vím, že od té doby jsem hodně vnímala ten výcvik jako takový jako cvičiště. Prostě, když se člověk bojí, nevím, mluvit jako první, tak tam: Pojď do toho a mluv jako první, jo. Nebo když se člověk bojí jít do konfliktu, tak: Pojď, jo. Vlastně, že to je tak, že jako v běžném životě říct: Hele, já si to teď budu zkoušet, teď na tom chci pracovat, by bylo asi zvláštní, ale v tom výcviku je to vlastně naprosto legitimní a všichni to chápou.
- (19) V: A asi, zas to chápu tak, jak to říkáš, nebo to z toho cítím, že ti to taky bylo umožněno, jako ten výcvikář, ať to byl kdokoli, nebo v tomhleto konkrétním případě, to jako umožnil a že se to dalo nějak zpracovat?
- (20) F: No, no, no. A vůbec jako vyřikávání si těch vztahů, jako i mezi náma. Což třeba moje zkušenost zas tolik nebyla, protože já jsem to měla nejsilnější s tím vedoucím, ale byla jsem u toho, jak si jiní vyřikávali vztahy a to vlastně jako, to neznám ze svého života, jo. Že by lidi šli takhle jako na dřev do toho, ale vlastně v tom to bylo právě to těžký, když se člověk měl právě vrátit do té školy po tom víkendu a vlastně zas ty lidi vidět. Že to si myslím, že to jako... v tom to nějak naráželo, to že jsme spolu furt a zároveň jsme tak jako upřímný, jako v takový ryzosti, no.
- (21) V: Takže... a zase to malinko zopakuju, že ten přínos je v tom, že tam bylo umožněno, a v tvém případě třeba bylo důležité, že vůči autoritě, jsi na rovinu, otevřeně vyřikat, jak to spolu máte.
- (22) F: Jo, to byl jeden takovej jako zážitek, taková jako... ale jinak jako... já jsem zapomněla tu otázku mezitím... jakože oceňuju?
- (23) V: No, co je tam pro tebe jako největší přínos?

- (24) F: Tak, třeba bych ocenila to, že my jsme to nesnášeli ty první dva roky, než jsme to pochopili, ale oceňuju to, jak jako nám nebylo nic podsouvaný. Prostě se na začátku řeklo: Skupina běží a nebyly tam žádný jako dogmata, koncepty, techniky, jo, nějaký jako mantinely, kterých se máme držet, nějaký prostě jako, že fakt jsme dostali jenom prostor a dělejte si s tím, co chcete. Prostě, zkoumejte ho. Což jako... a to bylo totálně bez mantinelů, bezhraniční a bylo to strašně těžký si v tom něco najít, že třeba ta naše skupina prostě, myslím, že jsme trošku jako protřpěli ten první rok, protože jsme nevěděli, co s tím.
- (25) V: Co se děje, že se něco děje.
- (26) F: No a třeba...to si typuju, že se mě na to budeš ptát, tak to jen tak nakousnu, no jakože, že si myslím, že nám možná, nám mohli v tom trošku víc pomoci, nebo nám trošku víc vysvětlit, o co jde. Protože my jsme to brali, jako že si z nás dělaj prdel. Že prostě, že jako, jo, že možná, kdyby nám to trošku víc vysvětlili, že třeba pak jsem zažila nějaký přednášky s Čálkem, kdy on, jo vlastně, když jsme se na to nějak dostali, jak vlastně ty výcviky probíhají, tak on byl jako překvapený, až tak jako zhrozený. Jakto, že to takhle probíhá, jakto, že tomu nerozumíme, jakože nám to má být...jakože tam máme dostat nějaký informace, že do toho nemáme být jen tak hozený. No, ale jako zpětně vlastně vidím, že jsme na tom napracovali spoustu věcí.
- (27) V: Jo, že v tom, co se nedělo, nebo v tom zmatku se něco dělo?
- (28) F: No, no, přesně tak.
- (29) V: Jasně. Tak ty ses vlastně k tomu dostala přes to pozitivní, takže je to něco...nevím, jestli jste se naučili u něčeho nějak setrvávat, nebo co to je? Co je ten přínos tohohle?
- (30) F: Myslíš přínos toho, tý bezmantinelovosti, nebo...?
- (31) V: Možná. Vlastně jsi říkala, že to nebylo o technikách, nebo o něčem jiným, co to je teda? Cos tam dostala teda?
- (32) F: V tom to bylo hrozně svobodný. Jakože to nám to dalo. Že nás vlastně nikdo nikam netlačil, nebo neved. Zároveň jako ta svoboda vyžaduje nějakou zodpovědnost a vím, že prostě plno těch skupin jsme jako prokecali o blbostech, nebo ...a pak nám to bylo líto, jo, nebo že prostě ten výcvik končil a teď najednou teprve si lidi uvědomili, jak by potřebovali skupinu a vlastně... jo, takže nás to učilo nějak vlastně s tím pracovat...a... na co ses ptal?
- (33) V: No, co jako nejvíc oceňuješ na tom výcviku?
- (34) F: Jo, ještě jsme u týchle otázky. Tys pak položil ještě jednu, co mi přineslo, že nám nedali ty...
- (35) V: Jo, no, ta volnost...nebo to jakoby prázdno.
- (36) F: No, vlastně, když je to prázdno, no, tak se objevěj prostě věci, který by se bez toho prázdna neobjevily. Prostě se ukáže, že někdo to ticho vůbec nedává a vlastně teď jako, čím to zaplní. Jo, ať už jako ve své hlavě, nebo o čem začne mluvit v tý skupině, nebo kdo tu skupinu má jako potřebu vyburcovat k aktivitě. Jo a teď vlastně, že se tam v tom tichu hrozně moc ukázalo o nás samotnejch, no, už.
- (37) V: Že na to místo...aby něco vykvetlo, nebo vybublalo, vykvasilo.
- (38) F: Někdo z toho vinil ty vedoucí, někdo z toho vinil nás všechny, někdo si za to bral vlastní zodpovědnost, někdo prostě usnul, když se nic nedělo, se nic neděje, no,...takže tohle. A asi oceňuju určitě, jak to bylo dlouhý, jakože, kdyby to bylo delší, tak mi to nevdá.

- (39) V: Jasně. A teď myslíš delší ve smyslu, kdyby ten výcvik trval více let, nebo delší ve smyslu, že by třeba ty setkání ...jich bylo víc, nebo jak myslíš, že by, nebo co by se ti líbilo?
- (40) F: Myslím si spíš jako, aby to bylo více let, no. A vlastně by mi přišel i zajímavější experiment, kdyby to fakt v nějaký fázi by se vědělo, že je konec, jakože vlastně na tom konci jsem cejtla takový to jako...
- (41) V: Že to něco rozhejbal?
- (42) F: No. Jakože: Ty jo, kdyby to mohlo trvat ještě chvíli, tak už do toho jdu jinak, jo, jakože ten zážitek toho konce a toho že vlastně, že to zmizí, si myslím, že ve všech z nás, včetně vedoucích, odstartoval to jako: Hele, jako, tak pojďme už makat. Jako, tak jsme se tady pět let rozehrávali, nějak jsme to pochopili, nějak už jsme vlastně jako pochopili, o co ...co nám to může dát, tak pojďme do toho. Že fakt i od vedoucích byl jako návrh, že: Pojďme si dát třeba ještě jeden víkend. Což se nakonec jako nestalo a no... takže asi delší.
- (43) V: Jo. Takže cejtíš něco jako, že se otevřelo, nějaký možnosti a možná, že bys ještě chtěla užívat, nebo využívat... takovou máš představu.
- (44) F: No.
- (45) V: Hm. A teďka jako, jsi to už sama naznačila, že se na to asi budu ptát, tak mě zajímaj zase ty tvoje případný negativní zážitky. To je takový jako negativní, ale něco, co se ti jako nelíbilo, nebo můžeme to postavit i tak, že kdybys třeba měla něco takovýho na starosti, něco takovýho dělat, navrhovat, tak co bys udělala třeba jinak?
- (46) F: Tam jako byla totální jako neorganizace všeho. A to nás strašně jako vytáčelo, že jsme, jo, že my jsme, jako fakt ze všeho asi nejhorší bylo, když prostě na konci nám řekli, že jako ještě budem připlácet peníze a vlastně nám neřekli, za co. Jo, ale to je spíš věc jako školy, nebo tý jako...
- (47) V: Já jsem...tohleto mě zajímá to upřesnit vlastně. Jak to myslíš?
- (48) F: Jo, jako že fakt mám pocit, že to nebylo vůbec dobře ukotvený, že i teďka, po tom výcviku, se furt mění podmínky, jak si máme dodělat ten zbytek, kolik potřebujem supervizí, že najednou potřebujem nějaký kolokvium, že musíme psát nějakou práci, což dřív vůbec nebylo a to mě přijde jako strašně sprostý a nefér, že se jako měňej ty podmínky. Jako za pochodu, nebo dokonce až po skončení. No, do toho to, že prostě právě na tom, nějak ten poslední rok, poslední dva roky jsme to ještě museli doplácet, to taky jako mi přijde absolutně profesionální a...
- (49) V: A myslíš, že to byla úplná novinka, nebo jenom jako nedostatek informací?
- (50) F: To byla naprostá novinka, jako. To určitě, no. A i jako taková nějaká mi přišlo nerespektování ze strany, co se týče komunikace, ze strany školy a...a přijde mi to škoda, protože jako já mám tu školu natolik ráda, abych jí to jako prominula, nebo abych si tím jako nezkazila ty vzpomínky, ale vím, že plno lidí, že to pro ně jako zhaslo, že prostě...
- (51) V: Hm.
- (52) F: No. A jinak to bylo i takový jako složitý...no, stran toho, jak ten výcvik jako takovej byl jako organizovanej. Prostě my jsme byli na místech, kde nebyl prostor pro všechny tři skupiny, tak se třeba některá skupina musela scházet jako na něčem pokojí, jo. A někdo seděl na zemi, někdo na posteli a že to bylo strašně jako provizorní, nebo že jsme měli ubytování, kde jsme měli hlad, kde nevařili, jo a což jako jasně, taky se na to dá podívat těma očima, tak to taky něco novýho přineslo,

- ale...ale myslím, že to bylo tak častý, že už nás to všechny jako frustrovalo a tak, no.
- (53) V: Takže, já to zase malinko... že jsou tedy dvě nějaký výhrady v tomhle smyslu, jedna je ta organizační ve smyslu, z hlediska toho, kdo zajišťuje ten výcvik, ve smyslu ale tom, těch formalit výcviku: co to je, jak to bude, za kolik to je... jedna, dva, tři, čtyři, pět, aby to bylo v pořádku a druhá věc, o který jsi mluvila teďka, je to, jak je organizované ten konkrétní výjezd.
- (54) F: Jo, jo, jo. Jinak, jak jsi říkal, co bych udělala jinak, kdybych to organizovala, tak...já jsem třeba v našem výcviku cítila, že všichni lektoři vedou svůj první výcvik, jakože to bylo cítit, že bylo hodně cítit, jakože se sami těch pět let jako vyvíjej a myslím si, že se jako vyvíjeli mnohem rychlejc, než by se vyvíjel jakože asi každé terapeut se při tom, když vede výcvik, nějak jako vyvíjí, ale myslím si, že jako při tom prvním svým výcviku, asi to musí jako, to má větší grády. Což jsem hodně cítila a...
- (55) V: To mě teď jako zaujalo, to jsem, spíš mě to jako překvapuje...to myslíš, že to tak jako fakt bylo, že všichni měli první? Třeba V.?
- (56) F: No, ten určitě. Ten zrovna, ty zrovna naši, V. a V., ty stopro. Ty nám to říkali, že to je první. A...jo a třeba...teď o tom přemýšlím, jak o tom jako mluvit, protože nesmím vynášet, ale...
- (57) V: Já... jo, jako takhle, jasně...to chápu.
- (58) F: Bylo to třeba ve smyslu...
- (59) V: Tak to řekni nějak obecně.
- (60) F: ...jako jakou mají oni roli, že se tam začlo třeba dít, že měli trošku nějak jako, jo, že to nebylo jenom o tom, že se s náma všema potkávají ve výcviku, ale že třeba někomu vedli diplomku, nebo že s někým začali spolupracovat jinde a začlo to dělat strašný, jako strašný brikule. A zas to jako, jasně, něco přineslo, protože se ukázalo jako jakto, že mě vadí, že támhle někomu vedeš diplomku a věnuješ mu víc práce a mně to zase nevadí, mně to zase nevadí, mně je to úplně šumák, dělej si ve svém volným čase, co chceš. Jo, a že se třeba ukázalo, plácnu prostě, aha, tak asi ty sis tady...nevím, že to třeba otevře jako...aha, můj táta vlastně taky věnoval víc pozornosti...
- (61) V: Jo, jasně, že to může něčemu i posloužit a možná, co mě z toho...zase mě kdyžtak zasekni...že je důležitý, že se to tam jako vrátilo. Že se to tam jako objevilo, tahleta...Ale nevím, jestli to bylo pravidlo, že se to...
- (62) F: No, já teďka, když se poslouchám, tak si vlastně říkám jako, my jsme jako naučený na všechno se dívat i tím jako: bylo to blbý, ale vlastně to něco přineslo, ale vlastně si trošku říkám...Hm, nevím, no, jestli to tam jako patří, jestli ten materiál má vlastně takhle jako přinášet...jo, jestli...
- (63) V: Jestli to není z nouze ctnost.
- (64) F: No. Nebo jestli to pak jako nezabírá místo nějakým jako našim věcem, co si fakt neseme sami za sebe do toho.
- (65) V: Jo. Takže je to prostě zmatení rolí, že vlastně to, že ty, v některých případech, ty výcvikáři měli i jinou roli a jiný vztahy k vám, než ta toho výcvikáře...
- (66) F: Ale neřekla bych, že to je jako špatně, jakože není to černobílý, no. Jakože kdyby tam ty lidi, ty výcvikáři byli neutrálně, jako prostě s tím, že nic nám o sobě neřeknou, a tady začíná skupina, tady končí skupina, a nikdy nic víc, jo, tak to je taky, to by na tom bylo něco divnýho, no....Tak, co bych ještě změnila...No, mě tam fakt, mě tam vadilo, že strašně moc věcí bylo jako netransparentních, hlavně

v tom začátku, jo. Ať už jako, že nám vlastně neřekli, co ta skupina má být, což bych nějak jako chápala, ale že my jsme z toho byli fakt takový jako strašně naštvaní, že jsme měli všichni jako pocit, že na nás hrozně jako hrajou divadlo. Že třeba byl první výcvik a oni nám jako říkali, že nějak prvních pár dní budem trávit čas spolu a pak se jako rozesejem do těch skupin, že si nás oni jako vyberou a vlastně, jo, bylo to takový, když si to vzpomenu, jak tam sedíme v té velké místnosti, tak to bylo takový vlastně trapný, protože jako my třeba: Tak dneska už jako si nás rozdělíte, nebo? No, ještě ne. A teď my jako: A co jako teda budem dělat? No, my ještě nejsme rozhodnutí. Jo, že to bylo takový, že vím, že jsme tam všichni byli takový jako protivný, že prostě jsme měli pocit, že jako si s náma hrajou, nebo že hrozně jsme tam cítili nějakou...

- (67) V: Nějakou neúctu, nebo...pochyby?
- (68) F: ...takovou jako nerovnováhu, že vlastně že jako...
- (69) V: Pokusný králíci...
- (70) F: No, že oni si tam něco jako šudlaj, oni si nás tam asi nějak pozorují, oni si nás vybírají, ale vlastně nám nejsou schopný říct teda jako, kam jdeme, nebo jako, kdy to teda bude, nebo co nás čeká a když jsme se na to ptali, tak oni strašně moc mlčeli, konkrétně ty naši, ta naše šestice třech dvojic a nevím jako, jestli to byl nějaký jako záměr, aby nás dostali do nějaký jako krizový situace a poznali na nás, ale přišlo mi to jako zbytečný, si myslím, že by se to dalo udělat nějak jako transparentnějc, no.
- (71) V: Prostě ti to bylo nepřijemný.
- (72) F: No a vím, že nejenom mě, že fakt jako už nám to tam všem lezlo krkem, no.
- (73) V: Ale chápu to tak, že pak se to nějak všechno rozeběhlo a tyhle věci, vlastně jsi to říkala i na začátku, takový to, že jste nevěděli, že tam bylo takový jako prázdné, který teda něco přineslo, tak to už se pak nedělo? Jak to bylo? Jak to bylo pak dál v tom výcviku? Tohle jsou spíš věci ze začátku.
- (74) F: No. No ne, no, protože právě, ty skupiny jsme pochopili, o čem mají být, nebo o čem můžou být. No a ještě, když se vrátím k tomu právě jakoby, jak nebylo jasný jako, kdy si nás rozřadíš a jestli...vím, že tam hrozně moc padalo: Vy nám vůbec neodpovídáte. Jo, že my jsme se prostě ptali, i jsme se třeba ptali, že vlastně jsme nastoupili na školu, aniž bychom to vyhledávali, tak jsme vlastně nastoupili do výcviku a vůbec nevíme, co ten výcvik je a že to berem, že to je součást a ptali jsme se na to, co ten výcvik je a nedostali jsme odpověď, jo. A to bylo třeba to, co Čálek hodně kritizoval, jo. Na to přece máme právo, jo. A my vlastně, když jsme se ptali, tak oni už do toho šli takovým jako stylem: A co by sis přála, aby ten výcvik byl? Nebo, o čem bys chtěla, aby to bylo pro tebe? My jsme se prostě jenom ptali: Hele, co to je výcvik? My jsme o tom nikdy neslyšeli, ale my už jsme v tom. Jo, že vlastně jako to je...
- (75) V: Že to už mělo formu, nevím, toho výcviku, nebo terapie, že to nebylo, že byste se ptali, jasná otázka – výcvik vás má připravit na to, abyste byli dobrými psychoterapeuty.
- (76) F: To mi přijde jako dost zajímavý na těch výcvicích u nás na škole, jakože nikdo z nás by do nich nešel, kdyby to nebyl zvyk na té škole. Jo, že asi nikoho z nás by nenapadlo v osmnácti vůbec se o to zajímat, natož do toho nastoupit a ještě za to platit ty peníze. Že by si asi každé řek jako, jakože to nechá na pozdějc, nebo že prostě nemám o tom dost informací, nebo něco a vlastně tady je to jako standard, že do toho člověk vlastně skočí a vlastně o tom nic neví a když se ptá, tak to nedostane a ještě si přijde tak jako idiot, protože už do něj jdou jako těma otázkama: Co

potřebuješ, aby to bylo pro tebe? Tak to mi přišlo takový jako zbytečný a vlastně v tom jsem ze začátku hodně cítila, že nikdo z nich nemá zkušenost s vedením výcviku. Protože jsem cejtila, jak jako, jak vlastně nevědí, jak na to reagovat, jak jsou překvapení z toho, že to chcem vědět a jo, cejtila jsem, že si tak jako stavěj takovou jako zeď a přišlo mi to takový fakt jako divadýlko. Nebo takový, že jsem si jako říkala: co se to tady děje? Co to jako, co to je, tohle? To je nějaký strašně... Hlavně my se tady furt bavíme o autenticitě, ale tady je nějaký velký divno, prostě, o kterým se nemluví, no.

- (77) V: A když... vlastně do výcviku ses teda dostala v souvislosti s tou školou, že ses přihlásila do té školy a říkala jsi, že kdyby sis to vybírala úplně svobodně, tak by to třeba v ten okamžik nebylo, ale prostě stalo se, ta škola je tak koncipovaná, tak když se na to zpětně koukáš, tak, jak to hodnotíš jako? Jako že jsi hned od začátku v tom výcviku, i když jsi nevěděla, co to je, byla, tak jaká je to zkušenost?
- (78) F: Tak jako jasně, že jsem za to ráda. Už jenom z toho jako praktického, že prostě mám výcvik, což v tomhle jako věku třeba lidi nemaj, jako hnedka po škole. I když někdo se jako z praxe na to dívá divně, jakože jakto že jsi byla ve výcviku tak mladá a že třeba jako jim to snižuje nějakou hodnotu a...
- (79) V: A já to spíš myslel, jako tohle mě taky zajímá, ale víš jak to jako ty máš vnitřně. Chápu, že prakticky je to, když nic jiného, tak ten papír.
- (80) F: Hm hm. Ještě jednou, prosím tě, tu otázku.
- (81) V: No, jak to máš ty vnitřně s tím, že jsi, teda, to bylo dejme tomu nepříjemný, nebo to žes byla přinucena do toho výcviku, nebo když ses rozhodla studovat, tak to bylo součástí, ale teď, když to zpětně hodnotíš, tak ta škola je nějak koncipovaná, že součástí je ten výcvik, co to pro tebe jako znamená, jestli je pozitivní, že to tak bylo, jako připadalo ti to, ta forma toho, jak se to stalo, v něčem nesprávná, ale ten vlastní jako...
- (82) F: Jo, jako, určitě jsem za to velmi velmi ráda, to bezpochyby, a jako nemám to tak, že bych do toho byla jako nucená, spíš prostě to bylo jako...
- (83) V: Ta netransparentnost.
- (84) F: Ne, spíš jakože, jako, že vlastně ani nevím jako, že to jde odmítnout třeba, jako nastoupit na školu a nejtít na výcvik. Jo, že to je prostě, tak to tady prostě je, tak jestli tady chceš bejt, tak to je součástí a jdi do toho. Jako nezbývá, než... Jo sice vlastně nevím co, čemu říkám ano, ale tak OK. A...no a, jo ale třeba, my jsme fakt jako nikdo nevěděl, když budu mluvit za sebe, nevěděla jsem vůbec, co je to výcvik a třeba nevěděla jsem jako, co to se mnou udělá, nebo co to má, co to udělá s mejma vztahama a za to jsem třeba ráda, že už hnedka na tom prvním výcviku, tak oni s náma strašně řešili jako, jako ten návrat domů, a vím, že tenkrát, na tom prvním výcviku, tím, že se tam zas tolik nedělo, tak jsme nechápali, proč nás na to tak připravujou, jakože, jako ...
- (85) V: Co je na tom tak divného, nebo složitýho...
- (86) F: No, ale vlastně samozřejmě potom, jak se to jako rozjždělo, tak mi záleželo na tom, jestli až se vrátím domů, jestli bude prázdněj byt, nebo jestli tam někdo bude.
- (87) V: Hm.
- (88) F: Jo nebo jestli, za jak dlouho se uvidim třeba s mámou, když jsem s ní něco řešila, potřebovala jsme si dát nějaký pauzy a takovýchle věci, a tak... já hrozně odbíhám od té otázky...
- (89) V: No, já se vlastně vracím, já to hlídám, ale ty se k tomu, jestli to vlastně nakonec, a já nechci ani hodnotit nějakěj pocit, hodnotíš to, že ten výcvik začal hned s tou

- školou, jestli to je ten princip, jestli to vidíš jako, jako věc pozitivní, nebo problematickou, nebo jak to s tímhle tím máš. Teď se odmejšlim od těch formalit, jo. Kdyby ti to někdo předem řek, vysvětlil všechno.
- (90) F: Hrozně se snažim zůstat u té otázky, ale je to...
- (91) V: Ale je to zajímavý...
- (92) F: No mě by zajímalo, jak bych by těch pět let, jako čerstvý dospělosti, bylo, kdybych nebyla ve výcviku...
- (93) V: Jasný, to chápu.
- (94) F: Což jsem třeba slyšela od Masákovy...
- (95) V: Hm.
- (96) F: ...která právě říkala, jako, takhle mladý lidi nemaj co dělat ve výcviku, máte ty telecí léta zažít jako ryze, ne prostě že furt je budete reflektovat a to, a... ale jako nemyslím si, že by mi to uškodilo, jako spíš bych tipla, že mi to dalo.
- (97) V: Hm, a ještě teďka, když se bavíme o té tvý jako osobní rovině toho, jako tvýho života, že jo asi, jo. A já se pak ještě zeptám, třeba k tomu ještě něco dopovíš, ale na tu třeba i profesní, protože vlastně to pro spoustu lidí, nebo tak, ten psychoterapeutický výcvik je příprava na tu profesi, asi úplně. Tak jak je to v tomhleto?
- (98) F: Jestli se jako cejtim, že mě to připravilo na to?
- (99) V: No, nebo že ti to pomohlo.
- (100) F: No jo, to určitě hodně, a...že jsem si, teď to myslím obecně...
- (101) V: To nevadí.
- (102) F: Myslím si, že je strašně velký rozdíl mezi psychologama, co maj, a co nemaj výcvik.
- (103) V: A i v tomhle věku?
- (104) F: Jo a je to cítit jenom z rozhovoru, úplně obyčejnýho. Jo, nemusíš toho člověka vidět při práci, je to prostě hnedka cítit a takže to jako určitě jo... ale je třeba pravda, že teďka jsem ve výcviku jako, kde pracujeme vlastně hodně, hodně s pohybem a s tělem, tak jako cejtim, že jako je nedostačující mít, mít jenom verbální výcvik, že se do plno jako věcí nedá dostat a...no...jo.
- (105) V: Že jsou jiný možnosti, třeba někdy vhodnější?
- (106) F: Hm...
- (107) V: Narazila jsi na něco, v té své práci, co ti chybělo? Teda myslím jako v tom vzdělání, nebo v tom výcviku, že sis řekla, tohle jsem mohla umět, nebo nevím si rady, nebo možná... tím se vlastně ptám, co bys do toho výcviku zařadila.
- (108) F: Hm, hm.
- (109) V: Že tam třeba nebylo něco obsažený, s čím ses v praxi setkala...
- (110) F: Asi nic. Jakože jestli, že jo, do toho výcviku vlastně patří i nějak to studium.
- (111) V: Asi ano, no určitě. To je dobře, že to tak vnímáš a tak to asi je.
- (112) F: Že vim, že třeba jsme dělali hodně jako nácviky, třeba, jak začínat první terapii, jak ukončovat terapii, to jsme dělali ne jako v rámci výcviku, jako setkávání, ale v rámci přednášek, což si myslím, že je jako strašně důležitý a to jsme jako dostali všechno.
- (113) V: Jo.
- (114) F: A... asi mi možná chybí, ale to, možná ani jakoby ani nejde, ale jakože si myslím, že ta dasein analýza je tak těžká, že mi chybělo, aby nám jí přednášel někdo snáž.
- (115) V: Jo.

- (116) F: Jakože, a to já si myslím, že já už jsem docela, že já třeba chápu a, a je mi příjemná Anička Hogenová, která vlastně nějak trošku otvírala ty dveře, jako do té dasein analýzy, už pro mě bylo těžší jako rozumět panu Michálkovi, nebo Čálkovi, ale nějak jsem to zvládala, ale vim, že pro mnoho lidí nebyla skousnutelná ani Anička Hogenová, no... ale zas jako nevím, jestli lze dasein analýzu vykládat jako svižně a chápavě a snadno, že vlastně jakoby, ale já jsem na to typ, že k tomu, že mi to nevadí, že mi to přijde jako hezká výzva a vlastně mě baví to, že někdy ve třetíku jsem měla, že trošku začínám chápat, co je to dasein analýza.
- (117) V: Ta podstata toho výcviku.
- (118) F: A vim, že vždycky jsme jakoby přišla z výcviku, ze setkání a říkala jsem si, že to začínám chápat, a pak byl jako další výcvik, a říkala jsem si: Co to bylo, co jsem jako chápala? Já jsem měla pocit minule, že už to jako nějak chytám a mám pocit, že už se mi to zas ztratilo z těch dlaní. Ale jako mně to nevadilo, jako mě to bavilo, ale myslím, že plno lidí tím bylo jako frustrovanější a vlastně... víc a víc jim to spouštělo, to jako: ty vole já jsem si vlastně ten výcvik jako nevybral, jsem v dasein analýze, ta mi asi nesedí, protože nemám na to jí porozumět, kdybych moh, tak si vyberu něco třeba snažšího, nějaký KBT nebo tak.
- (119) V: A ještě se zeptám jako technicky, vy jste tam měli, v té komunitě, i teda psychodynamický, nebo vy jste byli všichni dasein?
- (120) F: Ne, všichni dasein analytici.
- (121) V: Jasně...to není asi pravidlo, nebo, u nás, takhle, u nás to tak nebylo...hm, fajn...Ještě tě k tomu něco takového napadá, a v podstatě náš rozhovor se chýlí ke konci, já jsem, tudle jsem potřeboval, ale ještě klidně nechám nějakou chvíli na to, jestli ještě něco, co považuješ za důležitý...
- (122) F: Co, co, v čem jsou ty výcviky na škole prostě specifický je...
- (123) V: No?
- (124) F: Je to, že člověk jako vlastně teda si je jako úplně nevybere, že se prostě stane, že do něj tak jako spadne, když není nějak hodně informovaný, a taky že vlastně furt je s těma lidma.
- (125) V: Hm.
- (126) F: Což třeba u nás jako ve všech skupinách způsobilo, že tam jak vznikaly partnerské vztahy, vznikaly, rozpadaly se, a...
- (127) V: A bylo to jako přímo oboje, jak v rámci komunity, tak v rámci skupiny?
- (128) F: Napříč skupinama.
- (129) V: Co se s tímhle dělo?
- (130) F: No, to je třeba zajímavý, že jsem slyšela, myslím, že zrovna u vás, že tam byli nějaký jako daný jako sankce, nebo jasný řešení, co se s tím bude dělat.
- (131) V: Není to tak.
- (132) F: Tak já jsem myslela, že tam bylo, že jeden musí odejít ze skupiny, nebo něco takového, u nás jako, jakože jasně, prostě řekli: Jjako nedoporučujeme to, ale jako lásce nezabráníme, takže jako počítejte s tím, že to dělá vlny, nebo dělá to věci nějaký a to jako dělalo no.
- (133) V: Hm a myslíš si, že se s tím nějak pracovalo, pak v těch skupinách... a myslím tím nejen, že ti dva s tím měli nějak, nebo... ale, že třeba i ty výcvikáři to vzali nějak...
- (134) F: Jako určitě se s tím pracovalo, ale vlastně mi to přijde zas podobný jak s tím, jak jsme se bavili, že třeba ten vedoucí si rozjížděl ty vztahy i nějak mimo skupiny, jo že to vlastně, to tak jako zavalilo tu skupinu, že tam jak kdyby pak nebyl prostor pro nic jinýho, že jako...

- (135) V: Zablokuje to určitý věci, i jako...
- (136) F: No, jakože vlastně pak se hrozně moc řeší, nevim, my jsme třeba měli pár ve skupině, a, což když se, když to řekli, že jsou spolu, tak některý lidi to, z nějakýho důvodu strašně těžce nesli, a vlastně to potřebovali nějak zpracovávat, a pak ten pár měl nějaký prostě trable a dlouho, dlouho se trápili, když se rozcházeli, a vlastně do té skupiny to přinášelo strašný dusno, a vlastně my jsme museli se nějak, jako jsme vlastně řešili, co to s náma dělá, když tam je takový dusno. A trochu tam začlo bejt takový, jestli je někdo na něčí straně v té dvojici, a, jo a vlastně to zabíralo čas tomu, aby si tam člověk řešil fakt svoje věci, i když je jako jasný, že jeho věci se na tom ukazují, ale...
- (137) V: No je to zase ta, to, o čem jsme se bavili. Ta z nouze ctnost. Když to jako, ne že by to jako, samozřejmě to je zásadní věc, ale mně připadá, no, do toho nemám co mluvit...
- (138) F: Ještě, a to taky souvisí s tím věkem.
- (139) V: Hm.
- (140) F: Že jsme tam tak mladý, protože jako, to se prostě rodilo hnedka, ty vztahy, jo, už na druhým setkání někdo s někým chodil.
- (141) V: Jo jo jo.
- (142) F: A frčelo to. A já nevim, někdo chodil s jedním, pak chodil s druhým a, jakože teďka jsem ve třetím roku toho výcviku, kde ještě žádnéj vztah nevznik.
- (143) V: Jasně, takže myslíš, že je to daný tou, prostě jinou životní etapou...
- (144) F: Tím, že se nevidíme, ale hlavně, že tam jsou všemožně starý lidi, a mají rodiny...
- (145) V: Hm, jo jo. Takže to si můžu zařadit pod nějakou odpověď na tu problematičnost asi.
- (146) F: Hm Hm.
- (147) V: Tak jo, děkuju. Já to stopnu.

ROZHOVOR G

- (1) V: Tak nejprve bude taková těžká otázka, protože je obecná. Co tě jako první napadá, co ti ten výcvik dal? Co se u tebe změnilo? To podstatný, co tě na první dobrou napadá?
- (2) G: Co mi dal? Nebo co se změnilo?
- (3) V: To je na tobě. Jako podstatný, co...
- (4) G: No, rozhodně. Je to jako nějaký pocit, nebo zážitek komunitnosti a nějaký jako pospolitosti, ke kterému se vlastně vracím jako neustále a z toho čerpám dodnes a pořád to řeším a vlastně i s holkama jako na tohle konto chceme udělat nějaký vlastní zážitkový věci a je to ten princip, že vlastně tam člověk přijde jako jedinec, kterež je respektovanej, respektuje se tvoje individualita, ale zároveň seš v tom jako s ostatníma a sdílíš to a seš přijímanej i v těch svejch jedinečnostech, který...já nevím, třeba jako ti.... jako skrýváš, nebo je nemáš rád, tak se to tam otvírá a je to přijímaný a jseš pořád součástí. To je ta komunitnost, pospolitost, toho že sdílíme všichni, že se můžeme tolerovat, respektovat, tak to je ten zážitek tady tý pospolitosti.
- (5) V: Abych to dobře pochopil, abych tam nepsal blbosti, takže je to to, že ses dostala do nějaký společnosti, komunity, kde jsi mohla sdílet i to, co třeba běžně nesdílíš a pořád jsi tam byla a patřila...
- (6) G: No já bych třeba neřekla, že to běžně nesdílím, já to sdílím, ale to mělo jinej... jinak se to vpilo, jinak... bylo to mnohem víc jako braný na vědomí, a tak se to jako stalo součástí tý skupiny, tý komunity, já jsem tam jako patřila, taková jako sounáležitost, že tam patřím i s tím blbým. A že tam možná patřím proto, že mám to...ale i to. Prostě můžu bejt taková, jaká jsem a samozřejmě teda jako na tom výcviku se neotevřely všechny moje témata, teďka jako zjišťuju až na terapii po dvou letech, nebo po třech letech, ale takovej ten zážitek sounáležitosti.
- (7) V: Jo, že to s tebou, že ty lidi to skutečně vnímali a skutečně o tom věděli, že...přijali to, že taková jseš.
- (8) G: Jo, jo. A drželi jsme pohromadě, i když to bylo umělý, tak stejně jsem cejtila takový zvláštní pouto a vždycky na to budu vzpomínat, prostě ta energie uprostřed tý skupiny, to, co tam bylo jako mezi náma, vlastně ty momenty, kdy jsme tam byli pro sebe a spolu, taková jako umělá rodina, ale, no...
- (9) V: Teď ještě ten rozdíl, co jsi říkala to sdílení tý komunity, tak ta komunita byla něco většího a teďka jsi mluvila o skupině.
- (10) G: Jo, nemyslela jsem tu komunitu, jakou jsme tam měli, tu velikou, ale spíš jako komunitní zážitek, já to teďka pojmenovávám jako komunitnost, spíš když se řekne výcvik, tak si vybavím naši skupinu.
- (11) V: Ano, to jsi mluvila o skupině
- (12) G: O skupině spíš, ale to komunitní vnímám... mělo to i přesahy do tý komunity, ale spíš to, jak jsme tam každej měl svoji úlohu, svoji roli a byla přijímaná, třeba jsme si je střídali, jako nějak jsme se v tom nacházeli a mluvili jsme o tom, a občas to přeskočilo hranice tý skupiny a šlo to do tý komunity, ale nemám ty zážitky s tou komunitou takový, jako s tou skupinou. Ale to komunitní, myslím to, takový to umělý, rodinný, každej má to svoje místo, je přijímanej, zažíváme dohromady tu sounáležitost, pospolitost.
- (13) V: A to je teda asi to hlavní, co ti ten výcvik přinesl, ten zážitek?

- (14) G: Jo, to je, to je pro mě fakt ústřední motiv jako dodnes vlastně, že se k tomu neustále vracím, že to pro mě bylo jako velkej... velká zkušenost, že nemusíš bejt jenom sám a všechno zvládat sám a nebo mít jenom jednu kámošku, se kterou si postěžuješ nebo jako támhle, jako skupinku, se kterou sdílíš jenom mejdany nebo támhleto, ale že můžete spolu sdílet všechno.
- (15) V: Jo.
- (16) G: Asi to má i co dělat s nějakým rodinným zázemím. A každej si myslím, že to bude mít, kdo zažije nějakou pospolitou rodinu, tak bude mít třeba jinej, to... pro mě to bylo i, že my jsme doma tady tu skupinovitost neměli, takže to pro mě bylo důležitý.
- (17) V: Jo, fajn, dobře. Teďka zkusíme ještě víc konkrétně a nejprve mě zajímá, co by jsi na tom výcviku nejmíc ocenila? Teď je to vlastně opravdu o tom, co ti to přineslo, takový ty poklady. Chápu, že se to těžko srovnává, protože jsme třeba víc výcvikama většinou neprošli, je to jedinečná záležitost, ale stejně, co si myslíš, že je pro tebe tím největším přínosem, co ti to dalo?
- (18) G: No já si nejsem... mě se totiž hrozně motá prostě ta komunita, ta skupina a ta učební komunita, já v tom mám trošku...teď nevím, jestli se mám zasoustředit na celek naší školy, protože... a nebo jenom... jako víš, že se v tom teďka ztrácím...
- (19) V: Tak já se spíš ptám ve smyslu těch výcviků skutečně, že co souviselo s výcvikem, ale jestliže se ti to prolíná nejen v paměti, ale i v tý skutečnosti, tak to mě zajímá, to je popis pak...to souvisí s tím výcvikem, není to problém, klidně to povídej tak, jak to cejtíš, jestli myslíš, že je to výhoda, nevýhoda...
- (20) G: A ty se ptáš na nějaký moje jako interní procesy, co jsem se o sobě třeba jako dozvěděla? Nebo...
- (21) V: Nejen, co ses dozvěděla, ale co pro tebe v dalším životě, ať už v profesním nebo osobním považuješ za největší přínos toho výcviku.
- (22) G: Já se budu ale zase opakovat.
- (23) V: To nevádí.
- (24) G: To nevádí? No, jednak to bylo, abych se opakovala, prostě ten zážitek tý skupiny, která drží nějak pohromadě a já jsem její součástí, já mám takový zázemí, i když je to dočasný, i když vim, že je to uměle vytvořený, tak je to nějaký zázemí. A zároveň jako strašně silný momenty byly, ale to už jdu jako k nějakým vlastním zážitkům, kdy mi ta skupina, nebo kdy mě jako jednotlivce v tý skupině třeba, no jako, jak to popsat...ale je to jiný na tom individuálu v tom, že ta skupina mi řekne: Aneto, ty si trpěla...a že mi to vůbec nedocházelo do té doby, prostě jsem si myslela, že to je...jako, že to tak máme jako všichni, a nebo naopak... a nebo, že prostě to tak mám třeba jenom já, a nějak jsem si to už odžila a vlastně mě to netrápí, jo. A oni řekli: To bylo strašný, a vlastně mi tím, no jako vlastně něco rozhrabali, co já jsem měla už nějak urovnaný v sobě, nějak sžitý a oni mi to ukázali jinak a řekli, že to bylo hrozný, ale zároveň mě dokázali jako utěšit. Ale to nevádí, to seš jako šikovná a zvládneme to, ale pojďme se o tom... ale no...
- (25) V: Tak já to zkusím, zase abych...
- (26) G: Hm.
- (27) V: Takže hnedka na začátku jsi říkala, že tě upozornili a to, jako že to bylo hrozný, jako kdyby ti dali dejme tomu nějaký měřítko, protože člověk sám pro sebe ho nemá, ale tím...
- (28) G: Hm, hm, jo, jo.

- (29) V: A zároveň by ses toho, dejme tomu, nebo takhle jsem to z toho pochopil, mohla leknout, tak oni řekli: Ale to nevádí, přece to má svůj důvod a dá se s tím něco dělat.
- (30) G: Jako jó...
- (31) V: Ale?
- (32) G: Spíš jsem cejtila víc tu, jako tu závažnost toho, od té doby jsme se začala dívat...vlastně bylo to jako takovej velkej haló moment, že ty věci nejsou samozřejmý, jasný a v pohodě a život jde dál, ale že tam jsou nějaký bolesti a vlastně, možná... já teďka zpětně mluvím jenom o prvním konkrétním zážitku tady toho aha momentu, dá se na něj vzpomínat a přemejšlim, jakým způsobem mě ta skupina potom opečovala, jestli jsem cejtila nějaký pocit, že bych potřebovala víc mít... a když si to analyzuju na základě nějakých svých současných zkušeností, ale ten moment toho vypíchnutí, toho přesně, toho měřítko, tak to...
- (33) V: Nasvícení...
- (34) G: Přesně, nasvícení...
- (35) V: Jo, fajn, já... ještě tě napadá ještě něco, co ti ten výcvik přinesl? Tohle je teda osobní věc, že u tebe to na něco dovnitř posvítilo, co sis myslela, že je uzavřený, ale znova se to otevřelo...
- (36) G: Teď mě napadlo, že jako fakt hezká věc byla vlastně... já si myslím, že jsem hodně člověk společenskej a že mám kolem sebe fakt hodně různorodých přátel a lidí a že hodně snadno navazuju kontakty a že jako nějak dokážu...mám kolem sebe hromadu lidí, a přesto jsou prostě momenty, jsou lidi nebo skupiny, se kterejma se ani nedostaneš do kontaktu, nebo tě to ani nenapadne...
- (37) V: Hm.
- (38) G: A tam v té skupině jsme měli lidi, který kdybych je prostě... kdybych s nima chodila do třídy nebo kdybych je jako potkala běžně na ulici, tak bych si řekla: No to je prudič, to mě vlastně jako nezajímá, ale pak v té skupině vlastně zjistíš, že ten člověk má něco... že každéj v sobě má něco neuvěřitelnýho, co hrozně dává a že je to obrovská zkušenost...začala jsem se na lidi dívat jako vlastně jinak, že vlastně každéj je cennej, hodně, i když vlastně na první pohled vypadá úplně jinak, než ty, oblíká se jinak, než ty, jinak mluví, než ty, pracuje jinde, než ty... tak stejně vždycky s tím člověkem máte něco společnýho...
- (39) V: A je to bohatství...
- (40) G: Hm...já z toho mám teďka slzy v očích.
- (41) V: Ale, jo, ale musí tomu bejt, nebo takhle to chápu, ale zase musí k tomu být to prostředí, aby se to mohlo vyjevit a o to se člověk často připraví. Ten anděl je támhle schovanej...
- (42) G: Přesně...
- (43) V: Je to bohatství, ale...
- (44) G: Jo, jo... a musíš občas pak fakt pozorně poslouchat, pak tam seděl někdo, kdo to dokázal vypíchnout, nebo jsme si jako pomáhali vlastně...
- (45) V: Že upozornil na to, že...
- (46) G: Zas, no...
- (47) V: Jo, že to je přínos vlastně. Ty jsi objevila tu bohatost ostatních lidí.
- (48) G: Hm, hm.
- (49) V: A někdo té skupině tomu pomohl, vzájemně jste si pomáhali.
- (50) G: Hm...

- (51) V: Ještě je něco, o čem bys třeba měla dojem, že to je to pozitivní, cos tam získala a třeba...
- (52) G: Výcvikáři.
- (53) V: A to myslíš jak?
- (54) G: No, byla to strašně hezká zkušenost, jako s dospělým člověkem nebo s dospělým...já jsem taky byla dospělá, že jo, ale bylo to hodně mateřský, i hodně otcovský, hodně poslouchali, jako byl to pro mě vlastně jako první zážitek, kdy jako...takovýho jako mateřskýho nebo otcovskýho přístupu, nesoudícího, a i jako soudícího v tom smyslu, že mi řekli třeba: Aneto, tohle prostě bylo těžký, že jo. Nebo tohleto jako nemusíš zvládat, nebo jako takový, jakoby vlastně první zážitky se starším člověkem, takovým jako symbolem matky, nebo otce, nebo nějakýho jako...zase jako kdybych byla tenkrát dítě, ale jako vlastně něčím jo, který mi ukázali, že prostě můžou poslouchat a samozřejmě zas ta jejich role byla umělá, a oni tě neměli zavalovat svejma problémama. Tak a jako moji rodiče mě přesně jako...jsem řešila jenom jejich problémy, takže tohle byl jako velkej kontrast v tom, že zas oni nemohli, nebo jako nebylo to...Ale vlastně jsem z nich necejtila ani tu pod...byli tam přirozeně a byli tam rádi a měli mě rádi, no poslouchali...stejně to pro mě bylo vlastně jako strašně dobrej zážitek a je mi to i velkým, jako velkým vzorem...to bylo i v mý práci, i v mým osobním životě. To je skvělý.
- (55) V: Hm, fajn.
- (56) G: A jak se dokázali třeba někoho, někomu řekli něco, co tomu člověku nebylo příjemný a na další skupině se to otevřelo a oni prostě otevřeně přiznali, že to přepískli, že to bylo možná přes čáru a že je to mrzí a že, co můžou dělat a třeba jsme se k tomu zase za rok vrátili, protože to tam furt vězelo, a oni prostě byli pokorný.
- (57) V: Vrátili to tam a nenechali to...
- (58) G: Úplně s pokorou řekli: Ale...já jsem nad tím přemejšlel a prostě jo, fakt jsem to asi přepísk a budu...pojd'me to řešit...velká pokora, to se mi moc líbilo.
- (59) V: A teďka, na druhou stranu se zeptám na věci v souvislosti s výcvikem, který považuješ za negativní a můžeme to vzít i pozitivně, můžeš třeba si říct, nebo se na to podívat tak, kdybys něco takovýho pořádala, takovej výcvik, tak co ti tam chybělo, nebo co bys dělala jinak. Jestli tě takový věci napadaj. Samozřejmě, když tě zase napadne něco toho pozitivního, ono to spolu souvisí, je to nějaký kontinuum, tak to je celkem jedno, teď že mě zajímá taky ta druhá strana.
- (60) G: Hm. No a teďka jako právě nevím, jestli víc k těm metodicejm, technicejm věcem, nebo...
- (61) V: No, to jak to cejtíš.
- (62) G: Cokoli, jo? Nějaký takový jako černý, takový černý body ve výcviku.
- (63) V: No, na cos narazila, co...
- (64) G: No mě...tak já jako...moje zkušenost, ještě jak jsme se tam jako potkávali ty tři skupiny, tak jsem viděla, jak ta jedna skupina se s těma svejma výcvikářema objímá, dávaj si pusu a když se loučej, tak je to hodně emotivní a já jsem jim to záviděla hrozně. Říkala jsem, ježiš my máme nějaký studený čumáky jako, ty nás sotva pozdravěj a vlastně zpětně jsem za to strašně ráda, protože, a to je nějaký můj dojem a myslím si, že to je i to mínus těch Růžičkovo výcviků v tom, že ty věci protejkaj, že prostě slyšíš z jedný skupiny do druhý skupiny, a což by nebylo špatně, kdyby to bylo reflektovaný, ale ono to tam někdy právě hnije, zůstává, lidi si dělaj domněnky, no a když pak zjistíš, nebo se doslechneš, jakože ten povídá tomu, ten

tomu, že jo, a dostane se k tobě, co se dělo přesně tady v té skupině, jakou intimitu a až někdy jako věci přes čáru ty výcvikáři dělali, nebo že to neustáli, přitom na mě působili jako ty nejvíc striktní a zároveň pak si s nima dávali...tak jsem si říkala, že to bylo až takový bezhraniční a vlastně mi bylo i mi...já, jednak si o to víc vážím těch mejh výcvikářů, že si to udrželi, že byli, že byli laskaví, ale profesionální. A jsem ráda, že jsem v té skupině byla. A je mi líto vlastně té skupiny a vlastně jsem se...a byly tam momenty, kdy jsem se styděla trochu i před tadytěma výcvikářema, který jako byli hodně bezhraniční, mi přišlo.

- (65) V: Jako styděla před nima, nebo za ně.
- (66) G: Za sebe, že nám říkali prostě: A nesmíte tady pít... a pak vidíš toho konkrétního, kterej ti jako řekne, že bys to neměl přehánět... a vlastně i když tě zarazí tím pohledem, tak si říkáš: Týjo. A teď jsem se zastyděla, že já vlastně piju a pak ale cejtím takovou křivdu, jakože on je ostřej, ale pak...No, a směrem k té skupině pak mám takový pocity, že si říkám...jo, jako jasně hodnotím kriticky i svoji skupinu a je to, pořád je to školní skupina, má to nějaký jako svoje prostě, svůj svéráz, ale říkám si, jim se ta skupina rozpadla, jakou to... proč se jim rozpadla, jako jakou roli v tom hrajou jednak ty lidi, ale jednak ty výcvikáři, a jak kvalitní vlastně sebezkušenost ty lidi prožili, jestli třeba nebyli poškozený a jak teďka můžou dělat svoji práci. Co si vlastně... a přemějšlím nad tím...oni už profesionálně...ani ne...já si myslím... a říkám si osobnostně možná taky je tam mohl...já vlastně nevím, ale...ale vlastně já jsem jim to tam záviděla, tu otevřenost a tu takovou bezhraničnost, nebo...tak vlastně teďka až...já jsem z toho jako rozpačitá, jestli ty lidi dostali dobrej know-how do té práce. Tak to je za mě jako velkej...prostě nad tím občas přemějšlím.
- (67) V: Asi to nejvíc, nebo takhle to slyším, že to nejvíc souvisí s nějakou schopností těch konkrétních výcvikářů. Tam to narazilo?
- (68) G: To já nevím, to jsou už moje nějaký...
- (69) V: Ty to vidíš z venku, že jo?
- (70) G: Právě, no, právě.
- (71) V: Jo, jo, jo. Ale ty z toho máš sama takovejhle pocit.
- (72) G: Jo. Že to prostě nezvládli. Nezvládli sami sebe, nezvládli udržet skupinu a bůh ví, co se dělo na té skupině a bůh ví, jak ty lidi teďka pracujou. Vlastně, víš, tak mám teďka...jenom takovýhle myšlenky mám okolo toho. Jinak jako věci, co se týká toho, že lidi kritizujou, to prosakování mezi těma skupinama a do té výuky...já jsem to vlastně, já jako sama za sebe, když se něco takovýho dělo během toho výcviku, tak jsem si to hodně, jsem od toho odcházela, když se lidi drbali mezi sebou, nebo to...a tak jsem nechtěla vědět, co tam je na tom, nějak jsem to pozorovala, ale nechtěla jsem, nějak jsem bránila i sama sebe. Abych se do toho nenamočila, pak na komunitě mlčíš a neřekneš, že to víš, ale stejně se k tobě dostávaj, dostanou věci...vadili mi takový ty...byly mi nepříjemný takový ty lži, že některý lidi třeba spolu něco měli a teď na té komunitě jako tak jsme k sobě jako úpřímný, růžověj sliz, tohle, ale nikdo neřekne jako: Hele, tady ty dva spolu choděj. Pojd'me se o tom bavit, jako co to dělá vlastně. A oni si ty informace třeba vyměňujou. Tak. A nechtěla jsem bejt ten třeba práskač.
- (73) V: Ještě bych se tady chtěl, tady tě poprosil o upřesnění. Jedná se teda o nějakou výměnu informací a mě jde o to, jestli tím třeba myslíš i informace, že by někdo vynášel z té skupiny a dostávaly se mimo tu skupinu, anebo tím myslíš spíš to, že to třeba byly pro některý lidi veřejně známý informace v rámci komunity a místo toho,

- aby se o nich mluvilo, tak se o tom mlčelo. Nebo se mluvilo o jiných věcech. Jestli jde o ztrátu důvěrnosti informací v rámci skupiny, anebo o nepráci s informacema.
- (74) G: No, to si teďka nevybavím, to jako, že by přesně někdo říkal, ten vykládal tohle a tohle, to ne...ale spíš nějaký momenty, třeba, který jsme tam zažili na těch skupinách. Že někdo na někoho byl moc drsněj, takový jako obecnosti, spíš ty reakce, jakoby ty, ta dynamika tý skupiny, že se sdílelo občas.
- (75) V: Jo. Že někdo byl smutnej, tak to prostě taky prosáklo, ten dostal dneska čočku.
- (76) G: Ten dostal dneska čočku a ten to přehnal. Ale jako o čem, nebo tak, to...jako mám tam, teďka mi tam, možná, kdybych se hodně zamyslela, kdybychom do toho šli, tak si vybavím, ale už je to dávno, vlastně. Ale dneska jako zase zpětně, musím říct, že po těch letech, vykukujou věci přesně, o kterejch lidi dřív nemluvili a taky najednou už jsou veřejnější, ale spíš o těch výcvikářích zase, že se dozvídám úplně...no.
- (77) V: A ty jsi na začátku zmínila, že se ti propojuje trošičku ten výcvik a ta škola. Tak tohleto téma? Toho, že ta naše komunita byla jak ta výcviková, tak ta školní. K tomu něco?
- (78) G: No, já mám jako...moc to nedokážu asi vysvětlit, nebo spíš mám takovej pocit, jakože skupina je skupina a komunita je vlastně... a mám takovej obraz, že komunita je ten moment, kdy stojíme před Hekrovkou, nebo před Milánskou a tam nějak jsme jako spolu. Že to pro mě není na těch výjezdech, ta komunita. Že to pro mě byla vlastně ta škola, jako...no. Že nemám vlastně moc komunitní zá...nevybavím si žádnéj jako...možná tu hru na konci, nebo že nemám moc zážitek tý komunity jako komunity.
- (79) V: Ano. Jako tý komunity výcvikový.
- (80) G: Tak.
- (81) V: Že to pro tebe nebylo v tom podstatný.
- (82) G: No, jako vlastně bylo, ale nějak jsem se asi nedokázala na to...nenapojila jsem se na to. Nebylo mi tam asi moc dobře, vlastně, když si tak jako vybavím.
- (83) V: Tím myslíš: nebylo mi moc dobře, zase v rámci, když jsme měli komunitní setkání ve výcviku, nebo v rámci tý komunity ve škole?
- (84) G: Ne. Ta komunita ve škole je pro mě komunita - komunita, to mám takovej obraz jako v sobě: jako sluníčko a sdílíme, kdo co píše za diplomku, povídáme si spolu a to by dneska...a jsme tam nějak spolu.
- (85) V: Společnej zájem tam je.
- (86) G: Jo. A zajímáme se o sebe a pomáháme si a nadáváme si a říkáme si, kdo co udělal blbě a kdo dal komu písemku opsat, kdo komu ne. Ale potom na tom výcviku, tam nemám jako moc silný momenty tý pospolitosti jako celý tý komunity. Možná z toho posledního, kdy jsme, kdy jsme...
- (87) V: Jsem si vzpomněl na ten mejdan...
- (88) G: Ten mejdan, ten byl dobrej vlastně. A ta hra, jak jsme byli převlečení. To mi přišlo takový, že jsme tam fakt byli spolu.
- (89) V: Jo. Že tam byl i ten význam tý komunity z hlediska toho výcviku.
- (90) G: Jo. A pak ty výcvikáři nám tam dělali tu šou. To jsme taky jako spolu se dívali na ně, že jo. Ale jako jinak z těch předchozích let si vybavuju jenom, že nás občas V. sprdnul, že nemluvíme, nebo že to blbě vedeme, ale že bych...
- (91) V: Že by ti to něco přineslo...
- (92) G: Vlastně na to...nemám tam vůbec vzpomínky, jenom ty poslední večery, když jsme se loučili. No, vlastně jinak je to takový...nevím, jestli ti tohle k něčemu je.

- (93) V: Určitě. Když bys ještě zapřemýšlela o tom, nebo jestli tě napadá něco, co ti chybí v profesi. Co třeba bys do toho výcviku doplnila, že třeba bys narazila na něco a řekla bys: Jejej, to nevím, my jsme to nedělali.
- (94) G: V tomhle já jsem specifická, že co nevím, to si hned doplním, takže já jsem hnedka začala chodit do dalších výcviků a dalších kurzů, takže...nebo se zeptám někoho, nebo jdu na supervizi, jakože...A jako mohla bych ti teďka říct, jak by se ten výcvik dal dělat líp, ale zároveň to nevím. Jako jestli by to bylo lepší. Jako mohli bychom tam mít víc technik a zároveň vlastně nevím, protože jsme v té škole...já nevím.
- (95) V: Jasně, spíš se ptám na to...nebo třeba někoho napadne něco rovnou.
- (96) G: Něco jako, co by mi chybělo v profesi...Jako, když mluvím...ale zase jsem v tom specifická, já jako...možná by mě to napadalo tehdy, že jako tohle nám neřekli a tohle nám neřekli a co mám dělat? No, tak jako...ano, tak teďka, když si zpětně vybavím...já už jsem ty frustrace hodně potlačila, ale ano, to že jsme nikdo, že jsme nikdo nevěděl, jestli budem psychoterapeuti, nebo nebudem, jestli ten papír jako dostanem, nebo nedostanem, jestli si jako máme udělat individuální terapii, nebo ne, jestli...co vlastně jsme...to byl jako velkej, to byl velkej fail, to byl velkej nedostatek toho výcviku, kdy i...
- (97) V: Ta formální stránka...
- (98) G: ...ta formální stránka, kdy prostě...ale za to může přesně vedení, jo, kdy výcvikáři se pak stávalo, nebo vypadali jako pitomci, že nevěděli, co nám mají říkat. A my jsme na ně...vznikaly tam takový tlaky, že my jsme to po nich chtěli vědět, oni se nám snažili vyjít vstříc, ale vlastně...no a vznikala tam taková úplně zbytečná...zbytečný tohleto, tadyto téma prostě a dodneška to není vyřešený.
- (99) V: Jo, v tom nemáš jasno.
- (100) G: A vlastně, když...tak to bylo velký téma pro mě. Možná bych vyhrábla další...Hm, a co mi teda nepřipadá jako košer, možná to míchání těch terapeutů a to, že nám řeknou, že pak si můžeme vybrat, jakej směr budeme dělat. To mi přijde na štíru, že možná by se to teda mělo stát integrativním, anebo by se to mělo od začátku prostě tematizovat. Mělo by se o tom od začátku mluvit.
- (101) V: A jak...ty jsi vlastně říkala, že si můžeme vybrat, jakej směr budeme dělat...
- (102) G: No, na základě toho, jakou pak máš supervizi, nebo co nám to tvrdili. No a pak nám nakonec řekli, že...Prostě tadyten bordel v tom...v tom formálním.
- (103) V: Koncepce.
- (104) G: A že přesně, já si myslím, že je prima, že tam choděj mladý lidi, vlastně mě to vůbec nepohoršuje, myslím si, že můžeš bejt dobrej terapeut i ve třidvaceti...nevím jako, možná je větší pravděpodobnost, že budeš lepší terapeut starší, ale vůbec si nemyslím, že je špatně chodit takhle brzo do výcviku, otázka je...???před začátkem práce je delší, to si myslím, že se ale spíš týká supervize, ale co je prostě chyba, že tam těm mladějm lidem, který namlsaj na ten komunitní zážitek a oni si za něj zaplatěj a oni vlastně ho prožijou, ale vlastně tě rovnou hoděj do...tak ty budeš dasein, ty budeš tohle a ty vlastně ani moc nevíš, co to je dasein a říkáš si: No, tak jo. A pak ti řeknou: A tenhlecten má SUR a tenhle má psychodynamiku, tak vy budete psychodynamická skupina a ty taky si vlastně musíš načíst, co to je vlastně SUR a co to je psychodynamika...a je to takový,,no, tadyto...že se o tom nemluví od začátku.
- (105) V: Zajíc v pytli.
- (106) G: Co říkáš?

- (107) V: Zajíc v pytli.
- (108) G: Takovej zajíc v pytli. A nemůžeš si moc...a nemůžeš se...a ptáš se: Co to je za zajíce? A oni říkaj: My taky vlastně moc nevíme. Tak to jsou takový momenty, kdy jsem byla našťvaná. A zároveň ten zážitek, o kterým jsem ti mluvila předtím, to všechno přebije. A nějak to zvládneš profesně, já si ty věci doplním, ale je to opruz a je to zbytečný. Stačilo by říct, je to průser a my nevíme, že jo. Že ten Růžička prostě neumí říct: Sorry, nevím. Že prostě se snaží to furt nějak..."
- (109) V: Ještě můžem, jestli tě ještě ...já v podstatě jsem...
- (110) G: Nasycen.
- (111) V: ...dostal, co jsem potřeboval, ale ještě to zkusím chvíličku nechat, třeba ti ještě něco vytane.
- (112) G: Mrzí mě, že jak jsem věřila, že nám ta pospolitost zůstane, že vlastně nezůstala. Jako, že...a vlastně nevím, která, jestli ta komunitní, nebo ta skupinová, ale zároveň, když tebe teďka vidím po kolika letech, tak mám pocit, že to není taková doba.
- (113) V: Jo, že jako něco zůstalo, ale my to možná nevyužíváme...
- (114) G: No, no. Se dojímám teďka.
- (115) V: Limonádou. Možná je to o nějaký návaznosti, nevím.
- (116) G: Hm.
- (117) V: Tak děkuju.
- (118) G: Tak jo.

ROZHOVOR H

- (1) V: Tak já tě... nejdřív bych rád, kdybys mě řekl, co pro tebe zásadního ten výcvik znamenal. Je to hodně obecný, ale je to opravdu, co tě prvního napadne. Abychom se tak nažhavili.
- (2) H: Hm. No, tak zpětně vlastně, když o tom přemejšlím, tak když se řekne ta škola, tak pro mě je to spíš ten výcvik. Jako rozumím tomu, že teoretický znalosti jsou bezpochyby důležitý a nevím, jestli tady nebudu přecházet úplně do nějakýho širokýho vysvětlování, jo, ale ten výcvik pro mě je vlastně nějak ten střed kontaktu s těma lidma a takovej ten jako mikrosvět, jak vlastně fungují ty skupiny a vlastně, posléze i ten život. Pro mě to, jak tam lidi spolu interagují, jsou jako v tom kontaktu, a když se vlastně otvíraj, jak to všechno funguje, tak asi i nějaká možná...abych odpověděl na tu otázku, co mi to tedy vlastně jako dalo, nebo co to bylo...?
- (3) V: Hm.
- (4) H: ...nebo jakej přínos to pro mě mělo? No, tak pro mě možná konkrétně víc schopnost jít jako do toho světa, protože mám pocit, že jsem jako víc introvertní člověk, tak možná sdílet víc ty svoje věci a... možná i nějaká ta sebejistota v tom, že vlastně jako lidi máme všichni relativně hodně podobný problémy a potýkáme se s podobnejma věcmi a vlastně v tom sdílení je nějaká hrozně velká síla. I když do toho nemusí vyloženě vstupovat nějakej ten...že si to nemusíme označovat jako terapii vyloženě, ale že se tam stejně vlastně něco jako děje.
- (5) V: Hm. Jo, já to malinko budu...zopakuju, abych pak si byl jistej, že to správně interpretuju. Takže, jednak ten výcvik pro tebe byl asi tou nejpodstatnější složkou toho vzdělávání tý školy...
- (6) H: Hm. Ano.
- (7) V: ...a souvisí to s tím, že jsi se sám, spíš jako introvert, dostal do kontaktů a umožnilo ti to se víc otevřít a zjistit, že v sobě máš ty cenný věci, že se o to můžeš nějak opřít...
- (8) H: Přesně tak, přesně tak.
- (9) V: Takže tohleto zjištění. Hm, dobře. Teď to zkusíme víc konkrétněji a zajímá mě, čím myslíš, že ten výcvik je, nebo byl pro tebe, nebo jak jsi to cítil, nejpřínosnější? Co jsou ty...i třeba když si vzpomeneš na nějaký okamžiky zlomový, důležitý. Co jsou ty prvky, který pro tebe byly důležitý?
- (10) H: Tak to je velmi složitá otázka. To první, co mě nějak hned napadlo, tak je vlastně i tím, že jsem to tak trochu jako už i v té době bral i na začátku, že to je nějaká příprava k té práci jako takový, tak už nějak i vlastně ta větší sebedůvěra v tom, jestli intuitivně dokážu jako vlastně pochopit, když to tak řeknu, jako toho člověka i to jádro toho...nemám rád slovo problém...no ale...
- (11) V: Situace.
- (12) H: ...jádro té situace, přesně, co ten člověk v tom jakoby potřebuje a... nějaký pro mě i konkrétně, protože jsem byl starší, než jsou jakoby moji spolužáci a předtím jsem si prošel jako hodně jinejma věcmi, tak takový jako trochu sebezpotvrzení vlastně nějak, že jsem se cejtíl jako fakt v tom svém, v té své říši, jako ve vodě, kde i to hrozně jako sedělo a kde mě to hrozně bavilo, vlastně. Ale ten systém, jak jsme se o těch věcech bavili, jakou jsme tam měli tu naši skupinu a vlastně i ty výcvikový vedoucí a bylo to takový jenom...je to pro mě těžký to vlastně dávat do

slov a nějak to zpředmětnit, ale fakt jsem se cejtil jako ryba ve vodě. Jo, v tom, a i když to tak jako nevypadá, tak to pro mě bylo vlastně hrozně důležitý. Takže se to týká jak toho výcviku jako takovýho, tak vlastně i té činnosti, která pro mě byla nějak v tom důležitá a...

- (13) V: Tím myslíš činnost v rámci toho výcviku, nebo něco jako kolem té školy?
- (14) H: No, jako vlastně i lidská činnost. Jo, v tom, že tohleto vlastně má smysl, ale že v tom běžným světě jsou vnímány jako takový soft skills, který nejsou úplně jako uchopitelný pro každého a pro spousty lidí to může bejt takový jako, že to není vlastně nic moc extra jako důležitýho a tady vlastně v tomhleto světě to bylo bráno jako něco, co je potřebný a vlastně nás to tam jako všechny spojovalo. Ta společná činnost je v tom výcviku...jako že jsme to brali jako...byla to jako opravdu událost v průběhu toho roku, že to nebylo nějak, jakože jedeme na nějaký soustředění, ale my jsme se vlastně s kamarádem smáli, jak se tomu vlastně říká výcvik, jako, že z venku to vypadá všelijak, ale pro nás to mělo i takovej jako posvátný charakter. Takovej rituál vlastně i, a nějaký setkávání v rámci toho, kdy jsme si sdělovali vlastně i věci, který se i ne vždycky říkaj v rodinách. Takže v tomhleto to asi bylo hodně silný. Ta sounáležitost i těch lidí v tom kruhu.
- (15) V: Hm. Takže jako první jsi, myslím, zmínil to, že...co to bylo? To jsem...
- (16) H: No, vlastně to prostředí, že jsem se ocitnul v něčem, co opravdu pro mě bylo takový jako domácí prostředí...
- (17) V: Jasně, jasně, že ses najednou vyskytl mezi lidma, který to pocíťovali možná podobně jako ty a dávala se tomu ta vážnost, posvátnost jsi to nazval, že to byly až posvátný setkání. Jo... a teď jsem si vzpomněl, co bylo to první...předtím jsi říkal, že ti to potvrdilo to, že máš nějakou intuici...myslel jsi to tak, že jako když ty tvoji kolegové v tom výcviku něco sdělovali, tak jsi pro to měl...cítils to třeba předem trochu, nebo dokázal jsi...a to tě jaksi utvrdilo, že...
- (18) H: Nějak mi to pomohlo v tom, že když se o tom v normálním běžným světě a řeči jako nemluví, tak že existuje něco, nějaký, my tomu říkáme hodně empatický vcíťování, někdo jako intuice, ale že jako lidi máme schopnost toho člověka, nějak mu porozumět nejen na té bázi jako informací, ale že můžeme jít nějak za to.
- (19) V: Hm.
- (20) H: Tím, jak to nemám úplně připravený, tak...
- (21) V: To je nejlepší.
- (22) H: Mě to v té šíšce jen tak mluví, ale...no, že to jde za nějaký běžnej rámec jako té empatie a ten výcvik člověku vlastně dovoluje, nebo mu v tom dává jakoby bezpečný prostředí toho, že tam si může dovolit tyhle věci nějak jako víc prozkoumávat a říkat je jako nahlas a že tam není žádný jako vyloženě silnej prvek toho, že by někdo někoho za to jako soudil, nebo si něco jakoby myslel, ale že to všichni cejtěj tak jakoby trochu podobně a spíš, když je tam někdo, kdo...pro koho jsou tyhle věci hodně jako nový, tak spíš se na to kouká jako na nějaký otevřený dveře, než že by to bylo bráno jako něco divnýho, nebo že by se z toho dělala primárně jako sranda. Asi v tomhleto mi to přineslo nějaký větší klid na duši, nebo větší sebedůvěru v sebe sama, no.
- (23) V: Hm. Jako ve smyslu, že to, že to existuje, tahleta, tenhle náhled na svět, nebo část náhledu na svět, nebo ve smyslu nějakých tvejh schopností třeba.
- (24) H: Asi spíš jako schopností. Já jsem nikdy nepochyboval, že tohleto je jako ten...
- (25) V: Jo, jo. Žes to mohl nacvičit. Když to byl výcvik...
- (26) H: No, to jo.

- (27) V: Zjistit, že to funguje.
- (28) H: Jo, ono to zní hrozně předmětně, ale jo. Prostě, že to existuje a že to funguje a vlastně mi to přinášelo velkej pocit radosti z toho, jenom že jsem to v tom jakoby viděl. Že, když to připodobním, že jako...
- (29) V: Tys to říkal hezky: cítil ses jako ryba ve vodě.
- (30) H: No, jo, jakože prostě člověk tak mohl konečně jakoby běhat tak, jak mu to v tom vyhovuje a, neumím to nějak víc teďka jako popsat...
- (31) V: Jo, dobrý, hezky jsi to popsal. Tak, to je tadle... a ještě tě něco napadá, tak jako podobně zásadního?
- (32) H: Ta otázka teda byla to, co mi to nejvíc přineslo, nebo...
- (33) V: No, takový, co na tom nejvíc oceňuješ, co je pro tebe to zásadní...
- (34) H: Nevím, nějak mě vždycky vlastně zajímaly lidský vztahy a tady mě jakoby fascinuje, že už tak jako jednoduše koncept vlastně toho, že se lidi na začátku, který jsou jedna třída a jako parta, který by normálně spolu chodili do hospody a asi by tam nebyly žádný výrazný, nějaký možná výkyvy v tom prožívání, tak to, že se rozdělili do těch tří, já tomu říkám – kmenů, a pak jsou ještě součástí té velký vlastně jakoby komunity, jako co tam vlastně všechno probíhá za věci, že si nemůžu pomoci, ale že to pro mě opravdu symbolizuje nějaký ten svět dřív, jak byly ty kmenový uspořádání a jak ty kmeny spolu nějak musely jako jednat a jak, ať si hrajeme na cokoli, nebo ty věci vidíme různě v té západní civilizaci, tak přece jenom tam prostě nějak promlouvaj takový ty... no, nevím, chce se mi říct, nějaký ty archetypální jako chování jak těch lidí, tak těch kmenů, který jsou jako pospolu, to mě v tom vlastně jako fascinovalo vždycky jako, a někdy mě i mrzelo teda, že... ale to asi taky byla nějaká moje vlastně zkouška, že ne všichni lidi v tom byli možná tak zaujatý, nebo...
- (35) V: V tom se takhle angažovali...
- (36) H: Se takhle angažovali. Někdy mi přišla škoda, že toho víc vlastně jako nevyužíváme, že... že někdy, když tam došlo k nějakým konfliktům a hádkám, tak už se tam držely vlastně jako hodně dlouho a nestalo se, nějaký, jako něco z toho, že tam byla taková... ale zas to je jako život, to k tomu prostě patří a každé ten život je v tom prostě asi jedinečnej, takže to zase nejde takhle říct.
- (37) V: Hm, jo. A je to teda, myslels, jestli jsem to dobře pochopil, že ta výhoda je, že ta škola nebo ten výcvik poskytl to prostředí, kde se tohle může vyjevit, nebo v čem bylo to... čím se to stalo, že to šlo.
- (38) H: Čím se to stalo... no, tak bezpochyby jako...vytvořilo se tam nějaký prostředí, ve kterým to bylo jakoby možný, protože v tom samostatným kolektivu jako té třídy... by se určitě taky dělo jako vztahových věcí, ale tady pro to byl ten prostor, že do toho absolutně nevstupovalo, nevstupovaly žádný výkony jako toho, jakou mám mít známku, jak se projevují před třídou, když musím mít nějaký přednes, ale byla to čistě ta jako lidská rovina, která ale zároveň byla něčím jako ohraničená, že to zase nebylo jenom jako parta lidí přesně jako jede na hory do jedné chaty, ale furt to mělo nějaký jako, nevím, jestli je to správně pojmenovaný, ale ty rituální prvky toho, jak na začátku byla nějaká ta iniciace, člověk se jakoby tam dostal a nějak jako se opravdu jako sžil s těma lidma. Prostě vytvářely se tam fakt, pro mě takový malý kmeny, který byly pro mě v něčem, hodně jako rodinný, nebo jak to mám říct, který suplovaly tuhle věc, kde my, v tomhle našem světě, mám pocit, to už prostě tolik nezažíváme.
- (39) V: Jo, jo, jo.

- (40) H: Tak to pro mě byl ten, v tom ten pocit...
- (41) V: Nezažíváme, ale... přesto, že to existuje...
- (42) H: Přesto, že to existuje... přesně tak.
- (43) V: Hm. Jo, fajn. Dobře, tak to jsou ty jako... to, co ty na tom oceňuješ, co ti něco dalo a mě teďka zajímaj ty věci, který...se kterejma... ty už jsi jako naznačil jednu... se kterejma jsi třeba nebyl úplně spokojenej. Já k tomu chci jako přistupovat pozitivně v tom smyslu třeba, že bys něco takovýho pořádal, tak co bys zlepšil, nebo co ti chybělo? Jestli něco takovýho je.
- (44) H: No, tak to je hrozně složitá otázka. Jestli nevdá, tak se musím trochu zamyslet...
- (45) V: Vůbec, jo jasně, chápu.
- (46) H: To nevysypu takhle z rukávu...
- (47) V: Tomu rozumím. Ještě možná, aby tě to tak jako nestresovalo, jedna věc je, já jsem to... na to, na tebe naklad rychle, ale jedna věc, dejme tomu, je to, co ti z nějakýho důvodu jako nesedělo, co se ti nelíbilo a možná až pak další otázka by mohla bejt, jestli bys to třeba dělal nějak líp, nebo...abych ti to jako... to nemusíš, že jo, vědět, tak jenom...
- (48) H: Tak jako to, co mě tam osobně mrzelo, ale to asi není úplně jako... neumím si představit, jakou oficiální cestou by se to dalo zlepšit, že občas jsem vnímal, že některý lidi to právě jako... tomu tu posvátnost tolik nepřikládaj a už jako porušujou takovou... základní pravidla typu, že se nevynášej.
- (49) V: Hm.
- (50) H: ...což, i tím, že já jsem vlastně měl v té třídě jako vztah, tak i tím jsem si to vlastně já držel, že jsem bral, že ostatní lidi, který navíc jako to nepotřebujou tolik sdílet s nikým jakoby...no prostě jsme tam cítil to, že to lidi jako vynášej... což mi bralo trochu ten pocit toho bezpečí, nebo nějaký té posvátnosti jako v tom kruhu, ale takový pravidlo jako existovalo, takže jako ono je to potom na těch lidech samozřejmě, jestli to porušej nebo neporušej, tak to je asi jenom subjektivní věc a... co mi tam ještě vadilo? Mně tam nic takhle jako vyloženě nevdalo, protože všechno jsem to bral, jako že je to součástí prostě té dynamiky toho výcviku, která byla unikátní v tom, že jsme si ji vlastně sami jako tvořili, a to se mi na tom tak líbí, že to je spontánní, že to není nic jakoby připravenýho, takže jsem v tom hodně opatrně říkat, co bych změnil, protože mám pocit, že zase...
- (51) V: To jde samo.
- (52) H: Jaký ty pravidla víc by se do toho vložily, tak by zase mohly ovlivnit nějakou tu spontaneitu toho... a když to tak řeknu velmi jednoduše, tak jak je na nějakých těch vahách taková ta větší bezpečnost a na té druhý jakoby větší svoboda, tak já se jakoby víc příkládám k té svobodě, protože ty lidi si to můžou jakoby tvořit, jakoby ta svázanost těma pravidloma za mně, i v tom běžným světě, tolik nevyhovuje, takže možná větší... větší vstupování těma, jako, výcvikářema, že...cejtim, že teda s těma našima já jsem hrozně spokojenej, i když vím, jak to samozřejmě bude znít, ale nějak bych si přál... i když oni tam byli jako skupina, těch šesti lidí, tak aby do toho možná víc vstupovali, nějaká rada těch starších, možná, aby to víc jako, ne dirigovali... to asi není správné slovo...ale stejně, tak jako dítě má nějaký svůj volnej prostor, ale když už jako přechází hodně ty mantinely, nebo jako nic nedělá, tak bych trochu víc možná očekával od toho dospělýho, aby se do toho nějakým způsobem vložil, což tady nám možná ponechávali v něčem hodně velkou svobodu a my jsme si to jako sami tvořili, což je jako skvělý, a já bych do toho vlastně vstupoval stejně jako oni na začátku taky, ale tím, že jsem si tím prošel a viděl jsem,

jak se to dokáže i jako v něčem zaseknout – ta dynamika – tak možná, kdyby do toho nějak vstoupili a víc to rozptýlili, tak... i za cenu toho, že by nám na chvíli vzali tu možnost si to vyřešit sami, tak zase vidím, že když se něco zasekne na dva roky třeba, tak mi to přijde jako škoda... to je můj subjektivní pohled na věc. Nevím, jestli to bylo srozumitelnější.

- (53) V: Jo, tak já to zkusím nějak parafrázovat, jako že když něco nešlo, tak že bys možná uvítal, že by tomu oni s nějakou větší znalostí nebo s nějakým nadhledem mohli třeba trochu pomoci, aby se to rozběhlo.
- (54) H: Jo,jo. To si myslím, že jo. I když vím, že my jsme měli jako ten dasein, kterej...kde to je možná víc jako rozvolněnější, než ta psychodynamika, nebo nějakej jinej přístup těch výcviků, takže zase možná jako ctili to, že to, co se prostě v životě...jako já jsem o tom hodněkrát o tomhle přemýšlel, takže jsem si říkal, že se v tom ctilo to, jako je to v životě, jako máme ty možnosti je změnit, ale to za nás vlastně moc neudělá. Takže je tam možná takovej trochu skrytej i smysl v tom, abychom si za to vzali tu vlastní odpovědnost. Protože jak tak vnímám hodně ten, jak vnímám ten školskej systém jako celek, tak tam naopak jako, je tam furt nějaký tlak od těch učitelů něco se jako naučit, nějak to odprezentovat a tady naopak člověk cítil tu svoji vlastní svobodu v tom, že když se k tomu nějak nepostavíme, tak se k tomu člověk nepostaví a nic se jako dít nebude. Ale má tu... možnost bezpochyby jakoby má, a má i možnost oslovit toho výcvikáře v tom, aby třeba mu v tom nějak pomoh, což je pravda, že jsme se k tomu stavěli, jak jsme se stavěli, a pak se nebylo jako čemu divit. Takže tohle zase na tom jako oceňuju, že to asi není úplně černobílý, no.
- (55) V: Takový nějaký jako sepětí tý svobody, ale zároveň tý odpovědnosti za to, co to bude. Že vlastně to vyvolá, ta svoboda vyvolá...ale ono...no tak, co teda bude?
- (56) H: Přesně.
- (57) V: Tak něco by jsme měli, nebo...mohli, nebo...Zmínil jsi ten fakt, že jsi v rámci toho výcviku byl starší.
- (58) H: Hm.
- (59) V: Já jsem pochopil, jako v nějakým poměru k těm svejm kolegům ve výcviku, tady s tím máš něco spojenýho?
- (60) H: Tohle bezpochyby jako cejtím, že to tam nějaký faktor jako hrálo. Neumím úplně říct jako, jakej. Já vlastně přemýšlím, o kolik jsem byl jako starší, ale vlastně významně, o sedm, o osm let jsem byl starší, což je skoro jako, což je celá jedna vysoká škola plus jako něco, což je docela jako hodně času. Přijde mi, že nějak já jako ten čas potřebuju ve všem, takže jsem i jako pomalejš dospíval, takže mě to hodně nějak sedělo. Určitě jsem nebyl zase o tolik, jako když to řeknu, významně vyzrálejší na to, o kolik jsem byl jako starší. Na začátku jsem to pro sebe bral jako nějaký vlastně handicap tím, že jsem byl jako starší, jak mě i ta skupina jako mladších lidí přijme, ale to se docela tak nějak přirozeně stalo, protože...nějak jsem do toho přirozeně zaplul, dělalo mi to hrozně dobře bejt jako mezi takhle starejma lidma, prostě jsem s tím žádný problém neměl. Jako i když občas na to samozřejmě vtípky byly, ale jako v dobrým.
- (61) V: Hm.
- (62) H: A co se týče toho výcviku jako takovýho, tak to je těžký říct, no. Jako lidská osobnost ,mi přijde, že dospívá a zraje různě a někdo je hrozně takovej jako zralej, hotovej člověk v jednadvaceti a někdo není hotovej ani v pětatřiceti, což vidím jako u sebe hodně. Takže jako těžko říct. Já sám sebe...jsem si občas říkal, že kdybych

tam měl být já jako ve dvaceti letech, tak nevím, jestli bych... neumím říct, jaký efekt by to mělo, jestli by to naopak jako urychlilo ten vývoj v tom prostě dobrým, nebo by toho na mě bylo jako hodně a neuměl bych právě v tom vidět jako tu posvátnost zase, protože bych to tak bral, že jdu z té střední na tu vejšku, a tak jako se rozkoukávám, to je těžký, no, já, já zase jsem v tom měl jeden důležitý faktor, což možná cejtím, že by bylo dobrý zmínit, že já jsem to bral tak vyloženě fakt jako za odměnu, že tam jsem, tím, že jsem si předtím musel projít jako vysokou školou, kam mě spíš jako tlačili moje rodiče, tak tohle pro mě bylo něco, co jsem... to pro mě byla opravdu jako odměna a bral jsem to jako v uvozovkách čest, že jsem se tam mohl jako dostat a být tam. Že... tak jsem i k tomu jako přistupoval, což nemusí být určující tím věkem, no. Ale nevím, jak to mám opravdu jako, vím na co se ptáš, ale neumím to úplně jako soudit v tom, protože mi prostě bylo, kolik mi bylo, a já jsem to bral, jak to je v ten moment a...

- (63) V: A když to vlastně takhle zmiňuješ, že tam byl jako pro radost, že jako věděl, proč tam jsi, prostě tohle sis chtěl užít, nebo v tom prostředí být, tak možná je to něco, čím se jako trošičku jako vymezuješ právě vůči jiným lidem, který třeba to tak neměli, nebo pletu se? Je to nějaký téma?
- (64) H: Vymezuješ, jak to myslíš přesně? Jako, že...
- (65) V: No, že třeba byli lidi, u kterých jsi mohl pocíťovat... já jsem tě do toho nechtěl nějak natlačit...
- (66) H: Ne, ne, v pohodě.
- (67) V: Že to tak neměli, že vlastně nevěděli, proč tam jsou.
- (68) H: Jo, jako bezpochyby, jako to byl fakt toho výcviku a té školy, že samozřejmě se tam dostali lidi, který to měli jako já, tak lidi, který prostě cejtí, že chtějí být psychoterapeutama, ale jako rozkoukávali se v tom hodně, a tak brali to, že jako kam je ta cesta zavede, pak tam byli i vyloženě lidi, který jako třeba vůbec nevěděli a vlastně se to pak i ukázalo v průběhu těch let, že buď s tím výcvikem skončili, anebo, nebo se vlastně vydali jako v tom profesním životě úplně jako jiným směrem. Ale já jsem... takže já jsem to vnímal, ale zase jak jsem měl zkušenost jako sám se sebou, že já jsem se taky jako dlouho hledal a nikomu jsem to jako nebral za zlý, nebo...
- (69) V: Jasně.
- (70) H: Nebo v tom slova smyslu, že jako přímo jemu, ale, ale jako zároveň jsem v sobě měl to, že jsem chtěl vytvářet ten prostor, kde... aby to pro nás všechny bylo jako důležitý, což asi mě i učilo, že ne vždy v tom mám tu moc to dělat a že to i není žádným mým úkolem, abych vlastně... že abych se ironicky já vlastně nedostal do té situace, že někomu vlastně tlačím tu psychologii, když sám jsem si zažil to, že mě někdo tlačil někam, kam pro něj to asi dávalo smysl a bylo to důležitý, ale moje to prostě jako nebylo. Takže jsem to bral jako takhle.
- (71) V: Že to není jejich povinnost, aby ses tím...
- (72) H: Že to není jejich povinnost, no, je to takový, jasně, je to takový křehký, protože oni tam zase jako docházeli a k něčemu se zase tak jako upsali, takže vlastně v té škole bych to neřešil vůbec. Tam když to řeknu, to není můj problém, jestli tam někdo má jedničky, nebo pětky...
- (73) V: Nebo jestli tam chodí, nechodí.
- (74) H: ... to jako je mi úplně jedno, to je jako každého věc, ale v tom výcviku tím, jak to bylo ještě nějak jako společný prostředí a společně jsme si to tvořili, tak... ale

- zase abych byl férovej, tak tam nebyl nikdo, kdo by vyloženě jako říkal, že to je na nic a že to, že se tam třeba neprojevoval...
- (75) V: Že to kazil.
- (76) H: ...že to kazil vyloženě. To si troufám tvrdit, že jakoby ta tíha trochu jako těch lidí tam, ty skupiny, ho někam minimálně musela jako sunout, do nějaký ty pozice, takže...nebo aspoň já jsem si to ve svý skupině nezažil. ...Už jsem zase trošku zapomněl, co byla úplně ta původní otázka, ale...
- (77) V: No, ta otázka byla na ty nějaký negativní...nebo něco, co by jsi zlepšil.
- (78) H: Jo, ty negativní. Jo, to, co mě v tom ještě jako napadá vlastně je ta dimenze toho, že jsme byli všichni jako spolužáci.
- (79) V: Hm.
- (80) H: A vím, že jsem vnímal, i když jsem do toho samozřejmě nemoh tak vidět, a určitě si plánuju v budoucnu udělat ještě jinej výcvik, tak to, že jsme trávili ten čas jako spolu i v tý třídě, a pak se tam vlastně i dělaly skupinky, i v tý třídě, jako kamarádký, který k sobě měli blíž a troufnu si tvrdit, že to určitě nějakým způsobem muselo ovlivňovat potom ten, ty vztahy v těch skupinách v tom výcviku, protože už tam někdo měl k sobě jakoby blíž a někdo ne. V tom slova smyslu, že nebyl spravedlivě rovnoměrně roz...jako ten čas toho, že tam všichni spolu trávíme ten čas na tom výcviku, ale že pak jakoby mimo ho trávíme jako tak, jak chceme my, což vnímám, že možná, kdyby jsme se znali jenom na těch výcvikách, tak by ta dynamika byla dost jiná. To, jestli lepší, nebo horší, to neumím samozřejmě vůbec jako posoudit. Ale jenom cejtím, že to bezpochyby nějaký jako důležitý faktor v tom celkovým výcviku jako je.
- (81) V: Jo, že se to třeba v něčem mohlo posunout, nebo v něčem zabrzdit, u čeho ty ostatní nebyli.
- (82) H: Jo. Někoho cejtím, že se to tam zabrzd'ovalo, protože nám třeba bylo vyčítáno, že si hodně ty věci, už jako naše osobní, říkáme v běžným životě, že jsme jakoby hodně blízky kamarádi, páry z nás... a že pro ně, že oni se v tom cejtěj hodně jako vyřazený, nebo jako že to pro ně není úplně fér.
- (83) V: Jasně.
- (84) H: Protože už třeba nemáme tolik, už nemáme tolik potřebu tam nějaký věci zmiňovat, nebo je sdílet, protože už byly vlastně jako posdílený.
- (85) V: Hm.
- (86) H: Ale, ale vím, že i když jsem to tam jako vnímal, tak že to jako úplně nešlo uměle jako vytvářet, protože zase jako jsme si samozřejmě vážili těch přátelství, který nám tam vznikly a jako chtěli jsme spolu bejt víc, takže... A to nemluvím o intimních vztazích teďka, teďka mluvím jako opravdu o kamarádskejch vztazích.
- (87) V: A ty intimní vztahy, to asi je ještě intenzívnější.
- (88) H: To je úplně kategorie, úplně sama o sobě, kterou teda samozřejmě tam na začátku je potřeba zmínit, že pravidlo bylo, že...nebo pravidlo... nebylo to zakázaný, ale vím, že to bylo velmi výrazně doporučený, aby jsme jako netvořili intimní vztahy, k čemuž...nechci, aby to znělo nějak jako ironicky, nebo zle...ale musel jsem se tomu tak jako trochu vnitřně smát, protože...jo, znám teda i výcviky, kde když se to stane, tak ten člověk prostě musí ten výcvik opustit, nebo se ty páry musej rozdělit, což jako respektuju, ale neumím si úplně představit, že ve společenství čtyřiceti lidí, který spolu trávěj jakoby pět let života, a velmi úzce, tak že tam jako nevznikne nějaký, nějaký jako, něco, co jde za míru těch jako kamarádkých sympatií, ale je pravda, že já jsem teda měl vztah ne v tý svý skupině

a stejně mě to tam ovlivňovalo a ještě tam byly vztahy, který byly v tý skupině, a to potom teda velmi ovlivňovalo ten, ten až negativně, jo, takže. Hrozně tomu pravidlu rozumím, zároveň si neumím úplně představit, kromě nějakýho tohohletoho tvrdýho řešení, že ten člověk ví, že bude muset opustit ten výcvik, že by se to nedělo, ale stejně se to teda vlastně děje, jak to z těch výcviků známe.

- (89) V: A ty jsi teďka jako řekl, že tys to měl v rámci komunity, to teda nazvěme, ale ne v tý skupině, ale že v tý skupině se to dělo, že byl nějaký pár a že vlastně to bylo až negativní. Z toho jsem zas trošku jako si tak pro sebe řekl, že vlastně na tom jsi mohl vidět i něco pozitivního, jako když to bylo v rámci tý komunity. Nebo jak tomu rozumět? Nebo jenom, že to bylo negativnější, když to bylo v rámci tý skupiny?
- (90) H: No, tak, pro mě to mělo negativní prvky v tom, že tím, že jsem tam měl jakoby partnerku, celkově na tom výcviku, tak to bylo jakoby jiný, i když se přiznám teda, že jsem si to malinko sobecky dělal tak, že jsem se snažil, aby mi to do toho co nejmíň vstupovalo. Jsem tam chtěl hodně bejt ve vztahu s těma ostatníma lidma a prožívat to jakoby skupinově, netrhnout se to... toho jakoby jenom individuálního párovýho vztahu, kterej si tam jakoby jede po svým. Což vím, že takovýhle lidi tam byli taky. Ale mělo to samozřejmě nějaký jako negativní dopady na ten vztah, protože moje bývalá partnerka to jako takhle úplně necejtila vždycky a zároveň mě to nějak trochu blokovalo v tom, že i když nebyla na tý skupině přítomná, tak se přiznám, že jsem se ne vždy tak svobodně vyjadřoval a tak jako svěřoval, protože jsem v sobě za prvý měl nějaký jako vědomí toho, že jí se to ne úplně jako líbí, což teď už s odstupem jakoby vnímám, že to byl taky trochu její problém, protože to prostě bylo nějaký naše právo, nebo jak to říct, no, právo... bylo to smyslem prostě toho výcviku a mám pocit teda, že já jsem jí to právo jako poskytoval bezpodmínečně a mě se ho tak jako nedostávalo. To je ale jako osobní pohled na věc. Takže to asi mě tam hodně ovlivnilo a vím, že tam v tom výcviku i na mě jako bylo hodně řečeno. Že to lidi takhle jakoby vnímaj, že jsem tady v tomhle jakoby uzavřenější a víc si jako držím to soukromí toho vztahu... kdyby to byla nějaká holka, s kterou chodím mimo tu školu, tak bych si asi víc jako dovolil říkat, co v tom cejtím a co mi v tom nevyhovuje, že jsem ji v tom nějakým způsobem, v tom asi chránil, nebo jak na ni budou pak nahlížet ti moji spolužáci z tý my skupiny, takže to tam určitě nějakou roli jako hrálo, no.
- (91) V: Mě k tomu napadá, že pozitivní asi je, jakože všechno negativní je v něčem pozitivní. Že vlastně...
- (92) H: To vždycky. To jako určitě.
- (93) V: Že se jasně jaksí zjevila tady ta problematika a to... jo, že...
- (94) H: No, ale jako, abych byl upřímněj, tak že bych si vyloženě řek, že to bylo strašně pozitivní, co to do toho vztahu jako přineslo, tak to úplně říct nemůžu. Myslím si, že to spíš bylo v něčem jako obtížnější, že jsme si i museli vlastně rozhodnout, že si teda nic sdílet hlavně jako nebudem, protože by jsme už vynášeli z těch svejch skupin, což jde někdy i trošku proti tomu, že jakoby partneři si hodně sdílej i ty svoje jako intimní věci a tady jakoby jsme to nějak museli trochu jako kousnout, takže... navzdory tomu, jak jako výcvik cejtím, že bezpochyby obrovskou mírou jakoby pozitivně ovlivnil celej můj život, tak v tom vztahu to bylo spíš jako problematický, než že by to mělo obrovský nějaký výhody, nebo, jo. Ale nemůžu říct, že by to bylo vyloženě jako špatně, ale já to zase беру tak, že já jsem svobodně rozhod, že ten vztah samozřejmě mít tam budu, i když to nebylo doporučený,

- výrazně doporučeno, že by to nemělo tak bejt v tom výcviku. Takže to já tak беру, že prostě to byla moje zodpovědnost za to moje rozhodnutí, jo.
- (95) V: Jo, já jsem to ještě myslel spíš tak, že ten pozitivní přínos pro ten vlastní výcvik, že vlastně sis zažil na straně tý... nebo vlastně ze všech stran, jaký to je, když k tomu dojde, že je tam takovejhle vztah, kterej nějakým způsobem komplikuje, někdy se říká i znemožňuje, ale tak jste prožili v podstatě to nějaký svoje vlastní,...
- (96) H: Určitě, no.
- (97) V:...terapeutické i výcvikové proces....Hm. A takhle, když teď pracuješ, jseš v tom oboru, ve kterým ti to mělo pomoci, tak je ...nalézáš něco, co by ti třeba chybělo a co by sis myslel, že by sis z toho výcviku mohl odnýt? Nebo, že jste to jako nevyužili v rámci toho výcviku?
- (98) H: Hm. Ještě jednou tě poprosím o tu formulaci, jakože jestli do toho zaměstnání, co teďka dělám...
- (99) V: No, když teďka něco děláš, tak ti třeba při té práci může něco chybět. Nebo by sis...
- (100) H: Jestli bych si potřeboval něco odnýt z toho výcviku?
- (101) V: No, přesně, ano, ano.
- (102) H: Nemyslím si, nebo neumím to teďka takhle jako...nebo necejtim to tak. Jako myslím si, že ten výcvik mi dal nějaký základní sebevědomí, že tu práci můžu fakt začít jako dělat. Bez toho si to neumím vůbec představit, že bych jako ze školy, a jde to tak daleko, že si myslím, že by to člověk ani jako neměl dělat, dokud nějakou formou takovouhle jako neprojde. Nemusíme tomu říkat zrovna výcvik, ale já si myslím, že to je strašně důležitý... a nevím, jestli to teda souvisí s tou otázkou a tak mě k tomu teda napadá, že ten výcvik mi do toho dal hrozně jako tu sebedůvěru, ale vlastně jsem jakoby s odstupem času a vlastně ten první rok v té práci byl hodně obtížnej v tom, že jakoby v té škole se říkaly určitý věci, který vnímám, že jsou bezpochyby míněný tak, aby pak jako, aby co nejvíc jako namalovaly nějaký ty bezpečný mantinely vůbec v týhle práci, protože samozřejmě známe, jak se v tomhle dá ublížit, nebo jak to člověk může podcenit, jak to lidský ego, který, když by do toho hodně vstupovalo, tak může opravdu poškodit toho druhýho člověka, kterej za tebou jakoby přichází. Kde nějakým způsobem cejtim, a asi se tomu nedá vyhnout, já nevím, ta škola buduje jakýsi, když to tak nazvu, ego toho odborníka a to si teda myslím, že naše škola je v tomhle velmi volná oproti jiným školám, a dává člověku určitý pravidla, který by nikdy neměl jakoby překročit a to...což jako vlastně vnímám paušálně, je to asi jako velmi dobře, protože tam se na ten obor můžou dostat samozřejmě lidi s různou motivací, ale cejtim, že pro mě, já jsem se musel z hodně těch věcí jako osvobodovat, že mám pocit, že mi to jako hodně drželo nějakou tu mojí spontaneitu, kdy já zase věřím, že...ať už to zní jakkoliv a je těžký to všechno vysvětlit, takže já tam nejsem za toho odborníka, já jako mám pocit, že ta maska, nebo ta role toho odborníka pak leckdy může bejt právě jako velkou překážkou pro ten vztah prostě dvou lidí, kde já cejtim, že jsme si tam jako naprosto rovni a ...vím, že to teďka беру hodně obšírně, ale tak nějak mě to k tomu jako napadá, že to vnímám jako důležitý prvek toho všeho, že tam zároveň se dávaj nějaký mantinely a bezpečnostní jak když prvky, aby člověk si byl toho vědom, ale pak jako v tom každodenním kontaktu je to vlastně trošičku jiný, než jak si to člověk jako představoval, no, je to obšírně řečeno.
- (103) V: Mě u toho napadlo, že jsi mluvil ze začátku hodně o té svobodě, že ta škola a ten výcvik dává tu svobodu, ale zároveň se vlastně učíš těm svejm povinnostem, nebo

těm, tomu ručení za to, co činíš. A tady mi to připadá podobný, že vlastně zase ti ta škola naopak nastavovala nějaký jako pravidla, nebo říkala, tohle se nesmí, ale ty třeba někdy můžeš vidět, že to pravidlo je do nějaký míry rigidní, nebo prostě že... ale s nějakou znalostí, nebo možná jenom s intuicí, ale i s tou znalostí, jdeš do toho, že to uděláš nějak víc lidsky, než podle té metody, nebo...

- (104) H: Přesně, přesně.
- (105) V: Je to v tomhle?
- (106) H: Přesně. Což zase ale, jak tě vlastně v tom poslouchám, tak si asi uvědomuju, že to je taky hodně subjektivní a záleží to jako na té osobnosti, že si nedokážu představit, že někdo je takovej jako v tom velmi extrovertní a možná trochu potřebuje cejtit, kam na začátku jako nemá jít, nebo v tom bejt opatrnější. Pro mě zase cejtim, že já jsem víc potřeboval tu podporu toho, že si vlastně můžu dovolit bejt jako sám sebou a to pravidlo mě naopak jako víc stahovalo v tom, že jsem se jakoby bál, anebo jsem si jako nebyl jistej, při tom, se vši pokorou, si myslím, že bych spíš řek já, že nevím, než že bych jako tomu člověku jako nutil něco, jenom abych něco řek, nebo abych tam jako si nějak splnil toho odborníka, ale... a já spíš bojuju s tím si v tom jako věřit, asi, a bejt v tom jako spontánní sám za sebe a nebát se jako toho, i když někdy můžu přešlápnout samozřejmě nějakou tu hranici, která pro toho klienta může bejt jako v tom křehká, ale to už se dostáváme asi jako...
- (107) V: No, dobře. Tak ještě počkáme chvilku, jestli tě něco ještě napadne, co by sis od toho výcviku ještě rád vzal a nevezal sis, nebo nešlo to, nebo to nefungovalo.
- (108) H: No, to je jako těžký o tom přemýšlet, protože já nějak se snažím na ty věci koukat tak, že... nebo mi to asi nějak přirozeně sedí, že jako všechno беру tak, že to tak jako mělo bejt a že vlastně i nějaký ty věci, který v uvozovkách by na nějakým filmu jako nevypadaly ideálně, tak ale určitě nějak jako cejtim, že přínos prostě měly. A že minimálně si člověk prostě prošel tím tunelem, tou cestou, kam jako šla, a já v tomhle nějak hrozně jako věřím životu, že se to prostě jako děje zrovna, jak to ten člověk jako potřebuje, no. Takže neumím to vůbec takhle...
- (109) V: Nemůže to být špatně.
- (110) H: No, tak to cejtim. Že to by muselo se stát opravdu něco, ale vím, že v tom byli bezpochyby lidi, který by ti třeba odpověděli jako jinak. Ale mám prostě fakt pocit, že se z toho stává hodně fakt kliše, co se člověk do toho snažil fakt dávat a jak k tomu přistupoval, tak nějakým způsobem se mu to i jakoby vracelo.
- (111) V: Hm.
- (112) H: A tohle umožněný bezpochyby bylo, takže člověk pokud jako někdy říkal, že tam něco bylo špatně, tak si myslím, že ano, mohlo to tak bejt pro něj špatně, ale on rozhodně, si myslím, že měl to zázemí a nástroje k tomu, aby si třeba buď uvědomil, že třeba tohle je nějaký vzorec chování, kterej on si opakuje a je zvyklej třeba ty konflikty řešit tak, že je neřeší, a samozřejmě ten výcvik mu zase, mám pocit, dal to zrcadlo v tom, co se tady jakoby děje. Ale tady bezpochyby fakt o tom mluvit můžeš a navíc je tady spousta lidí, který jako chtěj, abys o tom jakoby mluvil, takže ani si neumím představit víc, jak to nějak jako dělat jinak, a že mám pocit, že naopak, když lidská činnost se už snaží moc něco vymyslet a dávat tomu moc ten rámeček, tak víc odchází od té reality toho života, která je absolutně jako neuchopitelná. A takže v tomhle nějak cejtim, že se to nějak dělo na tom výcviku...
- (113) V: Jo, jo. Zase jsme se hezky dostali na ten začátek, je to zase o té svobodě, která byla jako daná k tomu, aby se člověk projevil a zároveň se teda přihlásil s nějakou odpovědností, nebo s tím, co ho trápí.

(114) H: Je to tak, no, já to takhle cejtim.

(115) V: Tak jo, fajn. Díky.

(116) H: Taky děkuju.

Příloha 9
Příklad průběhu analýzy textu

KOMPETENCE VÝCVIKÁŘŮ

(46) A: Takový ty provozní věci...

(47) V: ...a byli jsme tam jakoby všichni a ...jo

(48) A: Takový ty provozní věci... zároveň jako... mě to přijde ale... mě to třeba hrozně jako zasahovalo i do mého pocitu bezpečí. Přišlo mi, že jako ty vedoucí tam vlastně neochránili ten prostor a v podstatě byli neutrální v místě, kde neměli vůbec být neutrální. Kdy měli zajistit jako nějaký chod toho vůbec jako prostoru, těch lidí tam, a zajistit i podmínky pro tu naši práci. A to, jakože já jsem se tam nemohla třeba vyspat, jako permanentně.

PRÁVIDLA V FOTODIVITĚ

(49) V: To se chci doptat. Je to jako věc toho... tohle chápu úplně...prostě, když se člověk nevyspí... a i z hlediska jako... nějaký bezpečí... to zas mě jenom napadlo... to bych do toho vůbec neměl michtat... ale třeba, jakože když lidi se připijou, tak pak třeba mluvěj víc, než by chtěli... nebo ...ale to vlastně o tom pak můžu povídat sám. Ale já k tomu mám...ale...to není podstatný... No, povídej...

K. V. NEVHĚDA PŘÍLEŽITOST

(50) A: No, ale...Ale, hlavně některý potom ani nechodili, že jo? Jako nechodili prostě na ten program, s tím, že se to tam furt jako mlčky tolerovalo. A to mi přišlo hrozně nespravedlivý vůči těm, co se jako snažej. Přišlo mi, že se tam vlastně, jako ty nebrá...čekala jsem možná nějakou ochranu, jo, od těch autorit.

FUNKCE AUTORIT Nepovinně, pouze

(51) V: Jo. Jako jedna z funkcí těch výcvikářů...

(52) A: Ano, ano.

(53) V: ...třeba tohleto, aby to mělo nějaký řád, v tomhle smyslu.

(54) A: A jakože fakt ochranu.

(55) V: Jasně.

(56) A: Protože si pamatuju, že jsem tam docela často třeba s Ú: vystupovala proti tomu a jako nakonec to skončilo tak, že se to z nějakých důvodů samozřejmě semlelo třeba proti nám, ale přišlo mi, že ty výcvikáři do toho měli prostě zasáhnout. Neříkám, že zastávat se nás, ale zastávat se jako nějakýho jako principu, je podle mě úplně zcela objektivního, je...

FUNKCE AUTORIT

(57) V: Chápu.

K. V. ODČOVÁNÍ GRANIC

Bibliografické údaje

Jméno a příjmení autora: Bc. Jan Zíka

Studijní program: NMgr. Psychologie

Studijní obor: Psychologie – jednooborové studium

Název práce: Kritický pohled absolventů na psychologické výcviky pořádané PVŠPS, s.r.o.

Počet stran (bez příloh): 71

Celkový počet stran s přílohami: 139

Počet titulů české literatury a zdrojů: 51

Počet titulů zahraniční literatury a zdrojů: 5

Vedoucí práce: Mgr. Jan Jakub Zlámaný, PhD.

Rok dokončení práce: 2019

**Posudek vedoucího diplomové práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studenta/-tky: Bc. Jan Zíka

Obor studia: Psychologie

Název práce: Kritický pohled absolventů na psychoterapeutické výcviky pořádané PVŠPS, s.r.o.

Vedoucí práce: Jan Jakub Zlámaný Ph.D.

Technické parametry práce:

Počet stran (bez příloh): 78

Celkový počet stran příloh: 68

Počet titulů literatury a pramenů: 56

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

1				
---	--	--	--	--

Oborová přiléhavost tématu

1				
---	--	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

1				
---	--	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

1				
---	--	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

1				
---	--	--	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

		2		
--	--	---	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

1				
---	--	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

1				
---	--	--	--	--

Využití praktických zkušeností

1				
---	--	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

		2		
--	--	---	--	--

Naplnění cílů práce

1				
---	--	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

1				
---	--	--	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

1				
---	--	--	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

	1			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce (publikace, referáty, apod.)

	1			
--	---	--	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Námět k diskusi:

Co by autor navrhoval, na základě získaných poznatků, že by se mělo ve výcvicích změnit? Vidí autor nějaké řešení detekovaných problémů, aniž by se musel měnit výcvikový systém?

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Předkládaná práce splňuje nároky kladené na diplomovou práci. Autor rozdělil práci standardně na teoretickou a empirickou část.

V teoretické části práce se v prvních kapitolách nejdříve věnuje definici pojmů, vývoji skupinových psychoterapeutických výcviků v Evropě a ČR, výcvikovému systému SUR. V dalších kapitolách charakterizuje psychoterapeutické výcviky na PVŠPS a popisuje současnou situaci psychoterapeutických výcviků v ČR.

V empirické části provádí kvalitativní výzkum za pomoci metody interpretativní fenomenologické analýzy. Provedl 8 rozhovorů s cílem zjistit: **Jaké nedostatky u psychoterapeutických výcviků organizovaných PVŠPS subjektivně vnímají jejich absolventi z řad bývalých studentů vysoké školy?**

Hodnocení práce:

Z teoretického hlediska autor nevynechal, dle mého názoru, nic podstatného. Kolega v teoretické části prokázal schopnost práce s odbornou literaturou a systematického shromažďování informací o daném tématu. V empirické části pro svůj výzkumný cíl využil kvalitativní výzkumnou metodologii. Autor v teoretické části popisuje základní pojmy a teoretické koncepty spojené se studovanou problematikou. V praktické části své práce, prokazuje schopnost uplatnit kvalitativní metodologický postup, kategorizovat data, provést fenomenologickou interpretativní fenomenologickou analýzu a srozumitelně interpretovat výsledky.

Připomínky:

Formální: Neshledávám vážné nedostatky pouze občasné formulační nejasnosti. Ze základní literatury mi chybí např.: publikace Community od S. Pecka.

Obsahové: Autor nenavrhuje jak detekované problémy řešit. Zajímalo by mě návrh řešení kolegy tohoto problému. Podr. viz. otázka k obhajobě.

Celkově: **Ocenit musím schopnost autora reflektovat pomocí kvalitativních metod efektivitu psychoterapeutických výcviků na PVŠPS. Oblast efektivitu psychoterapeutických výcviků byla dosud badatelsky opomíjená, navzdory téměř 20 leté tradici tohoto typu vzdělávání.**

Doporučení k obhajobě: doporučuji*

Navrhovaná klasifikace: **Práci hodnotím jako výbornou, dle obhajoby.**

*

**Posudek oponenta diplomové práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studenta: **Bc. Jan Zíka**

Obor studia: **Psychologie**

Název práce: **Kritický pohled absolventů na psychoterapeutické výcviky pořádané
PVŠPS, s.r.o.**

Oponent práce: **doc. PhDr. Karel Balcar, CSc.**

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): **71**

Počet stránek příloh: **68**

Počet titulů v seznamu literatury: **56**

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

1				
---	--	--	--	--

Oborová přiléhavost tématu

1				
---	--	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

1				
---	--	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

1				
---	--	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

1				
---	--	--	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

		2		
--	--	---	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

1				
---	--	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

1				
---	--	--	--	--

Využití praktických zkušeností

1				
---	--	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

0				
---	--	--	--	--

Naplnění cílů práce

1				
---	--	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

1				
---	--	--	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

1				
---	--	--	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

	1			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce (publikace, referáty, apod.)

	1			
--	---	--	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

- 1) Které vnější a vnitřní činitele ve Vašem projektu mohly podpořit, a které omezit, platnost získaných výpovědí zkoumaných osob o jejich zkušenostech z výcviku?

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Posuzovaná práce je originálně a úspěšně zpracovaným projektem. Zpětná informace škole o hodnocení jí pořádaného výcviku jeho absolventy v časovém odstupu a již s delší praktickou zkušeností ve vystudovaném oboru může být, zvláště pro vedoucí výcviku, velmi užitečná. Vedení rozhovorů, jak je znát z popisu získávání údajů, vedl autor psychologicky kvalitním způsobem, Metoda zpracování (v příloze s doslova přepsanými záznamy všech rozhovorů!) je vhodně zvolena a použita. Zpracování získaných výpovědí tematickým utříděním a interpretační komentáře k nim jsou věrohodné; přitom je autor podává spíše jako nabídku k diskusi, jsa si vědom jejich nevyhnutelné relativnosti a omezení. Stálo by za to zvážit, jakým způsobem – od zveřejnění výtahu z diplomky na webových stránkách školy až po referát o studii a jejich poznatcích v odborném časopise – by bylo vhodné seznámit s nimi psychoterapeutickou veřejnost jako s námětem k eventuální diskusi.

Po formální stránce oceňuji jazykovou čistotu a plynulost textu a poměrně malý počet písařských chyb (vyznačuji je tužkou v textu). Mám jen dva kritické návrhy k úpravě nadpisů a formulaci názvů „kritických témat“:

- Autor formuluje názvy podtémat nejednotně. Někdy jsou uvedeny v neutrálním způsobu, jako „ochrana účastníků“, „věk účastníků“, „milostné vztahy“ aj., někdy ve způsobu již vyjadřujícím záporné hodnocení, jako „necitlivé reakce“, „nerovný přístup k účastníkům“, „nedostatečné informace“; to by stálo za sjednocení.
- Autor pořádá témata na dvou úrovních. Pro rychlejší orientaci při četbě výsledků třídění u zkoumaných osob poněkud ruší, že „hlavní témata“ a jejich „podtémata“ jsou psána ve stejném umístění a zcela stejným písmem; doporučil bych je rozlišit třeba zvětšením písma názvů hlavních témat na 14 či 13 bodů, anebo je soustavně vyznačovat odrážkou.

Doporučení k obhajobě: **doporučuji** / ~~nedoporučuji~~*

Navrhovaná klasifikace: **výborně**

Datum, podpis: 31. července 2019

*
nehodící se, škrtněte